640.719

A BUDAPESTI KERESKEDŐ IFJAK TÁRSULATÁNAK HUSZONÖT ÉVES TÖRTÉNETE

1866—1891.

AZ IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNY MEGBIZÁSÁBÓL

IRTA

TORDAI KÁDÁR KÁLMÁN

TITKÁR.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

II. KIADÁS.

Ára 1 frt.

KAPHATÓ A BUDAPESTI KERESKEDŐ IFJAK TÁRSULATÁBAN
GIZELLA-TÉR 2. SZÁM.

BUDAPEST
PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1891.

Hungar.
3017/k.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

A BUDAPESTI

KERESKEDŐ IFJAK TÁRSULATÁNAK

HUSZONÖT ÉVES TÖRTÉNETE

1866—1891.

OSZK

AZ IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNY MEGBIZÁSÁBÓL

Országos Széchényi Könyvtár

IRTA

TORDAI KÁDÁR KÁLMÁN
TITKÁR.

II. KIADÁS.

BUDAPEST
PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
1891.

640.719

ORSZ. SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

2014

R 1964

KÖNYV. TÁRA

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

TEKINTETES

SZÁVOSZT ALPHONS

URNAK,

NAGYKERESKEDŐ, TŐZSDETANÁCSOS,
A BUDAPESTI KERESK. IFJAK TÁRSULATA NAGYÉRDEMŰ ELNÖKÉNEK,
A KERESKEDŐ IFJUSÁG ŐSZINTE BARÁTJÁNAK
ÉS A MAGYAR KERESKEDELEM FÁRADHATLAN BAJNOKÁNAK

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

TISZTELETE JELÉÜL AJÁNLJA

A SZERZŐ.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

A magyar nemzeti Múzeumnak.
Nyalka, 1891. nov. 14-én
tiszteletével.
Torday Kálmán

TARTALOM.

	Lapszám
Előszó	7
Bevezetés	9
I. Az alapitás	11
II. Az alakuló első közgyülés	19
III. Tagsági névjegyzék, 1866	23
IV. 25 év	30
V. Adalékok:	
A) A kereskedő-ifjak társulatának nevezetesebb alkotásai	134
B) Irodalmi tevékenység. A társulat kiadásában megjelent munkák	135
C) Alapitványok. Pályadijak. Jótékonyság	136
D) A társulat, mint egyesületek és intézetek tagja	137
E) Vagyon-mérlegek végösszegei, 1866—1891	137
F) Tagsági mozgalom, 1866—1891	138
G) Közgyülések és választmányi ülések	139
H) Tiszteletbeli tagok, időszerinti sorrendben, 1866—1890	140
I) A négy igazgatóság névjegyzéke, 1888—1891	141
VI. A társulat Nestorai, 1866—1891	143
VII. Az alapszabályok:	
A) Az átalakulások vázlatos ismertetése	144
B) A társulat első alapszabályai, 1866	149
C) A társulat ötödik, ma is érvényben lévő, alapszabályai, 1888	161
VIII. A társulat szervezete, 1866 és 1891	177
IX. Tisztikar és választmány, 1867—1891	182
X. Pénzügyek	190
XI. Esti szaktanfolyam	233
XII. Helyeszközlő osztály	248
XIII. Felolvasások	251
XIV. Könyvtár	255
XV. Tagsági névjegyzék, 1891	259
XVI. Zárszó	270

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

Előszó.

Az igazgató-választmány 1890. évi deczember hó 10-én tartott ülésén elhatározta, hogy megiratja a társulat huszonöt éves történetét.

Engem ért a kitüntetés, ez iránt megbizást nyerhetni. Midőn azonban a választmány elhatározásáról, az elnökség utján, csak f. é. márczius hó 25-én vettem értesülést, komoly aggályaim támadtak, mert alig hihettem, hogy a rendelkezésemre álló nehány hó alatt ily munkát megirnom sikerüljön. És mégis, habozás nélkül és készséggel fogadtam el e megbizást; mert teljes odaadással ez úton is szolgálni óhajtám azon magasztos eszméket, a melyeket e társulat képvisel. Megkisérlettem tehát leküzdeni minden akadályt, hogy a negyedszázados ünnepen hű tükrét nyujthassam a társulat eseményekben gazdag multjának, működésének és hatásának.

És íme, ezen — jelenleg még társ nélkül álló, úttörő — munka elkészült. Megirtam e társulat szép multjának történelmét, hogy tudomást vegyen arról az egész magyar kereskedelem. Hadd hirdessék szerény sorai a *Kereskedő ifjak társulatá*nak küzdelemteljes, de dicsőséges multját és azon szent elveket, melyeket követett és követni fog.

Ünnepélyes kijelentéseket örökit meg e mű, a kereskedő ifjúság erős elhatározását: munka, tudás és hazafiság

által fejleszteni nagygyá és hatalmassá Magyarország kereskedelmét.

Végül meg kell jegyeznem, hogy kútforrásokul felhasználtam a társulat egész levéltárát, összes választmányi és közgyülési jegyzőkönyveit, az évkönyveket, a *Körlevél* tizenegy évfolyamát, az esti tanfolyam értesitőit, eredeti okmányokat, leveleket és pénztári könyveket. Itéleteimnek alapja azon meggyőződés, a melyet — menten bármely irányból jöhető befolyástól — szigorúan a tények s ezek részleteinek lelkiismeretes mérlegeléséből és hatodfél évi személyes tapasztalatokból meritettem.

Ha azon tudat juthatna osztályrészemül, hogy e munkával némi szolgálatot tettem légyen a magyar kereskedelemnek: ez lenne fáradozásomnak legszebb jutalma.

Budapesten, 1891. év szeptember havában.

Országos Széchényi Könyvtár

Tordai Kádár Kálmán.

Bevezetés.

Az 1865-ik év húsvét napját örökemlékezetessé teszi azon magasztos czikk, a melyet hazánk bölcse, Deák Ferencz intézett a magyar nemzethez. Megértette azt a nemzet és meg mindazok, a kiket illetett. A későbbi kor történetirója lesz hivatva méltó bírálatot mondani azon nagy munka felett, a melynek inspiratora e jeles honfiú s a melynek eredménye egy visszavívott alkotmány, a melynek keretében az összes nemzeti erők közreműködésével egy nyomorban sínylődött, leigázott, megszegényitett nép — századok mulasztásait pótolva, alig egy emberöltő után belép az európai művelt nemzetek sorába és jóléte, szabadsága és függetlensége tudatában mond hálát a Gondviselésnek.

Mi kétség benne, a létérti küzdelem s a jogtalan járom lerázása annyira igénybe vesznek egy nemzetet, hogy vajmi kevés kilátás nyilhatik részére előkészithetni vagy éppen elérni egy jobb jövőt.

A magyar nép szomorú sorsa volt az, hogy századokon át sérelmi harczot folytatott és ebben meritette ki legjobb ereit. De bekőszöntvén a rabbilincseket széttördelő nagy franczia forradalom, új irányt szab ez és magasztos eszményeket jelöl ki e földrész népeinek. Ez új irány, ez eszmények — sasszárnyakon jutnak el ide is, a hol a kelet kezdődik, hogy mint mindenütt, úgy itt is tettre ébreszszék a nemzetet. Az eszme utat tör, a munka megkezdve már — nem vér, de a rohamos átalakulás jelzé, hogy a nemzet forradalmat él. Vér nélküli forradalomban üli diadalát a legszentebb népjog és termi fenséges gyümölcseit: szabadság, testvériség, egyenlőség!

De alig valánk a kezdet kezdetén s ím, az ármány hydrafeje már is felbukkan. Megirigyelték tőlünk a reményt, melyet szabad nemzet munkája biztosit. A mi azután történt — minden magyar tudja jól. Tudja az egész világ, mert azóta kezdék becsülni nem-

zetünk. De a sir oly nagy volt s mélysége oly iszonyú, hogy a nemzetet, mely belétemetkezék — a népek már csak emlékét tisztelék.

Sötét rideg sir, meg fogsz-e nyilni valaha, lövel-e még oda az ébredés, a szabadság, a feltámadás sugara? A reménytelenség által megdöbbentő e sóhaj röppent ki kebleinkből naponta másfél évtizeden át!

S ha a lemondás e súlyos szakában egyre oszlani kezd a köd s egyszerre csak megjelenik a nevezetes húsvéti czikk: lehet-e csodálni, hogy mint villámütésre megváltozik az egész magyar társadalom! A remény ismét visszaült a keblekbe, a sir megnyilt és lázasan várták az újjáébredés, a feltámadás perczét.

A mit a nemzet bölcse látnoki szemmel megpillantott, alkotmányos szabadságunk feltámadásában már nem kételkedett senki. Ez volt azon hatalmas erő, mely most már mozgásba hozta az egész társadalmat. Megkezdődött a munka az alkotások minden terén. S a mily sikerrel működtek a nemzet vezérférfiai politikai irányban, ép oly sikeres apostoli munkát végeztek azon számtalanok, kiknek hitvallása volt — társadalmi úton emelni jólétre és boldogságra a nemzetet.

Lelkes honfiak kezdeményezésére az alkotások egész sorával találkozunk, társadalmi osztály és élethivatásrai tekintet nélkül. E férfiak között találunk tizenkét szerény fiatal kereskedőt is, kik megértvén a kor szellemét, elérkezettnek látták az időt arra, hogy Pest szabad királyi város kebelében a kereskedő ifjúságot egy szellemi góczpont köré csoportositsák, hol otthon legyenek barátság, testületi szellem, az együvé tartozás ösztöne, szak- és társadalmi műveltség és mindezeknek koronájául a hazafias nemzeti érzület.

E tizenkét férfiú által 1865. őszén felvetett eszmét a kereskedő ifjúság jobbjai megérték, csatlakoztak vezetőikhez és 1866-ban megalakiták a *Pesti kereskedő ifjak társulatát.*

Azóta Pestből — Budapest és hazánk fővárosa lett; a Kereskedő ifjak társulatából pedig egy közművelődési és hazafias góczpont, a barátság, szaktudományok- és kereskedelmi műveltség temploma lett, a melynek oltárképe, a magyar nemzeti genius.

E lezajlott negyed század emlékeinek, viszontagságai és örömeinek felelevenitése legyen igaz kegyeletünk a multért és biztatásunk a második negyedszázad kezdetén.

I. Az alapitás.

Fábián Gyula
Flittner Károly
Imrédy Ferencz
Litassy József
Németh Zsigmond
Podhorszky Frigyes
Keller Alajos
Kemény László
Korény Ágoston
Szilády Béla
Tétsy József
Tettei Nándor.

E férfiakat szorosabb baráti kötelék fűzé egybe. Ők, kik a fiatal kereskedő-nemzedéknek akkor hivatott képviselői lehettek, ép ugy át voltak hatva a kor szellemétől, — reájuk az alkotmány hajnalpirja, mely egy sokat hányatott nemzet részére jobb jövőt igért, ép ugy megtette nagy hátását, mint az addig elnyomott társadalom minden más osztályára.

Barátságos érintkezésük és eszmecseréjük nem nyilvánult már többé a bús-magyar kesergő fájdalmainak elpanaszlásában, hanem jogosult reményeik révén, újabb és újabb eszmék és lelkesedéstől áthatva — lelkeik tehetségét, valamint szivük hazafias melegét, intézmények létesitése iránti tervek megpenditésére, majd pedig ezek életre ébresztésére összpontositák.

Néhai boldogemlékű Kemény Lászlóban támadt az eszme, a főváros kereskedő ifjuságát szellemileg egybefűzni és megalakitani a *Kereskedő ifjak társulatát.* Közölte ezt barátaival és felhivta őket tegyék az eszmét magukévá és támogassák őt egy ily irányú mozgalom megindításában.

Kemény meggyőző érvei elől eltünt a habozás és rövid néhány nap alatt együtt volt a tizenkét apostol, hogy alig öt hónap leforgása alatt létesitsék azon intézményt, a melynek ma negyedszázados fennállását ünnepeljük.

Korény Ágoston felajánlván érintkezési helyül magánlakását, Kemény László 1865. október hó 5-ére értekezletet hiv egybe. Ez első ülésen Imrédy és Tétsyn kivül együtt van az egész *Alakitó bizottmány*.

Kemény László ismételten kifejtette eszméit és azon magasztos czélokat, a melyeket ezen alapitás által elérni bizton remél. Az egyesülés, az erők összetétele, az összetartás mindig nagyot művelhet. A közszellem, a lélek nemesedése, a műveltség emelése, a szakképzettség utáni törekvés, baráti szorosabb kapcsok, a humanitás gyakorlása, mind oly motivumok, a melyek egészen új és nemes irányt adandnak a jövő kereskedelmi társadalomnak. Ő azonban nem állapodott meg e czéloknál; ő a magyar nyelv gyökeresitését és a nemzeties irány fejlesztését tűzi ki főczélul, mert az ő eszménye nemcsak a kereskedelem emelése és képviselőinek szellemi és anyagi gyarapodása, hanem és leginkább hazánk kereskedelmének magyarrá tétele volt.

Ő felderité lelke látományos képeit, melyek a képzelet világában fényesen mutatták meg neki a jövőt. Akkor még nem sejté, hogy részére csak e látományok jutnak osztályrészül; avagy talán azért tett, fáradott oly lankadatlan buzgalommal és lelkesitett sokszor átszellemült arczczal, mert érezé, hogy miként a magyarok Mózese, ő sem látja meg az igéret földét, eszméinek diadalát!

Az értekezlet egyhangúlag hozzájárulván a felvetett inditványhoz, már e perczben Keményt ismeri el vezetőjeül, elnökeül. Nem lévén ezek szerint közöttük nézeteltérés a megnyitandó szellemi és társadalmi harczra nézve, mindenekelőtt alapitásuk első sarkkövét tevék le.

Kemény László bemutatá barátainak az általa — nagyobb körvonalakban — egybeállitott alapszabályok tervezetét. Ezen tervezetnek, majd törvényesen megerősitett szabályoknak van különösen egy jeles pontja, a melyet egy negyedszázad után is birálva, a tökéletesség jelzőjével illethetünk csak s a mely mikép a multakban is irányelvül szolgált, ugy méltán maradand e társulatnak a jövőben is megvalósitandó szent elve, a mely igy hangzik: »A társulat czélja: A művelődés és társalkodás előmozditása; szellemi ösztönzés; a hazai nyelv gyökeresitése és művelése; osztályköréhez tartozó tudományok és hasznos intézmények terjesztése; közbenjárás a helyeszközléseknél és a szükségben lévő pályatársak segélyezése.«

Ez eszmék voltak letéteményesei azon sok és sokszor lélekemelő sikereknek, a melyeket e társulat saját kebelében — és általa a magyar kereskedő ifjúság egyáltalában — egy negyedszázad alatt feljegyezhetett.

Ezen alapszabály-tervezet kiegészitése és végleges szövegezésével Kemény László, Fábián Gyula, Imrédy Ferencz, Korény Ágoston, Litassy József és Németh Zsigmond bizattak meg. És ezzel kezdetét vette egy nagyszabású munka, a mely annál nehezebb volt, mert, ha áll az, hogy minden kezdet nehéz, hatványozottan állott az itt s ez alkalommal, midőn egy oly intézmény létesitéséről volt szó, a mely fővárosi székhelyénél fogva is, tevékenységi körét és hatását az egész országra volt hivatva érvényesiteni.

Az alakitó kizottmány, követve a munkabeosztás helyes elvét, kinek-kinek juttatott bizonyos irányban munka- és szerepkört. Sürűn folytak ezután az összejövetelek, értekezések és vitatkozások a jó ügy érdekében.

Egy hét mulva, október 12-én, a bizottmány ismét együtt van és a teljesen elkészitett alapszabályokat helybenhagyván, megbizza Fábián Gyulát, az alakulás és az alapszabályok kormányhatósági jóváhagyása iránt, a magyar királyi helytartótanácshoz intézendő felirat megszerkesztésével. Október 18-án a bemutatott és helyesbitett felirat, valamint az alapszabály-példányok az egész bizottmány által aláirattak. Miután ekkor már a kereskedő főnökök körében is a mozgalom iránt bizonyos érdeklődés nyilvánult, a bizottmány jónak látta — már a biztosabb siker érdekében is — hogy a helytartótanácshoz intézett feliratot több fővárosi bekebelezett kereskedő is irná alá. Ezen aláirások kikérése s majd azután a felirathoz mellékelt alapszabályoknak Pest sz. kir. város tanácsához leendő beadásával Fábián Gyula bizatott meg.

Október 23-án Fábián Gyula jelenti, hogy több kereskedő főnök egész készséggel irta alá a feliratot, a melyet azután illetékes helyre be is nyujtott. Inditványozza egyuttal, hogy az előzetes szervezés szabályszerűen jelentessék be Pest szab. kir. város kapitányságának. Az erre vonatkozó kérvény-tervezetet bemutatja, mely elfogadtatván, annak beadásával Kemény László bizatott meg.

Az alakitó bizottmány ezután Kemény László tervezete szerint tárgyalás alá veszi az alapszabályok függelékét képező házirendet és annak végleges szövegezésével megbizza Tettei Nándor és Litassy Józsefet. Megállapitja az ifjusághoz kibocsátandó felhivás,

gyüjtőívek és egyéb szükséges nyomtatványok szövegét. Ezeknek, valamint az alapszabályoknak kinyomatásával megbizza Litassy József és Tettei Nándort, ez utóbbinak lévén tiszte egyuttal az is, hogy az alapszabályokat és házirendet német nyelvre forditsa le. Ugyanekkor nyertek felhatalmazást Keller Alajos, Imrédy Ferencz és Fábián Gyula, hogy alkalmas társulati helyiségről gondoskodjanak.

A tisztujitás a közgyülés hatáskörébe tartozott ugyan, a bizottmánynak mégis gondoskodnia kellett, habár ideiglenesen is, tisztviselőkről. Egyhangulag megválasztattak:

Igazgatóvá: Kemény László,

Pénztárnokká: Korény Ágoston.

Jegyzővé: Tettei Nándor — és elhatározza, hogy a társulat végleges megalakulásáig a bizottmány hetenkint ülést tart.

Október 30-án olvastatott először jegyzőkönyv, a melyben hiven visszatükröztetnek az eddigi intézkedések. A jegyző bejelenti, hogy a szükséges összes nyomtatványok már készek. A bizottmány haladéktalanul intézkedett, hogy a buzditó köriratok a fiatalsághoz szétküldessenek. A tagsági nyugták pedig száztól kezdődő folyószámmal elláttatván, átadattak a pénztárnoknak.

Habár nem kis feladat a szükséges taglétszám egybegyüjtése, a bizottmány mégis a legnagyobb szigorral járt el. Kimondatott, hogy tagokat csak a bizottmány tizenkét tagja gyűjthet, kik egyuttal erkölcsi felelősséget vállalnak az általuk felvételre ajánlott egyénekért. E végből másodnapra rendkivüli ülésre jönnek ismét össze és megállapitják a követendő irányelveket. Összesen 24 gyüjtőív hitelesittetett, a melyekből minden egyes bizottmányi tag kettőt vett át és ezzel kezdetét vette a taggyüjtés. Az egész hónap jóformán e kiválóan fontos és terhes munkával telt el, mignem november 29-én az aláirások megszámláltatván, az eredmény mégis csak 232 tag jelentkezését tüntette ki. E szám csekélynek látszott és arra inditotta az intézőket hogy e téren újabb és erélyes működést fejtsenek ki.

November 22-én a bizottmány tudomásul veszi, hogy a városi kapitányság a szervezési munkálatok folytatása ellen semmiféle kifogással sem kiván élni. Az alapszabályoknak, a városi tanács általi, fölterjesztéséről azonban eddig még semmi hirt sem vett. Ez okból két irányú intézkedés megtételében állapodott meg. Utasitotta Fábián Gyulát, hogy a város hatóságánál az alapszabályok felterjesztését kellő módon és uton sürgesse meg; másrészt pedig a magas kormány jóindulatú pártfogása is kikérendő. Ez utóbbi

érdekből 1865. november hó 26-án egy küldöttség jelenik meg a magyar királyi helytartótanács előtt, a mely átnyujtván itt is az alapszabályok tervezetének egy példányát, annak kormányhatósági megerősitését és a magas kormány hathatós támogatását kéri, jelentvén egyuttal, hogy ezen alapszabályok — megfelelő számú példányban — a szabályszerű hivatalos út betartásával, felsőbb helyre leendő felterjesztés végett, már előzőleg Pest szabad királyi város tanácsához adattak be.

Ezen küldöttségnek tagjai voltak: Kemény László elnök vezetése mellett Fábián Gyula, Korény Ágoston és Keller Alajos.

Havas helytartótanácsi tanácsos a küldöttséget igen szivesen fogadja és nyomban elővezeti és bemutatja gróf Zichy Henrik ő méltóságának, a helytartótanács elnökének. Ezen szerény és tekintélyt egyáltalában nem képviselő, függő állásban levő tagokból álló küldöttséget a helytartótanács elnöke nemcsak hogy készséggel fogadta és hallgatta ki, hanem még a legelismerőbb szavakkal méltányolván a kereskedő ifjuság helyes és nemes törekvését, igéri a jó és szép czél érdekében, hogy — a mennyiben az alapszabályokban sok változtatni való nem lesz — azok már a jövő hó folyamán megerősitést nyerendnek, de különösen, hogy az intézmény létesitését szivesen látja és annak megalakulása elé semmiféle akadályok gördittetni nem fognak.

Az alakitó bizottmány ez első hivatalos lépése ily biztató sikerrel végződvén, már nem volt kétség benne, hogy az ige mielőbb testté válik.

A városi tanács, a bizottmány szóbeli sürgető kérésére, azonnali intézkedést helyezett kilátásba. És ez meg is történt. Pest szab. kir. város tanácsának 1865. évi november hó 30-án 28.454. számú pártoló előterjesztésével deczember 2-án az alapszabályok a kormányhoz felterjesztettek.

Igen szépen jellemzi a hivatalos körök jóindulatát a fiatalság mozgalmával szemben ezen városhatósági előterjesztés is, mely következőleg hangzik:

»Nagyméltóságú magyar királyi Helytartó Tanács!

Több helybeli kereskedősegéd *Kereskedő ifjak társulata* czim alatt egylet engedélyezése iránt folyamodván, van szerencsénk ezen folyamodványt a benyujtott alapszabályokkal együtt ·/. a. azon alázatos vélemény kiséretében felterjeszteni, hogy miután a

tervezett egylet által kitűzött czél törvénybe nem ütközik, sőt általa a kereskedelmi ifjak szakszerű művelődése előmozdittatik; miután továbbá a vállalat életképességére nézve az eddig jelentkezett tagok száma, valamint azoknak kifogás alá nem eshető jelleme elegendő kezességet nyujt, — végre miután a bemutatott alapszabálytervezet ellen hatósági szempontból mi nehézség sem emeltethetik — ezen egylet megalakulása engedélyezhető volna. Pest, 1865. november 30. Rottenbiller Lipót, főpolgármester.«

Deczember 20-án a helytartótanács visszaküldi az iratokat a városhoz azzal, hogy a *helyeszközlés*re vonatkozó rész határozottabban körvonaloztassék és pedig oly irányban, hogy ez intézmény kizárólag a társulat tagjaira nézve birhat érvénynyel s illetőleg, hogy nem tagok által igénybe nem vehető. Ugy ezen, mint más kisebb észrevételek elenyésztetése végett az alapszabályok deczember 25-én Kemény László kezéhez visszaadattak. Az alakitó bizottmány deczember 28-án és 1866. január 8-án a felmerült észrevételeket tárgyalván, a szükséges változtatásokat megtette és az újból egybeállitott alapszabályokat január 16-án a városi tanácshoz beadta, a honnan azok február 3-án terjesztettek fel megerősités végett.

A kormánynál járt küldöttség deczember 3-án számol be a bizottmánynak, a mely beszámoló jegyzőkönyvileg is megörökittetett.

Nem kis gondot okozott most már a társulati helyiség felvétele. A már október 23-án kiküldött háromtagú bizottság ma is csak azon helyzetben van, hogy csupán javaslatot tehet a bizottmánynak, még pedig elég szövevényes javaslatot. A kiszemelt helyiség a váczi-utczai 14-ik számú házban volt. E helyiség alkalmasnak bizonyult, de természetesen, nem lévén üres, nem is állhatott rendelkezésre. Két bérlővel — egy kávéháztulajdonossal és egy szabó czéggel — kellett meginditani a tárgyalásokat s ha nehezen is, de mégis sikerült Egger kávéháztulajdonossal és Goldner szabó-czéggel a szerződést megkötni. Egger kávésa lett a társulatnak, Goldner pedig 400 frt megváltási összeget kapott s igy 1866. évi február hó 1-évei átengedték a szükséges lakrészeket, a melyeket most már a háztulajdonostól bérelt ki a bizottmány évi 1100 frt bérért.

Az előmunkálatok folyamán különféle költségek merültek fel s különösen érzékeny kiadásokat okoz a helyiség megváltása, kibérlése és egyelőre legalább egy irodának berendezése. Nem maradt egyéb hátra, mint előlegesen beszedni a jelentkezett tagok díjait. Deczember 23-án Korény pénztárnok azt jelenti, hogy 92 tag

kivételével, a többiek mind befizették illetményeiket. Minthogy azonban a befolyt összeg igy sem elég, sürgetni fogja a befizetéseket és addig is a maga részéről 200 frt kölcsönt ajánl fel és bocsát a bizottmány rendelkezésére.

Az alakitó bizottmány, mint a fiatalság mozgalmának képviselője, minden eshetőséggel szemben, ápolni óhajtván a jó viszonyt a főnökök és alkalmazottak között, kötelességének és udvarias tisztének ismeré, hogy a fiatalság mozgalmáról, tervéről és céljairól a fővárosi nevezetesebb kereskedelmi testületek vezérférfiait és több előkelő fővárosi bekebelezett kereskedőt megfelelő módon értesitse, véleményüket és pártfogásukat kikérje. Kemény László, Korény Ágoston, Fábián Gyula és Keller Alajos bizottságilag tisztelegtek Jálics A. Ferencz, Vétsey Sándor, Kochmeister Frigyes, Posner Károly Lajos és Kerstinger uraknál. A fentnevezett tekintélyes kereskedők valamennyie a legjobb indulattal fogadta a küldöttséget. Biztatták a komoly tevékenységre és biztositották is egyuttal arról, hogy az alakitandó társulatot mindaddig, mig a küldöttség által most jelzett helyes és jó irányban haladand, szivesen fogják nemcsak erkölcsi, de anyagi támogatásaikban is részesiteni.

E közben az előkészitő és szervezési munkálatok már befejezésükhöz értek és az alapitó bizottmány elérkezettnek látta az időt arra, hogy az alakuló közgyülés megtartassék. Az alapszabályok azonban megerősitve még nem voltak. Keller Alajos, indittatva a mind sürűbben felmerülő kérdezősködések által, azt inditványozza, hogy tekintet nélkül arra, hogy az alapszabályok megerősitve még nincsenek, hivassanak egybe az összes jelentkezett tagok egy közös értekezletre. Tartassék meg ezen a szükséges beszámoló és választassék meg a tisztikar egy évre. E javaslat hosszabb vitát keltett és különösen a tisztujitás jogossága ellen emeltettek alapos észrevételek, az alapszabályok szerint is a közgyülés hatásköréhez tartozván annak keresztülvitele. A bizottmány a kérdést függőben hagyta, de utasitja Keller, Korény és Tetteit, szerezzenek illetékes helyen felvilágositást az iránt, hogy tartozzanak-e bevárni az alapszabályok megerősitését, illetőleg, hogy azok záradékolása előtt megtartható-e jogérvényesen az alakuló első közgyülés? A kiküldött bizottság január 22-én jelenti, hogy nyert utasitás értelmében az alakuló közgyülés bármikor megtartható a szabályszerű rendőri bejelentések mellett, miután az új szövegezésű alapszabályok rövid idő alatt különben is változatlanul meg fognak erősittetni. Ez

alapon a bizottmány — a szervezés ügyét befejezettnek jelentven ki — az alakuló első közgyülést 1866. évi február hó 11-ének délutánjára tűzte ki.

Miután pedig a társulat helyisége annyira berendezve nem volt, hogy abban egy közgyülés megtartathassék: felkérendőnek határozta a bizottmány a Lloyd-társulatot, hogy a jelzett napra engedné át a Lloyd nagytermét. E küldetésben Fábián és Korény jártak el és pedig sikeresen, a mennyiben Jálics A. Ferencz és Kochmeister Frigyes, a Lloyd-társulat akkori intézői, a bizottmány kérését a legnagyobb előzékenységgel teljesitették.

Az akkori szokásos rendőri bejelentés — úgy a városi tanácsnál, mint a kapitányságnál — küldöttség által eszközöltetett.

A taggyüjtő aláirási iveket Korény Ágoston veszi át. Ezuttal 282 rendes tag bejelentése vétetett tudomásul. Ezek betürendes névjegyzéke kinyomatván, a magyar és német nyelven szerkesztett közgyülési meghivókkal együtt az érdekelteknek megküldetett.

E napon volt az alakitó bizottmánynak tulajdonképeni utolsó érdemleges ülése. Ekkor állapittattak meg a tisztujitás egynémely módozatai és pedig olyformán, hogy minden egyes állásra három személy ajánltassék. A leendő elnök személyére nézve Korény Ágoston által tett javaslat általános lelkesedéssel fogadtatott és Weninger Vincze kereskedelmi akadémiai tanár személyében a végleges kijelölés megtörtént. Korény megbizatott, hogy eszközölje ki ehhez az elnökjelölt hozzájárulását. Weninger a bizalmas kérésnek engedett és megválasztatása esetére az elnöki tisztet elfogadta.

Kemény László, az alakitó bizottmány elnöke, az eszme kezdeményezője és a mozgalom lelkes vezetője eközben súlyos betegen fekszik. Az értekezleteken már hetek óta részt nem vehet. Ily körülmények között, habár a dolgok természetes rendje szerint is, az első közgyülés vezetésére Kemény László lett volna hivatva: a bizottmánynak annál is inkább gondoskodnia kellett helyettesről, mert Kemény felgyógyulásához remény többé nem volt. Az értekezlet közbizalma az époly buzgó, lelkes, erélyes és tapintatos bizottmányi jegyzőre, Tettei Nándorra esett; övé lett a dicsőség egy negyedszázad előtt, megnyithatni a Kereskedő ifjak társulatának első közgyülését.

II. Az alakuló első közgyülés.

A fővárosi és egyáltalában a magyar kereskedő ifjuságra nézve oly fontos és jelentőségteljes nappá lett 1866. évi február hó 11-ike — végre beköszöntött. Megérkezett ideje annak, hogy az alakitó bizottmány ötödfél hónapos becsületes munkájáról beszámoljon s azután egy jeles közművelődési és társadalmi tényezővel gazdagitsa az ország intézményeit.

Amaz alapelvek hangoztatása, a melyek a kereskedő ifjak társulatának megalapitására vezettek, már magukban véve egy fényes győzelem.

Magyarország fiatal kereskedői sajnosan jöttek egy negyed század előtt annak tudatára, hogy léteznek ugyan, de a társadalomban mi számottevő tényezőt sem képezhetnek. Egy negyed század előtt maga az önálló kereskedő sem volt a társadalomnak azon tényezője, ki köztiszteletre és elismerésre számithatott volna; annál kevésbé a kereskedő alkalmazottja, ki egyszerűen szolga számba vétetett. Kétségtelen, hogy e helyzet első sorban is félszeg társadalmi előitélet következménye volt, mely kisebb mértékben még ma is tapasztalható. De nem tagadható másrészt az sem, hogy ugy a kereskedő, mint alkalmazottjának is, háttérbe tolatásuk okát, legnagyobbrészt önmagukban kelle keresniök. S ha e szigorú önbirálat rejt magában némi érdemet, ez érdemből jut egy kis rész a főváros kereskedő ifjuságának, midőn fentartás nélkül ismerte be, hogy mellőztetésének oka: szellemi és társadalmi fejletlensége. Ez inditotta elődeinket egy negyedszázad előtt — érdekközösségbe vonni a főváros fiatal kereskedő elemeit — egy közös lobogó alá csoportositani, hol a folytonos érintkezés által finomabb társadalmi modor elsajátitása mellett, bő alkalma nyilik társalogva tanulni, szellemi tehetségeit élesbiteni, műveltségi fokát emelni. E czél elérése egyfelől, másfelől pedig az egyleti élet erejével s

hatásával életsorsosaikkal szemben a humanitás tényeit gyakorolhatni ott, hol a sors egyikét-másikát nyomorral sujtá — volt a második főindok, mely sorompóba hivta a kereskedő ifjuságot.

És íme, megérkezett a lobogóbontás napja. A fiatalság arczán öröm, a szivekben remény és bizalom honol: a fiatalság jövőt kér, egy szebb jövőért sóvárog a tettre kész buzgalom és szent akarat.

Hogy minő volt a hangulat a Lloyd termében egybegyült fiatalság és vezetőik kebelében, élénk képét nyujtja azon jegyzőkönyv bevezető része, a melyet az alakitó bizottmány jegyzője és helyettes elnöke, Tettei Nándor irt meg, működésének mintegy hattyúdalául:

»Váratlan kedves csalódás lepett meg — ugymond — mert oly buzgó részvét s lelkesedés az ügy iránt, reménységünket túlhaladta. Délután két órakor már közel kétszáz szavazási iv nyujtatott be! Megjutalmazva érezzük magunkat a közvélemény ily szép nyilatkozatának találkozásával, mert ebben fáradozásaink gyümölcsét, őszinte örömünkre, megérlelni láttuk. Ezen lelkes pártolói az ügynek voltak közvetlen előmozditói azon nemes czélnak, melyet a társadalom szellemi ösztönzés és önmüvelődés tekintetéből felkarolt s ez által a szép, jó és nemes törekvések irányában leginkább tanusitották fogékonyságukat.

A terem zöld asztalánál fél három órakor foglalt helyet az alakitó bizottmány, mire a helyettes elnök a gyülést megnyitottnak nyilvánitá s a jelenlevőket rövid szavakban üdvözölte. Azon czél, mely pályatársaink előtt vezéreszme gyanánt lebegett, mai napon teljesedésbe ment; mielőtt tehát az egylet helységeit átvennők s azt ünnepélyesen megnyitnók, ezen alakulási gyülésnek nyomán fog történni a tisztviselők megválasztása oly tagokból, kiket a közgyülés bizalma legméltóbbaknak fog tartani a megválasztásra.«

Beszéde további folyamán az elnök felveti a kérdést, hogy kivánja-e a fiatalság a *Kereskedő ifjak társulatának* megalakitását. A válasz egyhangú, lelkes hozzájárulás volt és harsány éljenzések között hirdeti ki az elnök a közgyülés első határozatát, a mely szerint a *Kereskedő ifjak társulata* Pest székhelylyel e perczben megalakult.

A tisztujitás lévén most már a közgyülés egyetlen tárgya, kijelöltetik, illetőleg megerősittetik az alakitó bizottmány által felkért első szavazatszedő küldöttség, melynek tagjai Fábián Gyula

elnöklete alatt Frenyó Imre, Hampel Győző, ifj. Károly Henrik, Titsch Gyula és Weissenbacher András, kik a tisztujitás keresztülvitelével megbizattak.

E közben Tettei Nándor beszámol az alakitó bizottmány működéséről; Korény Ágoston pedig a pénzügyi helyzetről — mely meglehetősen kezdetleges és nem is kedvező — tesz jelentést.

Felolvastattak az alapszabályok egyes nevezetesebb határozmányai a társulat czéljáról, a czélhoz vezető eszközökről, tagsági jogok és kötelezettségekről s a társulat szervezetéről, a mely utóbbi szerint ez alkalommal megválasztandó az elnök, alelnök, első titkár, másodtitkár, pénztárnok, könyvtárnok és hat felügyelő (választmányi tag).

A közgyülés köszönettel veszi tudomásul ez előterjesztéseket és feszült figyelemmel hallgatja a tárgyalást vezető elnök buzditó szózatát, ki midőn a legnagyobb elismeréssel emlékezik meg az eszme kezdeményezője, a mozgalom lelkes vezetője s az alakitó bizottmánynak most súlyos betegen fekvő elnöke, Kemény Lászlóról, — meleg szavakkal ismerteti egyuttal egy másik kiváló férfiú érdemeit, ki mint a kereskedelmi szakismeretek terjesztésének úttörő bajnoka, a kereskedelem és az ifjuság hathatós pártfogója és támasza, egyedül van hivatva arra, hogy e társulatnak elnöke s a fiatalságnak vezére legyen; a legjobb meggyőződéssel ajánlja tehát a közgyülésnek, hogy a társulat első elnökévé Weninger Vincze kereskedelmi akadémiai tanárt egyhangulag válaszsza meg. E perczben lép be a szavazatszedő küldöttség elnöke Fábián Gyula és jelenti a közgyülésnek, hogy a beadott összes szavazatokkal (251), tehát egyhangulag, a társulat elnökévé Weninger Vincze kereskedelmi akadémiai tanár választatott meg.

Magasztos volt e percz, mert az abban kifejezést nyert lelkesedés a fentartás nélküli őszinte szeretetnek volt tolmácsa. Korény Ágoston és Keller Alajos voltak a követek, kik megvitték Weningernek a hirt és tolmácsolván a fiatalság határtalan tiszteletét, a közgyüléseni megjelenésre kérték fel. Weninger meg is jelent, hogy szemtanuja legyen annak, mint tud lelkesedve tisztelni és szeretni a fiatalság, azon elnyomott fiatalság, a melynek kebelében egy szebb jövő iránti remény szikrája vetett lobbot. Weninger Vincze elnöki székfoglalója a legrokonszenvesebb benyomásokat keltette és hatása akkor érte el tetőpontját, midőn az őszinteség igaz hangján, a

társulatnak és fiatalságnak legjobb meggyőződése szerinti teljes odaadását igéri és kijelenti, hogy »ezt Önök nemcsak elvárhatják, de meg is követelhetik«.

Ezután átvette a szavazatszedő küldöttség jelentését és kihirdetvén a tisztujitás eredményét, a közgyülést a fiatalsághoz intézett buzditó zárbeszéddel berekeszti.

Igy alakult meg a *Pesti kereskedő ifjak társulata*, a mely ma ünnepli negyedszázados multját.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

III. Tagsági névjegyzék

1866.

I. TISZTELETBELI TAG.

Keleti Károly.

II. RENDES TAGOK.

Ackermann Adolf
*Ádám Gusztáv
*Adamovszky Péter
Adler Antal
*Ágoston Elek
Aigner Lajos
*Alter Ede
*Alemann István
*Ambrozits Károly
*Angyal Ferencz
Antal Miklós
*Antony Károly
Árkövy Márton Ferencz
Axmann Ede

Bácskay B.
Balitzky Sándor
*Bánhegyi C. J.
Bányász Gyula
*Bárány Nándor
*Barhó Ferencz ifj.
Bellony Sándor
Berger József
*Berger Mihály
*Bernátsky Ágoston

*Bickel Gusztáv
Bignió József
*Binetz Gábor
Blau Zsigmond
Blum József
*Bodó Gusztáv
Bognár László
Bordács Máté
Borsos Ádám
*Böhm Mihály
Braun Károly
*Brázay Kálmán
*Bresányi Károly
*Breszler Ferencz
Brezovszky János
*Brujmann Gyula
Brunner Gyula
*Brunner József
Büttl Ferencz

*Csanády Gyula
Csányi Róbert
*Csekeő Ágoston
Csillag Gyula
Czipott Lajos
*Czeripp Károly

*Dalmy Kálmán
*Danczer József
*Daubek Jakab
*Deák Ede
*Deák Gyula
Dobé Nándor
*Dobosfy Béla
Domauer Th.
Draskovits József
Ducker Károly
*Dummer Sándor
*Dutkay Jenő
Dümmerling Alajos

Eckel Gusztáv
*Éder József
Édeskuty Lajos
Ehrlich Gusztáv
*Eisenstock János
Eisert Ernő Jenő
*Eisert Tivadar
Eizer N. János
*Élend Frigyes
Elsner Henrik
*Endrey László
Erenits Pál
*Erhárd Emil
*Ertl Nándor
*Érsek Károly
Etzmansdorfer János
*Euler Adolf

Fáber Béla
Fábry A.
*Fábián Gyula
*Fajkmayer J. F.
*Farkas Gyula
*Fassberger Nándor
*Fejér István
*Fenkl Gyula
*Fiedler Frigyes
Fiedler József
Fischer Frigyes
*Fischer Gyula
Fischer Sándor
Fleischhacker Leó
*Flittner Károly
*Forgó István
Forty György
Fövényi János
*Frenyó Imre
*Freuler Samu
*Fuchs András
*Fuszek Tódor
*Fűtessy Emil

*Gabriel F. Károly
Gaál József
*Garba János
*Gartner E.
Gedeon János
*Germ Ernő
*Gessler József
*Gödl Kálmán
*Göllner Gyula
Grace Ferencz
*Grob Kálmán
*Gross Fülöp
Gruber József
Gruber Károly
*Gruber Vilmos
Guggenberger Gyula
Guggenberger Sándor
Gunszt János
*Gyarmathy Gyula
*Gyarmathy Imre
*Győry Pál
*Gyuricza Miklós

*Habesser Károly
Hafner József
Hager József
Hajdu János
*Hampel Győző
*Harczi Vilmos
Haris Mihály
Haas Gyula
*Hauzinger J.
Heinrich Alajos ifj.
Heinrich Ferencz
Heinrich László
*Heinrich Sándor
*Heinrich Vincze
Hell Ferencz
*Hell József
*Heller Gábor
*Hessheimer Lajos
*Hessky Sándor
*Heufel József
*Hirschhorn Nándor
Hlaváts Gyula
Hochfeld Emil
Hochschwager Ferencz
Hoffenberg Antal
*Hoffmann Alajos
*Hofmayer Viktor T.
Hollóssy Béla
Holzwarth F. C.
Hopp Ferencz
Horváth Antal
Horváth Ferencz
Hönig József
*Hubenay József
Hubenthal Lipót
Huszágh Mihály
*Hübler Mihály
*Hüttl Tivadar
Igel Adolf
*Imrédy Ferencz
*Isepp János
Isepp Károly
*Ivanovich Sándor
*Jakab Gyula
Jakabffy János
Jakubei József
*Jakubek József
*Jálics A. Ferencz
*Jálics Géza
*Jálics Ignácz
*Jálics Kálmán
*Jankovits Dömе
Jávor Gyula
Jeney Lajos
*Joób Károly
Jordán Károly
*Jungh Keresztély
*Kabdebó Keresztély
Kallina Gyula
*Kalmár István
*Kálnay Pál
*Kálló István
*Kamm Gusztáv
*Kamenszky János
Kania Elek
*Kapócsy József
*Karczag Béla
*Karczag Gyula
Kardos Gyula
*Károly Henrik ifj.
*Keill Vilmos
*Keller Alajos
*Keller Gusztáv
*Kemény László
Kerekes Géza
*Kerstinger György

*Kertész Tódor
Kesztler Imre
Keviczky Samu
Kilián Frigyes
Kirchknopf M.
*Kirillovits István
Kirschner János
*Kiss Kornél
*Kiss Lajos I.
Kiss Lajos II.
*Kiss Nándor
Kistenmacher Károly
*Kleber Imre
Kleckner Gáspár
Klein Adolf
*Klinger Ferencz
Knau Gábor
*Kókai Lajos
Kollarits Ferencz ifj.
Kollarits Jenő
*Keller Ferencz
*Kontur Alajos
Kontur Rezső
*Koppán Jenő
Korcsák A. G.
*Korény Ágoston
Koricsánszky József
*Koricsánszky Lajos
*Koós Ottó
*Kovács Alajos
Kovács Dezső
Kovács Károly
Kozák Ede
Kozák József
*Kozma Döme
König Antal
*König Károly
*König Lajos
*Körömy Ferencz
Körös Sándor
*Kövessy Ferencz
Krausz Béla
Krebsz János
Krecker Henrik
*Krellwitz Ottó
*Krellwitz Ödön
*Kristóffy Gyula
*Kropf Károly
*Kun Lajos
*Kuncz Antal
*Kund Vilmos
Kurz Gyula
Kurz János
Kutscher Adolf
Kuzma Gyula
*Kuzma Róbert

*Leber Ignácz
*Leipold Pál ifj.
Lemp Mátyás
Lengey Emil
Leonhard Ede
Leonhard Mór
*Lévay Adolf
*Liedemann János Samu
*Liedemann Rezső
*Lichtneckert Antal
*Lichtscheidt József
*Lindner Gyula
*Liptay József
Liptay Pál
*Litassy József
Löwy Henrik
*Lubich Emil
*Lueff Sándor

Máder Ágoston
*Maader Antal

Mach Henrik
*Macher H. Ernő
*Majer József
*Mayer A.
*Mayer Ede
Mayer Miksa
Mandl Antal
*Mandl Vilmos
*Margó József
Markovits Antal
*Marton Alajos
Marton Gyula
*Matekovits Mór
Mauritz Márton
*Medveczky Károly
*Meiszner Rudolf
*Meixner Ottó
Merényi Gyula
Mertse György
Mészáros László
*Mezőfy Gedeon
Michelbauer Gyula
Mihálik Bálint
*Millacher Lajos
*Milassin Károly
Mirtsow Antal
Mittly Gyula
*Mizelly Gyula
*Mokry Lajos
*Mokry Vidor
Molnár János
Molnár Kálmán
*Mosánszky Emil
Müller F.
Müller Károly
*Müller Lajos

Nadermann Frigyes
*Nádossy György
Nádossy Gyula
*Nagy László
Németh Gyula
*Németh Zsigmond
*Neuhoffer Ferencz
*Neumann Rezső
*Nöthig József
*Nyiry Mihály
*Nyitray László

*Obermayer Gyula
Orosz János

*Pacsu István
Pálffy Kálmán
*Palócz Róbert
*Paulovics Sándor
*Pertik Béla
*Petrik Géza
Petrinyi Sándor
Pfeiler Samu
Pflanzer József
Pichler F. S.
Pinkász Lipót
Pittner Emil
*Plahy Kálmán
*Podhorszky Frigyes
Pokorny József
Porfi F.
*Prém Antal
Prém Gusztáv
Preyer V.
*Prokopius Vilmos
Prückler J. C.
*Prückler László
*Pucher K. Nándor
*Puly János
Purebl Adolf

*Rábel István
*Rácz György
*Rácz Gyula
Radocsay Lajos
Rajis Lajos
*Rajnay Gergely
Rajnay Vilmos
*Reinfeld Sándor
*Reiszberger Nándor
360 Reitter Gáspár
*Reitszam József
*Reszner István
Reszner Mihály
*Romeiser Vilmos
*Rosenberg Leó
Roszberger Károly
Roszberger Nándor
Röser János
Ruder Antal
370 Ruder József
*Rumpeles János
*Rupp Lajos
*Ruttkay Vilmos

Sámson Antal
*Sámson Sándor
*Sánta Jenő
Sárkány Boldizsár
*Sebastiány Zsigmond
Sebessy József
380 Sebők Ödön
*Serák Sándor
Sik Imre
Slükits Gusztáv
*Smolka Gusztáv
*Sommerfeld Gusztáv
Spanraft Tivadar
Spisák Lajos
*Springsholz Alajos
*Spuller Károly
390 Such Károly
*Scheffer József
Scheiber B.
*Schelley Henrik
*Schiller Ágoston
*Schirger Tivadar
*Schlager József
Schleinz Ferencz
*Schmidt Adolf
Schmidt István
400 *Schmidt Károly
Schön Gusztáv
*Schuber Sámuel
Schulek Sándor
*Schuszter Adolf
Schuszter József
*Schwarz Kálmán
*Staffenberger Aurél
*Stefánszky József
*Stein Gábor
410 *Steinacker Sándor
Steinhaus István
Sterk Lipót
*Storch Károly
*Szakál László
Szandtner Imre
*Szandtner Károly
Szatmáry Mihály
Szászy Tivadar
*Szemmek Alajos
420 *Szemmek János
*Szijártó György
*Szilády Béla
Szolmer Károly
Szokolyi Béla
*Sztanyó Gusztáv
*Szumrák Frigyes

Tauber Vilmos
*Tedeschy C. G.
Terkulya János
430 *Tessény Emil
*Tettei Nándor
*Tétsy József
Thauer Antal
*Theodorovits István
*Titsch Gyula
Tóth Péter
Tőreky Dénes
*Tragor Gusztáv
Tremmel Vilmos
440 *Trummer József
*Türsch Nándor

*Udvardy Kálmán
Unger Antal József
*Unger Leó
*Unschuld Ede
*Urbanek Károly

*Valentini Jenő
Varga Ágoston
*Vargha Albert
450 *Verderber Antal
*Verner Ágoston
*Veöreös József
Vidats János
*Vreisitz János
Vukovits Mihály

*Wagner András
*Waigand Ferencz
*Wally Mátyás
Walkó János
460 Walther Mihály
Wanke J. S.
*Warter József
*Weidinger János
*Weiler Rezső
Weingartner Károly
Weisz Andor
*Weisz Frigyes
*Weissenbacher András
*Wenninger Vincze
470 Wesselinovits Sándor
Wetzák Ede
Wetzer Pál
*Wetzer Vilmos
*Widák István
*Willner József
Winkle Nándor
*Winkler János
Wissnyei Gyula
*Wohlmuth József
480 *Wurfer Gyula

*Zechmeister Károly
*Zellinger Lajos
*Zubert János
*Zsengellér Kálmán
485 *Zsitvay Livius

Jegyzet. Az itt felsoroltak valamennyien 1866-ban igazoltattak mint társulati rendes tagok, megjegyeztetvén, hogy évközben a fővárosbóli eltávozás vagy egyéb ok miatt 94-en ismét kiléptek s igy 1866. év végén a taglétszám 391 volt. A *-gal jelzettek az első közgyülésen, azaz 1866. február hó 11-én igazoltatván, ők 279-en a tulajdonképeni alapitók.

IV. 25 év.

1866. Az 1866-ik évi február hó 11-én tartott első közgyülésen az alakulás kimondatván és a tisztújitás is megejtetvén, a kereskedő ifjak társulata életbelépett.

1866. február hó 15-én tartatott az első rendes választmányi ülés. Weninger elnök ismertetvén a teendők sokaságát, azon elvet kivánja érvényre emelni, hogy »mentől kevesebb szó, de annál több tény«. Bejelenti, hogy a megválasztott alelnök Kemény László súlyos betegen fekszik és nincs is kilátás, hogy többé felépüljön. A választmány Tettei Nándort bizza meg az alelnöki teendőkkel.

Első intézkedések — az évi költségvetés megállapitása, a szükséges berendezések beszerzése és a társulati helyiségek megnyitása. Miután eddig még csak 300 tag jelentkezett, előre volt látható, hogy a jövedelmek a szükségleteket fedezni nem fogják. Elhatároztatott tehát felhivást intézni a kereskedő főnökökhöz, kérve őket, hogy az első berendezés költségeihez adományaikkal hozzájárulni sziveskedjenek. Ezen felhivás a társulatnak e czélra készitett *aranykönyvébe* iratott magyar és német nyelven és e könyvben a személyesen gyűjtött adományok bejegyeztettek. Ezen gyüjtés 560 frtot eredményezett, a melyhez hozzájárultak:

Ádám Károly	10	forinttal
Adler Antal	25	»
Alter és Kiss	20	»
Barhó Ferencz	10	»
Fuchs Rezső	50	»
Heinrich A. és fiai	50	»
Herzl Antal D.	40	»
Hugmayer és Mihailovics	10	»
Jálics A. Ferencz	50	»
Kochmeister Frigyes	20	»
Koppély Frigyes	20	»
Kossuch és Brunner	25	»

Mannó István	20 forinttal
Micsey és Ráth	20 »
Prückler Ignácz	10 »
Rupp György	20 »
Siráky E. M.	20 »
Schopper Jenő	20 »
Strobentz Alajos	20 »
Szumrák Frigyes	25 »
Vétsey Sándor	25 »
Wodiáner Albert	50 »

Február 19-én Korény Ágoston, Fábián Gyula és Keller Alajos bemutatják az általuk összeállitott első költségvetést, melynek tartalma következő:

150 székért à 3 frt	450 frt
20 asztal à 20 frt	400 »
2 biliard à 300 frt	600 »
4 tükör à 30 frt	120 »
Házbér	1.100 »
Megváltás	500 »
Wagnernek átalakitás, kifestésért	400 »
Légszesz-bevezetés	250 »
Egy szolga	300 »
Ujságok	300 »
Kisebb kiadások	200 »
Összesen	4.620 frt.

Az elfogadott előirányzat keretén belül a szükséges beszerzések eszközöltetvén, a váczi-utcza 14-ik szám alatti helyiségek megnyitása márczius hó 11-ére tüzetett ki.

A február hó 28-án tartott választmányi ülésen vettetett meg alapja a *helyeszközlő osztály*nak és megválasztatott az első helyeszközlő bizottság. Ugyanekkor rendszeresittetett a *felügyelő harminczas bizottság*, melynek kötelessége volt a társulat helyiségeiben a rend- és a házszabályok szigorú megtartása fölött őrködni. A házszabályokat Kemény beküldvén, véglegesen Imrédy Ferencz és Győry Pál szövegezték és Tettei Nándor forditotta le német nyelvre.

E közben Kemény László a társulat első megalapitója és most alelnöke márczius 2-án elhunyt. A társulat testületileg vett

részt temetésén és részvétiratot intézett a családhoz; március 11-én pedig, midőn a társulat helyiségei ünnepélyesen megnyittattak — Tettei Nándor emlékbeszédet tartott fölötte. Kemény László nemcsak erkölcsileg, de anyagilag is gondoskodott a társulatról. Egy 100 frtos magyar földhitelintézeti záloglevelet hagyományozott alapitványképen szükségben lévő pályatársak segélyezésére. Ezen záloglevelet Greguss Ágoston küldi meg a társulatnak. Ebből keletkezett a *Szükségben lévő pályatársak segélyalapja*, mely ma 1469 frt 77 krt tesz ki.

Márczius 11-én volt az ünnepélyes megnyitás a társulat összes tagjai, a kereskedelmi testület és a sajtó képviselőinek jelenlétében. Weninger Vincze elnök szép alkalmi beszéddel nyitotta meg azt, a barátságos szellem ápolására és szellemi tökélyesbülésre buzditván a fiatalságot. Utánna Tettei mondotta el már fentebb emlitett emlékbeszédét, mely a hallgatóságban mély részvétet keltett.

E megnyitás folytán a társulat teljesen átadatott hivatásának. Márczius 27-én tartatott benne az első felolvasás Keleti Károly ministeri tanácsos által. Ugyane hó folyamán alapittatott meg a könyvtár. Beszerzések eszközöltettek és könyvadományozásra hivattak s illetőleg kérettek fel a társulati tagok és a könyvkereskedők.

E felhivást siker követte, mert április 6-án Litassy József könyvtárnok azt jelenti, hogy az adományozott könyvek rendezése és jegyzékbevétele annyira igénybe veszik, hogy segitségre van szüksége, minélfogva a választmány Németh Zsigmondot jelölte ki segédkönyvtárnokká. Május 20-án a könyvtár is megnyittatott. Két részből állott, u. m. közhasznú és szakkönyvekből, a melyeket csak a társulatban lehetett használni és kölcsönkönyvtárból, a honnan a könyvek 1—4 frt biztositék mellett kivétethettek.

A társulat pénzügyei, daczára annak, hogy időközben a tagok száma s igy a jövedelmek is növekednek, nem a legkedvezőbbek. Az augusztus 31-iki pénztári kimutatás 996 frt 76 kr. tartozást tüntet fel.

Deczember 12-én Greguss János megküldi néhai Kemény László olajfestésű arczképét, a melyet a társulat diszes aranykeretbe foglaltatván, kegyelete jeléül dísztermében helyezett el.

Deczember 12-én volt az első vigalmi estély. Hangverseny és humoros felolvasások töltötték be az estét, a melyen a *Nemzeti dalkör* énekkel, Korény Ágoston czimbalom-játékkal, Vas Gereben magyar és Tettei Nándor német humoros felolvasással szerepelt.

1867. január 20-án tartatott meg az I. évi rendes közgyülés 1867.
Weninger Vincze elnöklete mellett. A közgyülésen hatósági biztosként Alkér Antal van jelen.

Az elnöki megnyitó örvendetes haladást jelez s ennek alapján biztos kilátást a társulat megszilárdulására. Az augusztusban még csak 996 frt 76 kr. tartozás az év végével 1200 frtra emelkedett ugyan, mindazonáltal levonva ezt a leltár szerinti értékekből, a társulatnak az első év végén 1326 frt 67 krnyi vagyona volt. A szellemi működés terén a kezdeményezés minden irányban megtörtént s hogy nagyobb eredményeket felmutatni nem lehetett, azt a kezdet nehézségei okozták. E közgyülés különben a szokásos tárgyakon kivül, leginkább az udvariasságnak és elismerésnek kivánt hódolni. Ekkor választattak meg első tiszteletbeli tagokul azok, kik a társulat meggyökeresedését és fejlődését anyagilag és erkölcsileg előmozditották.

Ez év folyamán a javaslatkönyvben Hubenay József kezdeményezésére valóságos szellemi harcz fejlődik, a mely abból indul ki, hogy Magyarországon a kereskedelem csaknem teljesen német és hogy magyar szakkönyvek egyáltalában nem léteznek. Hosszas és hazafias szellemű indokolás után végre inditványozza, hogy irasson a társulat egy szakmunkát magyar nyelven, mely az összes kereskedelmi tudományokat felölelje; tűzzön ki egy megfelelő pályadijat és a birálat folytán megfelelőnek talált munkát saját költségén adja ki. A kiadás költségeit a társulat gyüjtés utján szerezze be s e végből az adakozást 10 frttal azonnal meg is nyitja.

Inditványozza továbbá, hogy a választmány tárgyalásai adassanak át a nyilvánosságnak a sajtó utján és addig is, mig egy erre alkalmas kereskedelmi szaklap létesülne, a helyi politikai napilapok hasábjai vétessenek igénybe.

Mielőtt ezen inditvány törvényes foruma, a választmány elé kerülhetett volna, a társulat tagjai vették azt nyilvános tárgyalás alá, irásban adván kifejezést nézeteiknek a javaslatkönyvben a felvetett eszme iránt. Ezen válaszok és viszonválaszok — melyekben részt vettek Csécsy Mór, Horváth Lajos, Liptay Pál, Fiedler Frigyes és Fromm Antal — különféle oldalról és hazafias irányban világitják meg az ügyet és tán vége-hossza sem lett volna az eszmecserének, ha a választmány arra megnyugtató határozatot nem hoz. A választmány ugyanis, ugyancsak a javaslatkönyvbe bevezetett határozatával arról értesiti a javaslattevőket, hogy Machik József

egyetemi tanár közelebbről fogja befejezni nagyobb szabású és magyar nyelven megirt kereskedelmi szakmunkáját, mely a kereskedelmi levelezés alapelveit, a kereskedelmi műszótárt és phraseologiát foglalja magában. Ezen munka a *Kereskedő ifjak társulatának* pártfogása alatt fog megjelenni. Tehát tényleg a választmány is megtette a lehető lépéseket az iránt, hogy a kereskedelem magyarosodásának ügye egy lépéssel előbbre vitessék. Ezen munka által az első szükségleten nagyjából segitve volna, a fiatalságon áll most az, hogy a társulat pártfogása alatt megjelenendő fentemlitett mű mentől nagyobb mérvben terjesztessék és igénybe is vétessék. A mi a hirlapi közléseket illeti, erre nézve a választmány, igen helyesen, kimondotta, hogy a társulat belügyei, akár hivatalosak azok, akár nem, általában véve nem tartoznak a nyilvánosság elé. A mi a nyilvánosság elé tartozik, annak közzététele iránt a választmány miként eddig, ugy ezentúl is gondoskodni fog. Ezen vitának actualis értéke egyáltalában azért van és megörökiteni azért méltó, mert az ebben tett inditványok a későbbi években tényleg testet öltöttek, egy 100 aranyas pályadij kitűzése-, egy magyar kereskedelmi szakmunka kiadása- és egy társulati szaklap megindítása által.

Alig helyezkedett el a társulat első helyiségében, a háztulajdonos arról értesiti az elnökséget, hogy az év tavaszán a ház épitkezés alá kerül, mi végből a bérszerződés felbontása kéretett. A társulat engedett a kényszernek, de kártéritést követelt. Végre pedig ugy egyezett meg a háztulajdonossal, hogy a helyiségeket ez év Szent-György napján elhagyja és ideiglenes lakásba költözik; köteles azonban a háztulajdonos megfelelő bérösszegért az új házban helyiségeket adni, valamint az el- és visszahurczolkodás költségeit viselni. Ezen egyezség alapján a társulat a régi postautczában felfogadott ideiglenes helyiségbe költözött, a honnan október hó 27-én ismét visszatért régi, de most már sokkal kényelmesebb és szebb lakásába. Az új helyiségek ünnepélyesen nyittattak meg s ettől kezdve a társulatban a legpezsgőbb élet fejlődött ki.

A *Pesti polgári kereskedelmi testület* felhivása és a *Koronázási rendező bizottság* felkérése folytán a társulat testületileg vett részt

a bevonuláskor a sorfal rendezésben, majd pedig a fáklyás menetben.

Ez évben a felügyelő napi-biztosok részére megkülönböztetésül jelvény (nagy aczél érem) készittetett, melyet a 30-as bizottság tagjai hivatalos ténykedésükben ma is használnak.

A szükségben lévő pályatársak segélyalapja javára 10—10 kros összegekben gyüjtés rendeztetett. Ezen intézkedésnek az lett volna czélja, hogy különféle alkalmakból a társulat tagjai e csekélységgel megadóztatván, a sok hatosból éveken keresztül jelentékeny összegek verődjenek össze; de több volt ugy látszik, a jóakarat, mint a gyakorlati eredmény, mert ez intézkedés egy év után beszüntettetett, 9 frt egynéhány krajczárt jövedelmezvén a segélyalapnak.

Junius hó 26-án belép az egyesület a *Történelmi Társulat*ba, melynek 1879-ig pártoló tagja lett.

November hó 3-án Vargha Albert inditványára a választmány felkarolja az *Esti tanfolyam* ügyét és a tél folyamán az első évi előadási sorozat meg is kezdetett. A katholikus gymnásium akkori igazgatói dr. Luther és Corzán voltak szivesek e czélból egy tantermet átengedni, hol Catinelli Hektor a nemzetgazdaságtanból és Karner János a könyvelésből összesen 42 órán át, számos hallgató előtt, szakelőadásokat tartottak.*

Végül deczember 29-én Kiss Kornél inditványt tesz egy bál rendezése iránt a téli idényben. A választmány hozzá is járult az eszméhez és egy küldöttséget választott meg a bálbizottság összeállitására. Ezen küldöttség ki is bocsátotta a felhivásokat, azonban a rendező bizottságba összesen csakis hárman jelentkeztek. Az ügy levétetett a napirendről, azonban ez inditvány volt alapja a társulat e téren elért későbbi fényes sikereinek.

1868. január 19-én tartatott meg a II. évi rendes közgyülés, 1868.
a melyet a társulat elnöke, Weninger Vincze, következő beszéddel nyitott meg:

»Tisztelt Társulat!

Az, a mit egyesülésünk alkalmával reméltünk, a mit a társulat választmánya a mult évi közgyülésben kilátásba helyezett, t. i. társulatunk önállásának biztositása — teljesült.

* A társulat egyes nevezetesebb intézményei, valamint kiválóbb jellegü tevékenysége külön fejezetekben tárgyaltatnak.

Mint az előterjesztett évi mérlegből kitünik: a társaság nemcsak hogy lerótta összes beszerzési tartozásait, hanem még egy kis vagyon felett is rendelkezik, jóllehet a lefolyt év anyagi tekintetben nem volt társulatunkra nézve kedvező, mert a kétszeri hurczolkodás költségei és rendetlenségei, az elhelyezés ideiglenessége és azon körülmény, hogy jelen tartózkodásunk helyiségeihez férni nehezen lehet, mindez magával hozta, hogy jövedelmi forrásaink nem nyujtották azt, a mit várnunk lehetett volna rendezett viszonyok között.

És ha mindamellett oly eredményt mutathatunk fel 1867-nek végével, a minőt a mérleg tartalmaz, ez legnagyobb biztositéka jövőnknek, legjobb bizonyitványa az egyesület életképességének.

Ezen lefolyt évnek tapasztalatai számos tekintetben igen tanulságosak az egyesületre nézve.

Először is azon meggyőződésre juthattak uraim, hogy a köztünk létesült kapocs maradandó természetűvé lett; a társulat tagjai együtt maradtak mindazon nehézségek daczára, a melyekkel majd a helyiség hiánya, majd annak hiányossága miatt küzdenünk kelle. Uraim! Ebből azon tanuságot akarjuk levonni a jövőre nézve is, hogy erős akarattal és kitartással leküzdeni igenis sokat lehet, és hogy a közszellemet, mely gyökeret vert, nem oly könnyű kiirtani. Örömmel constatálom ezt, mert részemről meg vagyok győződve arról, hogy a mult év tapasztalatai folytán, bátran foghatunk vállalatunk kiépitéséhez, csak akarják Önök, csak maradjon meg e körben az összevalóság érzete és tudata!

Remélhető is, hogy egyesületünk tagjai önkénytelenül fognak szaporodni; mert mig egyrészről már képesek vagyunk nyujtani mindazt, a mit társadalmi tekintetben ily egyesület nyujthat, másrészről sietni fognak e körbe mindazok, a kik csakis ezen egyesületbe való lépésük által juthatnak az összevalóság tudatához.

Az 1867-ik év az egyesület körén kivül lefolyt események által is nagy érdeket ébresztett körünkben. Mert eltekintve a politikai eseményektől, az általuk ébresztett elevenség a társulás terén — oly jelenség, a mely iránt közönnyel nem lehetett azon kör, a mely épen hivatásánál fogva a közgazdaság terén mozog és forog. Tagadhatatlan, hogy kereskedésünk és forgalmunk emelkedésére nagy befolyással volt az 1867-ik évnek áldott gazdag termése. Vajjon ki is merné kétségbe vonni, hogy egy országban, mely főleg a mezőgazdaságra van eddig utalva, a jó termés, a

kedvező árak által előidézett nagy kivitel — az anyagi fejlődésnek főtényezője? De ez magában nem elegendő arra, hogy a közélet terén a társulás eszméje oly eredményeket vivjon ki magának, mint a minőket magunk körül látunk. Ezt nagy részben csak azon szabad mozgásnak köszönhetjük, a mely az ország kormányzatának függetlenségével a nemzetnek jutott. Mi sem gátolván a nemzetet az elszórt erők egyesitése által a közgazdasági téren teremteni: a rég lekötött életerő utat tör magának mindenfelé, a felszabadult kéz munka után nyul, épiteni a jelennek és jövőnek.

Bármely politikai pártszinezet hive is legyen valaki, azt be kell ismernie, hogy a nemzet nagy életerőt fejtett ki már a legközelebb lefolyt hónapok alatt is, a mi csak azt igazolja, hogy szabadnak látja és érzi lába alatt a tevékenységnek biztos alapját.

Ezen közgazdasági fejlődésünk történetében fontos időszakban, Uraim, Önök is nagybecsű tapasztalatokra tehetnek szert; mert ha van korszak, mely tanulságos a szemlélőre nézve, ugy az átmeneti korszak az.

A szabad mozgás magával hozza azt, hogy az életrevaló mellett sok hiányos és ferde nézet is jut érvényre; de ugyanazon hatalom, mely varászvesszejével az aléltat feleleveniti, ugyanazon hatalom módot is nyujt megkülönböztetni az igazságot a tévedéstől, azt, a mi józan — attól, a mi ámitás. Ezen hatalom a szabadság. Szabad nemzetnél szabad a sajtó is, és ezen szabad sajtónak feladata nemcsak a közigazgatást minden lépten és nyomon ellenőrzőleg követni, hanem egyuttal a közönségnek érdekeit a közgazdasági vállalkozás terén is éber figyelemmel kisérni. És e tekintetben sajtónk nagy érdemeket szerezhet magának, ha mindazt, a mi létesül, a már létezőt pedig működésében elfogulatlanul, érdektelenül ellenőrzi. A független sajtó anyagi érdekeink okszerű fejlesztése körül nagy hatással lehet és hiszem, hogy ezen nagy feladatát a jelen fontos átmeneti időszakban teljesitendi is.

A sajtó hatalmát és befolyását sehol sem mutathatja oly mértékben, mint politikai és közgazdasági kérdések megoldásánál. És ezen kérdések nyomulnak most előtérbe. Közlekedési eszközeink szaporitása; gyáriparunk alkotása; földmivelésünk biztositása vizvezetések által; adórendszerünk új és helyes államgazdasági elvekre fektetése stb. oly fontos tárgyak, miszerint, nézetem szerint, az ezekben rejlő kérdések tapintatos és czélszerű megoldásától függ az ország anyagi jóléte és jövője. Mindezen kérdések közel ér-

deklik e társulat tagjait, ugy is, mint honfiakat, ugy is, mint kereskedőket. Mindezen feladatok egyszerre merülnek fel előttünk, ugy, miszerint mondhatjuk, hogy egy roppant közgazdasági reform előestéjén vagyunk. Ezen reform egyes mozzanatait szemlélni és annak keresztülvitelében részt venni e nemzedéknek jutott. és ugy hiszem, Uraim, hogy e társulat, mely egyuttal osztálya érdekeinek előmozditását tűzte ki feladatul, nem lesz közömbös néző, midőn a nemzet minden fia erejéhez képest fog közreműködni azon épületnek felállitásában, a melyben nemcsak mi, hanem utódaink is menhelyet találandnak. Nem hihetem, Uraim, hogy e társulat, a melynek minden egyes tagja a gyakorlati élet embere, oly időben, midőn minden kézre, minden gondolatra szüksége van a hazának — egyesületünkben ne keresne mást is, mint gyűlhelyet a mulatásra és a szórakózásra? Ugyan hová jutott volna azon lelkesülés, a mely ezen egyesület alakitásakor annyit magával ragadott? Hová jutott volna annak szelleme, a ki első lobogtatá Önök előtt az egyesülés zászlaját és kinek karja akkor roskadt le élet nélkül, midőn létet nyert az általa oly forrón óhajtott társulat, mely alapitójának legszebb hagyományaként tiszteli szellemét! Ne ejtsék el a lobogót, sőt inkább most jutott el annak ideje — azt magasan tartani és követni. E lobogóra, Uraim, Önök irták fel a nagy szavakat: *szellemi haladás*; teljesitsék e szavak rendeletét, a mit téve, tiszteletet fognak kelteni ezen társulat iránt.

Nem elég érzeni — tenni is kell, és e társulat a jelen évben már azon helyzetbe jut, tehetni is valamit azért — a mit mindannyian oly forrón szeretünk, a hazáért. Nem kérünk mi nélkülözést, nem kivánunk áldozatot, csak azt kérjük, a mit a társulat ezentúl felesleget fog továbbra is — takarékos gazdálkodás mellett — felmutathatni. Gyűjteni fogjuk ezen filléreket és azok eszközül fognak szolgálni a kereskedelmi tudomány irodalmát meghonositni és terjeszteni ezen ismereteket. Az igy elvetett fillérekből milliók fognak haszon gyanánt a nemzetre szállani. Ez eszme már több izben szóba hozatott e társulat sok lelkes tagja által, de midőn ez történt, nem volt a társaság még oly állapotban a szép szándék foganatositására gondolhatni, ha csak önlétét koczkára nem teszi.

A mire ezelőtt egy vagy még csak fél évvel nem voltunk képesek — azt 1868-tól fogva tenni lehetséges leend, ha a társulat t. tagjai ezentúl is ragaszkodást fognak tanusitni az Önök által életre hivott társulat iránt; ennek folytán nem mint a választmány

tagja, nem mint a társulat eddigi elnöke, hanem mint tagja e társulatnak azon indítványnyal járulok az igen tisztelt közgyülés elé, miszerint határozza el, hogy minden felesleg, melyet ezentúl az évi zárszámadások kitüntetni fognak, $^3/_4$ részben a kereskedelmi tudománynak magyar irodalmi terjesztésére e hazában, $^1/_4$ részben pedig a pályatársak segélyezésére szánt alapnak növelésére fordittassék; a választmány tartozzék 14 nappal azon közgyülés előtt, a melyen a zárszámadás bemutattatik, megismertetni lapok utján javaslatát a kereskedelmi magyar irodalom terjesztésének módja iránt, mely javaslat azután a közgyülésen fog tárgyaltatni és felette határozni!

Ne habozzanak Uraim, határozzanak szivük sugallata szerint Vajjon, Uraim, nem él-e Önökben a vágy e kis egyesület köréből emelni ki a müveltség égő fáklyáját, hogy messze világitson a hazában azoknak, a kik az ország jövőjére nézve oly fontos pályán — a kereskedelmi pályán haladni kivánnak!

Higyjék el Uraim, azon *öntudat*, hogy e társulat, habár szerény viszonyok között él — tett, a mennyi erejében volt, a közérdek előmozditására, oly kincs leend mindegyikök részére, a melyről még hanyatló korában sem fog egyikük is lemondani akarni.

Ajánlom a javaslatot a t. közgyülés szives pártfogásába.

Végre engedjék meg, Uraim, hogy ez alkalommal egy kötelességnek ugy a tisztelt társulat iránt, mint magam iránt eleget tegyek.

Midőn a társulat két évvel ezelőtt alakult és Önök, Uraim, megtiszteltek bizalmukkal, láthatta, a ki akarta, hogy a fővárosi kereskedelmi ifjuság részéről tapasztalt ragaszkodás jól esett lelkemnek. Miért is hallgassam el, hogy kedves jutalmat láttam fáradozásaimért a tanári pályán abban is, hogy azok, kik nagy részben tanitványaim voltak, — midőn férfiakká lettek, ismét maguk körébe hittak, mintha mondanák: »Elismerjük most is, hogy a legjobb akarat vezérelt, midőn mint tanitónk működtél; érezzük, hogy őszinte baráti érzés kötött hozzánk«. Uraim, ne nevezzék hiúságnak azon érzést, a melyet az ifjuságnak ily elismerése a tanitóban ébreszt. Miért ne örvendjünk azok ragaszkodásán, a kik körül éltünk legtöbb idejét töltjük; a kik elfogultság nélkül — mert a tanitó iparkodásának leghivebb birája az ifjuság — mondanak érettebb korukban véleményt és birálatot tanitójuk felett. Hogy ne örvendene a kertész azon, ha látja, hogy a növény,

a melyet plántált, virágjait feléje hajlitja, hogy örvendjen szinükön és illatukon. Hisz, Uraim, a tanitói pálya ezen kivül édesebb jutalmat és elégtételt nem képes nyujtani.

Hogy megtisztelő meghivásuknak örvendtem Uraim, arról meg lehetnek győződve, valamint arról is, hogy azon ragaszkodást és bizalmat megtartani hő kivánságom volt és jelenleg is az. Mig ezen társulat megszilárditása, illetőleg ügyeinek tisztába hozatala szóban volt; mig nem mondhattuk megbizóinknak, íme létesült, a mit kivántatok, a társulatot már most mi sem terheli: becsületbeli kötelességemnek ismertem megállani azon a helyen, a hová bizalmuk állitott, sőt erre az egész bizottságot kötelezettnek tartottam, és ezt a választmányban több izben ki is jelentettem. Azóta meg lett oldva a kérdés, a társaság meg van alapitva és állapitva; ezentúl kell, hogy a hely, melynek elfoglalásával én tiszteltettem meg, másnak átadassék, a melyre Önök körében elég érdemesb tagot látok. Ehhez járul még azon körülmény, hogy a közel egy év óta általam elfoglalt állami hivatal eddig és valószinűleg még hosszú időn át annyira igénybe veend, hogy teljesen lehetetlen azon követelményeknek megfelelnem, a melyeket az elnöki állás magával hoz, sőt meg kell vallanom, már a lefolyt évben gyakran távol is lévén Budapesttől, az elnöki teendőket akaratom ellenére el kelle hanyagolnom és a társulat buzgó tisztviselői és választmánya gondoskodott mindenről, még arról is, a mi világosan az én kötelességem lett volna.

A mondottak kényszeritenek kijelenteni és kérni a t. társulatot, hogy a mennyiben egy részének szándékában volna a jelen választás alkalmával is nevemet kötni az elnökséghez, adja szavát másnak és engedjék meg, Uraim, hogy választmányuk sorában foglalhassak helyet, a hol időmhöz és erőmhöz képest társulatunk érdekeit előmozditani készen állok. Az elnökséget ruházzák oly egyénre, ki több időt szentelhetvén tisztségének, a társulat érdekeit képes is leend folytonosan és hathatósan előmozditani.

És midőn e helyről lelépek, fogadja a t. társulat még egyszer szives köszönetemet megtisztelő bizalmáért, a t. választmány köszönetemet a szives támogatásért, mindannyian Uraim, pedig vigyék magukkal azon meggyőződést, hogy kedves emléket hágy lelkemben itteni — habár csekély — működésem és azon összeköttetés, a melybe Önökkel, reám nézve kedves bizalmuk hozott. Isten tartsa meg Önöket!«

E magas szinvonalon álló beszéd, mely oly hiven viszhangozta a fiatalság érzelmeit és gondolkodásmódját, magas hullámokat vert és közlelkesedéssel emeltettek határozatokká az abban felvetett inditványok. Lelkesedéssel, mert az igaz hazafiság hangja szólott azokból; azon hazafiságé és azon romlatlan nemzeti érzületé, mely a társulat összes tagjait áthatotta s a melyre annyi önérzettel s annyi büszkeséggel mindannyiszor nyiltan hivatkoztak, valahányszor erre mód és alkalom nyillott. Hisz' a kereskedő ifjak társulata az egyesülés szellemének védörve alatt, nemcsak a barátságnak és szellemi haladásnak, hanem az igaz magyar nemzeti érzület terjesztésének jelszavát is felirta lobogójára.

Ezen határozat azonnal foganatba nem vétetett, mert a társulatra különféle anyagi terhek hárultak; de a későbbi években annak megfelelni nemcsak óhajt, de tényekben gyakorolja is.

E közgyülés különben több új eszmét és inditványt is ölelt fel részben a választmány, részben egyes tagok részéről. Igy a választmány részéről az, hogy a közgyülési érvényes határozatokhoz ne legyen szükséges az összes tagok felét meghaladó szavazati szám, hanem hogy korlátoztassék az kisebb hányadra; Liptay Pál részéről, hogy a választmányi tagok száma hatról emeltessék fel tizenkettőre; Fromm Antal részéről, hogy a társulat szervezetében szakosztályok létesittessenek általában, de különösen egy, a szakkérdések megvitatására; végül Fábián Gyula részéről, hogy a kereskedelmi kórházban elhunyt pályatársak részére a végtisztesség megfelelőbb módon adassék meg s e végből kéressék fel a kereskedelmi testület elnöksége oly intézkedés megtételére, a melynél fogva az ily esetekről a kereskedő ifjak társulata kellő időben értesittetvén, ez a végtisztességtételben kellőkép részt vehessen és javaslatba hozza, hogy viszonzásul szavazzon meg a társulat a kereskedelmi kórház részére évi 50 frtnyi segélyt az esetleges költségek fedezésére.

A közgyülés mindezen inditványokat elfogadta. Az alapszabályokra és a szervezetre vonatkozó részében megbizza a választmányt, hogy a jövő közgyülés elé kész tervezeteket mutasson be. A legutolsó inditványra nézve pedig a választmány utján megkeresést intézett annak szellemében a kereskedelmi testülethez. Ennek eredménye az lőn, hogy a testület utasitásához képest, ezentúl a kereskedelmi kórház intézősége esetről-esetre gyászjelentéseket nyomatott, azokat a társulatnak — további eljárás végett — kellő

időben megküldötte és gondoskodott egyuttal, hogy a gyászmenethez szükséges fogatok mindig rendelkezésre álljanak. Ezen eljárásával a társulat mindenesetre a kegyeletnek egy szép tényét kezdeményezte és hozta gyakorlatba.

E kegyeleti tény több éven át gyakoroltatik és a társulat a kórházat mérsékelt segélyben részesiti is, mignem a később bekövetkezett hanyatlási időszakban a társulatnak erről is le kelle mondania.

Miként az elnöki megnyitó-beszédben arra hivatkozás is történik — Weninger Vincze időközben kineveztetett a közös pénzügyministerium osztályfőnökévé s ez okból az elnöki tiszttől visszavonulni kiván; azonban annyira ragaszkodott hozzá a társulat és oly rajongó szeretettel övezte első elnökét, hogy egyhangulag ismét őt választá meg vezérévé; mert meg volt győződve arról, hogy habár ritkábban is, avagy ritkán fog részt venni az ügyvezetésben — még azon tudat magában is, hogy ő a vezér — alapos biztositéka a haladásnak.

1868-ban rendeztetett először a felügyelő 30-as bizottság ügye. Németh Titus kidolgozta annak ügyrendjét, a melyet a választmány megerősitett és a mely kevés módositással napjainkig érvényben maradt. Ezzel kapcsolatban Érsek Károly a javaslatkönyvben azt inditványozza, hogy szerveztessék egy állandó és díjazott házgondnoki állás. Ezen javaslatot a választmány elvetette ugyan és csak tizenegy év mulva, 1879-ben oldatott meg a kérdés oly módon, hogy egy tiszteletbeli tisztség, a háznagyi állás szerveztetett, a melynek jogai és kötelmei egy házgondnokéival azonosak, azon hozzáadással, hogy a mindenkori háznagy egyuttal elnöke lett a felügyelő 30-as bizottságnak.

1869. A társulat elnöke új hivatásánál fogva folytonosan távol lévén, a közgyülés közeledtével megfelelő úton tudomásul adja, hogy tisztét továbbra lehetetlen volna megtartania. Ez okon komolyan gondoskodni kelle azon férfiú személye iránt, ki a fiatalság ügyét felkarolni hajlandó volna. E gondoskodás nemsokára alakot ölt; lesz jelölt nem is egy, hanem kettő. Két jeles férfiú, Keleti Károly és Catinelli Hektor között oszlottak meg a vélemények. A fiatalság két táborra oszlott és az 1869. évi január hó 17-én megtartott III. évi rendes közgyülés tisztujitását a lehető legérdekesebbé tette.

Az alkotmányos úton megejtett tisztujitás eredménye Keleti Károly javára döntötte el a koczkát, — ő választatott meg szavazattöbbséggel a társulat második elnökévé. A küldöttség által meghivott új elnök megjelenvén a közgyülésen, székfoglalójában a társulat s a fiatalság érdekeinek meleg felkarolását s mindannak megtételét igéri, a mi által a társulat a virágzás útjára terelhető; de számit a munkatársak ép oly önzetlen, mint odaadó támogatására és közreműködésére. És Keleti teljesen beváltotta adott igéretét; mert az ő négy évi elnöksége alatt a társulat a fejlődésnek oly magaslatára emelkedett, a melyet csak a virágzásnak jeleni korszaka szárnyal túl.

Ezután a közgyülés, mély hálája, tisztelete és törhetlen ragaszkodása jeléül, lelépő elnöke Weninger Vincze közös pénzügyministeriumi osztályfőnököt a társulat örökös tiszteletbeli elnökévé egyhangulag és nagy lelkesedéssel megválasztván, erről a választmány útján feliratilag értesitette.

Weninger Vincze erre 1869. február hó 6-án kelt alábbi levelét intézi a társulat elnökéhez:

»Tisztelt Barátom!

Ma vettem a Pesti keresk. ifjak társulatának m. hó 17-én kelt megtisztelő sorait — tisztelt barátomnak, mint a társulat jelen elnökének aláirásával.

A t. társulat örökös tiszteletbeli elnökéül megválasztott, a mivel csakis azt akarta kifejezni, miszerint meg van győződve, hogy akkoron, midőn a viszonyok a részesülést megengedték, szivemen hordoztam a társulat ügyét. — E tekintetben elég szerénytelen vagyok a társulat elismerését kiérdemeltnek mondani; mert hogy a társulat alakulásának és létének örvendtem, az nem érdem, egyszerűen csak a rokonszenv dolga, a melylyel, az előtt úgy, mint jelenleg, a társulat létét kisértem és kisérem.

És ép azért, mert szivből óhajtom, hogy a társulat létezzék és virágozzék, igen örvendtem, midőn olvasám, hogy a társulat oly tappintattal birt, kiszemelni magának az elnökségre legalkalmasabb tudósunkat, tisztelt barátomat, a ki lelket fog önteni a társulat szellemi ügyeibe és a ki a jobbra, nemesebbre hajlammal biró fiatalság által lelkesülten fog támogattatni.

Fogadja Nagyságod szives üdvözletemet és sziveskedjék köszönetemet a társulat tisztelt választmányának tudomására juttatni, ki is maradtam kiváló tisztelettel

kész szolgája

Weninger.«

Ime e levél, mely hű képét nyujtja ama viszonynak, mely a fiatalság és szeretett elnöke között éveken át fennállott. E viszonyban s az ebből meritett munkakedv és tevékenység szülte szép eredményekben leli magyarázatát az, hogy Weninger Vincze egy teljesen új intézményt, a *Kereskedő ifjak társulatát*, sikeresen vezetvén azt át a kezdet nehézségeivel járó küzdelmeken, teljesen felszerelve, rendezett anyagi viszonyok között és virágzó állapotban adhatta utódának át.

E közben serényen folytak az előkészületek Szakáll László elnöklete alatt az első kereskedelmi bál érdekében, melyet a társulat a régi polgári lövölde helyiségeiben rendezett. A bál úgy anyagilag, mint erkölcsileg a legszebben sikerült. Részt vett azon az akkori földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszter Gorove István is és vele a főváros társadalmának számos kitünősége és a kereskedelmi testületek irányadó férfiai. A mulatság a társulat könyvtárának gyarapitására 368 frt 93 krt jövedelmezett. Ezen felül ugyanez alkalomból maga a kereskedelmi miniszter is 50 frttal járul a jótékony czélhoz, a melyet megbizásából Muraközy Pál a következő levél kiséretében küld meg a társulatnak:

»Tisztelt Elnökség!

Ő Nagyméltósága Gorove István minister úr örömmel üdvözölve a czélt, melyet a pesti *Kereskedő ifjak társulata* magának kitűzött s úgy lévén értesülve, hogy jelenleg működését könyvtára szaporitására terjeszti ki, — ehhez hozzájárulni akarva — 50 frtot a végből zár ide, hogy az a társulati könyvtár szaporitására szánt összeghez csatoltassék.

Egyszersmind azon óhajtását kivánja kifejezni, hogy a társulat szép czéljai felé minél sikeresebben haladhasson.

Őszinte tisztelettel, Pest, 1869. február 10.

alázatos szolgája

Muraközy Pál.«

Az tehát, mi egy év előtt Kis Kornél inditványara nem sikerülhetett, sikerült egy év mulva és pedig reményeket meghaladó eredménynyel. Ezen összegek a társulat könytárát 600-at meghaladó kötettel gyarapitották.

Ezen siker hatása alatt Hubenay József azt inditványozza, hogy tartassanak ezentúl a társulat helyiségeiben is hölgyestélyek. A választmány magáévá teszi az eszmét; márczius 5-én egy 7 tagú állandó bizottságot választ és biz meg azok rendezésével és április 10-én megtartatott az első hölgyestély. Ezen mulatságok *Családi estélyek* czímén ma is fennállanak és egyike azon vonzerőknek, a melyek a társulatot a társadalommal egybekapcsolják.

A fentebb emlitett 7 tagú állandó mulatságrendező bizottság az eredmény által biztatva, 20 tagra egészittetett ki; azonban októberben már lemond. A következő közgyülés választott ugyan ismét egy ily bizottságot, de ez sem tudott állandó szervezetté fejlődni egészen 1879-ig, midőn a bizottsági rendszer általánosságban életbe nem lépett.

Keletinek első intézkedése volt a társulat részére egy lapot nyerni meg, a mely állandó tért adjon a társulat közleményeinek. Sikerült is e czélból az országos iparegyesület *Anyagi Érdekeink* czimű közlönyét megnyerni. E lapot már 1866-ban felajánlotta akkori szerkesztője P. Szathmáry Károly oly czélból, hogy abban a társulat felolvasásai közzé tétessenek és ez több esetben meg is történt.

Másrészt pedig a társulatot biztos alapokra fektetni óhajtván alapitó tagok gyüjtéséről gondoskodott. E végből február 11-én felhivások küldettek szét az előkelőbb czégekhez és négy alapitó tag belépését eredményezték.

Minthogy ez évben az előirányzott bevételek a költségeket nem fedezték, a játékdíjak felemeltettek. Az ekkor megállapitott illetmények, igen csekély eltéréssel, ma is érvényben vannak. Ugyanekkor emeltettek kifogások az ellen, hogy a pénztári állapotról rendszeres jelentések nem tétetnek. E téren is ujitás hozatott be és ez év októberétől kedve minden választmányi ülésen havi pénztári forgalmi kimutatások adatnak be.

Három nevezetes inditvány tétetett még ez évben. Az egyiket Vargha Albert tette az iránt, hogy állittassék fel a pesti egyetemen egy kereskedelmi tanszék, hogy módjában legyen a fiatal-

ságnak a kereskedelmi tudományokat magyar nyelven elsajátitani, és azért kiván különösen egyetemi tanszéket, hogy általa maga a kereskedelem is nagyobb tekintélyre emelkedjék s ez által melegebb ápolásra találjon. A másodikat Fromm Antal tette egy magyar kereskedelmi akadémiának államköltségen leendő felállitása iránt, tekintettel arra, hogy egyáltalában nincs mód rá akarva sem, hogy Magyarországon a kereskedő magyar legyen, illetőleg, hogy ismereteiben s a gyakorlatban magyarrá lehessen. Végül Hajós Károly tett inditványt a javaslatkönyvben *a kötelező vasárnapi munkaszünet és az üzleti zárórák szabályozása iránt.* Ez volt a legelső inditvány e téren, mely hosszas vajudás után végre 1891-ben mégis megoldatott. A két első a kormányhoz intézendő feliratot hoz javaslatba; az utóbbi pedig a kereskedelmi kamara és testületekhez intézendő kérvényezést inditványoz. Az első inditvány elől a választmány azon válaszszal tért ki, hogy a *Tudományos Akademia* pályadijat tűzvén ki e kérdésre nézve: »Mikép legyen a kereskedő nevelve«, ennek eredménye mindenesetre bevárandó. A két utóbbi inditványt elvben elfogadta ugyan, de kijelentette, hogy a teendő lépésekkel még várni kell, mert a társulat még sokkal gyengébb, semhogy ily fontos kérdésekben elég nyomatékkal működhetne kifelé.

Az alapszabályok módositására nézve még az 1868. évi közgyülésen hozott határozatok szerint, a választmánynak az idei rendes közgyülésen kellett volna előterjesztéseket tenni. De az e végből kiküldött bizottság csak évközben adta be munkálatait s igy szükségessé vált egy rendkivüli közgyülés összehivása, mely november hó 21-én meg is tartatott és megtörtént az alapszabályok első revisiója. Az elfogadott új szöveg a kormány által megerősitve 1870. évi február 26-án érkezett vissza a társulathoz.

1870. Az új alapszabályok megszaporitván a tisztikart és választmányt, a köztevékenység is erősebb hullámzásba hozatott. Egyáltalában a társulat a legpezsgőbb élet szinhelye és már számot tevő tényezővé fejlődött. Ennek tulajdonitható azon ujabb figyelem, a melyben Pest szab. kir. város tanácsa részesiti, midőn átiratilag felkéri, hogy vegyen részt a gróf Batthyány gyászünnepélyen. A társulat testületileg kisérte ki az első független magyar ministerelnök hamvait a nemzet kegyeletéből felépitett kerepesi temetői sirboltba.

Ugyanezen évben rótta le kegyeletét a függetlenségi harcz még élő hősei iránt is, midőn a honvéd-rokkantak felépitendő menházára 314 frt 40 krt gyüjt tagjai között és küldi be azt

Vidacs János képviselőhöz, mint az országos gyüjtőbizottság elnökéhez.

A nemzeti irodalomról sem akarván megfeledkezni, 100 frt alapitványnyal belép a *Kisfaludy-Társaság* alapitói sorába.

De voltak jótékony adakozók viszont, kik a társulatot vették pártfogásukba. Igy a feloszlatott *Baráti Dalkoszorú* 40 forintnyi vagyonát adta át a szükségben lévő pályatársak segélyalapjának. A megelőző évben pedig a Haas Fülöp és fiai czég egy jelentékenyebb számla-tartozást ajándékoz a társulatnak; majd előbb a Ráth és Micsey czég 10 frt és Herzl József 40 frttal járulnak a társulat szükségleteinek fedezéséhez.

Az alapszabályok intézkedvén az iránt is, hogy évkönyvek adassanak ki, ez a folyó évben foganatosittatott először, az 1866—69. évekre szóló I. évkönyv kiadásával, a melyet Hanzély Ferencz titkár szerkesztett.

A társulat iránt felköltött bizalom jelének tekintendő az is, hogy ez év folyamán a volt *Merkur* hasonczélú keresk. ifjusági egylet azon javaslattal lépett fel, hogy hajlandó volna beleolvadni a kereskedő ifjak társulatába s az ajánlat elfogadása esetén átengedné összes felszereléseit is. A választmány azonban a tömeges belépés ellen szavazott, de kijelentette, hogy azért módjában áll a *Merkur* minden tagjának egyenként belépni a társulat alapszabályai illető szakaszainak szem előtt tartása mellett, s ez legkivált azon követelmény, a mely ma is fennáll, hogy a választmány csak oly belépési jelentést vehet figyelembe, a melyet egy társulati tag ajánl.

Az 1871. év a társulatra nézve különös jelentőséggel bir. 1871.
A január 22-én megtartott V. évi közgyülés s az azon felvetett eszmék teszik kiválóan érdekessé.

Keleti Károly elnöki megnyitójában utalva a társulat szellemi és anyagi gyarapodására, ezek alapján és ezek érdekében javaslatba hozza:

a) egy tartalékalap létesitését,

b) egy műszótár készitését,

c) a szakvitatkozási estélyek anyagául, a keresk. kamaráknak megkeresését, hogy üléseiknek nyomtatásban megjelenő jegyzőkönyveit társulatunknak is küldjék meg.

Az inditványok elfogadása mellett a tartalékalap létesül; a készpénzen értékpapirok vétetnek és három év alatt a társulat egy jelentékeny alap fölött rendelkezik. A műszótárra nézve — a javas-

lathoz képest — a társulat tagjai kereskedelmi szakmák szerint bizottságokká alakulnak, összegyüjteni az illető szaknál használatban levő műszavakat és a nem létezők helyébe új szavakat alkotni, az lévén a terv, hogy ezen szakbizottságok munkálatai, azok összeállitása után, további eljárás, helyesbbités, esetleg kiadás végett a *Tudom. Akademiának* megküldessenek. E munkával, ugy látszik, nem állott arányban a fiatalság szabad ideje, mert nemsokára ezen bizottságok eredménytelenül feloszlanak. A harmadik inditványra nézve a kamarákhoz kérvények intéztettek; ezek közül a pesti, kassa soproni stb. meg is küldik nyomtatványaikat és meg is kezdetnek a vitatkozási estélyek; azonban a tagok, szabad idejének hiánya miatt, nem mélyedhettek be az egyes felmerült szakkérdések tanulmányozásába és leginkább azért váltak eredménytelenekké, mert megfelelően készült előadók nem voltak.

Ugyanakkor tárgyaltattak Fromm Antal részben új, részben megujitott inditványai, u. m.:

a) egy országos magyar keresk. akademiának államköltségen felállitása,

b) szakkönyvek kiadása,

c) egy társulati szaklap kiadása és végül

d) a tisztikar egy részének, névleg a titkár, a könyv- és pénztárnok évdijazása.

A már első izben 1869-ben felvetett első inditvány folytán — magáévá tevén azt a közgyülés — elhatározó lépések tétettek. A társulat feliratot intézett a kormányhoz és a képviselőházhoz is egyuttal. A képviselőházhoz szóló kérvényt a nemzet bölcse Deák Ferencz, mint a belváros követe nyujtotta be. Hogy e feliratnak is volt némi része abban, hogy nem sok idő mulva a kereskedelmi szakoktatás rendeztetik, a pesti akademia megmagyarosittatik, a vidéken új akademiák és keresk. iskolák létesittetnek, talán nem lehet elvitatni.

A második inditványra nézve, mely csak megújitása az annak idején Hubenay által tett első javaslatnak, elhatározza a közgyülés, hogy 100 aranyas pályadijat tűz ki egy *Kereskedelmi irálytan és levelező* megirására. A pályázat megfelelő módon, november 30-ki határnappal, kihirdettetett. Egyetlenegy pályamunka érkezett be ezen jeligével. »Accidit in puncto quod non speratur in anno«. Pályabirákul felkérettek dr. Levin Jakab, Weninger Vincze és Tettei Nándor. A birálatok 1872. évi junius havában beérkezvén, két

birálat a munkát alapjában véve jónak találta azon megjegyzéssel, hogy az a szerzőnek a birálatokhoz képest és különösen Dietscheiner, Schiebe és Langner hason művei szerint leendő átdolgozás végett visszaadandó. Ez kellő módon megtörténvén, szerző az átdolgozott művet 1873. év január havában ismét benyujtotta. Ekkor annak felülbirálására Matlekovits Sándor kéretett fel, ki azt készséggel teljesitvén, 1873. márczius 25-én a következő levelet intézi a választmányhoz:

»Igen tisztelt Választmány!

F. é. január 8-án kelt felszólitása folytán, a kereskedő ifjak társulata által, egy magyar kereskedelmi irálytan és levelezőre kitűzött pályadij következtében beérkezett s »Accidit in puncto, quod non speratur in anno« jeligével ellátott pályaművet részletesen átvizsgáltam s hiányait nagyobb részt kiigazitottam. A mű jelen alakjában most már mindenesetre sajtó alá bocsátható s nemcsak az eddig megjelent hasonló tartalmú magyar művek mellett sikerrel állhatja ki a versenyt, hanem tekintve azt, hogy szerzője főkép a gyakorlati szempontot tartá mindig maga előtt és hogy épen a levelezés azon részére fektetett fősúlyt, melynél az illető egyének kisebb képzettsége mellett leginkább szorulnak levelezőre: ugy hiszem, hogy a pályamű a társulat intentioinak teljesen megfelel. Részemről tehát a mű kinyomatását teljesen pártolom; azon esetre, ha a társulat a kinyomatást szintén helyeselné, kész volnék a nyomtatás alkalmával a netán még felmerülő hiányokat kiigazitani. A művet kivánatra beszolgáltatom; addig egyelőre magamnál tartom, hogy szabad időmben egyes részeit ismételten átnézhessem.

Megkülönböztetett tisztelettel, Budapest, 1873. márczius 26.

Matlekovits.«

Ezen birálat alapján a választmány a 100 arany pályadijat kiadni határozta és felbontatván a jeligés levél, abból *Hanzély Ferencz* volt titkár, társulati tag neve tünt ki. A választmányt kellemesen lepte meg ez eredmény és annál nagyobb örömmel adta ki a pályadijat, miután ily nagy munkára épen egy társulati tag vállalkozott. Elhatározván egyuttal a műnek 1500 példánybani kiadását, a további teendőkre nézve bizottságot küld ki, a melybe beválasztattak Hanzély Ferencz, Fulda Lajos és Makáry Gerő.

A mű kinyomatott és részben kiadói, részben könyvárusi úton forgalomba hozatott. E vállalat a társulatnak 1787 frtjába került, a melyből 1259 frt 39 kr. részben egyenkénti elárusitás, részben a fenmaradt készletnek 600 frtért a Franklin-társulatnak történt eladása folytán megtérülvén, a veszteség 527 frt 61 kr. volt, vagyis ez összeggel járult hozzá a társulat ahhoz, hogy a kereskedelmi szakirodalom egy munkával szaporodott.

A harmadik inditvány szerint egy szaklap létesitését ugy ezen, mint az 1872. jan. 21-én tartott közgyülés is egyelőre elhalasztja. Végül a tisztviselők díjazására nézve tett inditványt egyhangulag elveti.

1871. febr. 4-én fényesen sikerült bált rendez, Éberling Antal elnöksége alatt. E mulatság 1600 frtnyi tiszta jövedelmet hozott a társulat pénztára javára.

Kiadatott az 1870-ik társulati év működését tartalmazó II. évkönyv, a melyet szintén Hanzély Ferencz szerkesztett.

A deczemberi választmányi ülésen két fontos ügy került szőnyegre.

I.

Fábián Gyula, a társulatnak e lelkes tagja, terjeszti elő tervezeteit egy társulati ház épitésére. Az eszme általános örömmel fogadtatott, mert megvalósitása diadal volna, — hasonló magához a társulat megalapitásához, a melyet szintén csak a lelkes buzgalom teremtett meg. Az inditvány és részletes terv az 1872. évi február 11-én tartott közgyülésen tárgyaltatik és egyhangulag hozatott azon határozat, hogy egy társulati ház felépitése iránt a szükséges intézkedések megteendők annál is inkább, mert annak kivihetősége ellen a közgyülés kételyeket nem támaszt. Megválasztatott egy hét tagu bizottmány azon felhatalmazással, hogy e vállalat érdekében a társulat nevében mindazt megtegye, a mit legjobb belátása szerint szükségesnek tart. Egyuttal teljtartalmulag jóváhagyja a *Pesti kereskedő ifjak egyleti házépitő társulata* czimen létesitendő társaság alapszabálytervezetét. A kiküldött hét tagu bizottmány, melynek elnöke és pénztárnoka Fábián Gyula, könyvelője Joób Károly volt, az ideiglenes alapszabályok melléklése mellett, az alábbi felhivást intézi a társulat tagjaihoz:

»Tisztelt Tagtársak!

Társulatunk folyó hó 11-én tartott közgyülésének kiválólag egy saját egyleti hajlék létesitése képezé főtárgyát, mely fennállásának biztositéket nyujtva, a társadalmi élet nemesebb irányábani fejlesztése czélját a kereskedelmi fiatalság között mindinkább meghonositsa, a kereskedelmi ismereteket hatáskörében mentől nagyobb mérvben terjeszsze, s végre hogy a roppant mérvben gyarapodásnak indult tagjai kényelméről is gondoskodva legyen.

Társulatunknak, mely minden árnyalataiban évről-évre nagyobb felvirágzást nyer, a jelenlegi helyiségek sem terjedelmükben, sem beosztásában nem felelnek meg; alkalmasabb helyiség pedig a jelenlegi túlcsigázott magas lakbéreknél csak felettébb terhes feltételek alatt volna található: mindezen nehézségek elháritására, s a mennyiben a társulati tagok ezen tervünk létesitésére segédkezet nyujtani hajlandók lennének, elhatároztatott, miszerint egyesült erővel lépvén a küzdtérre, az egylet *saját házat* épittessen.

A terv következő:

Társulatunk minden igényeinek és kényelmének megfelelő, egy a belváros valamelyik mellékutczájában fekvő — északra a fehérhajó utczán, — keletre az országuton és újvilág-utczán, — délre a hatvani és a Duna-utczán túl nem eső házhoz 180—200 □-ölnyi telek szükségeltetik s ennek megvétele, valamint egy alkalmas $3^1/_2$ emeletes ház felépitése, a már megtörtént költségvetés után 180—200.000 forintba fogna kerülni, mely összeget az ideiglenes alapszabályok 2. §. szerint gondoljuk legelőnyösebben beszerezhetőnek. — Telekvételbe a társulat csak akkor bocsátkoznék, ha az ehhez szükségeltető összeg már tényleg befizettetett.

Az épitendő ház beosztatnék földszinten: boltok, raktárak és egy nyilvános vendéglőre (restauratio),

félemeleten: étterem az egyleti tagok részére; ide lennének még elhelyezendők az egyleti szolgaszemélyzet lakásai s más mellékes lakosztályok,

az első emelet összes területét az egyleti helyiségek vennék igénybe,

a második és harmadik emelet pedig garçon-lakásokra osztatnék.

Ezen helyiségek után következő bevételre lehetne számitani:

1. a restauratióhoz tartozó pinczéért, földszinti boltok, raktárak és a vendéglő helyiségekért (ezen utolsónál azon kedvezménynyel, hogy a félemeleten lévő egyleti éttermek csekély bérért szintén e helyiség bérlőjének engedtetnének át) .. .. 6.000 frt.

2. a félemeletért, részint a vendéglő bérlője, részint az egylet által fizetendő .. .. 2.000 »

8.000 frt.

3. az egyleti 1000 tagra számitott helyiségekért (15 szoba 1 nagy terem) .. .. 4.000 »

4. a 2-ik és 3-ik emeleteni garçon-lakások után (minden emeleten 20 szoba, összesen 40 szoba, átlagosan szobáját havonkint 15 frttal számitva k. b. .. .. 7.000 »

összes bevétel .. .. 19.000 frt.

Kiadások:

2.000 db. részjegy 5% kamatjáért, a ház tökéletes kiépitésére szükségeltető, valamely pénzintézettől felveendő kölcsön kamatja és törlesztéseért, községi adó, házgondnok fizetése, biztositás s más rendes kiadásokért .. .. 13.000 frt,

marad jövedelem .. .. 6.000 frt.

ebből lejár 25% tartalék minden előre nem látható rendkivüli kiadások, károk, javitások, esetleg az állam adó fedezésére .. .. 1.500 frt,

marad tiszta jövedelem .. 4.500 frt,

ennek fele, azaz 2.250 forint a részjegyek törlesztésére, a másik fele pedig mint osztalék a részjegy-birtokosok közötti felosztásra volna forditandó, miből minden egyes részjegyre az 5% kamaton kivül még 1 frt 12 kr. osztalék esnék.

Eltekintve azon tökéletes biztosságtól, mely a befizetett tőkéért nyujtatik, a részjegyek már az első évben több mint 7% jövedelmeznének, mely jövedelem az által, hogy a fentérintett tervezet szerint minden évben legalább 40 részjegy kisorsolás utján beváltás alá jön, a későbbi években nem csekély arányban fokozódna.

A befizetési módozatok azért vannak oly előnyösen beosztva s oly csekélyre megállapitva, hogy a kevésbé vagyonosnak is módjában legyen nemcsak takarékossága után 20 hó alatt

50 forintra, hanem egyszersmind oly tőkére szert tenni, mely a lehető legnagyobb biztositék mellett idővel több, mint 7% kamatoz, és mindenki járulhasson azon műhöz, melyről utódaink hálával fognak megemlékezni.

Tehát sem áldozatot, sem alamizsnát nem kivánunk, midőn Önöket e tervezet pártolására felkérjük, hanem csak részvétet egy oly vállalat iránt, melynek létesülése mindnyájunk érdekében fekszik, mert mindaddig, mig egyletünk jövőjét egy hajlék által — mely sajátunk — nem biztositottuk, nem leendünk képesek azon magasztos czélnak méltóan megfelelni, melyre ez hivatva van, s melyért ez alapittatott.

A mellékelt lapon van szerencsénk a közgyülés által elfogadott ideiglenes alapszabályokat szives tudomásvételre átszolgáltatni, s Önöket a tervezet mentől nagyobb pártolására felkérve, maradunk őszinte tagtársi üdvözlettel

Pest, 1871. február 12-én.

Az épitendő egyleti ház ügyében kiküldött hét tagú bizottmány:

Beck Dénes, *Fábián Gyula*,
Érsek Károly, *Hubenay József*,
Joób Károly, *Luzsa István*,
Szivessy Ignácz.«

Az ideiglenes alapszabályok az alábbi 8 §-ből állottak:

1. §.

»*A pesti kereskedő-ifjak egyletiház-épitő társulata*« czim alatt egy társaság alakul Pesten, melynek czélja egy alkalmas telek megszerzése után azon egy kellő egyleti helyiségekkel, restauratióval ellátott, s a második és harmadik emeleten garçon-lakásokra beosztott házat épittetni.

2. §.

Alaptőkéje 100.000 forint, 2000 darab 50 forintos, névre szóló részjegy alapján, mely alaptőkéből egyelőre csak 1000 darab rész-

jegy bocsáttatnék ki, de közgyülési határozat folytán a társaság jogában áll a fentartott 1000 db. részjegyet a viszonyok kivánalma szerint bármikor kibocsátani, ugy a részjegytőkén túl még szükségelt tőke beszerzése végett jelzálogilag biztositott kölcsönt törlesztés mellett felvenni.

3. §.

Minden részjegyre az aláirás alkalmával 5%, azaz 2 frt 50 kr. fizetendő, mely befizetésről ideiglenes elismervények fognak kiszolgáltatni. Folyó év május hótól kezdve 19 egymás után következő hónapon át, és pedig minden hó első nyolcz napjaiban, hétköznapokon estvéli 8—10 óráig, ünnep- és vasárnapokon d. e. 9—12, d. u. 3—6 óráig az egylet helyiségeiben ujolag minden részjegy után 5%, azaz 2 frt 50 kr. havi részlet fizetendő be. A ki ezen határidőt elmulasztja, 6% késedelmi kamatot fizet, a ki pedig 60 nap alatt a megszabott határidőn túl nem fizetne, annak részjegye minden felebbezés kizárása mellett semmisnek nyilvánittatik, s a már befizetett összeget az illető a tartaléktőke javára elveszti.

4. §.

Mind a husz részlet befizetése után az ideiglenes elismervények 50 forintról s névre szóló részjegyekkel cseréltetnek ki, melynek mindegyike az épitendő ház által jelzálogilag biztosittatik; ugy a kereskedő ifjak társulata kezeskedik ezeknek 5% rendes kamatozásáért. A befizetés tartama alatt a részletek után befolyt összegek gyümölcsözőleg valamely pénzintézetnél elhelyeztetnek s az ezek után beveendő kamatok 5%-ig a részjegy-birtokosok javára iratván, az esendő összeg az ideiglenes elismervények kicserélésénél el fog számittatni.

5. §.

Ha három egymásután következő évben lehetetlen volna egy kellő házhelyet szerezni, az egyleti házépitő társulat feloszlottnak tekintendő, s mindenki visszakapja a befizetett tőkét kamattal együtt a netalán az elhelyezett pénzek után beveendő kamattöbblet és tartalék pedig, a felmerült költségek levonása után, valamennyi részjegybirtokosok között egyformán fog felosztatni.

6. §.

Miután egy saját egyleti hajlék létesitése által a pesti kereskedő ifjak társulatának fennállását megalapitani e társaság főczélja az épitendő ház évi jövedelméből — 25% tartalék levonása után — megmaradandó összeg fele évenkint a részjegyek kisorsolás általi törlesztésére, s csak a másik fele leend mint osztalék a részjegybirtokosok közötti felosztásra forditandó, s ha valamennyi részjegy kisorsoltatott, a ház a pesti kereskedő ifjak társulata egyedüli birtokába jut, de ez köteles a netalán még fenlévő jelzálogilag biztositott adósságokat törleszteni. A 25% tartalék minden előre nem látható rendkivüli kiadások, javitások, esetleg az állami adó fedezésére forditandó.

7. §.

Minden kisorsolt részjegy beváltásánál egy jóny fog kiszolgáltatni, melynek ellenében, ha valamennyi részjegy törlesztve van s a rendkivüli kiadások után a 25% tartalékból valamely összeg fenmaradna, ez 2000 részre osztatván, az esendő összeg minden jóny birtokosának kifizettetik.

8. §.

Minden ideiglenes elismervény, részjegy vagy jóny, egyszerű hátirat által átruházható.«

Ezen felhiváshoz aláirási ivek csatoltattak azon megjegyzéssel, hogy mindazok, a kik ezen terv keresztülviteléhez segédkezet nyujtani hajlandók, azon év márczius 31-étől kezdve április 7-éig és pedig hétköznapokon estéli 8—10 óráig, ünnep- és vasárnapokon pedig d. e. 9—12, d. u. 3—6 óráig az aláirási ivet kellően kitöltve s minden aláirt részjegy után 2 frt 50 krt ahhoz mellékelve, a társulat helyiségeiben működő 7 tagú bizottmánynak nyujtsák be.

Ha a fentemlitett napokon a kivántató 1000 darab részjegy nem iratnék alá, a tervezet mint ki nem vihető, jobb időre halasztandó, a lefizetett összeg pedig április 14-én d. e. 9—12, d. u. 3—6 óráig visszafizettetnék; a kellőnél több részjegy aláirásánál ellenben méltányos elosztás fogna alkalmaztatni.

Ezen bizottmány kezeli a kellő számú jegyzés utján befolyt pénzeket mindaddig, mig a házépitő társaság részjegyeseinek közgyülése által e tisztétől fel nem mentetik. A részjegybirtokosok pedig április 28-ára közgyülésre hivattak volna egybe, ennek lévén feladata megállapitani a részjegyek mi módoni kamatozását, ezek törlesztését és a tiszta jövedelem elosztását.

Miután április 7-ig a jegyzések szükséges összege még nem volt együtt, a határidő május 10-ig meghosszabbittatott, de nem több eredménynyel s ez okon a felvetett terv foganatositása jobb időkre halasztatott.

Felmerült még egyszer e kérdés 17 év mulva, midőn 1879-ben dr. Herich Károly, szintén részvénytőke beszerzése mellett, inditványozza egy társulati ház felépitését. Ez esetben azonban az inditvány csak óhajként szerepelhetett, mert a majdnem végleges hanyatlásból, ép ez időben kezd csak kivergődni a társulat.

II.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministertől 1871. november 24-én 984. eln. szám alatt a következő leirat érkezett a társulathoz:

»Nagyságos Keleti Károly urnak,
mint a Kereskedő ifjak társulata Elnökének

Pesten.

Fromm Antal idecsatolt beadványában egy országos magyar kereskedelmi egyesület által meginditandó magyar kereskedelmi szaklapnak eszméjét megpenditvén, ezen kettős czél elérése végett erkölcsi és társadalmi befolyásom közbevetésére hivott fel engem.

Miután azonban, félre nem ismerve ilynemű vállalat üdvös hatását, azon nézetben vagyok, hogy ez, ha életképes akar lenni, csakis magántársulás utján, a kormány közvetlen befolyása és beavatkozása nélkül keletkezhetik és Fromm Antal beadványában maga utal a pesti *Kereskedő ifjak társulatára*, mely — állitása szerint — ily egyesület alapkövét letette volna, a nevezett társulatot tartom a legilletékesebbnek, hogy a megpenditett eszme iránt legelőször nyilatkozzék, miért is ezen beadványt Nagyságodnak oly czélból küldöm át, miszerint azt az egylet kebelében tárgyaltatni és a mennyiben ezen tárgyalás folytán határozott inditvány tétetnék, ezt velem közölni sziveskedjék.

Szlávy József.«

Ezen magas leiratban jelzett országos egyesület és szakközlöny ügye, ha későbbi években is, de tényleg megoldatott. A szakközlönyre nézve a kezdeményezés érdeme elvitathatlanul Hubenay Józsefé, ki annak eszméjét már 1867-ben szőnyegre hozta. Az országos egyesület kérdését azonban tényleg Fromm Antal kezdeményezte és a novemberi választmányi ülésen vita tárgyát is képezte. Az eszme visszhangra talált ugyan, de az alapkő letételéről, illetőleg egy ily irányú mozgalom megindításáról még szó sem volt. Ez okozza azt, hogy a választmány komolyan neheztelt Frommra túlbuzgóságáért és ennek kifejezést is adott a ministerhez intézett feliratában, a melyben a társulat kifejtette azt is, hogy igenis törekszik a jelzett irányok felé, egyelőre azonban még nem látja elkövetkezettnek az erre alkalmas időt.

Az 1872. évi január hó 21-én és folytatva február hó 11-én 1872.
tartott VI. évi rendes közgyülésen, az elnöki megnyitó beszéd utal az örvendetesen pezsgő egyleti munkásságra és a társulat szépen gyarapodó tartalékvagyonára.

Ha a mult év eszmékben gazdag volt, nem maradt ennél hátrább a jeleni sem.

Részben az elnök, részben Szivessy Ignácz és társainak inditványa folytán az országgyüléshez feliratot határoz intézni a kereskedő ifjak választójogosultsága tárgyában. A feliratot — benyujtás végett — küldöttség viszi Deák Ferenczhez; azonban Deák azon értesitést adja, hogy a választási törvényjavaslat a pártkörben már letárgyaltatott; tanácsolja, hogy tekintsen el a társulat annak benyujtásától, miután az új törvényjavaslat már megállapitott szövege csaknem teljesen megközeliti, illetőleg kielégiti a felirat kivánalmait; a benyujtás elmaradt.

Pinczés Ferencz és társai egy *Önsegélyző egylet* alapitását inditványozzák oly módon, hogy ez intézmény a társulat egy részét képezné és czélja volna meghonositani a társulat tagjai között a takarékosságot, másrészt pedig hogy ugyanezek ott támogatást nyerjenek szükség esetén. Az ügy felkaroltatott, az intézmény azonban csak 1880-ban jött létre e czimen *Kereskedelmi takarék- és hitelszövetkezet.*

Fövényi János megújitja a *vasárnapi munkaszünet* és a *kötelező üzleti zárórák* tárgyában Hajós Károlynak 1869-ben tett inditványát. A társulat ily irányú kérvényt ad be a *Kereskedelmi és iparkamarához*. A kamara illetéktelennek mondván magát ez ügyben intézkedni, áttette a kérvényt a *Kereskedelmi testülethez* és a *Nagykereskedők társulatához*. Egy kiküldött bizottság e közben tanulmányozza e téren a külföldi viszonyokat. Nemsokára azonban megérkezik a kereskedelmi testület válasza, mely egyetértően a nagykereskedők társulatával, nagyrészt elismeri a kérvény jogosságát, de ezt tisztán mint a főnök és alkalmazottja közötti ügyet tekinti, a melyben ennélfogva nem érzi magát feljogositva valamely intézkedést tenni. Az ügy — kedvezőbb idők elérkeztéig — levétetett a napirendről.

Február 1-én a társulat fényesen sikerült bált rendez, mely a társulat pénztárát 1014 frt 38 krral gyarapitja.

A helyeszközlő osztály a mult évtől kezdve Héder Sándor jegyzősége alatt örvendetesen fejlődik. Dr. Falk Miksa készséggel ajánlja fel lapjában, a *Pester Lloyd*-ban, díjtalanul állandó rovatot nyitni az osztály hirdetményei számára.

Hanzély Ferencz szerkesztésében kiadatott a III. évkönyv az 1871. társulati évről.

Az esti tanfolyam — ha nem is rendszeresen — ez évben ismét működik. Vargha Albert tart, a társulat iránti szivességből, a tél folyamán hetenként kétszer előadást a kereskedelmi könyvvitelből és számtanból.

Feljegyzésre méltó tényei a társulatnak azon intézkedések, a melyekkel a humanismusnak, a kegyeletnek és a nemzeti nyelvnek adózott.

Anyagilag segélyezte a zágrábi kórházból kikerült kereskedősegédek felsegélyezésére rendezett jótékony sorsjátékot.

A báró Eötvös Józsefnek emelendő szoborra 100 frtot adományozott.

Az épitendő népszinház javára pedig 200 forintos alapitványt tett.

Társadalmi csoportok kebelében épugy, mint a nemzetek életében is, a sorsszeszély különböző határpontokat jelöl meg. Az ezen határpontokon belül lezajló események és megteremtett vagy következetesen alakult viszonyok rendesen kizárják egymást, — egy-

mástól nagyon különbözők. A történetiró, midőn a jövőnek a multakról beszél, dicsszózatot zeng egy korról s itt-ott aranylapokkal ékesiti azt. És teszi ezt talán épen azért, hogy egy másik korra vonatkozó leirásának szomorú árnyalataihoz még jobban kitünjenek az ellentétek.

Egy ily határpontnál kell megállani most is.

A kereskedő ifjak társulata, hét évi fennállása után, elérte fejlődésének legmagasabb fokát. A hetedik év befejeztével — visszatekintvén a lezajlott rövid multra — édes megnyugvással jegyezhette fel, hogy kitűzött magasztos czéljainak szolgálatában minden irányban a legkedvezőbb eredményeket érte el. 672 fiatal kereskedő baráti és szellemi otthonává lett e társulat, hol nemzeti irányban emelkedik a műveltség és erősbödik az összetartozás szelleme. Ennek szolgálatában ott vannak első sorban az anyagi jólét, mert a társulat rendezett viszonyok mellett 10.642 frt 97 kr. vagyon fölött rendelkezik. Ott van a megalapitott jó hirnév, a mely megnyitotta az addig oly erősen lereteszelt ajtókat a szivekhez és a legilletékesebb kereskedelmi körök jóindulata, erkölcsi és anyagi támogatása lett az eredmény. Jeles tudósok, szakférfiak, irók, költők számtalan felolvasásaikkal terjesztik a szellem világosságát; a társadalom megszünteti rideg magatartását, elfogadja az addig teljesen mellőzött kereskedő ifjak meghivását; és több izben rendezett nagyobbszabású mulatságait társadalmi ünnepélyek magaslatára emeli. És végül csábitólag int egy teljesen felszerelt kellemes otthon, hol pezsgő élet és barátság honol.

Néhány halvány vonással megalkotva, ez azon kép, a mely alá a kereskedő ifjak társulata feljegyezte e számot — 1872.

Záruljon e határpont ezen fényes lappal, a melyre áldatlan évek s a megpróbáltatások oly sokszor és oly sokáig borús homályt szőttenek.

1873. évi február hó 9-én és folytatólag ugyane hó 23-án tartatott meg a VII. évi rendes közgyülés. 1873.

Keleti Károly eddigi elnök, ki négy év alatt a társulatot megszilárditva, azt a fejlődés eddig elért legmagasabb fokára emeli, felhalmozódott hivatalos teendők okán, elnöki állásáról — a közgyüléshez intézett levelében — lemond. A közgyülés, hálásan emlékezve meg azon kitünő szolgálatokról, a melyeket Keleti Károly

éveken át a társulat érdekeinek szentelt, egyhangulag, fejezi ki legmélyebb köszönetét; az erre vonatkozó jegyzőkönyvi kivonatot pedig küldöttség utján határozza átadatni.

Minthogy Keleti Károly fenti szándékát a választmánynyal már előzetesen tudatta: ezen közgyülést felkérés folytán Weninger Vincze örökös tiszteletbeli elnök vezette.

Azon áldatlan pártoskodás, a mely ezen közgyülést megelőzőleg — az elnöki szék betöltése iránt — a társulat kebelében dúlt s a mely valóságos viharral ezen két napos közgyülésen ki is tört: volt legfőbb szülő oka a társulat bekövetkezett hanyatlásának.

Két elnökjelölt volt: Wodianer Béla és Ádám Károly, a kik között a vélemények megoszolván, a társulat tagjai két táborra szakadtak. Háromszáznegyvenhét tag vett részt szavazatával e közgyülésen, a melynek a folyó rendes ügyeken kivül — az alapszabályok módositását illetőleg a jövő választmánynak az utasitásokat megadván — egyedüli érdekes tárgya a tisztújitás volt. A szavazás megejtetvén, Wodianer Bélára esett 169, Ádám Károlyra 149, különböző más jelöltekre 19 és megsemmisittetett 10 szavazat. Miután Wodianernek ily módon általános szavazattöbbsége — habár csak 1 szavazattal is — meg volt: megválasztatása kihirdetendő lett volna. A kisebbség azonban óvást emelt és a beadott összes szavazatok — tehát a megsemmisitett 10 szavazatnak is — figyelembe vételét követelte. Az új szavazás elrendeltetett és két hétre tűzetett ki a közgyülés folytatása.

Február 23-án megtörtént a kereskedő ifjak társulatában azon páratlan eset: hogy a tisztujitásra ötszázkilenczven érvényes szavazat adatott be. Ebből Wodianer Bélára 359, Ádám Károlyra 229 és egy harmadik jelöltre 2 szavazat esett, vagyis Wodianer Béla 128 szavazattöbbséggel a társulat elnökévé választatott.

A kisebbség nem tudott belenyugodni sorsába és kezdetét vette a romboló viszály, a melynek hathatós tápot nyujtott az 1873-ban kitört nagy pénzválság. Általános lett az elkedvetlenedés s úgy látszott, mintha a győzők sem örültek volna győzelmüknek. A pénzügyi bukással sok fiatal ember állását, mások papirokba fektetett megtakaritott pénzüket vesztik el; igen sokan lépnek ki s távoznak el a fővárosból; még többen, kik hely nélkül vannak, épnek be, — remélvén, hogy a társulat helyeszközlő osztálya útján, ha vidékre is, állást kapnak — de anyagi kötelezettségeiknek eleget

tenni nem tudnak. Igy történik, hogy a múlt évi 672 társulati tag közül ez év folyamán kilép 117, tagsági kötelezettségeinek nem teljesitése miatt törültetik 101 és 123 oly tagdíjhátralékos marad még, a kiket a társulat — ügyvédje útján — oly megjegyzéssel szólittat fel a fizetésre, hogy ellenesetben a következmény perlés és törlés lesz. Ily körülmények között a belépett 184 új tag — a fentebb emlitett okok miatt — nem tudta meggátolni a jövedelem-csökkenést. Igy a múlt évben befolyt 6.328 frt 17 kr. tagsági és 4.165 frt 14 kr. játékdíjakkal szemben az 1873. év eredménye 5.092 frt 50 kr., illetőleg 3.665 frt 48 kr., vagyis összesen 1.735 frt 33 krral kevesebb. És daczára ennek, — daczára, hogy a társulat az értékpapiroknál 460 frt 50 kr. árkülönbözetet vesztett; daczára hogy a költségelőirányzatot 1.380 frt 32 krral túllépte, mégis 336 frt 34 kr. nyereséggel zárta le az évet. A zár-mérleg is a múlt évi 10.642 frt 97 krral szemben 11.248 frt 54 krt mutat; ez azonban csak látszólagos javulás, mert ha a vagyonként 1.453 frt 61 krral szereplő könyvkiadó-vállalat tételéből a tényleg szenvedett 527 frt 61 kr. veszteség levonatik és hogy ha kifizettetett volna a társulatot terhelt 432 frt 43 kr. tartozás, a vagyonmérleg végösszege csak 10.288 frt 50 krt tüntetett volna ki, vagyis 354 frt 27 krral kevesebbet, mint tavaly.

Mindezekből mintegy felhangzik azon figyelmeztetés, hogy egészségtelen viszonyok és veszélyes szervi bajok léptek előtérbe, a melyekkel szemben a jövőt illetőleg csak egyetlen védelem van, a legmesszebb menő takarékosság.

Hogy a választmány e feladatot szerencsésen oldotta volna meg, egyáltalában szó sem lehet, mert tényleg a társulat vezetősége is egyik tévedésből a másikba esett és siettette az anyagi romlást, a melylyel szellemi pangás is járt.

Mielőtt ennek részletei előadatnának, megemlitendők az ez évet illető alábbi intézkedések.

a) A magyar kereskedelmi irálytan és levelező megirására kitűzött 100 arany pályadíj a mű megirója, Hanzély Ferencznek kifizettetett; valamint kifizettettek a mű kiadása folytán keletkezett számlák, a melyek 1.267 frtot képviseltek.

b) A társulat 100 frt alapitvánnyal belépett a *Királyi magyar természettudományi társulat* alapitó tagjai sorába.

c) A pénztári könyvek újolag rendeztettek Vargha Albert által,

miután már a múlt évben Korény Ágoston útmutatása szerint a rendszeres kereskedelmi kettős könyvvitel bevezettetett,

d) Dr. Jaulus nyelvmesterrel a tél folyamán egy franczia és angol nyelvi tanfolyam rendeztetett.

Egyebekben ez év jelesebb események nélkül telt el, leszámitva azon nem szerencsés munkálatokat, a melyek az alapszabályok módositására nézve foganatosittattak.

Mikép fentebb megjegyeztetett, a választmány is egyik tévedést a másik után követte el. Ezeket különben teljesen önálló fejezetek részletesen tárgyalják *; azért e helyen csakis nagyobb körvonalaikban fognak felemlittetni. Ugyanis:

I. Az alapszabályok megváltoztatását illetőleg egynémely helyes intézkedés leszámitásával, u. m. megállapitása annak, hogy az alapitó tagság 100 frt lefizetéséhez köttetett, — hogy egy ellenőri állás rendszeresittetett s hogy a szervezet kiegészittetett egy helyes alapokon nyugvó ügyrenddel ellátott *felügyelő 30-as bizottsággal*, — végül, hogy a testvérvárosok törvényes egyesitése folytán a *Pest* székhely *Budapestre* változtattatott: az eszközölt módositások egyebekben visszaesést jelentenek és a társulat tagjaira a lehető legrosszabb, sőt egynémely részére nézve azon benyomást tette, mint ha némelyek görcsösen kivántak volna ragaszkodni a hatalomhoz.

Ezen intézkedések a következők: az évi tagsági dij felemeltetett nyolczról tiz forintra, hasonlókép a vidéki tagok évdijai hatról szintén tiz forintra; a szavazati jog megszorittatott, a mennyiben kimondatik, hogy szavazattal csak az bir, a ki egy év óta tagja a társulatnak; a választmányi tagok száma 12-ről leszállittatott 10-re, és végül kimondatott, hogy a választmány — a mely alatt természetesen a tisztikar is értendő — ezentúl nem egy, hanem három évre választatik és új választás alá mindig csak, annak az utolsó választmányi ülésen kisorsolt, egyharmadrésze kerülhet.

Mindezen intézkedések a társulat különben is lehangolt tagjait a lehető legnagyobb mértékben elkeseritette, különösen azon nem kis számú új tagokat, a kik szavazati joguktól imigyen a legközelebbi közgyülésen elestek, — mert hogy ez meg is történjék, arról gondoskodott a választmány, nem várván be az alapszabályok
1874. módositására nézve a rendes közgyülés idejét, hanem 1874. január 18-ára rendkivüli közgyülést hivott egybe, javaslatait keresztülvitte

---

* Lásd: Alapszabályok és pénzügyek alatt.

és csak ennek megtörténte után tűzi ki a VIII. évi rendes közgyülést márczius 1-ére. E közben az új alapszabályok a kormánytól megerősitve le is érkeznek, úgy, hogy a rendes közgyülésen már annak határozmányai voltak irányadók.

II. A váczi-utczai helyiségek bérletét a háztulajdonos a mult év őszén felmondotta. E bérlemény évi 2000 forintba került. Ime, itt volt az alkalom, hogy a bizton bekövetkező rossz évek figyelembe vételével a választmány olcsóbb bérletről gondoskodjék. De nem ezt tette, hanem kibérelt, nem kevesebb, mint 6 évre, a Szervita atyák koronaherczeg-utczai házában egy 2800 frtos helyiséget és ezzel egy állandó nagy terhet rótt a társulatra.

III. Nem szerencsés lépése volt a választmánynak azon alapot nélkülöző költségelőirányzat, a melyet a közgyülés elé terjesztett és el is fogadtatott.

Fentebb jeleztetett, hogy 1873-ban az előirányzat két legfőbb tételénél 1735 frt 33 krral volt kevesebb a bevétel, mint az azelőtti évben. Mégis az 1873. év 7.800 frtos előirányzatával szemben, 1874-re az előirányzat végösszege 11.055 frtban állapittatott meg. A társulat tagjainak száma 1873. év végén 645 volt, mégis az előirányzatban 650 tag utáni illetmények vétetnek fel, daczára annak, hogy rendes és kedvező körülmények között is az előirányzatok csak ugy mutatkoztak helyeseknek, ha a megelőzött évi tagsági létszámból legalább 15—20% leüttetik s csak a fenmaradó rész vétetik fel a költségvetésbe mint olyan, a melyre emberi számitással támaszkodni lehet. Ez esetben pedig miután az egész ország és különösen a kereskedelem — pénzügyi zavarokkal küzdött, még nagyobb százalék lett volna leütendő. De nem ez történt, hanem a tagsági dijak czimén a m. évi 5.092 frt 50 kr. bevétellel szemben előirányoztatik 6.815 frt; a tényleges eredmény pedig 5.067 frt 60 kr. s igy e tételnél a veszteség 1.747 frt 40 kr. A végeredmény pedig az lett, hogy az üzleti év 1.586 frt 38 kr. veszteséggel végződött. Akár tapasztalatlanságnak, akár felületeségnek tulajdonitsuk is ez eredményeket — a társulat tényleg nagy kárát vallotta; mert ez évvel beáll az állandó deficzit, a pangás és hanyatlás.

Az 1874. évi márczius 1-én tartott rendes közgyülést ez évben is Weninger Vincze örökös tiszteletbeli elnök vezette, ki felolvastatja Wodianer Béla elnök levelét, a melylyel tisztéről lemondását bejelenti

A közgyülés a volt elnöknek elismerését és köszönetét fejezte ki a társulat iránt tanusitott rokonszenvéért és ezt jegyzőkönyvbe véteti.

A társulat uj elnökévé Horn Ede, a kitünő nemzetgazda választatott meg.

Előterjesztetvén az évi jelentés, zárszámadások és költségelőirányzat, — csaknem megfoghatatlannak tűnik fel és mindenesetre a legnagyobb közöny jelének tekintendő, hogy ezek ellenében egyetlen egy hang emelkedett fel és pedig Hubenay Józsefé, — de az ő birálata is csak oda terjed, hogy *csekélynek találja az uj lakás és az áthurczolkodásra szánt tételeket;* különben pedig az 1873. évi jelentés, zárszámadások szó nélkül tudomásul vétettek, az előirányzatot pedig — mely a fentiek szerint oly csúfos kudarczot vallott — jóváhagyta.

Az akkori helyzetre nézve talán némi világot vet a szavazás eredménye. A tisztujitásra beadatott ugyanis 201 érvényes szavazat, a melyből 146—154, vagyis középszámitással 150 szavazattal választatott meg a most már három éves tisztikar és választmány. Az tűnik ki ebből, hogy az uralkodó párt résen állott s a mennyiben továbbra is ki akarta terjeszteni uralmát, nagyon természetes, hogy nem emelt kifogást a zárszámadások ellen, még kevésbbé jutott eszébe a választmány ellen megindittatni a fegyelmi vizsgálatot.

A márczius 1-ei tisztujitás eredményének kihirdetésére a közgyülés folytatása márczius 25-ére tűzetett ki. Ekkor tartotta Horn Ede igazi magyar nemzeti érzéssel teljes székfoglalóját.

Örvend — ugymond — hogy a bizalomnak megfelelhetett és hogy az elnöki széket ma elfoglalhatta, különösen pedig örvend azért, mert annyi fiatal embert még nem látott együtt, mióta ujra Magyarországban lakik; ő a fiatalságot tartja a jövő reményének, a haladás és művelődés apostolainak, a jenkor üdvös eszméi terjesztőinek és egykori élvezőinek, nevezetesen pedig oly fiatalságot, mint milyet ma lát együtt, kik nem mulatságvágyból egyesültek, hanem kiknek komolyabb, férfiasabb czéljai vannak, kik társadalmi és művelődési czélból társulatot alkottak; ugy mint azon franczia törvényszéki főnök, ki minden nagyobb bűntény esetében azt kérdezte: *hol a nő?* mert azokat tartotta minden nagyobb bűntények indokainak, ugy ő is, valahányszor nagy eszmék, üdvös intézmények, nagy mérvű haladási tervek jöttek szóba, mindig azt kérdezdte: *hol a fiatalság?* mert tőlük várta, hogy ők lelkesüljenek azon eszmékért legelőször és csak ha ezt tapasztalhatta,

akkor bizott azon eszmék kivihetőségében is; figyelmezteti a közgyülést, hogy most is márcziusi napokat élünk, — az örökké emlékezetes és nevezetes 1848-iki márcziusi napok nagy eszméit pedig legelőször is a fiatalság karolta fel, terjesztette és győzött velük. Ő a fiatalság elnevezése alatt nem az évek számát érti, hanem belefoglalja mindazokat, kik egyáltalában képesek még eszmékért lelkesülni és azt merik is tenni; mert ehhez az állás bizonyos függetlensége szükséges, a mely függetlenséget leginkább a kereskedőktől várja, kik állásuknál fogva nem keresnek kormányhivatalt, kikre egyes emberek nem gyakorolhatnak oly befolyást, mint azt más pályákon tapasztalhatni. O a kereskedő czéljait, egy legnagyobb részt kereskedőkből álló gyülekezet előtt nem akarja fejtegetni, csak egyszerűen arra akar utalni, hogy a művelt és állásának megfelelő kereskedő nem fog megelégedni a létező ajánlat és kereslet közt közvetitő szerepet játszani, hanem arra fog törekedni, hogy a termesztő és a gyáros oly czikkeket és azokat oly minőségben állitsa elő, melyeknek kelendőségét biztositathatja és melyek számára uj piaczokat fog iparkodni meghóditani; emlékeztet minden kereskedőnemzet mintaképére, az angolra, mely kereskedelmével az egész világot elfoglalta; minden nemzettel üzérkedik és megtartotta angolságát, megtartotta honszeretetét; ezért is a mai napnak annál is inkább örvend, mert mig mostanáig is azon hit uralkodik, hogy a magyarországi kereskedők többsége német ajkú, addig ő most saját szemeivel lát oly számos tagból álló gyülekezetet, kik büszkén vallják, hogy ők magyarok és nyiltan bevallják, hogy magyar társadalom, magyar művelődés után törekszenek; és különösen jól esik, hogy azt találta ma fel, a mit oly rég keresett, a független magyar fiatalságot és részéről megigéri, hogy minden befolyását arra fogja felhasználni, hogy annak minden iparkodásában segédkezet nyujthasson.

Valóban nemes gondolkodás, jóindulat és sok jóakarat sugárzik e szavakból, teljesen méltó azon férfiuhoz, ki egész életét és tudását mindig nemzete érdekeinek és haladásának kivánta szentelni. Hogy jelen minőségében jó eredményeket elérni nem birt, nem az ő buzgalmán mult, hanem az akkori viszonyok és körülményekben leli indokát.

Ez év legjelentékenyebb eseménye, hogy a társulat átköltözik az uj helyiségekbe a Szerviták épületébe és itt volt 1878-ig, a midőn sikerült a lejárat előtt másfél évvel a bérleti szerződést azon

indok alapján, hogy a társulat fizetésképtelen, felbontani és jelenlegi, akkor még sokkal kisebb helyiségeibe átköltözni.

Felsorolandók még ez évről:

a) hogy a kolera-árvák javára a mult évben megkezdett s az idén folytatott gyüjtés 217 frt 62 krt eredményezett, mely összeg márczius havában a belügyministeriumnak átadatott;

b) Ráth Károly Budapest főpolgármesterének átirata folytán, a felállitandó népkonyhák segélyezésére 40 frtot küldött;

c) Hoffmann Lajos szerkesztésében kiadta a társulat IV. évkönyvét az 1872—1873. évről;

d) új pénztári kezelési utasitást állapit meg;

e) a junius 26-án tartott választmányi ülésen pedig elhatározza, hogy a helyeszközlő osztály ezentúl *magyar nyomtatványokat is* használjon. Itt megjegyzendő, hogy ezen osztálynak folytonosan a főnökökkel lévén összeköttetése, azok a magyar levelekre nem is válaszoltak s a kényszer által volt indokolva az, hogy e minden ízében magyar társulat éveken át németül volt kénytelen ezen levelezéseit végeztetni; végül

f) november 1-én egy 4 hónapra terjedő franczia és angol nyelvi tanfolyamot rendez, a melyen a résztvevő tagok 2—2 frtot fizettek. A hallgatók száma 30 volt; a létszám azonban januárban annyira leapad, hogy az előadásokat be kellett szüntetni. Ugyancsak a tél folyamán a kereskedelmi akademia szivessége folytán átengedett helyiségben a társulati tagok részére szakelőadások tartattak, a melyeket mindenki tetszése szerint hallgathatott.

1875. 1875. február 14-én tartatott Horn Ede elnöklete alatt a IX. évi rendes közgyülés. Ezen közgyülésnek egyetlen kiemelkedő része az volt, midőn egy egyszerű tag felszólal és a mult évi érzékeny veszteségekre utalva, azok iránt felvilágositást kér és megtámadja a folyó évre szerkesztett költségvetést, melyet realisnak nem tart. Utalva e részben a *Pénzügyek* fejezetére, itt csak az jegyeztetik meg, hogy ez egyszerű tag — kinek bátor felszólalása miatt az akkori intézők igen érzékenykedtek, azt rossz néven vették s a közgyülés leszavazta — Wollák Soma volt, a társulatnak most egyik érdemes alelnöke s a pénzügyi bizottság elnöke.

A közgyülés ismét helytelen előirányzatot fogadván el, évközben sajnos kiábrándulásokra jut: a rendes költségekkel szemben a bevételek nem nyujtanak fedezetet. A választmány felhatalmazza a

pénztárnokot, hogy az értékpapirok egyrészére lombard-kölcsönt vegyen fel; ez meg is történt 700 frt erejéig.

Másrészt pedig, tekintettel arra, hogy a pénzügyi pangás folytán a lakások általában véve olcsóbbakká lettek, a háztulajdonos Szerviták perjele ismételten bérleengedésre kéretett. Ezen kéréseknek némi eredménye volt is, mert az évi bérből a jövő évtől kezdődőleg 300 frt elengedtetett.

A részvétlenség és közöny ekközben nőttön nő, a tagdíjhátralékok rohamosan növekednek, a tagsági létszám pedig folyton apad.

A mostoha viszonyok daczára, a felhőszakadás által sujtott budai elszerencsétlenedettek számára gyüjtést rendez és 132 frt 61 krt küld be a *Hon* szerkesztőségéhez.

A gróf Széchényi István műveinek kiadási költségeihez ugyanoly módon 13 frttal járul, mely összeg a *Magyar földhitelintézethez* küldetett.

A kereskedelmi akadémián ez évben is megkisérlett tanfolyam rendezése a hallgatók igen gyér jelentkezése folytán sikerre nem vezetett és ezzel a tanfolyam ügye néhány évig teljesen szünetel.

1875. november 2-án a társulatot nagy veszteség éri — nagynevű elnöke Horn Ede elhalálozása által. A választmány rendkivüli ülést tartott; ebből kifolyólag részvétiratot intézett az elhunyt özvegyéhez, külön gyászjelentést adott ki; koszorút tett le a ravatalra és testületileg vett részt a temetésen. Az elnöki szék pedig négy hónapon át betöltetlen maradt.

A X. évi rendes közgyülés 1876. február hó 20-án tartatott meg, a melyen Ádám Károly a társulat elnökévé egyhangulag megválasztatott. 1876.

Az évi jelentés valóságos Jeremiádákat tartalmaz a mostoha viszonyok felett és konstatálja, hogy a mult év végével a társulati rendes tagok száma leapadt 371-re és hogy az év 1483 frt 71 kr. veszteséggel zárult; de hiába keresnénk a jelentésben egyetlen javaslatot is, a mely a bajok megszüntetésére vezetne. A mit találunk — az, hogy elfogadásra ajánlja a költségvetést, a mely most még kevésbbé nélkülözi a felületességet. Wollák Soma ismételten felszólal a helytelen gazdálkodás ellen és utal a tag-

díjak tételére, a hol ismét nagyobb összeg vétetett fel a mult évi bevételnél, — sorsa most is ugyanaz volt, mint egy év előtt.

A választmány ez év folyamán egy nevezetes ujitást tett. Kidolgozott egy ügyrendet, a melyet mindeddig nélkülözött. Ezen ügyrend értelmében a felolvasásokat rendező, a 30-as és a mulatság rendező bizottságokat, valamint a helyeszközlő osztályt új szervezeti szabályokkal látta el.

Hasonlókép gyüjtést rendez az országos árvizkárosultak javára, melynek 35 frt 50 krnyi összegét a belügyi kormányhoz terjeszti fel.

A felügyelő 30-as bizottság, elnöke Veszprémi Samu kezdeményezésére, egy földgömböt ajándékoz a társulatnak, a mely jelenleg is meg van és az esti tanfolyamnak képezi egyik segédeszközét.

Miután a mult évben évkönyv nem adatott ki, most két évről állittatott az egybe és Mayer Miksa szerkesztésében megjelent azok V. füzete 1874—1875-ről, mely a társulat összes tagjainak megküldetett.

A társulat kebelében a legmostohább állapotok. Minden apad, fogy, a vagyon ugy, mint a tagok, — de rendületlenül áll a nagy helyiség, a melyben három szolga unatkozik. A mérleg kedvezőtlenebbé tételéhez hozzájárul az is, hogy a nagy terem korhadt gerendázatát ki kellett cseréltetni, ez idő alatt pedig a játék szünetelt.

1877. A választmány most már komolyan aggódott a jövő felett és meg is kisérlette a nézete szerint lehetőket megtenni. Igy a XI. évi rendes közgyűlésen 1877. márczius 4-én bejelenti, hogy a háztulajdonosoknál az évi bérösszegnek 2000 írtra leszállitását sikerült kieszközölnie. De ekkor egyuttal jelentést tesz arról is, hogy a mult év ismét veszteséggel zárult s e veszteség 2082 frt 91 kr.; a tagok létszáma pedig leapadt 314-re. És tekintve azt, hogy a lefolyt négy év költségvetéseinek egyike sem vállott be és a választmány a mostoha viszonyok folytán nincs is azon helyzetben oly előirányzatot bemutatni, a melyért a közgyülés előtt felelősséget is vállalhatna, kéri: hatalmaztassék fel a választmány arra, hogy a folyó társulati év pénzügyi részét megállapitott költségvetés nélkül vezethesse. A közgyülés a jelentéseket tudomásul vette s a kért felhatalmazást megadta. E közgyülésen 81 tag volt jelen.

Ezen társulati év is csak hanyatlást jelez. A társulatból kihal az élet és mindeneken bizonyos tehetetlenség vesz erőt. Egyetlen tényül azon jótékonyság emlithető, hogy belépti díj mellett Mócs Zsigmond közreműködésével felolvasás tartatott a török sebesültek javára.

Deczember végével a taglétszám leapad 259-re. Ezzel és 1878. 1918 frt 41 kr. évi veszteséggel számol be a választmány az 1878. február 24-én tartott XII. évi közgyülésnek. A közgyülés most már aggódó komolysággal tekinti a helyzetet s habár tudomásul veszi a jelentéseket és a szokásos felmentvényt meg is adja, egyuttal szigoruan utasitja a választmányt, hogy a drága bérletet mondja fel s illetőleg a bérszerződés megszüntetését mindenesetre eszközölje ki, egyebekben pedig érvényesitse a legszigorúbb takarékosságot.

Évközben a budapesti törvényszék végzésileg értesiti a társulatot, hogy néh. Manschön Ferencz fővárosi iparos végrendeletében a társulatnak is hagyományt tett. A hagyomány körülbelül 100 frtot fog kitenni, azonban annak életfogytiglani haszonélvezete az özvegyet illeti. Ezen hagyomány ügye máig függőben van.

De a társulat is gyakorolt jótékonyságot, a mennyiben a boszniai sebesültek javára 53 frt 31 krt gyűjtött tagjai között és küldött be a *Pesti Napló* szerkesztőségének.

A közgyülés utasitásához képest, a választmány a Szervitákkal 6 évre kötött bérleti szerződést felbontotta. Nehezen ment ez és azon egyetlen fontos ok birta rá a tulajdonosokat az engedékenységre, hogy a zárszámadások és vagyonmérlegből meggyőződtek, hogy a társulat egy fél év alatt különben is fizetésképtelen lenne.

Igy sikerült végre valahára megszabadulni azon helyiségektől, a melyekben a társulat a végfeloszlás széléhez jutott. A választmány egy kisebb helyiséget bérelt 1200 frtért a Gizella-tér 2. számú házban, a mely helyiség a mainak egy részét képezte és 1878. augusztus hó 1-én ide át is költözött.

Ádám Károly társulati elnök ez időben betegeskedvén, tisztétől visszalép s az elnöki szék 1879. évi márczius hó 2-ig betöltetlen marad.

Az 1878-ik év végével a társulat eljutott a tönk szélére. Beszámitva az ez évi 1413 frt 73 kr. hiányt is, mely a társulati tőkéből

fedeztetett — 5 év alatt, 1874—1878-ig bezárólag, a társulat 8484 frt 76 kr. veszteséget szenvedett, vagyis felemésztette összes vagyonát; mert az 1878. deczember 31-iki mérleg szerint mutatkozó 2.457 frt 04 kr. vagyont már csak a berendezések képviselik. A tagok száma, pedig leapadt 250-re s úgy ezek, mint a választmány is már csak egy tisztességes feloszlatás módozatáról gondolkodtak, nem maradván más választás: vagy feloszlatni a társulatot vagy újból elölről kezdeni a munkát.

És ime ezzel ismét egy határpontnál állunk. Az 1873. február 9-től 1879. márczius 4-ig terjedő korszak, a társulat hanyatlás korát jelzi. Ez annál ádázabb volt, mert egyetlen reményt nyújtó kedvező pillanat sem villant fel ez időn át, a melyben a lidérczcznyomásként rája nehezedő bajok terhe alól megszabadulhatott volna.

Mindazon szép remények, melyeket az 1872-ik évi pezsgő és magasan lüktető társulati élet joggal felkelthetett — ködként oszlottak szét. A jó közszellem helyett féltékenykedés, kicsinyeskedő torzsalkodás és viszály támad, — a vezetésben pedig nem kis mértékű elbizakodottság és, mi tagadás benne, az intézők tévedésének egész sorozata foglalnak helyet. Mily egészen más viszonyok keletkezhettek volna, ha a választmány felismeri 1873-ban a bajok okát, — számol a pénzválság okozta körülményekkel és — a felmondott 2000 forintos lakás helyett úgy mint tényleg 1878-ban tette — 1200 forintos bérleményt és nem 2800 frtosat vett volna igénybe; ez egyetlen tételnél, az öt évben, három éven át 1600—1600 frtot, majd 1300 és 800 frtot s igy összesen 6900 frtot takarithatott volna meg; s ha ezt megteszi, önkényt következett volna a szolgák egyikének elbocsátása, a mely a lefolyt öt év alatt 2000 frt megtakaritást jelentendett; s ha végül a takarékosság elve minden irányban érvényesül, a társulat az akkor kétségtelenül nehéz viszonyokat minden megrázkódtatás nélkül élhette volna át.

A vezetésbeni szilárd elhatározás, a helyzetteli megküzdés bátorsága és megfelelő erély később is igen sokat segithettek volna. Ezek helyett azonban csakis jelentéktelen és kicsinyes kisérletezéseket mutathatnak fel a fenmaradt hivatalos és hiteles adatok. Majd később, úgy látszik, fel is ismerték a bajok okait és nem volt többé rejtély az, hogy e viszonyok hova vezetnek; mert ha az 1874—75-ik években az évi jelentések még mindig tartalmaznak

a jövőbe helyezett vérmes reményeket, nem igy az 1876. évi, a melynek szövegében ezen részek olvashatók:

»A ki csak némileg is foglalkozik társulatunk jövőjével s figyelemre méltatja mult évi működésünknek eredményét: lehetetlen azon gondolatra nem jönnie, hogy ha tovább is ez irányban haladunk, társulatunk fenmaradása kétségessé válhat. És bármennyire is óhajtaná a választmány ez aggodalmat magától eltávolitani, a sajnos eredményű mérleg, mint iránytűje vagyoni állásunknak, csakis megerősiti aggodalmában.

Meg vagyunk győződve, hogy a t. közgyülés szigorú birálat alá veendi a választmány intézkedéseit, ezekben gondolván megtalálni azon rejtély kulcsát, mely anyagi állapotunk ily nagy mérvbeni csökkenésének nyitjára vezethetne. — De azon öntudat érzetében, hogy a körülményekhez képest a választmány éppen úgy felelt meg kötelességének a lefolyt évben, mint az előbbiekben: mintegy felmentve érzi magát, a netalán reá háramlandó vád alól. Mindamellett, mint már az előszóban is jeleztük, aggodalmunkat nem titkolhatjuk el további fennállásunkra nézve. — *Az új választmánynak tehát fő feladata lesz az irányt, a melyben eddig haladtunk, minden áron megváltoztatni. — Különösen takarékossági szempontból kell ezt tennünk, mert még egy ily jövedelem-kimutatás s elmondhatjuk: hogy a Kereskedő ifjak társulata volt, de már nincs.*«

Itt tehát határozottan rámutat a választmány arra, hogy mi lenne a teendő. És mégis — mig ez csak rossz kilátásokat jegyez fel, addig — az 1877. évi jelentés — miként az alábbi sorokból kitűnik — a társulat közeli feloszlatásáról beszél:

»Szomorú érzéstől áthatva teszünk jelentést a mult év lefolyásáról. — Tizenkettedik évi fennállásunk óta sok nehézségekkel kelle megküzdenünk és annyi megpróbáltatásoknak valánk kitéve az évek óta tartó rossz anyagi viszonyok miatt, hogy azon gondolattal, mely társulati életünk felbomlását látszik fenyegetni, szükségképpen már előre meg kell barátkoznunk. Nem állunk ugyan még ma sem azon a ponton, a melyben társulatunk megszüntnek lenni tekinthető; de a mint jelentésünkből tudomást venni méltóztatnak: minden erőnket össze kell szednünk, hogy a nehézségeket, melyek további fennállásunkat fenyegetik, leküzdhessük.«

Hogy mely ponton állott a társulat anyagi tekintetben, élénk képet nyújt a jelentés azon része, a mely ismerteti a választmány közbenjárását 1878-ban a háztulajdonosoknál a bérlet megszüntetése tárgyában:

» . . . . . kezeink közt lévén a mérleg s az abban kimutatott hiányt szem előtt tartva: lehetetlen a helyiségeket tovább megtartanunk. A választmány mult hó 31-ki ülésén *Ádám Károly* társ. elnök úr vezetése alatt egy 5 tagú bizottságot menesztett a szerzet perjeléhez, mely alkalommal a lefolyt évről szóló mérlegét is előterjesztvén, *a bizottság kijelenté, hogy a társulat legfeljebb még egy negyedre eső házbért lesz képes fizetni; a második negyedben már a fizetésképtelenségnek okvetlen be kell következni.*«

Az anyagi romlás tehát teljes volt s az anyagi küzdelmek magukkal vonták azt is, hogy szellemileg is az egész soron általános pangás nyilvánúlt e korszakon át. Egyedül a felolvasások intézménye volt az, a mely folyton és híven ápoltatik; de már a mulatságrendezés terén egyetlenegy esemény sem jegyezhető fel. Csaknem teljesen szünetel a tanfolyam ügye s a helyeszközlő osztály, mely utóbbi működése öt év alatt abban nyilvánúlt, hogy 23 egyént helyezett el.

Leghívebben pedig az jellemzi a helyzetet, hogy az 1872-ben 672-re felemelkedett taglétszám öt év alatt 250-re olvadt le.

A kereskedő ifjak társulata negyedszázados multjának gyászos lapja ez, a melynek egyetlen egy eredménye: a szomorú tapasztalat.

1879. Miként fentebb is emlittetett, két út maradt hátra: vagy feloszlatni a társulatot, vagy ismét elölről kezdeni a munkát. Győzött az utóbbi elhatározás.

Az elnöki széknek több hónapon keresztül üresen hagyása nem volt mulasztás, hanem igenis időnyerés ahhoz, hogy ezen legirányadóbb helyre a legmegfelelőbb férfiú szemeltethessék ki.

A társulatnak 1878. augusztus hó 1-én az új, habár kisebb helyiségekbe történt átköltözködésével új élet kezdett ébredezni. Különösen a választmány mutatta meg odaadó munkásságával azt, hogy a játszma még nincs elvesztve. Az elnök személye iránti szorgos utánjárás végre a legszerencsésebb megoldást nyert. Mielőtt azonban ez a közgyülésen kifejezést is nyert volna, a megifjodott társulat próbára tette erejét és 1879. február 8-án igen sikerült

bált rendezett a *Hungaria* dísztermében. Ezen mulatság a társulatnak 448 frt 51 kr. jövedelmet hozott.

1879. márczius 2-ika az ujjáébredés korszakának kezdetét jelzi. E napon tartatott meg a társulat XIII. évi rendes közgyülése és választatott meg közlelkesedéssel a társulat elnökévé dr. Herich Károly ministeri osztálytanácsos.

Az új elnökért menesztett küldöttség tisztében eljárván, dr. Herich Károly — Tettei Nándor, Wollák Soma és Nyári Lajos kiséretében — a fiatalság körébe lép.

Láttad-e olykor-olykor nagy zápor vagy fergeteg után feléledni a nagy természetet; hallottad-e valaha madarak csicsergését zöld berekben, midőn a vészthozó ölyvtől megmenekedve, kis szivecskéik az örömtől repeső dalt zengettek . . .? A feléledő természet üdeségét, a csengő madárdalba vegyült öröm visszhangját s egy új hajnal hasadó pirját varázsolták elő e szent pillanatok a keblekben. Az arczokon öröm sugárzik, a szivekből a remény éljene hangzik fel s illeti fenséges összhangban és bizalommal azon férfiút, kihez a társulat sorsát, jövőjét fűzte most.

Rövid, de határozott és férfias volt a válasz, melylyel üdvözöltetése után, az új elnök székfoglalóját megtartá.

»Mindenekelőtt megköszönöm a t. társulatnak — úgymond — irányomban tanusitott bizalmát. Kijelentem, hogy ezen reám nézve megtisztelő állást nem ambitioból, hanem azon oknál fogva fogadom el, mert meg van bennem az akarat, hogy a társulatot, mely oly szép jelét adja a haladásnak, tőlem kitelhető módon támogatván, a kitűzött czélt, vagyis: a társulat felvirágoztatását — a tagok közreműködése mellett — előmozdithassam.

Hogy azonban a kitűzött czélt elérhessük, szilárd, erős és vasakaratra van szükségünk.

Nélkülözhetetlen a vasakarat azért, hogy az akadályokat, melyek haladásunknak útjába gördittetnek, férfias erővel leküzdhessük.

Harczot kell vivnunk, hogy a jogtalan megtámadtatásoknak elejét vehessük. S azt hiszem, hogy ily harczban mindenki szivesen vesz részt; mert nem nehéz munka és dicsteljes bevégzéséhez nem kivántatik más, mint a már hangoztatott — vasakarat.

Haladjunk minden tekintetben! Ne legyünk olyanok, mint a tánczoló dervisek, kik folytonosan egy helyben mozognak! Ha a haladás eszméjével megbarátkozunk, kövessünk el mindent, hogy

ez eszmét meg is valósithassuk. Ha az eszmét nyomban követi a tett, akkor a kivánt eredmény sem maradhat el.

Iparkodjunk tehát közös erővel, közös akarattal a társulat fennállhatásának érdekében közreműködni; mert minden egyes tag, bármily kis részben is, hozzájárulhat a kitűzött czél eléréséhez, ha hozzájárulni akar!«

Felhangzott tehát a jelszó s e jelszó a *vasakarat* volt! A most megválasztott tisztikar, a választmány és a társulatnak minden tagja megértette azt, — követte, és rövid időn a düledező falak helyén ismét ott áll a fényes palota: a társulat él és virul.

Ismét megkezdetett tehát a munka és hogy az mentül szélesebb alapokra fektettethessék, a társulat szervezetében eddig is létezett szakbizottságok működésköre kiterjesztetett, önállóbbá tétetett és megalkottatott ezekhez a szakművelő bizottság.

A társulat érintkezésbe lépett a bel- és külföldi társulatokkal, — kiadványaival csereviszonyt folytatott, hogy a mi jót és helyest tapasztal, azt átvegye, — másrészt, hogy az itt követett elvek is nagyobb körben és épen a fiatalság körében megismertessenek.

Minden irányban a legpezsgőbb tevékenység fejlődött ki és szem előtt tartatott a legfontosabb, a tagok számának szaporitása. Ennek volt is foganatja, mert a mult évben 250-re leapadt létszám ez év végével 432-re emelkedik.

Az 1874-ben legutoljára módositott alapszabályok újabb átdolgozás alá vétettek, a fejlődöttebb újabb viszonyoknak megfelelőleg és szabadelvű irányban. E végből az október 26-án megtartott rendkivüli közgyülésen az általános revisio egyhangulag elfogadtatott. Ehhez képest rendszeresittetett egy második alelnöki és a háznagyi állás; a választmányi rendes tagok száma felemeltetett tizről tizenötre, a póttagoké hatról tizre; szabályoztatott a kilépés körüli eljárás; törültetett a szavazati jog korlátozását megállapitó 1873. évi nem szabadelvű alkotás és kimondatott, hogy minden igazolt társulati tag szavazó jogosult; eltörültetett a választmánynak három évrei megválasztatása és kimondatott ismét, hogy a tisztikar és választmány egy évre s illetőleg évről-évre választatik; végül a vidéki tagság törlésével, a pártoló tagok osztálya hozatott be évi 6 frt tagsági díjfizetés kötelezettsége mellett. Az ily módon átalakitott alapszabályok a belügyi kormány által 1880. évi február hó 14-én 7303. szám alatt jóváhagyattak.

E közben a társulati élet folyton pezsgőbbé lesz s a tagok rohamos szaporodtával a helyiségek kicsinyeknek bizonyulnak. E végből november 1-ével egy szomszéd lakás a társulathoz csatoltatott, de teljesen csak a jövő évben rendeztetett be.

Hogy mily bokros tevékenységet fejtett ki a társulat ez évben, álljanak itt a következő adatok:

a) A kereskedelmi szakoktatás rendezése — s addig is a felnőtt kereskedő ifjuságnak, a vasárnapi délelőttökön, magasabb keresk. szakoktatásban részeltetése iránt, feliratot intéz a vallás- és közoktatásügyi ministerhez.

b) Ő Felségeik ezüst menyegzője alkalmából hódolatteljes feliratot intéz és azt küldöttség utján adja, legfelső helyre leendő eljuttatás végett, Tisza Kálmán ministerelnök kezéhez, a melyet — a főváros főpolgármesterének átirata szerint — Ő Felségeik legkegyelmesebben tudomásul venni méltóztattak.

c) Weninger Vincze, a magy. ált. hitelbank igazgatója, társulatunk első- és 1869-től kezdve örökös tiszteletbeli elnöke elhunyván, temetésén testületileg vett részt, a ravatalra koszorut helyezett és részvétiratot intézett a gyászoló családhoz. Egyuttal őszinte kifejezést kivánván adni az elhunyt iránti kegyeletének — Weninger életrajzának megirására 5 arany pályadijat tűz ki. Erre két mű érkezett s a biráló bizottság — melynek tagjai voltak dr. Herich Károly, Tettei Nándor, Fábián Gyula, Takács Lajos és Schneller Alajos — a pályadijat az ezen jeligével »Tengely a társadalom, melynek kereke a pénz« ellátott műnek kiadatni határozta. A jeligés levél Cs. Jelinek Imre nevét tartalmazta.

d) Felolvasások, hangversenyek, családi és férfi estélyek és kirándulások rendeztettek. Ez utóbbiakat illetőleg különösen kiemelendő a székesfehérvári kirándulás, a kiállitás alkalmából, a melyen a társulat tagjai tömegesen vettek részt.

e) Gyüjtés rendeztetik a szegedi árvizkárosultak javára, a melynek 183 frt 55 kr. eredménye a *Pesti Napló* szerkesztőségéhez küldetett.

f) Ápolni és támogatni óhajtván a hazai tudományokat, belépett a *Földrajzi társaság* és *Kárpát-egyesület*be mint rendes tag és 100 frt alapitvánnyal a *Történelmi társulat*nak, melynek 1867-től fogva pártoló tagja volt, alapitó tagja lett.

g) Dr. Herich Károly elnök márczius 14-én tett inditványa folytán megalakittatott a *szakművelő bizottság*. Ennek rendezése

és vezetése mellett havonkint szakelőadások tartatnak. Továbbá a kereskedelmi akadémia igazgatóságának szivességéből ugyanezen intézet tanárainak közreműködése mellett, szaktanfolyamot rendez vasárnap délelőttönként a társulatnak legalább azon tagjai részére, kik ez időtájt az üzlettől szabadok.

h) Az irodalom terén is fejtett ki tevékenységet, a mennyiben kiadta az évkönyvek VI. füzetét Benkő Gyula szerkesztésében, az 1876—1879-iki társulati évekről. — Végül

i) az új alapszabályok keretén belül, a főnökök köréből 10 pártoló tagot gyüjtött s itt felemlitendő, hogy Lévay Henrik a társulat jó irányú működése iránti elismerésének adván kifejezést, 50 frtot adományozott a társulat czéljaira.

Ezen tagadhatlanul nagymérvű haladás és eredmények kétségtelenül dr. Herich nevéhez fűződnek. Érezte ezt a választmány, midőn az 1880. évi január havi ülésen az egész tisztikar és választmány arczképeit tartalmazó albumot nyujt neki át tisztelete és hálája jeléül.

A farsangi idény beálltával, a választmány kezdeményezése folytán, a főváros legelőkelőbb kereskedőiből alakult bálbizottmány által egy páratlan sikerű és fényes kereskedelmi bál rendeztetett, mely a társulatnak 1000 frt jövedelmet hozott.

Ugyanez idényben a társulat tagjaiból alakult bizottság rendez a vigadóban egy kisebb tánczestélyt, mely az *Írói segélyegyletnek* 100 frtot juttatott.

1830. Ezen előzmények után tartatott meg 1830. márczius 24-én a XIV. évi rendes közgyülés.

Emelkedett hangulatban folyt az le és ünnepévé lett a kereskedő ifjak társulatának, mely ily örömöt oly régen élvezett. Kiemelkedő része ennek — a többek között — dr. Herich Károlynak, a közgyülést megnyitó alábbi beszéde:

»Tisztelt közgyülés!

Ünnepélyes hangulatban érzem magam ime a kereskedő ifjak társulatának tizenötödik évfordulóján. Rendes évi közgyülésében a társulati ügyek folyása, a tagok tevékenysége oly nyugponthoz érkeztenek, a melynél megállani kell, hogy visszafelé tekintve, számot vessen a történtekkel, hogy a jövő felé eszméit irányitva, öntudatos meggyőződéssel elhatározhassa azt, mily útakon, mily eszközökkel kiván a kitűzött nemes czélok elérése után törekedni.

Valóban nemes czélok azok, a melyeknek élni e társulat hivatva van. Az emberiség történetében lassankint látjuk csak a gazdasági tényezők társadalmi érvényesülésének fejlődését, és nevezetesen a kereskedelmi osztály részéről a nemzet közéletében azon fokú szereplést, mely azt természetszerűleg megilleti. És még a közel száz év óta végbement roppant mérvű politikai, társadalmi és gazdasági átalakulások, — az alkotmányosság és szabadság diadala, a jobbágyság fölszabadítása s a nemes osztály kiváltságainak megszüntetése, a gőzerő alkalmazása, a mezőgazdaság, ipar s a közlekedés minden terén, és továbbá a vallás- és hitfelekezeti türelem tudományos meggyőződése s a nemzeti szellem és öntudat ébredése a vén Európát, annak elhanyagolt természeti erejét, annak általános műveletlenségben sorvadozó lakosságát minden tekintetben mintegy újjászületésnek inditotta, — a kereskedelmi osztály kibontakozott a városi középkori czéhrendszer kényelmes megélhetést biztositó, de a vállalkozási szellem szabad röptét, a lángelméjű és hangyaszorgalmú munkásság akadálytalan fejlődését bénitó békóiból.

Uj kor keletkezett, a melynek csak új emberek képesek megfelelni. Nem szűk körbe zárkózó kasztszerű gondoskodás, hanem a rideg élet kemény és kiméletlen tusája emeli fel a képesség edzett bajnokait, irgalom nélkül veszni hagyván a renyhéket, a tehetetleneket.

Valóban nemes czélok azok, a melyeknek élni e társulat hivatva van. Önlábára segiteni a kereskedelmi ifjuságot, ellátni azt mindazon tehetséggel, hogy a résen megállhasson az élet küzdelmei ellen; felkölteni az önzetlen barátság és összetartozandóság megtörhetetlen erejét; szerezni számára a haza többi osztályai részéről azon elismerést és azon tiszteletet, a mely a becsületes, a képzett, a művelt, a magát önerejéből felküzdő, senkinek terhére nem eső, a nemzet czéljait szolgálni hajlandó hazafias kereskedőt Isten és emberek előtt megilleti.

Valóban nemes czélok azok, a melyeknek élni e társulat hivatva van. S azon felfuvalkodottság, mely az atyja verejtékében szerzett ruganyos pamlagon henyélve, törődni nem akar saját osztályával s ennek száz bajával, hanem él az étvágy és tetszvágy dupla tudományának, — e gőg, e kevélység mit érdemel? S egyenrangban áll-e azon büszkeséggel, mely a független, vagyonos polgárt méltán tölti el, mert kérkedhetik osztályának minden erényeivel, mert dísze pályatársainak, mert a köztisztelet veszi körül? S azon közöny,

melynek elfojtó gyoma növi be a kereskedelmi osztályt és sivár pusztaságának nem átallja hagyni azon tért, melyen a szellemi törekvés illatos, lélekemelő, ízlést nemesítő virágai, — a gyakorlati tetterő áldásdús, függetlenitő gyümölcsei hazánk kereskedelmi jövőjének javára termeltethetnének, — e közöny, mely nem bánja éhenszomjan hagyni pályatársait, mert tettre gyáva s önző áldozatra, — mit érdemel? S a szájhősiesség, mely a szavak vizözönében merül el és odább áll mint gyönge, hitvány báb, ha fárasztó munkára kerül a szó, — mit érdemel?

De hagyjuk e szivfagylaló eszmelánczolatot, mely oly lohasztólag hat kedélyünkre. Ne legyünk érdesek, hanem hóditsunk magunk mellett szilárd akarattal, elszánt bátorsággal s azon jó kedvvel, melyet a helyes és tisztaszivű törekvés arczunkra áraszt. Nem lehorgasztott, de fölemelt fővel nézzünk elejébe a jövő szép feladatainak. Társulatunk megifjodott: fejleszszük az értelem csiráit, kincseljük föl a tudomány és műveltség elméleti és gyakorlati tárházát — emeljünk szobrot Széchényinek, a legmunkásabb magyarnak — és kövessük tanait. Hálájuk meg tisztelettel és elismeréssel lelkes pártfogóinkat és önfeláldozó munkásainkat, ne csüggedjünk el a haladás ösvényén, hanem fogadjuk meg lelkünk igazára, hogy rajta leszünk kitartó munkássággal minden jónak s minden szépnek lehető megvalósitásán s e szép társulatnak üdvös működése mind nagyobb számot fog maga körül toborzani.

Nekem pedig, ki oly nagy örömmel vettem egy évvel ezelőtt megtisztelő bizalmukat, mely az elnökség azon díszes polczára emelt, hol előttem oly kiváló férfiak állottak, — nekem, ki a lefolyt év alatt váltakozó sikerrel, de meg nem lankadó jóakarattal igyekeztem az utat egy szebb jövő felé egyengetni, — nekem e pillanatban, midőn az elnöki széket odahagyom, melyet nem a dicsvágy trónjának, de a munka helyének tekintettem, engedjék még kimondanom örömtelt szivvel, hogy ez év alatt Önök körében nekem tanusitott oly kedves rokonszenvet legszebb jutalmul tekintem, fejében azon csekély sikernek, mely netán tőlem eredt. Áldás a társulatra!«

Zajos tetszéssel, felzúgó éljennel és tapssal fogadta a közgyülés e magas szinvonalon álló és szeretettől sugárzó szónoki beszédet és várakozásteljesen tért át a napirendre.

E közgyülésen két nevezetes kezdeményezés történt, a melyeknek eredménye lett egy ma virágzó pénzintézet és a magyar kereskedő

ifjúság országos congressusainak nevezetes és nagy horderejű intézménye.

I.

Dr. Herich Károly ez év február 12-én előterjesztést tesz a választmánynak egy takarék- és hitelszövetkezet alapitása iránt, a mely a társulatnak egy részét képezné. Ezen inditvány csak folytatólagos megujitása annak, a melyet tizenkét év előtt az 1872. év január 21-iki közgyülésen Pinczés Ferencz és társai tettek, a kiknek inditványa egy önsegélyző egylet iránt szólott. Már akkor is komoly tárgyalások folytattattak, de eredmény nélkül s ugyanezen ügy ma, ha más czímen is, ismét közgyülési tárgyalás alá kerül. Tekintve azt, hogy egy ily szövetkezet létesitése nagyban előmozditaná a takarékoskodást egyrészt, másrészt pedig megfelelő módozatok mellett a társulat tagjai is abban egy újabb támaszt nyernének, a közgyülés annak megalapitását elvben egyhangúlag kimondja és a további részletek kidolgozása és javaslatok megtételére bizottságot küld ki oly utasitással, hogy munkálatait sürgősen elkészitve, a választmánynak terjeszsze be. Ezen bizottságba beválasztattak: dr. Herich Károly, Gyene Gusztáv, Révai Leó, Schneller Alajos, Nyári Lajos, Tettei Nándor, Molnár Imre, Vargha Albert, Beck Dénes és Valkó Lajos.

Ezen bizottság kidolgozván az alapszabályokat és egyéb tervezeteket, azokat áprilisban a választmány elé terjeszti, itt jóváhagyattak és megerősités végett a kormányhoz felterjesztettek.

Az alapszabályok felsőbb jóváhagyást nyervén, a *Kereskedelmi takarék és hitelszövetkezet* az 1880. évi május hó 1-én megtartott első közgyülésén megalakult és egyhangúlag megválasztattak elnökül dr. Herich Károly, alelnökökül pedig lovag Falk Zsigmond és Tömöry György.

A szövetkezet működését azonnal megkezdi, a társulat tagjai tömegesen jegyzik a részjegyeket és teljesitik is az ezzel vállalt kötelezettségeket, vagyis takarékoskodnak.

A szövetkezet helyiségét a társulat által e czélból átengedett egy irodahelyiség képezte, a melyet a szövetkezet 1884. november haváig ingyen birt.

Az intézmény évről-évre fejlődött, gyarapodott; a társulat pénzügyei pedig e közben ismét hanyatlásnak indulván, 1884. évi november 1-től kezdve évi 240 frt bért számit fel a szövetkezetnek,

benfoglaltatván ebben a világitás is és a társulati szolgák igénybevehetése. 1885. május havától ezen bér — miután az intézet délutáni használatára egy második szobát is kapott — felemeltetett 384 frtra. 1888. május 1-től kezdve pedig, miután e helyiségek kizárólagos használatára bocsáttattak, az évi bér 500 frtra emeltetett.

Ezen, a kereskedő ifjak társulata által kezdeményezett, megalapitott, éveken át jelentékeny kedvezményekkel segélyezett intézet egy évtized lefolyása alatt folyton gyarapodva, annyira fejlődött és terjeszkedett, hogy eddigi helyiségei kicsinyeknek bizonyulván, 1891. évi julius hó 1-én a társulat helyiségeiből átköltözött a kigyó-utcza 2-ik szám alá, hol ma mint a főváros legjobb hirnévnek örvendő szövetkezeti rendszeren alapuló intézete, Benke Gyula elnöksége és Peterdy Lajos vezérigazgatása mellett a legszebben virágzik.

II.

A második inditványt Wollák Soma tette egy kereskedelmi országos congressus egybehivása iránt, a melyet a következő indokolással terjesztett elő:

»Tisztelt közgyülés!

A tárgy, melyről szólani kivánok, nem épen egyleti érdekeket érint, hanem édes mindnyájunkét, a mennyiben a kereskedelmi morál hanyatlásáról és annak mikénti meggátlásáról kivánok szólani és ezzel kapcsolatban át fogok térni a mai napirendre kitűzött inditványom indokolására.

Tény az, hogy a kereskedelmi morál hanyatlása nemcsak magára az üzletmenetre hat bénitólag, hanem sok esetben a legbecsületesebb kereskedőt is az örvénybe sodorja.

Tartsunk egy kis szemlét az ország egyes vidékein és itt a fővárosban, mit tapasztalunk? Azt, hogy a *Budapesti Közlöny* naponta közli hosszú seriáját azon kereskedőknek, kik vagy csődbe kerültek, vagy kiknél a végrehajtás, árverezés, vagyonátirás stb. stb. foganatositattott!

Honnan ered ez? A rosz üzletmenet, vagy a rosz termések szüleménye? Korántsem! Hisz' a hivatalos közlöny jó terméseknél sem tesz kivételt. Sem az egyik, sem a másik, hanem egyenesen és kizárólag a kereskedelmi morál hanyatlásának következménye! Az árú-fogyasztás ez országban évről-évre növekedik, de nem oly arányban, mint a kereskedők száma. Hisz örvendetes tényként

jelezhetnők, hogy hazánkban a kereskedők száma szaporodik, ez mit sem ártana a kereskedelemnek! Szabad államban szabad verseny! Éljen ki-ki, a hogy tud!

De igenis árt és megmételyezi a kereskedelmet és tönkreteszi a morált a szaporodott kereskedők azon száma, kik nem más, mint csalási szándékból nyitnak üzleteket, kik borzasztó mennyiségű árúkat összevásárolnak, azokat potom áron elárúsitják és könnyű szerrel kijátszák hitelezőiket. Ha csupán ezeket játszanák ki, ez magában még nem volna nagy baj, mert hát vigyázzon a hitelező jobban, kinek mennyit hitelez. De igenis baj az, hogy a halomra vásárolt árúkat potom áron elárúsitja; mert a becsületes kereskedő ezen idő alatt mit sem képes árulni, sőt a fogyasztó közönség bizalmát is megvonja tőle! Hogy ne, mikor a szomszédban mindent 40—50%-kal olcsóbban vásárolhat! És mi ennek a vége? Az, hogy a szomszéd megbukik, jó nagy összeget zsebre rak és ott hagyja hitelezőit a faképnél. De nemcsak ez bukik meg, hanem magával ragadja a becsületes kereskedőt is, ki ezen idő alatt semmit sem árult. A nagy adó, sok költség és néhol a luxus, most is ugy, mint ezelőtt, megkivánja a maga jogait; kereset nem lévén, mi természetesebb, mint az, hogy meg kell buknia!

Van az országban különféle kereskedelmi testület, itt a fővárosban is kettő — a mi egyletünket kivéve; de ezek, daczára annak, hogy a bajt jobban érzik, mint mi, fájdalom, mit sem tettek mindeddig annak orvoslására. Mintha csak minden bajnak orvoslását egyedül a kormánytól várnák. De kérdem, tudja-e az anya, hogy csecsemője éhes, ha nem sir? Hát a kormány tudhatja-e bajainkat, ha nem mutatunk reá?

A természetvizsgálók, történészek, mérnökök, orvosok, ügyvédek, iparosok, sőt a szinészek is országos gyüléseket tartanak bajaik orvoslása czéljából, csak a kereskedők nem! Rossz néven vehetjük-e akkor a kormánytól, ha az a hanyatló kereskedelmi morál érdekében mit sem tehet? Hisz az orvos is csak úgy gyógyithatja betegeit, ha ismeri baját, de hát mikor ismertettük mi bajainkat? Nem tudom, rövidlátás-e az illető testületek részéről, vagy oly jól érzik magukat, hogy nem látják fejeik fölött égni a tetőt? De legyen bármiként, ők mindeddig mit sem tettek a maguk érdekében, tegyünk tehát mi valamit a mangunkéban! Maholnap mi is üzleteket szándékozunk nyitni; a kereskedők jövő nemzedékét

mi fogjuk képezni; teremtsünk tehát magunknak még idejekorán oly alapot, melyre bizton épithetjük majdan jövőnket!

Tárjuk fel ország-világ láttára a testünket megsemmisitéssel fenyegető sebet és siessünk annak orvoslására, nehogy késő legyen. Segitsünk önmagunkon, akkor az Isten is megsegit! Lássuk már most, melyek nézetem szerint a legnagyobb bajok.

Van ez országban egy bizonyos népfaj, mely hol cseh-, hol morva-, de főleg Lengyelországból tette be lábát hozzánk, és itt házaló név alatt űz mesterséget. Daczára annak, hogy nyelvünket nem érti, daczára annak, hogy velünk nem érez, mégis virágzásba birja hozni üzletét; addig házal, mig egy kis vagyonra szert téve, 27 kros boltot, vagy szabadalmazott »Auctionshalle«-t nyit. Itt aztán nagy zajjal, hű-hóval, dobszóval árulgatja portékáit mindaddig, mig jó nagy összeggel megkárositja hitelezőit és megcsalja vevőit, és aztán — illaberek .... vissza megy oda, a honnan jött. Hazaérkezve, genialis embernek tartják! Hogy ne, mikor itt Magyarországon házalással kezdte és ezerekre vitte! Tehát sem polgára, sem rendes adófizetője az államnak és mégis szabadalmazott »Auctionshalle« birtokos, ki országot-világot nyilvánosan fosztogathat!

Nem mondom, hogy kinai falakat húzzunk országunk körül, hogy ne jöjjön be idegen; jöjjön minél több, de ne játszszék itt lidércz és denevér szerepet; fogjon tisztességes kenyérkeresethez és ha házalásra kényszerül, vessenek rá adót és pedig aránylag nagyobb adót, mint a becsületes magyar kereskedőre, ki ez országban született, itt élni kiván, de megélni nem képes a sok jött-ment házaló miatt!

A második nagy baj az, hogy van ugyan törvényünk, mely minden bejegyzett kereskedőt a rendes könyvvezetésre kötelez, — de ez nem elég szigorúan kezeltetik és nézetem szerint nem is felel meg tökéletesen a mi viszonyainknak; mert sok esetet tudok arra, hogy iparos és kereskedő, daczára annak, hogy nincs bejegyezve, mégis 40—50.000 frtnyi hitelt vesz igénybe, és ha aztán megbukik — a mire, fájdalom, gyakran van eset — ütheti nyomát a hitelező követeléseinek, veszett fejszének nyele sem kerül, mert hát vannak intézményeink, melyeknek segélyével egy éjszaka alatt lehet vagyont másra átruházni és másnak eladni.

Kereshetjük aztán jogainkat, könyvek nincsenek és igy mit sem lehet az illető haszontalan emberre — bocsánat e kifejezésért — bizonyitni!

Ne vegyünk magunknak mindenben a külföldről példát; mert a sovány, hosszú angolra mért köpeny nem felelhet meg a kövér vaskos magyarnak. Külföldön műveltebbek, előrehaladottabbak a kereskedők, mint mi vagyunk és minél műveltebb egy népfaj, annál kevésbé fordulnak elő közte csalások, ott tehát bátran mondhatja a kormány, hogy csakis a bejegyzett iparosok és kereskedők köteleztetnek a rendes könyvvezetésre; de nálunk, a hol a csalás, vagyonátiratás és törvénynek különféle módon való kijátszása sok embernek kenyérkeresete, nálunk, — mondom, ki kell mondani: hogy mindazon szatócs, iparos és kereskedő, ki 500 frton felül vesz hitelt igénybe, szigorú büntetés terhe alatt köteleztetik a rendes könyvvezetésre, lett légyen az bejegyezve, vagy sem. Ha aztán ily törvény mellett fog valaki hamis bukást elkövetni, a könyvek alapján sokkal könnyebben lehet a csalást kideriteni, mint azok nélkül.

Még egy anomáliára a társadalomban akarom becses figyelmüket terelni és ez a következő: a szegény hivatalnok, ki 600, 800 vagy legfeljebb 1.200 frtnyi évi fizetésből kényszerül egy 6, 8 vagy 10 tagból álló családot fentartani, sok esetben küzd a nyomorral, eladósodik és a vége az, hogy azon érzet, miszerint családját mindenképpen fenn kell tartani, egyiknek-másiknak becstelen gondolatot szül agyában és a vége az, hogy 1.000 vagy 2.000 frtnyi sikkasztást követ el. A törvény erre rögtön rá teszi kezét, elragadja családja szent tűzhelyétől, pellengérre állitja ország-világ előtt, homlokára süti bélyegét, a társadalomból ki lesz taszitva, szóval örökre elveszett ember! A kereskedő, ha 100.000 vagy 200.000 frtig hamis bukást követ el, azt nem nevezik sikkasztónak, daczára annak, hogy hitelezői vagyonának nagy részét elsikkasztotta. Erre a törvény nem teszi rögtön kezét, ennek homlokára nem sütik mindenkor a bélyeget, pellengére sem állitják minden esetben ország-világ előtt, a társadalomból sem lesz minden esetben kitaszitva. Csakis a hitelezők kérelmére szokta a törvény az ilyen embereket elzárni! Már most kérdem, ki érdemel nagyobb büntetést? A szegény hivatalnok, ki nyomorrali küzdelméből kifolyólag követte el a sikkasztást, vagy a kereskedő, ki hamis bukást követett

el? Az első családja fentartása érdekében, a második saját zsebének megtöltésére követte el.

Nem védni akarom a sikkasztó hivatalnokot, hanem szigorúan elitélni a *sikkasztó* kereskedőt, mert ez is sikkasztó! Egyenjogúságot kivánok mindenki részére, de egyforma büntetést is minden egyforma bűnért.

Ezzel, t. Uraim, csupán jelezni akartam a nagyobb bajokat, vannak még, melyeket mind felsorolni feleslegesnek tartom, mert először ismerik Önök azokat ép oly jól, mint én és másodszor azoknak tárgyalása és orvoslása inkább egy kereskedői congressus elé való és ezzel értem beszédem tulajdonképeni czéljára, a menynyiben ez a t. titkár úr által felolvasott és általam benyujtott inditványban találja megfejtését.

Végül még csak annyit: mutassuk meg a világnak, hogy élni akarunk és igyekezzünk elfoglalni a társadalomban azon helyet, mely méltán illet bennünket, szóval legyünk hasznavehető polgárai ez államnak.

Inditványozom mindezek alapján, inditson a kereskedő ifjak társulata mozgalmat és tegye meg a kellő intézkedéseket *egy kereskedelmi országos congressus* összehivására és megtartására.«

A közgyülés örvendetesen vesz tudomást a megpenditett eszméről. Benkő Gyula és Makáry Gerő azon nézetüket fejtik ki, hogy ily messze menő intézkedésekre a kereskedő ifjak társulata nem lehet illetékes. Ezzel szemben *Busfy Korlát oda vélné módositani az inditványt, hogy a kereskedő-ifjak érdekeit felkaroló országos congressus hivassék egybe.* A közgyülés az inditványt további tárgyalás végett a választmánynak adta ki; ez pedig illetékes intézkedés végett áttette a *Magyar kereskedelmi csarnokhoz.*

A csarnok nem lépett a kezdeményezés terére, de a kereskedő ifjak társulatában az eszme megérett és pár év mulva a Busfy Korlát által ajánlott módositással testet öltött: a magyar kereskedő ifjuság országos kongressusainak intézményében.

Fejlődési menetére nézve ide sorozandók a következő adatok:

1881. jun. 15-én dr. Herich értekezletre hivja egybe a választmányt, egy *országos nagygyülés* érdekében. Határozatok nem hozattak, de az ügy felszinen tartatott; oda irányultak azonban a vélemények, hogy ez eszme tétessék nyilvános megbeszélés és vita

tárgyává a társulat lapja a *Körlevél*-ben. Ugy itt, mint a fővárosi sajtóban általában gyakrabban jelennek meg ez irányú czikkek, mignem 1883. április 25-én Herczegh Zsigmond konkret javaslatot tesz egy *kereskedő ifjusági országos vándorgyülés* iránt. E mozgalom nem hagyta érintetlenül a debreczeni testvéregyletet sem, a mely május hó folyamán meghivást intéz a budapesti *Kereskedő ifjak társulatához*, látogatná meg Debreczent, hogy a két egylet esetleg megbeszélhesse a fiatalság ügyeit-bajait. A társulat a meghivást elfogadta és a kirándulás sorrendjébe mint főpontot *egy közös értekezletet* vett fel. 1883. julius 29-én tartatott meg ez értekezlet.

Ez volt az első nyilvános tárgyalás, a mely a magyar kereskedő ifjuság országos érdekeivel foglalkozott és mely a debreczeni kereskedelmi osztály irányadó tényezőinek jelenlétében folyt le.

Ezen értekezlet határozatából az ott megválasztott végrehajtó bizottság felhivást intéz az ország kereskedő ifjuságához: új egyletek alakitása-, a központi társulattal szoros viszony létesitése- és ennek vezetése mellett Budapesten évenkénti országos értekezletek tartása iránt.

Igy lett lassanként népszerűvé az eszme, mignem 1884. junius 21-én a *Kereskedő ifjak társulata* a kezdeményezés terére lépett elhatározván, hogy az 1885. évi budapesti országos kiállitás alkalmából összehivja a *Magyar kereskedő ifjuság I. országos congressusát.* Megválasztatott az első végrehajtó bizottság, melynek tagjai voltak Hubenay József, Bodó János, Szüts István, Wollák Soma és Szabó István. Ezen bizottság megkezdi értekezleteit, időnként kiegészül és nagybizottsággá fejlődik, mely megtévén a szükséges intézkedéseket: 1885. évi augusztus hó 15-én, e hon minden részéből egybesereglett küldöttek részvételével, dr. Herich Károly társulati elnök tiszteletbeli elnöksége mellett és a fővárosi előkelő kereskedelmi világ erkölcsi támogatásával megtartatott a *Magyar kereskedő ifjuság I. országos congressusa.*

Ezt követte:

1886-ban a szegedi II.

Védnök: gróf Tisza Lajos.
Tiszteletbeli elnök: dr. Herich Károly.
Congressusi elnök: Weiner Miksa.

1887-ben a kolozsvári III.

Védnök: báró Kemény Gábor.
Tiszteletbeli elnök: Sigmond Dezső.
Congressusi elnök: Polcz Albert.

1888-ban a kassai IV.

Védnök: gróf Széchényi Pál.
Tiszteletbeli elnök: Novelly Sándor.
Congressusi elnök: Lekly Gyula.

1890-ben az aradi V.

Védnök: Bellusi Baross Gábor.
Díszelnök: dr. Falk Miksa.
Tiszteletbeli elnök: Szávoszt Alphons.
Congressusi elnök: Mittelmann Bódog.

Eddig a tények, történelmi sorrendben. Magára az eszmére és annak megtestesitésére nézve két kérdés tehető: helyes volt-e az és időszerű volt-e annak napirendre hozatala és testté alkotása.

Azon irányadó szerep, mely egy nemzet közgazdasági fejlődése, vagyonosodása és anyagi függetlensége iránti tevékenységben a kereskedelemnek jut: szükségképen egy erős és művelt kereskedelmi osztályt tételez fel és pedig e követelmények mellett olyat, a melynek szelleme nemzeti. Hogy kereskedelmünknek ily tényezői legyenek s hogy ezek szelleme magyar is legyen, szükségképen rendezni kellett azon sötét korba tartozó viszonyokat, a melyben a fiatalság sinylődött; s különösen gondoskodni kellett arról, hogy e helyzet olyanná tétessék, melyet emberileg tekintve, legalább egy szerény birálatot kiálhasson, — de másrészt — és ez a főszempont — módot nyujtani a jelenlegi fiatal kereskedő nemzedéknek, mely intézmények hiján nagyrészben nélkülözte a szakértelmet, a szakismeretek megszerzésére és társadalmi műveltségének emelésére.

Ezek oly kérdések, a melyek az eszmék egész sorozatát ölelik fel. Ez eszmék kifejtéséhez alkalomra volt szükség s az alkalom felhasználásával azok olyképpeni indokolására, hogy kitűnjék az út és mód is, a melyek által azok érvényre is emelhetők. És mindezeknek napirendre hozatala, hogy minden irányban — tehát ott is,

hol a mily módon összpontosul a hatalom, épp oly módon nyilvánulhat a nemzet minden érdeke iránti őszinte gondoskodás — megtehesse az óhajtott átalakító hatást: szükségképeni volt, hogy a kereskedő ifjuság mozgalmai a legszélesebb alapokra fektetve, országossá tétessenek; azok iránt a legilletékesebb körök érdeklődése felébresztetvén, az eszme szolgálatában erős és jóindulatú közvélemény keletkezzék.

Azok véleménye, a kik a kereskedő ifjuság vezetői voltak, egyhangulag az országos congressusok felé irányul. Nem tévedtek. A magyar kereskedő ifjuság öt congressusa épp ott talált a legnagyobb és legjobb visszhangra, a hol az felkeltetni céloztatott, a kereskedelmi legilletékesebb köröknél és magában a kereskedelmi társadalomban.

Hazánk három kereskedelmi ministere, báró Kemény Gábor, gróf Széchényi Pál és bellusi Baross Gábor, a kereskedelmi kamarák, közéletünk számos jelese és a hazai sajtó egyhangulag a legnagyobb méltánylással, jóindulattal és támogatással kisérik a fiatalság mozgalmait s a felhangzó szózatoknak végszava mindig a buzditás: haladni ez irányban és úton, mert ez irány és ez út helyes!

A congressusok történetéhez tartozik — részletesen foglalkozni azok eredményeivel. Itt csak két tény constatálandó, az, hogy ezen országos értekezletek óta a magyar kereskedő ifjuság hatványozott önérzettel, szilárd, erős akarattal, hazafias szellemtől áthatva, tör útat magasabb értékű céljai felé, és hogy ezen útat és irányt a budapesti *Kereskedő ifjak társulata* jelölte meg.

Ime, ezek tették nevezetessé az 1880. évi márczius 24-iki közgyűlést. De nem csak ez év közgyülése, hanem maga az egész év is gazdag volt maradandó becsű tényekben, a melyek mindmegannyi emlékei e társulatnak.

1. Ez évben alapittatott meg dr. Herich Károly kezdeményezésére és a magas kormány hozzájárulása és támogatásával a társulat legszebb intézménye, a *kereskedelmi esti szaktanfolyam.*

A társulat — mely e kedvenczeért oly sokat áldozott — méltán lehet büszke e mindig beczézett intézményére, mert ezzel emelte helyes irányának és nemes idealismusának legszebb emlékét

Ez intézmény — melyet önálló fejezet tárgyal — ma, tizenegyedik évében, a legszebb virágzásnak örvend. Szávoszt Alphons jelenlegi társulati elnök lelkes buzgalma és páratlan ügyszeretete — a *tanfolyam-alap* létesitésével — örökidőkre biztositotta azt. A közvélemény megbarátkozott azon eszmével, hogy im' itt — az önzetlen törekvés, hazafiság és humanismusnak épült fel szerény temploma, a melynek oltárán áldozni ép oly méltó, mint nemes. Támogatja azt a jó Király, támogatja a magas kormány, a főváros, a fővárosi kereskedelmi testületek, pénzintézetek, részvénytársaságok, vállalatok és támogatják kereskedelmünk jobbjai, a kik mindnyájának szolgáljon elégtételül a fiatalság háláján kivül azon öntudat, hogy nemeslelkűségükkel a magyar kereskedelem jövőjének és a hazafiságnak tettek szolgálatot.

2. Tevékeny és irányadó részt vesz a *Kereskedelmi segélyegylet* megalapitásában, melynek kizárólag emberbaráti czéljai vannak, hogy támogatást leljen abban a kereskedő, a sors minden változásai, a kor- és betegségek tehetetlensége- s a gyász pillanatában. A társulat, mint ilyen, 100 frttal alapitói sorába lép és az alapszabályok 46. §-ában fentartott jogánál fogva a segélyegylet igazgatóságába beválasztja képviselőjét, kiknek elseje Gyene Gusztáv volt.

3. Boldogemlékű Trónörökösünk Rezső főherczeg eljegyzése alkalmából hódolatteljes feliratot terjeszt fel.

4. Az esztergomi testvéregylet meghivása folytán nagyszabású kirándulást rendez a társulat Esztergomba. Julius 4-én a *Neptun* gőzös 420 vendéget visz a Duna utján fel az ősi város falai alá. Esztergom társadalmának szine-java, a nép ezrei, egy 100-as rendező bizottsággal élén, nagyszerűen és lélekemelő ünnepségek között fogadja a magyar kereskedő ifjúság anyaegyletét, a melylyel — dr. Herich Károly képviseletében — ott van a feledhetlen emlékű báró Kemény Gábor kereskedelmi minister is. A barátság és testvériség örömünnepe volt ez, melyet nem fog feledni e két testvéregylet sohasem.

A választmány, a helyi sajtó utján, nyilvánosan mondott köszönetet Esztergom város lakosságának és meleg átiratban a vendéglátó esztergomi társegyletnek, különösen Frey Ferencz elnök és dr. Áldory alelnöknek, a kiknek emlékül egy-egy csoport-fényképet is küldött. E kirándulást és a lefolyt ünnepélyességek részleteit az *Esztergom és Vidéke* és a *Körlevél* örökitették meg.

5. A bejegyzett kereskedők és iparosok címtárának megirása érdekében kérvényt intéz a társulat az összes kamarákhoz, testületekhez és az országos kir. statistikai hivatalhoz.

6. Ez évben illesztetett be a társulat szervezetébe a *könyvtári bizottság*, melynek javaslatára a tizenöt év alatt szépen fölgyarapodott könyvtár rendeztetett és szakszerűen összeállitott könyvjegyzékek nyomattak. E nagy munkát Benkő Gyula akkori titkár végezte.

7. Végül október 30-án, a megnagyobbitott helyiségek felavatásakor, a társulat fennállásának 15 éves fordulója alkalmából, hangversenynyel és szónoklatokkal fűszerezett örömünnepet ül. Négyszázan felül vettek azon részt. Az ez alkalommal mondott emlékbeszédet Benkő Gyula irta meg.

Ezen bokros munkásságról és eredményről tesz jelentést a 1881.
választmány a társulat XV. évi rendes közgyülésén 1881-ben. Az elnök nagyszabású beszédet mond, a melyben azt is érinti, hogy a társulat, helyes működése daczára, mennyire félreismertetik vagy nem is ismerik azt.

»Sokan — ugymond — a kik még távol állanak társulatunktól, kérdezik, hogy a társulat voltaképen mire való? Csodálkozva tapasztaljuk, hogy még azok is, a kiknek szent kötelességök lenne irántunk a lehető legmelegebben érdeklődni, vagy nem tudják, hogy társulatunk létezik, vagy becsmérlik, mibe sem veszik annak feladatait, negélyezik azon magatartást, mely azt akarja mondani, hogy ily egyesületre nincs szükségük.

De vannak talán, még az egylethez közelebb állók- és velünk rokonszenvezni hajlandók között is olyanok, a kik nincsenek teljes tudatában annak, hogy voltaképen mily czéloknak lehetne szolgálnunk, mily eredményeket közös működéssel elérnünk?

Nem kérdezi senki, hogy mire való a család, mire a barátság; de érzi mindenki, hogy a benső összetartás, a rokon érzelmek szövetkezése a szellemet, kedélyt és szivet egyaránt kielégiteni képes és hogy a földi boldogság nem elszigetelten, hanem valósággal csak meghitt társas együttlétben élvezhető. Igy az egyletnek is hivatása, hogy a szabad akarattal, közös czélok elérése végett, egyesülni kivánóknak gyúpontul szolgáljon.

Egyletünknek varázsereje van azon tekintetben, hogy főfeladata gondoskodni arról, mikép lenditsen a kereskedelmi fiatalság érdekein, mikép mozditsa elő minden tekintetben jólétét, mikép segitse elő küzdelmeiben. Büszkén állithatjuk, hogy fennállásunk óta több-kevesebb sikerrel ugyan, de mindig szent akarattal felkarolni óhajtottuk mindazokat a tényezőket, a melyek ugy anyagi, mint szellemi, társadalmi mint jótékonysági, sőt emberiségi szempontból is a fiatal kereskedők javára létesitendők, fejlesztendők.«

Azon óhajának ad kifejezést, vajha mielőbb megismernék és kellő jóindulattal méltányolnák az illetékes tényezők a fiatalság törekvéseit. És midőn épen most ezen el nem vitatható helyes irány szép eredményeit egyenként felsorolja, a társulat fiatalságának s a választmánynak érdemeit elismerve, két kiválóan jeles tagja, neki mindenben munkatársa és támogatójának, Benkő Gyula titkárnak és Schneller Alajos pénztárnoknak köszönetet mond. Valamint az elnök, ugy a társulat minden tagja is, meleg elismeréssel kisérte két jeles tisztviselőjének működését és épen ez nyer kifejezést azon figyelemben, hogy ezen közgyülésen köszönetének maradandó jeléül Benkő Gyula titkárnak egy arany tollat, Schneller Alajos pénztárnoknak pedig egy gyémánt gyürűt ad emlékül át.

Az 1881-ik év szintén gazdag volt eszmékben és tevékenységben.

A belszervezetben, a *szakkérdéseket tárgyaló bizottságot* beleolvasztja a *felolvasást rendező bizottságba.*

Az alapitó tagok gyüjtésében sikerrel jár el; ez évben lettek a társulat alapitói 100—100 frt alapitványnyal a *Pesti polgári kereskedelmi testület* és a *Kir. kiváltságos nagykereskedők társulata* is.

Mozgalmat indit meg országszerte, vidéki hason egyesületek és társulatok létesitése érdekében.

A Trónörökös pár bevonulása és itt tartózkodása alkalmával a város polgármesterének megkeresése folytán, testületileg vesz részt a rendezés munkálataiban.

Junius 15-én pedig dr. Herich Károly elnök kezdeményezésére leteszi alapját egy új intézménynek, a *Magyar kereskedő ifjuság országos szövetségé*nek.

Az előzményekből ismeretes, hogy ez eszmét először Fromm Antal penditette meg, ki egy országos kereskedő ifjusági egylet létesitése és támogatása iránt 1871-ben egy kérvényt is adott be

a kereskedelmi kormányhoz. Úgy akkor, mint 1872-ben is a társulat a kérdés felett napirendre tért. Most ismét fölmerül és pedig oly alakban, hogy szerveztetvén az országos congressusok, ezek egyikén mondatnék ki, hogy a budapesti kereskedő ifjak társulata alakittassék át országos központi egyletté, a vidéki társegyletek közreműködésével és ezen központi egyesület védnökségére Rezső trónörökös ő Fensége kéressék fel.

Az eszme elfogadtatott és ennek megtestesitése iránt, párhuzamosan a congressusok ügyével, egyirányú intézkedések tétettek, mig végre a debreczeni értekezlet julius 29-én már behatóan foglalkozott ez ügygyel, mint a mely már az első országos értekezletnek tárgyává teendő.

1885. augusztus 9-én az első országos értekezlet megtartatván, az országos szövetség ügye Kende Zsigmond társulati tag előadása mellett tényleg napirendre kerül és mint egy régóta megvalósitásra váró eszme üdvözöltetett. A szövetség ekkor meg nem alakulhatott, de a kellő irány megjelölésével megbizatott a congressus által kiküldött 24-es bizottság, hogy a szövetség teljesen előkészitett munkálatait a legközelebb megtartandó országos értekezleten terjeszsze elő. Igy került az 1886. junis 14-én Szegeden a második országos értekezleten tárgyalásra, midőn a Héder Sándor által előterjesztett javaslatok és alapszabályok elfogadásával a *Magyar kereskedő ifjuság országos szövetsége* megalakult. Elnökül egyhangulag dr. Herich Károly választatott meg, a tisztikar és választmányban pedig képviselve volt az ország minden része. Ezen országos szövetség Budapest székhelylyel meg is kezdette működését és át is ment a kezdet nehézségein. Nemsokára azonban kitünt, hogy egy oly szervezet, melynek tagjai különböző helyen laknak, mozogni alig képes. A szövetségbei belépés kötelezettsége az egyes társulatokra kimondható nem lévén, azok csak igen lassan és különféle feltételekkel tömörültek. A *Kereskedő ifjak társulata* 1886. deczember 5-én e végből tartott közgyülésén hozott határozatával lépett be a szövetségbe s a maga részéről — legnagyobb számban lévén benn a választmányban — felhasznált minden módot arra, hogy a már meglévő intézményt előbbre vigye. Az e czélból tartott ülések azonban, talán kettőt kivéve, nem voltak határozatképesek, mert a vidéki választmányi tagok nem jelentek meg azokon.

Két évi fennállás után, meggyőződés szereztetvén arról is, hogy egy ily országos egyletnek tisztán központi vezetése a vidéki társ-

egyletek féltékenykedése folytán keresztülvihető nem lesz, jelenlegi szervezetében pedig életképessé nem válhatik: a választmány javaslatára, a kassai országos congressus alkalmából 1888. julius 8-án tartott közgyülésén, az országos szövetség feloszlott és 492 frt 85 krnyi készpénz-vagyonát átadta a budapesti *Kereskedő ifjak társulatának*, mint az *Országos szövetség* alapitványát szükségben lévő pályatársak segélyezésére.

Tizenöt évig vajudott ez eszme, mignem testté lőn és két évi gyakorlat bebizonyitá, hogy azon keretben legalább, a melyben megalakult, életképes nem volt.

Van azonban az 1881-ik évnek egy jeles alkotása, a mely ma is virágzik: a *Körlevél*. 1867-től kezdve különböző módon és alakban ismételten tárgyalás alá kerül azon inditvány, hogy a társulat lapot adjon ki. Számos választmányi ülés és két közgyülés, nehéz akadályokat sorolva fel, tért ki a kezdeményezés elől, mindig hangsúlyoztatván az, hogy egy ily vállalat túlhaladja a társulat anyagi képességeit. És végre, az első inditványtétel után 14 évre, találkozik egy oly jól számító társulati tag, a ki 1881. augustus 20-án bebizonyitja a választmánynak, hogy egy társulati lap létesitése és fentartása tulajdonképen semmibe sem kerül. E napon mutatja ki Benkő Gyula, a társulat akkori titkára, a választmánynak, hogy mennyire megy azon összeg, a melyet a társulat kiad különféle meghivók, értesitések, hirdetések, évi jelentés és zárszámadások nyomtatása és azok szétküldéseért. Kimutatta egyúttal azt is, hogy egy oly havi értesitő, a mely ezen közleményeket tartalmazva a társulat tagjainak ingyen megküldetnék, szintén nem kerülne többe; sőt a mennyiben nem tagok, különösen a vidék részéről előfizetési pénzek is folynának be, azokat a lap időnkénti fejlesztésére lehetne forditani. Inditványozza tehát, hogy alapitson a társulat, a fenti körülmények figyelembe vételével, egy havonkint megjelenő hivatalos lapot, a mely első sorban felölelje a társulat ügyeit és mozgalmait, de lehetőség szerint ölelje fel a magyar kereskedő ifjuság érdekeit általában is. A választmány az inditványt egyhangulag elfogadta és a közgyülés utólagos jóváhagyása reményében a legelső kereskedő ifjusági közlönyt e czimen: *Körlevél* megalapitotta, kimondván egyuttal azt is, hogy e lap felelős szerkesztője mindig a társulat első titkára leend. A határozat kimondatván, 1881. október 1-én Benkő Gyula szer-

kesztésében a *Körlevél* első száma megjelent és teljesült egy régi óhaj, mely oly sokáig lehetetlennek látszott.

E kis lap megjelenése a legjobb hatást tette nemcsak a társulat tagjai között, hanem a vidéken is. Előfizetési ára 1876-ig évi két forint volt, ekkor leszállittatott egy forintra. Több vidéki egylet, u. m. a debreczeni, szegedi, győri, soproni, kolozsvári, kassai és pécsi 50—200 példányig rendelték meg és ezeknek a társulat előállitási költségen küldé meg; de ez nem volt állandó és jelenleg csak a debreczeni és a szegedi társulatnak megy több példányban, mig az összes többi egyleteknek a társulat tiszteletpéldányt küld.

Ezen lap, mely ma XI-ik évét éli, idők folyamán igen szépen fejlődött és terjedelme 1888-ig elérte gyakran a 24 oldalt; ekkor, a meglazult pénzviszonyok kényszere folytán a lap terjedelme leszállittatott 4 oldalra, a mely korlát csakis rendkivüli, a társulatot vagy a kereskedő ifjuságot egyáltalában érdeklő kiváló esetekben léphető át. Első szerkesztője volt Benkő Gyula és követték őt időszerinti sorrendben: Mihályi Ferencz, Bodó János, Héder Sándor, Rausch Gyula, Pacsu Leó, Tóth Kálmán, Bodendorfer Sándor és jelenleg Demeter József.

Visszatekintve a *Körlevél* egy évtizedes multjára, rövid lehet rá nézve az itélet, de annál kedvezőbb: nagy hivatást töltött be és eredménynyel szolgálta a társulat és az egész ország kereskedő ifjuságának érdekeit. Nem mint kereskedelmi szaklap birálandó meg az, a mely soha sem volt, hanem igenis mint egyesületi közlöny, mely kizárólag a társulat belügyeit, az ifjuság szellemi és anyagi érdekeit volt hivatva szolgálni és szolgálta hiven. Voltak egyes időszakok, midőn e közlöny észrevétlenül átlépte e határokat és belebocsátkozott a kereskedelem, mint közgazdasági tényező egyes actualis kérdéseinek tárgyalásába; ez határozottan tévedés volt és ilyenkor volt a *Körlevél* leginkább ráutalva az elnéző és szelid birálatra. Ellenben mint társulati és osztályérdekeket képviselő szaklap mindig szerencsés volt azon magaslatot elfoglalni, a melyen méltán találkozhatott elismeréssel.

A kereskedő ifjak társulata tulajdonképen 1879-ben lépett az alkotások terére és felesleges volna tán emliteni, hogy miként a sajtó egyáltalában, úgy különleges szerepében mily nagy befolyást gyakorolt a keresk. ifjuság egyes áldásthozó intézményének léte-

sülhetésére a *Körlevél*. Ez volt azon góczpont, a honnan az egyes eszmék az ország minden részébe szétsugárzottak, hogy a felvetett kérdések a legszélesebb körben megismertetve, eszmecserék tárgyát képezzék és közelebb vigyék azokat kifejlődésükhöz. Ez volt azon tér, a melyen a *Körlevél* egész hivatást töltött be, állandó kapocsul szolgálván a kereskedő ifjuság egybefűzésére általában, de különösen a társulatnak és tagjainak szoros összetartására. Ez czélja ma is, ez legyen a jövőben is; mint ilyen nemcsak hézagpótló, hanem nélkülözhetetlen. Elismerés illeti ezért a *Kereskedő ifjak társulatát*, valamint az időnkénti szerkesztő titkárokat; mert önzetlenül szolgálják és annál nagyobb sikerrel a fiatalság s vele a magyar kereskedelem jövőjét.

1882. Az 1882. évi márczius hó 5-én tartott XVI. évi rendes közgyülés megnyugvással veszi tudomásul a lefolyt év tényeit és különösen örömmel szentesiti a *Körlevél* megalapitására vonatkozó augustusi választmányi határozatokat. Érdekes volt a költségvetés könyvtári tételének tárgyalásánál Catinelli Hektor felszólalása, ki keveselte az e czimen felsorolt 250 frtot és midőn annak 300 frtra leendő felemelését kivánta — az egyhangú határozat kieszközlésének legsikeresebb módját használta, mert az 50 frtnyi hiányt kipótolni — sajátjából ajánlotta fel. Mondani sem kell — Catinelli óhaja teljesittetett s a könyvtári beszerzések fedezete 50 frttal gyarapodott.

Ez év — leszámitva pár izbeni nyilvános ténykedést, a melylyel a társulat a művészet, jótékonyság és kegyeletnek adózott — általában véve a csendes munkásságnak volt szentelve. Igy, gyüjtést rendezett a bécsi *Ringszinházban* elveszettek árváinak segélyezésére, mely 34 frt 76 krt juttatott a jótékony czélnak. Részt vett a *Szent-István* napi városligeti nagy népünnepély rendezésében. Rendes tagja lett az *Országos képzőművészeti társaság*nak. A Petőfiszobor leleplezése alkalmával díszes koszorut tett le annak talapzatára. Küldöttségileg vett részt Arany János temetésén. Az akademia és Kisfaludy-társaság felhivására adománynyal járul az Arany szobor létesitéséhez, e végből gyüjtést és sikerült hangversenyt rendez s az igy befolyt összesen 189 frt 78 krt kitevő összeget megküldi a *Magyar földhitelintézetnek*.

A lefolyt néhány év nagy haladást jelez a társulat életében és 1883.
ennek értéke annál nagyobb, mert még csak négy év előtt a társulat a pénzügyi bukás szélén állott. A legmozgalmasabb társas élet fejlődött ki, a jelentékenyen felszaporodott tagok között; az új eszmék egész lánczolata kerül napirendre és azok közül nem egy testet is öltött; a fiatalság önérzetre ébred, a megmutatott helyes irányt hiven követi és látható haladása a nagy társadalomban is elismerést szerez neki; a szellemi haladással párhuzamot tart az anyagi viszonyok fejlődése, a melyek egyensúlya most már egy kis takarékossággal, a jövőre nézve is biztositható. Midőn ugy a választmány, mint az összes tagok is ezen örvendetes tényekről tudomást vesznek, önként nyilatkozik meg minden szív és egy férfiu felé irányul a szeretetteljes hála szózata. E szeretet, hála és tisztelet nyilatkozik meg a társulat szivében, midőn 1883. márczius 4-én a XVII. évi rendes közgyülésen lélekemelő vallomások és a fiatalság riadó lelkesedése közepett dr. Herich Károly társulati elnök olajba festett arczképe lelepleztetik. Ünnepélyes és emlékezetes pillanat volt ez. Mihályi Ferencz dicsbeszéde lehatott a szivek mélyére, onnan meritve a hála szép erényét, adózni azon nagytudományú férfiunak, nemes hazafinak és a fiatalság barátjának, ki a társulatot 1879-ben új életre ébreszté és vasakaratával virágzásra vezeté.

A kölcsönös bizalmi nyilatkozatok csak megerősiték azon nemes hajlamokat, a melyek a társulatot és elnökét egy jó ügy szolgálatában egybefüzék.

Hasonló gyöngéd meglepetés érte Mihályi Ferencz első titkárt is, midőn Bodó János szép beszédben tolmácsolván a közgyülés elismerését sikeres fáradozásaiért, tagtársai nevében egy arany órát nyujt át emlékül.

Mihályi Ferencz úgyis mint titkár, úgyis mint a *Körlevél* szerkesztője, majd a mulatságrendező bizottság elnöke egyképen hathatós tevékenységet fejtett ki a társulat érdekében és igy teljesen méltó volt azon kitüntetésre, a melynek ma részese lett.

Ily kellemes és kedves bevezetés után fogott hozzá a közgyülés rendes tárgysorozatának megvitatásához. A folyó rendes ügyeken felül egyetlen inditvány volt szőnyegen és pedig az, hogy a közgyülés határozatképessége ne köttessék a társulati tagok egynegyed részének jelenlétéhez, hanem állapittassék meg e szám 80-ban. A közgyülés az inditványt határozottá emelte; felterjesz-

tést is tett a kormányhoz, a honnan megfelelő uton azon választ nyerte, hogy ezen átalakitás beillesztendő az alapszabályokba, a melyek igy kiegészitve terjesztendők fel. A társulat azonban ujabb felterjesztéssel nem élt, de a gyakorlatban érvényesitette határozatát, miután az ellen a jelzett leiratban észrevétel nem tétetett. A határozat végre törvényes alakot 1888-ban nyert, midőn a teljesen átdolgozott alapszabályokba e rendelkezés is felvétetett,

A társulat által még 1869-ben felvetett és azóta többször megbeszélés, majd pedig illetékes helyeken kérvényezés tárgyává tett *vasárnapi munkaszünet* kérdése ujból napirendre került. A napisajtó sürűn foglalkozik azzal és a fővárosi szaktestületek mindenikében jóformán — tárgyalások anyagát képezi.

Igen természetes, hogy ezen társulat, mely első vetette fel ez eszmét, nem maradhatott el a mozgalomtól, habár ekkor is meg volt győződve, hogy ezen kérdés törvényhozási uton való rendezése még nem lehetséges, arra még megérve nincs. Ennek kifejezést is adott április hó 25-én Wollák Soma társulati tag, ki a választmány elé javaslatot terjesztett azon megjegyzéssel, hogy ma még csak társadalmi uton lesz lehetséges az eléggé mostoha viszonyok javitása. Inditványozta ennélfogva, hogy lépjen a társulat ismét a kérvényezés terére azon illetékes forumoknál, a melyeknek módjában lesz azután hathatós módon közbenjárni a kormánynál is. A választmány is — miután a kérdést előbb bizottsági üléseken tárgyalta — az intézkedés ezen módozatát választotta. Kérvényt intézett a *Budapesti kereskedelmi és iparkamarához* a *Pesti polgári kereskedelmi testülethez* és a *Kereskedelmi csarnokhoz*. A társulat nyert választ e testületektől, ez azonban miben sem különbözött attól, a melynek már 1872-ben is részese volt; de megjegyzendő, hogy a *Kamara* elég hideg és biztatást nem tartalmazó válaszával szemben — úgy a *Kereskedelmi testületet*, mint a *Csarnok* is sokkal kedvezőbb álláspontot foglaltak el. Az előbbi ugyanis a szakbizottságok utján részletes tárgyalást vezetett be és csak azután került az ügy az összülés elé; ez teljes mértékben méltányolván a felhozott indokokat, kellő időben az ügy hathatós támogatását igéri; ez időt pedig akkor látja elérkezettnek, midőn a kérdés — tekintve az általa érintett számtalan érdekeket — a képzelhető egyetlen módon, törvényhozásilag leendő megoldása fog napirendre kerülni. A *Csarnok*, mely nagyobbrészt nagykereskedőkből áll, egy lépéssel még tovább megy, és nemcsak hogy

teljes mértékbeni pártolását igéri a felvetett eszmének, hanem átiratában még fel is kéri a társulatot, hogy a kezdeményezés módjára és a teendők sorrendjére nézve a szükséges adatokat bocsássa rendelkezésére.

Ha volt is tehát biztató az ország eme legelső kereskedelmi testületeinek átirataiban, mégis csak várni kellett, — várni mindaddig, mignem az idő is segitségül nem szegődik; a kérdés azonban: napirendről többé nem vétetett le. Igy tárgya volt az, az ez évben megtartott debreczeni értekezletnek s az 1885-ben Budapesten megtartott első országos congressusnak is. Ezen congressus már nem odázta el az ügyet, de elhatározta, hogy ezen országos gyülés kérvényt intézzen a kormányhoz és a nemzetgyüléshez. Ennek foganatositása a congressus által kiküldött 24-es bizottságra bizatott. Ezen congressusi végrehajtó bizottság a kérvényt el is készitette és Irányi Dániel országgyülési képviselő által 1886-ban az országgyüléshez be is nyujtotta. Ugyanezen kérvényt megküldötte a kereskedelmi, a vallás- és közoktatásügyi és a belügyministeriumnak is, de megküldötte egyuttal pártolás és az országgyüléshez leendő hasonló kérvényezés végett az országban lévő összes kereskedő ifjusági egyleteknek is. Igy kapta meg azt a *Kereskedő ifjak társulata is* és a választmány haladéktalanul intézkedett. Kérvényt szövegezett és azt gr. Zichy Jenő országgyülési képviselő utján benyujtotta a képviselőházhoz, de egyuttal külön kérvényben folyamodott a kormánynál is hathatós támogatás végett. Ezen országos actio a képviselőházban 1886. október 16-án nyert megoldást. Az első országos congressus nevében beadott kérvény tárgyalás alá vétetett. Vámos Béla a kérvényi bizottságnak előadója, ezeket mondja:

»A magyar kereskedő ifjak értekezlete által a vasárnapi munkaszünet tárgyában beadott kérvény különösen azt hangsúlyozza, hogy a kereskedők a vasárnapi munkaszünet hiányánál fogva meg vannak fosztva az önmüvelés feltételétől és egyébként is a kereskedelmi osztály felvirágzása, életképessége sok tekintetben függ ezen szünidőnek kellő érvényesitésétől. A kérvényi bizottság, figyelembe véve azt, hogy ezen nagyfontosságú kérvény eldöntésénél nemcsak a kereskedelmi osztály életviszonyai, hanem egyéb osztályok életérdekei is tekintetbe veendők, valamint azt, hogy van itt egy figyelemre méltó általános tekintet, t. i., hogy ez a kérdés az egyéni szabadság kérdése, a bizottság azt véli, hogy ez ügyben

a képviselőház czélszerű határozatot nem hozhat, de a következő határozati javaslatot ajánlja elfogadásra: a kérvény kiadandó a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi ministernek tanulmányozás végett.«

Irányi Dániel, mint ki e kérvényt beadta, a következő megjegyzéseket fűzi az előadó javaslatához: »Ezelőtt ide s tova két évvel, az 1885. évi költségvetés tárgyalása alkalmával, bátor voltam egy határozati javaslatot benyujtani, melynek czélja a vasárnapi munkaszünet behozatala volt.

A t. ház a határozati javaslatot elfogadta, utasitván a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister urat, hogy ily tárgyú törvényjavaslatot terjesszen elő.

Azóta közel két év mult el, a nélkül, hogy a t. minister úr a ház ezen határozatát teljesitette volna.

Most a kereskedő ifjak hasonló tartalmú kérvénye fekszik előttünk és a mint az imént az előadó úr méltóztatott hangsúlyozni, a kérvényi bizottság méltányolja azon okokat, melyek ezen kérvényre alapul szolgáltak. Én tehát, midőn ezen kérvényhez részemről is pártolólag felszólalok, bátor vagyok a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister urat, ki hogy jelen nincsen, igen sajnálom, arra kérni, hogy a ház emlitett határozatának minél előbb eleget tenni méltóztassék.«

A képviselőház a kérvényi bizottság javaslatát emelte határozattá. Éveken át vajudott a kérdés ezután is, mig végre kezébe vehette Magyarország kereskedelemügyét a vasminister bellusi Baross Gábor. Hosszas tanulmányozás, a szakférfiak és testületek meghallgatása után 1890-ben törvényjavaslatot terjeszt a képviselőház elé, mely végre megszavaztatván, 1891-ben törvényerőre emelkedik. A törvény életbeléptetése junius 15-ére tűzetett ki. Ezt megelőzőleg azonban meg kellett állapitani azon kivételeket, a melyekhez képest az egyes kereskedelmi és ipari szakok vagy későbbi órákban kezdhették meg a szünetet, vagy egyáltalában nem részesülhettek a vasárnapi szünetben.

Igy merültek fel különféle vélemények a fűszeresek zárórájára nézve is. Az elég megbizható forrásokból vett értesitések szerint ezen kereskedelmi ág igen közel volt ahhoz, hogy a törvény jótéteményeiből csaknem egészen kizárassék. A társulat választmánya hivatása érzetében most sem mulasztotta el megtenni kötelességét és kérvényt intézett a *Kereskedelmi testülethez* —

mint a melyet a kormány véleményadásra fel is szólitott — hogy hathatósan működjék közre a fűszerkereskedő ifjuság érdekében, mely a vasárnapi munkaszünetre leginkább rászorul, hogy ezen kereskedelmi ággal szemben se tétessenek kivételek.

Az eredményt ma mindenki ismeri és tudja azt is, hogy a magyar kereskedő ifjuság 1891. julius hó 26-án ezen vivmányának emlékeül az ország fővárosában ünnepi lakomát rendezett és ezt megelőzőleg egy háromezer aláirással ellátott remek kivitelű emlékiratot nyujtott át a kereskedelmi ministernek, illetőleg távollétében államtitkárának, a melyben őszintén fejezte ki köszönetét és háláját e kiváló alkotásért. Igy nyert szerencsés megoldást azon eszme, mely a *Kereskedő ifjak társulatában* ezelőtt 24 évvel vettetett fel. Ha nem is hiú e társulat arra, hogy a kezdeményező ő volt, vagy legalább is a legelsők között irányadó — a történelmi hűség parancsszava int, megörökitni a tényeket.

A debreczeni kirándulás egyik fényes lapját képezi a társulat multjának. Többször történik erre hivatkozás, kell tehát, hogy fontos okok hivták légyen össze e két nagy társulat ifjuságát.

Kétségtelenül fontos okok. A debreczeni társegylet nagy figyelemmel kisérte azon kiterjedt kezdeményező munkát, a melyet a *Kereskedő ifjak társulata*, a kereskedő ifjuság helyzetének javitása és szakműveltségének emelése érdekében már évek óta kifejt. Az érdekeltek hosszas hallgatása legalább is megengedi azon feltevést, hogy az őket illető felvetett kérdésekben ellenzéki állást nem foglalnak el. Szó sincs róla, sokszor ez is elegendő ahhoz, hogy valamely törekvés meg ne akasztassék; de semmi esetre sem lehet tényezője nagyobb vivmányoknak. A debreczeni társegylet kebelében találtak először visszhangot a felvetett eszmék és keresték a módot, a mellyel ennek nemcsak nyomatékos, de nyilvános kifejezést is adhassanak. Az eszmecsere csakhamar rátalált a kellő utra és kiadatott a jelszó: meg kell hivni a fővárosi testvéreket egy barátságos kirándulásra; mert ez uton — eltekintve attól, hogy az oly szükséges baráti összhang és az együttérzés kapcsai is megszilárdittatnak — bizonyára meg lesznek a kellő pillanatok arra is, hogy helyeslő szavukkal és feltétlenül támogató hozzájárulásukkal a *Kereskedő ifjak társulata* kezdeményező nagy munkáját — a melyet teljes mértékben helyeselnek — megkönnyitsék.

A meghivás megtörtént és pedig oly módon, mely méltó Debreczenhez.

A *Kereskedő ifjak társulata* a meghivást elfogadta és megindultak nyomban a tárgyalások, megállapitani a látogatás ünnepségeinek sorrendjét. E tárgyalásoknak volt folyománya az, hogy a kirándulás tulajdonképeni czélja egy közös értekezlet megtartása lett. És ezzel e kirándulás eszmei tartalma túllépte a hazánkban különben szokásos barátságos látogatások és vendéglátások csupán vigalmat rejtő medrét. Az egyszerű látogatásból fontos társadalmi mozgalom lett. A vendéglátó debreczeni társegylet mellett ott látjuk az intézők díszes sorában a hivatalos Debreczent, a debreczeni kereskedelmi és iparkamarát, a kereskedelmi testületet, a kereskedelmi akademiát és Debreczen város társadalmát.

1883. julius 29-én robogott be a vaskocsi Debreczen falai közé, vive magával a budapesti *Kereskedő ifjak társulatá*nak 135 résztvevőjét, kik barátságot, szeretetet hoztak szivükben és a magyar kereskedelem szebb jövőjének reményét. Lelkesült volt a fogadtatás, diadalút a bevonulás. Kartársaink szózata, valamint Debreczen város tanácsa élén Simonffy polgármester meleg üdvözlete és hazafias búzditó beszéde biztositék voltak arra nézve, hogy e nap munkája gyümölcsöző, emléke feledhetlen legyen.

E nap délelőttén tartatott meg a két testvéregylet közös értekezlete a debreczeni társegylet elnöke Szabó Kálmán elnöklete és Debreczen város összes kereskedelmi irányadó tényezőinek részvétele mellett. Bodó János, a budapesti társulat jeles tagja volt az ügyek előadója, ki részletes indokolással terjeszti elő a magyar kereskedő ifjuság szellemi és anyagi helyzetének javitását czélzó határozati javaslatait. A tárgyalások magas értelmi szinvonalra emelkedtek és a hozott határozatok és azok sorrendje valóban a mély megfontolásnak voltak szüleményei.

Felismervén és megállapitván a kereskedő ifjuságra súlyosodó különféle bajokat, kimondatott, hogy azok sikeres orvoslása csakis a fiatalság országos actioja utján érhető el. Tömöriteni kell tehát az erőket, előkésziteni és egyesiteni a fiatalságot. E határozatnak lett folyománya a debreczeni kiáltvány, mely megküldetett az összes nagyobb városok fiatalságának oly czélból, hogy alakittassanak mind ott ifjusági egyletek, a hol a kereskedő ifjak száma az ötvenet eléri. Kimondatott, hogy az igy tömöritett fiatalság már a legközelebbi jövőben egy országos értekezletre volna egybehivandó;

ezen megalakitandó a *Kereskedő ifjuság országos szövetsége* és végül ezen *Szövetség* utján minden törvényes és alkotmányos eszköz felhasználásával társadalmi, esetleg törvényhozási uton kieszközlendő a *kötelező vasárnapi munkaszünet*, ez lévén az adott jeleni helyzetben a legfőbb alap, a melyen a kereskedő ifjuság anyagi viszonyai rendezhetők és szellemi haladása biztositható.

Ezek voltak a magyar kereskedő ifjuság első nyilvános értekezletének nevezetesebb határozmányai. Hogy mily szilárd volt az eszmei alap, a melyen ez uttörők haladtak, igazolja a bekövetkezett jövő, a melyben az ott felvetett és megvitatott eszmék egyenként és összesen, részben társadalmi, részben törvényhozási uton testet öltöttek, megvalósultak.

Ugy ezen értekezlet, valamint a 135 vendég tiszteletére rendezett lakoma, tánczestély és a szeretetteljes barátság oly sok más módon történt nyilvánulása hathatósan hozzájárultak ahhoz, hogy e nap emlékei örökre feljegyeztessenek. A *Kereskedő ifjak társulata* a köszönet és hála, bár halvány jeléül, mindenesetre pedig az együvétartozás kapcsainak megszilárditására 100 frt alapitvánnyal belépett a debreczeni társegylet alapitó tagjai sorába.

Miként a pénzügyi kimutatásokból látható, 1876. óta s illetőleg az ujjáébredés szakában is, a jelen év volt pénzügyileg a legjobb. A látszat tehát azt igazolná, hogy a fejlődés megállapodást nem szenvedett. Pedig, ha voltak ez évnek több irányban vivmányai, sajnos, a viszály mérgét is magában hordá, mely néhány év alatt a társulat pénzügyeit teljesen tönkretevé.

Egy politikai napilap, a néhai *Függetlenség* volt a viszály oka. Az 1883. évi társadalmi bajok, melyek az ország minden részében dúltak, faji és felekezeti türelmetlenséget vonván maguk után, e társulatba is oly méltatlan és indokolatlan módon behurczoltattak.

E társulat, mely megalakulásától kezdve folytonosan, vallás és nemzetiségi különbséget nem ismerve, oly hiven ápolá a barátság, türelem és szeretet eszményét, igen könnyen áthidalhatta volna ama kárhozatos társadalmi viszályt, melynek neve antisemitismus.

Találkozott azonban a nagyszámban lévő zsidó hitsorsos tagtársak között egy kis türelmetlen töredék, a mely a társulatban

nyilt helyen levő panaszkönyvben hatalmas hangon követelte, hogy az antisemitismus szolgálatában álló *Függetlenség* című politikai napilap a társulatból küszöböltessék ki. A hang, a melyet ez egynéhány túlbuzgó fiatal ember használt, éppen az ellenkező hatást gyakorolta. Mig kellő tapintatos módon ama lázitó lap egész csöndben kirekeszthető lett volna, addig az ily határozott fellépés a máskép gondolkozó -- hasonlókép elenyésző számu — kisebbségben visszahatást keltett és ezek hasonló hangon követelték, hogy a jelzett lap most már mindenesetre megtartassék.

A viszály meg volt, a bajok tovább harapództak és a sajnos következményeket nem előzhette már meg a választmánynak elég tapintatos, bölcs és határozott eljárása sem. A választmány teljes ülésben tárgyalván az esetet, mindenekelőtt kijelentette, hogy a társulatnak semmiféle politikai kérdésekbe belebocsátkoznia nem szabad; a ki ez ellen vét, figyelmen kivül hagyja a törvény erejével biró alapszabályok rendelkezéseit; nem veheti tehát figyelembe sem az egyik, sem a másik árnyalat kérését, követelését; rosszalja azok eljárását, kik ez ügynek napirendre hozásával a társulat belbékéjét megzavarták és kérelemmel fordul határozatában a társulat összes tagjaihoz, hogy e sajnos és nem eléggé kárhozatos mozgolódás fölött térjen napirendre és igyekezzenek megóvni azon szép egyetértést, mely e társulatnak mindig becsületére vált.

A bölcs és szép szó nem használt, a kezdeményezők folytatták áldatlan munkájukat, most már a társulaton kivül is, a sajtóban. A választmány ismét tárgyalta az ügyet, számolt a következményekkel és a szigor terére lépett. A kezdeményezők vezetőjét a társulat kebeléből kizárta és ismételt felhivást intézett a tagokhoz a békés lecsendesedésre.

A higgadt mérséklet még sem tudott felszinre vergődni. A zsidóság ellenszenvet látott ott is, a hol az egyáltalában nem létezett, még a választmányt is részrehajlással vádolta és egy-két egyén kivételével teljesen kivált a társulatból, hogy új egyletet alapitson.

A társulat e nem várt esemény által nagy anyagi küzdelmekbe sodortatott; a megingatott mérleget a vaskereskedők tömeges belépése sem tudta ellensulyozni.

A társulat ez évi jegyzőkönyveiben e számadatok állanak: 1882. decz. 31-én a taglétszám 615; az 1883. év folyamán ki-

lépett 270 egyén, beléptek 155-en; létszám 1883. deczember 31-én 500, az apadás tehát 115.

Nem lehet feltételezni, hogy az ily tömeges kilépés által a társulat megbuktatását czélozták volna, de tényleg alapjában mégis megingatták azt. Megalkották a tervezett új egyletet *Magánhivatalnokok köre* czímén, de ebből is, ha nem is tömegesen, lassankint kiléptek, úgy, hogy a mult évben a *Magánhivatalnokok köre* teljes végelgyengülésben kimult.

Nem maradhatott meg tehát a választmánynak azon öröme, 1884.
hogy az 1884. évi márczius hó 2-án megtartatott XVIII. évi rendes közgyülésen minden irányban kedvező haladást jelezhessen. A közgyülés behatóan foglalkozott a társulat jövőjével és bizalmát fejezte ki a tisztikar és választmánynak, mely mikép a közelmultban is hivatása magaslatán állott, ugy a jövőben is teljes odaadással fogja szolgálni a társulat s vele a fiatalság ügyét.

Éppen e közgyülés fényes példáját mutatja annak, hogy a fiatalság kebelében él a hála és lelkesen tudja kifejezni tiszteletét és nagyrabecsülését azok iránt, kik hiven szolgálták érdekeit.

Tettei Nándor azon férfiu, ki ifjui hévvel, lelkesedéssel, vasakarattal és szorgalommal két évtizeden át szolgálja a kereskedő ifjuság ügyét. Részt vett a *Kereskedő ifjak társulatának* megalapitásában, tagja volt a 12 tagu alakitó bizottmánynak, majd jegyzője és helyettes elnöke s mint ilyen ő nyitotta meg 1866. február 11-én az első alakuló közgyülést. Azóta pedig mindez ideig, mint a választmány tagja, évek hosszú során át a társulat alelnöke sok és kiváló érdemet szerzett magának a kereskedő ifjuság szellemi és anyagi jólétének fejlesztése körül. A közgyülés méltányolva ez elévülhetlen érdemeket, hálája és tisztelete jeléül, közlelkesedéssel választotta meg Tetteit a társulat örökös tiszteletbeli alelnökévé. E közgyülési határozat, díszokmány alakjában, ünnepélyesen adatott át Tetteinek, a kinek tiszteletére a társulat díszlakomát rendezett. Ez azon legszebb babér, a mellyel egy társulat az érdemet jutalmazni képes.

Ez év legnevezetesebb eseménye a junius 21-iki határozat, a mellyel kimondatott, hogy az 1885. évben megtartandó országos kiállitás alkalmából, a *Magyar kereskedő ifjuság I. országos congressusa* egybehivatik.

Rendezett továbbá a társulat két kirándulást és pedig Salgó-Tarjánra és Mohára. A salgótarjáni kirándulásban legnagyobb részt vaskereskedők vettek részt, tanulmányozandók az ország legnagyobb vasbánya műveit A mohai kirándulást kedvessé és emlékezetessé tette Kempelen Imre, a mohai birtokos és a hires *Ágnes forrás* tulajdonosa, ki az egész nagy társaságot a legigazibb magyar vendégszeretetben részesitette, sőt szives rokonszenve jeléül 100 frt alapitványnyal belépett a társulat alapitó tagjai sorába is.

Részt vesz, illetőleg képviselteti magát a társulat junius 29-én az esztergomi társegylet zászlószentelési ünnepélyén. A társulat küldöttei voltak Schneller Alajos vezetése alatt Bodó János, Kurucz F. Károly és Schnebli János; Schneller Alajos ezen jelmondat kiséretében »*Tartsunk össze, ha győzni akarunk!*« verte be a társulatnak felajánlott szeget a zászlórúdba.

Gyüjtést rendezett a társulat a budai honvédszoborra, mely 64 frt 15 krt juttatott hazafias czélra; a mult nyáron pedig a hirlapirók nyugdijintézete javára rendezett mulatságot, mely 52 frt 25 krral gyarapitotta az intézet vagyonát.

A társulat pénzügyei e közben folyton mostohábbak lesznek. A tagok apadásával lépést tart a tagdíjak fizetésében mind nagyobb mértékben mutatkozó hanyagság. Hozzájárul ehhez, hogy az országos kiállitás bekövetkezte alkalmából a háztulajdonos az évi bért 200 frttal felemeli; a kereskedelmi minister pedig az esti tanfolyam költségeinek részbeni fedezésére az elmult három éven át engedélyezett 300 frtnyi segélyt megvonta. A társulat dr. Herich Károly elnöklete alatt küldöttséget meneszt gróf Széchényi és Trefort miniszterekhez a tanfolyam érdekében, de eredménytelenül. Mindezen tények, daczára a legjobb ügyvezetésnek, azt eredményez-
1885. ték, hogy a választmány 1885. márczius 25-én a XIX. évi rendes közgyülésen 452 frt 1 kr. veszteséggel volt kénytelen beszámolni.

Az 1885-ik év nagy jelentőséggel bir ugy a társulat, mint egyáltalában a magyar kereskedő ifjuság életében; mert ez évben testesült meg egy rég hirdetett eszme, a magyar kereskedő ifjuság szellemi összeforrasztása; ez évben tartatott meg az első országos congressus.

A magyar kereskedő ifjuság első országos congressusának végrehajtó bizottsága következőleg alakult meg:

Elnök: Dr. Herich Károly.
Alelnök: Hubenay József.
Jegyzők: Benedek János, Héder Sándor.
Pénztárnok: Szücs István.
Ellenőr: Pardovits Gábor.

TAGOK:

Adler Ferencz, Benkő Gyula, Beregszászy Pál, Demeter Ferencz, Déry Gyula, Fancler Béla, Grubern Károly, Ivanits Miklós, Kende Zsigmond, Lippert Gyula, Makáry Gerő, Mészáros Lajos, Mihályi Ferencz, Petersilka Sándor, Rausch Gyula, Rubletzky István, Ruder Ignácz, Schneller Alajos, Steiner József, Szénásy Gyula, Tettei Nándor, Veszprémi Samu, Wollák Soma.

Kétségbe nem vonható ez országos ülés nagy erkölcsi hatása és nem lehet kétség az iránt sem, hogy e congressusok állandósítása irányadó befolyást fog gyakorolni a kereskedő ifjuság szellemi emelkedésére és e hon kereskedelmének magyarrá tételére egyaránt.

A nyugdijügy szabatos inditvány alakjában ez év folyamán került először tárgyalásra a kereskedő ifjak társulatában. Az inditványt Császár Rezső és társai nyujtották be. Több izben foglalkozott e kérdéssel a választmány, a közgyülés, sőt még egy congressus is, — de mindannyiszor egy alig megvalósitható óhajnak bizonyult. A mult 1890. évben Kunz Ferencz fővárosi nagykereskedő lelkes kezdeményezésére, az összes fővárosi kereskedelmi testületek erkölcsi támogatása mellett, megindult ugyan egy országos mozgalom és országos gyüjtés azon czélból, hogy a kereskedelmi alkalmazottak országos nyugdijalapja s illetőleg nyugdijegyesülete megalkottassék. A gyüjtés szép eredménnyel kezdődött; 15—20.000 frt csakhamar együtt volt; ez összeg azonban vajmi csekély egy oly intézmény életképes megindításához és vajmi kevés a remény, hogy itt is nem-e a jámbor óhajnál fog beállani a megállapodás. Vajjon nem volna-e üdvösebb, az adakozók hozzájárulásá-

val, ez összeget egy segélyalappá változtatni és kezelés végett átadni a *Kereskedő ifjak társulata igazgatóságának?* Mindenesetre méltó, hogy e fölött az illetékes tényezők gondolkodjanak.

Miként a mult években az esztergomi és debreczeni, ugy ez évben a tatai testvéregyletet látogatta meg a kereskedő ifjak társulata, megszilárditván az eddig is gyöngéden ápolt baráti kapcsokat e két egylet között. Nagy volt a résztvevők száma, de még nagyobb a tatai kartársak vendégszeretete, mely nagyban hozzájárult, hogy gazdagabb legyen e társulat egy kedves emlékkel. Különös elismerés illeti ezért Herzl Emil tatai elnököt és Poszel Gusztáv alelnököt.

1886. Ugy látszik e szó: *veszteség*, mikép a hetvenes években, ugy most is állandóan befészkelte magát a társulat számadásaiba. Az 1885-ik év is 856 frt 27 kr. hiányt mutat. A jelen viszonyok között ez évenkénti veszteségek, habár nem is képviselnek nagyobb összegeket, mégis érzékenyebben hatnak, mint a hetvenes években, mert akkor meglehetősen szép tőke volt együtt, mig most alig juthatott ismét a társulat annyira, hogy készpénzei fedezhették az alapitványok összegeit. Igyekezett is a választmány megszüntetni e bajokat és létesitette a *pénzügyi bizottságot*, feladatául tűzvén minden megengedett módon a megingatott egyensúlyt helyreállitani. A számadások 1886-ban mutatnak is fel látszólagos kedvezőbb eredményt, a mennyiben az üzleti év számszerű haszna 229 frt 16 krt tett ki. De ez csak látszólagos volt; mert ha leszámitjuk a kereskedelmi minister — két évi szünet után — ez évre ismét engedélyezett 300 frtnyi, valamint a *Pesti hazai I. takarékpénztár* 100 frtnyi segélyét a tanfolyam czéljaira, a mely összegek ez évben mint nem remélt rendkivüli bevételek szerepelnek: akkor nem 229 frt 16 kr. haszon, hanem 174 frt 84 kr. veszteség a valóságos eredmény.

Mig a márczius 21-én megtartott XX. évi rendes közgyülés csakis a szokásos hivatalos teendőket végzi, addig az év maga két kimagasló eseménnyel gazdagitja a társulat emléklapjait. Ezek egyike az április 8-án megtartott Széchényi-ünnepély. E nap, eltekintve attól, hogy annak megünneplése csak megerősiti azon véleményt, hogy e társulat ifjusága megérteni és követni is kivánja

a legnagyobb magyar által megadott irányelveket, sokat nyert jelentőségében és emlékezetessé lett az által, hogy egynegyed század alatt most volt először szerencséje e társulatnak kebelében üdvözölni a kormányon lévő kereskedelmi ministert. Dr. Herich Károly társulati elnöknek sikerült a minister igéretét kieszközölni és gr. Széchényi Pál kereskedelmi minister ez ünnepély alkalmából meg is látogatta a társulatot. Jelen voltak még gróf Tisza Lajos, Zichy Antal, Wahrmann Mór, Kvassay Ede, lovag Falk Zsigmond, Komócsy József, Tömöry Károly, Strauss Adolf, Mössmer, Kollarits, Weiner Miksa (Szeged) és még számtalan előkelő kereskedője a fővárosnak. Komócsy József ez alkalomra ódát irt, melyet nagy hatással szavalt el, — az emlékbeszédet pedig Zichy Antal tartotta meg. Az ünnepélyt lakoma követte, a melyen felköszöntőket mondottak dr. Herich Károly, Komócsy József, Schneller Alajos, Benkő Gyula, Héder Sándor, Wahrmann Mór, Mihályi Ferencz, Tóth Pál (szegedi alelnök), Zichy Antal, Benedek János stb.

Valóban helyes uton járt a *Kereskedő ifjak társulata*, midőn a Széchényi-ünnepélyeket napirendre hozta és ezek megtartását a vidéki társegyleteknek is ajánlotta; sajnálni csak azt lehet, hogy a február 15-iki választmányi ülés határozata, a mely ugy szólt, hogy ez évforduló évenként megünnepeltessék, a későbbi években különböző okok miatt nem foganatosittatott.

A másik kimagasló esemény a junius 13—14-én Szegeden megtartott II. országos congressus és ebben a *Magyar kereskedő ifjuság országos szövetségének* megalakitása. A társulat testületileg vett azon részt és dr. Herich Károly mint tiszteletbeli elnök nyitotta azt meg. A szövetség ügyét Héder Sándor adta elő; neki köszönhető, az ő odaadó buzgalmának és fáradozásának, hogy a szövetség már e congressuson létrejött, ki ma is a fiatalság megbocsáthatlan bűnéül rója fel azt, hogy két évi fennállás után a szövetséget bukni engedé.

1887. Alig volt év a társulat életében, hogy egyes sikerei mellett ne hozott volna lehangoló csalódásokat is. S ha szomorkodott sokszor e társulat a sors csapásai fölött, most bánat fogja el a sziveket, mert nemcsak e társulatnak, de az ország egész kereskedő ifjuságának, ha nehezen is, de meg kelle barátkoznia azon leverő valóval, hogy dr. Herich Károly, az apostoli munkát végzett elnök:

a magyar kereskedő ifjuságnak — betegsége okán — vezére többe nem lehet.

Emez üzenetet küldi a nemes férfiu, Cinfalván, 1887. február 11-én kelt levelében az ő hű társulatához:

»A budapesti *Kereskedő ifjak Társulata*
Tisztelt választmányának!

Évek óta betegeskedem és jelenleg üdülő félben vagyok nagybátyámnál Cinfalván, Sopron megyében. Ha Isten segedelmével sikerül felépülnöm súlyos bajomból, ezentúl idegeimet kimélnem kell, miért is kénytelen leszek tartózkodnom mindennemű nem okvetlenül szükséges foglalkozástól, bármennyire kedves is legyen az.

Ezért a *Kereskedő ifjak társulatánál* évek óta elfoglalt elnöki állástól is el kell válnom s a midőn ezennel lemondásomat a tisztelt választmánnyal közölném, egyuttal biztositom, hogy e társulat körében felejthetlen élvezetekben részesültem, valamint hogy a társulat jövő működése iránt is mindig élénken érdeklődni fogok.

A társulatnak életrevalóságát eddigi fennállása bebizonyitotta és nincs kétség benne, hogy a haladó kor vívmányaival lépést tartva, haladni fog a társulat is. Ezt szemlélhetni mindig nagy örömömre lesz.

A társulatnak számos tagját, kikkel szerencsém volt személyesen érintkezni, felkérem tartsanak meg baráti emlékezetükben.

Dr. Herich Károly.«

Midőn a *Kereskedő ifjak társulatának* ezelőtt nyolcz esztendővel azon szerencse jutott osztályrészeül, hogy dr. Herich Károlyt elnökeül megnyerhette, habár szélén állott a bukásnak és végleges feloszlásnak: villámként futotta át a kebleket egy uj, egy éltető remény dobbanása.

És mily jogosult volt e remény.

Egy férfiu lépte át e társulat küszöbét, vezetni a fiatalságot rohamos léptekkel, folyton előre a szellemi harcz mezején, nyerni csatát csata után; egy férfiu, telve magasztos idealismussal, széles körű ismeretekkel, nem lankadó ügyszeretettel, emberbaráti érzelmekkel és mindenek fölött vasakarattal: felemelni a kereskedő ifjuságot azon magaslatra, a honnan önérzettel és diadallal tekinthet majd a nemzeti alapokra fektetett magyar kereskedelemre.

Az ő nevéhez fűződik e társulat uj életre ébresztése, jó hirnevének visszavivása és emelése s az a sok alkotás, a melyek által

e társulat a magyar kereskedelem történetében fényes lapot biztositott magának. Az ő nevéhez füződik a magyar kereskedő ifjuság önérzetének felébresztése, mely azután — a megmutatott helyes irányban — óriási lépteket tett a szellemi haladás terén. Egyesitette, tömöritette és hazafias irányban nyilvános tevékenységre is készteté az ifjuságot, hogy legyen összetartó és tudjon lelkesedni majd ép ugy a saját társadalmi osztályát, mint magát az egész kereskedelmet érdeklő czélokért; hogy ne legyenek a jövő magyar kereskedelem tényezői olyanok, mint a jelen kereskedelemé még legnagyobb részt, hogy csaknem teljesen érzéketlen mindaz iránt, mi kereskedelmi közérdeket avagy osztályérdeket érint.

Az ő elnöksége alatt létesült a *Kereskedelmi takarék- és hitelszövetkezet*, hogy a fiatalság takarékoskodjék és szükség esetén támaszt is nyerjen az intézményben; létesül az *Országos congressusok* intézménye, hogy nyomatékkal emelhesse fel szavát a fiatalság szellemi és anyagi érdekei szolgálatában; létesül az *Országos szövetség*, hogy e hon minden részén lévő ifjusági egyesületek egy központi kapocs által hatalmas testet képezzenek; az ő elnöksége alatt folynak az irányadó tárgyalások és tétetnek meg az elhatározó lépések a *vasárnapi munkaszünet* érdekében; és nem emlitve azon társadalmi ténykedéseket, a melyekkel az ő befolyása folytán oly élénk részt vett e társulat a tudomány és művészet ápolásában, a jótékonyság gyakorlásában, közművelődési és hazafias mozgalmakban, valamint nyilvános ünnepségek rendezésében — tevékenysége koronájául legyen felemlitve legbecsesebb és legszebb alkotása: a *Kereskedő ifjak társulata* kebelében létesitett s immár tizenegy év óta rendszeresen működő *Kereskedelmi esti szaktanfolyam.*

Ez intézmény becse s fontossága — mert felnőttek oktatásáról van szó, kik az alkotmányos vivmányok és nemzeti haladás alkotta intézmények jótéteményeiben annak idején nem részesülhettek — minden kétségen felül áll és áldása annál nagyobb, mert nemcsak a budapesti *Kereskedő ifjak társulatában* árasztja szét a szakmüveltség sugarait, hanem ennek mintájára csaknem minden jelentékenyebb vidéki város kereskedő ifjusági egyletének kebelében is mint hathatós tényező munkál, kipótolni az oda sereglő fiatalság szakismereteinek hiányát.

Ennyi érdem előtt hajt fejet a *Kereskedő ifjak társulata* és meg nem tört hittel hidalván át a nem kedvező anyagi viszonyok okozta gondok terheit — örök hálája és nagy tisztelete jeléül —

1887. évi márczius hó 6-án tartott XXI. évi rendes közgyülésén dr. Herich Károlyt örökös tiszteletbeli elnökévé egy szív- és lélekkel választja meg.

Igy vált meg a *Kereskedő ifjak társulata* dr. Herich Károlytól, hogy egykori szeretett elnökét még jobban magához fűzze — örökre!

A tények elől kitérni nem lehetett; a lelkesült kis hadsereg vezér nélkül állott. A választmány teljes lelkiismeretességgel és odaadással keresett és kutatott megtalálni azon férfiut, ki jeles elődeit pótolva, czélhez vezesse a fiatalságot.

A *Kereskedő ifjak társulata* nagy bajaiban és szükségei közepett sem panaszkodhatott a sorsra. Döntő pillanatokban mindig fölötte lebegett a gondviselés. E gondviselés vezette most is kutatása utjain, hogy rátaláljon azon hatalmas férfiura, ki a társulatot eddig el nem ért virágzásra és boldogságra vezette.

A társulat fiatalsága — mely az elnökjelölés tárgyában teljes bizalommal adózott a választmánynak — türelmetlenül várta a jelszót s tudni vágyott, kinek szavára induljon ismét harczba és vivjon csatát erősebb küzdelemmel mint valaha — mert mi ehhez leginkább kell s olyannyira nélkülözhetlen, hiányzott — a pénz.

A márczius 6-iki közgyülés előtt pár nappal még, csak a választmány egyes tagjai voltak tájékozva a leendő elnök személye iránt; de a hir gyorsan terjedt s a fiatalság jelöltje, majd egyhangulag megválasztott elnöke Szávoszt Alphons nagykereskedő lett.

Benkő Gyula és Beregszászy Pál küldöttségi tagok kiséretében megjelenvén a társulat közgyülési termében, viharos éljenzéssel, a leglelkesebben fogadtatott. Mielőtt egy szót is szólani alkalma lehetett volna, már méltóságteljes megjelenésével és arczából sugárzó erélye, határozottsága és jóságával meghóditotta a sziveket. Szávoszt Alphons csak újabban és futólag vehetett tudomást a társulat beléletéről és működésének irányáról; épen ezért méltán tekinthette a fiatalság a bizalom előlegezésének azon kitüntető jó véleményt, melyet lelkes és szónoki erővel elmondott székfoglaló beszédében hangoztatott, meggyőződéssel adván egyuttal annak is kifejezést, hogy a mily mértékben kell, hogy a fiatalság is gondoskodjék szellemi tovább fejlődéséről, ép ugy, mint az önsegélyezés utján anyagi helyzetének javitásáról, ép oly mértékben van hivatva arra is, hogy hathatósan befolyásolja a jövő kereskedelem alakulását.

Becsületesen törekedni — ugymond — és meg nem állapodni soha: ez legyen a jelszó; mert bármi küzdelem árán, de e társulatnak felvirulni kell.

Láthatólag kellemesen volt érintve, midőn a választmány évi jelentésének elhangzása után, előlegezett bizalmának tán egyik jelesebb értékű váltóját leszámitolva látta. Igazán méltó, hogy megörökittessék az utókor számára ezen évi jelentés bevezetése, mely irányelveket tartalmaz és a melyre az egyetlen itélet az lehet, hogy a *Kereskedő ifjak társulata* hivatásának magaslatán áll és helyes az irány és nemes az eszmény, a melyért küzdeni akar és küzdeni tud.

»Társulatunk alapszabályainak rendelkezéséhez képest — igy hangzik a jelentés — bátrak vagyunk jelen alkalommal egyletünk működése 21-ik évéről számot adni. Tesszük ezt azon önérzet által sugalt őszinteséggel, mely kétségen felül helyezi reményünket, hogy a jól és becsületesen végzett munka által kebleinkben helyet talált megnyugvás a tisztelt közgyülésnél visszhangra találand.

Mindazonáltal nagyon érezzük, hogy mindent megtenni képesek nem valánk; jól tudjuk, hogy utódainkra még nagy munka vár, sokat kell dolgozniok, fáradniok, hogy a jövő magyar kereskedelem nemzeti nagy művét előkészitve, a fiatal kereskedő nemzedék érdekeinek, óhajainak, reményeinek érvényt szerezzenek, sérelmeiket orvosolják, bajaikat eloszlassák s egy emberként mindenikét hazafias és nemzeti munkára előkészitve, mint edzett bajnokait a jövőnek küldhessék az élet mezejének küzdterére.

Hogy mindez be fog következni s hogy kétséget nem támaszthatunk egy szebb, egy jobb, egy dicső jövő iránt, erre zálogul szolgál szivós nemzeti jellegünk, igaz magyar hazafiságunk; s ha e hit, e remény nyujthat jogos megnyugvást az uttörő munka közepett, kebleinket, t. közgyülés, mégis fájdalom tölti be: miért kell ma még csak reményeket, vágyakat emliteni? Miért kell hivatkoznunk a jövőre? Miért kell sziveinket ma még csak a jövő látományaival kielégitnünk? Miért, hogy mindaz, mire vágyunk nem tények, melyekről ma adhatnánk számot e testületnek, találkozva miden irányban vidor, megelégedett arczokkal, — egy erős, egy consolidált, egy boldog nemzet fiainak homlokán sugárzó valódi boldogsággal? — Ekkor volna csak örömünk teljes; ekkor állana önök előtt a legszerencsésebb választmány; ekkor számolhatnánk azon tudattal, hogy a feleslegből tartalékalapot is teremthetünk, ujabb meg ujabb vivmányok tartalék erejét. Legyen tehát a

dicsőség, fentartva a nem nagyon távoli jövő valamelyik választmányának; részünkről megelégedve azzal, hogy az uttörő munka napszámosai lehettünk, azon erős reményünknek adunk kifejezést, hogy már nincs távol az idő, melyben kitűzött czéljaink s eszméink fölé a siker koronáját helyezendjük; teljes bizalmunk a hon ifjuságában, mely munkára, tettre kész, melynek kebelét a hazafiság igaz heve éleszti, — de tegye is meg mindenki kötelességét, tegye különösen azon tudattal, hogy itt nemcsak az egyesek anyagi jólétéről vagy egy társadalmi osztály szinvonalának emeléséről van szó, hanem igenis arról, hogy Magyarország magyar legyen, kereskedelme, ipara legyen és magyar legyen, művelt legyen, gazdag legyen, szabad és boldog; erre pedig e hon minden fiának azon a téren, mely hivatásává lett, kell törekednie oly odaadással s oly önérzettel, melynek folyománya egyedül a siker lehet. Tegye tehát ezt mindenki, tegye ezt oly honszeretet által sugalva, mely más nemzetek tulajdona nem lehet; hisz' nincs e földön nép, mely honát ugy szeretné, ahhoz ugy ragaszkodna, mint a magyar; dolgozzunk küzdve fáradva s ugy munkáljunk tehát, hogy ez édes haza naggyá, hatalmassá, gazdaggá és boldoggá tételében nekünk is részünk legyen.«

Majd igy folytatja:

»Midőn elődeink az alkotmányos korszak derengő hajnalán e társulatot megalapitották, tudatával birtak annak, hogy vannak bajaink, a melyeken kiki önmagára hagyatva segiteni nem képes; érezték, hogy sok minden hiányzik, a mi alkalmassá tehetné e társadalmi osztályt arra, hogy figyelembe vétessék. Uj korszak kezdődött, melylyel a régi hagyományos előitéleteknek is meg kellett volna szűnniök. Nem tagadhatjuk a tényeket. 1848. előtt e büszke nép *kalmár* lenni nem tudott, mi volt ennek eredménye, az, hogy a kalmárt soha magához nem emelvén, ez társadalmi műveltségben hátramaradt. A gőz és villamosság azonban közelebb hozta a nemzeteket s különösen Amerika rohamos fejlődése megmutatta az irányt, hogy mikép lehet boldogulni s lassanként nálunk is meghonosult az elv: hogy a munka nem szégyen, a kereskedő és iparos a társadalom hasznos tényezője, hogy ez uton vagyont, tisztességet, befolyást s hatalmat is lehet szerezni; szóval leromboltatott a válaszfal, mely a nemzet intelligentiája s e hivatáskör között fennállott. Azonban maradt még az előitéletből annyi, hogy egy nemzedék átalakitó munkásságának anyagául szolgálhat; másrészt e

korszakváltozás rótt annyi kötelezettséget társadalmilag a kereskedő osztályra, melynek csak a második nemzedék, a jelenlegi, lehet hivatva eleget tenni.

E körülményeket érezték elődeink 1866-ban, midőn e társulatot megalapitották. Mik voltak ők és miknek tekintettek akkor? Pedig hinnünk kell, hogy akkor is lehettek közöttük kiválóbb egyének? Az intelligentia által szolganépségnek tekintett *boltos legények* voltak, kikkel a ki csak tehette, éreztette, hogy csak mostoha szülöttei a társadalomnak.

Ma, hála a kor vivmányainak, máskép állunk: itt az állam ministere jelenik meg, érdeklődve az óriás léptű szellemi haladáson, — amott egy nagynevű mágnás vállal védnökséget az ifjuság országos kongressusán, — itt egyetemi tanárok versenyeznek szivességök által egy kereskedelmi lapnak meghozni a szellemi sikert s ugyanazok, kik ma még e társaskör tagjai, holnap már a nemzetgyülés képviseletének tagjai lehetnek, tisztelet és becsültetés minden oldalról bármerre tekintünk. Ez, t. közgyülés, a különbség csak egy fél emberöltő előtti idővel szemben is.

Honnan tehát e változás?

A korral változott a kereskedelmi osztály is; utat tört a diadalmas haladás felé.

Ily uttörő volt azon társulat is, mely 1866-ban alakult és melynek ma 21-ik évi működéséről számolunk.

A társulat összehozza az egyéneket, eszmecsere fejlődik, eddig nem ismert eszmék kerülnek megvitatás alá; terveinket megbeszéljük, azoknak helyes módon a közvéleményt s rokonszenvét megnyerjük, a mellé tömegesen sorakozunk, a társulat tekintélyével fűszerezzük s mit egyes személy sikerre vezetni nem birna, sikeresiti a testületi tekintély. Ime ezek és számtalan más tényezők azok, melyek fennen beszélnek a társulás nagy eszméje mellett s különösen a mai korban, midőn a társadalom minden irányban oly rohamosan fejlődik, a kereskedő osztály az, melynek hátramaradni nem szabad, melynek a kor haladásával lépést kell tartani s különösen szól ez azoknak, kiknek akár a család, akár az iskola nem adhatta meg a kellő utlevelet a társadalmi életbe.

Ajánlja tehát a választmány, hogy ragaszkodjék minden egyes e társulathoz hiven, juttassa azokat is jótékony légkörébe, kik előtt tán még idegen az, hogy mit nyujt a társaság s mit igényel a társadalom«.

Nyomatékos és férfias kijelentések ezek. Méltó egy komolyan és éretten gondolkodó ifjusághoz, mely ha ily elveket követ, az ügynek valóban győzni s e társulatnak virulni kell.

Szávoszt ismételten kijelentette, hogy teljesen bizik azon ifjuságban, mely igy gondolkodik és ily elveket vall; teljesen azonositja magát azon iránynyal, melyet e társulat szellemi téren követ, de helyteleniti a rendszert, mely pénzügyi tekintetben divik; mert nem szorul bizonyitásra, hogy sokkal sikeresebben szolgálhat eszményeket és testesithet meg ilyeneket az, ki mentes az anyagi gondok terhétől. E téren okvetlenül ujitásoknak kell beállaniok, hogy a társulat fennállhatásának teljes biztositása mellett, szilárd pénzügyi viszonyok által támogatva, a fejlődés legmagasabb fokára emeltessenek azon intézmények, a melyekben a társulat nemes czéljai lefektetve vannak.

Szávoszt Alphons elnökségével kezdetét veszi egy új kor, a minden iránybani tervszerű működés korszaka, melynek természetes folyománya lett, a társulat és összes intézményeinek felvirágzása. Kétségtelenül beigazolt jóindulatával karöltve járt a szigor is, mely a tisztikar és a választmánytól hasonló ügybuzgalmat és tevékenységet nemcsak kért, de követelt is.

Gondoskodásának első tárgyát a szakképzés ügye képezte. Személyesen áll a szakművelő bizottság élére s midőn meggyőződve arról, hogy a társulat pénztára ez intézmény költségeit nem fedezi és a magas kormányhoz intézett segély iránti kérés is eredménytelen maradt — miként az *esti tanfolyam* fejezetében részletesen ismertetve van — nagyobb szabású társadalmi mozgalmat indit meg, támogatásra és segélynyujtásra hiván fel az illetékes kereskedelmi köröket és a fővárosi kereskedelmi osztályt. Hathatósan támogatta őt e munkában a választmány, valamint a napi sajtó és különösen a *Pester Lloyd*, mely maga is a gyüjtők sorába lépett. Az eredmény az lett, hogy az 1887/88-ik évi tanfolyam költségei fedeztettek és ezenfelül még 858 frt 20 kr. felesleg maradt fenn és ezzel megvetette alapját az esti *Esti tanfolyam-alap*-nak. Deczember 12-én a választmány oly értelmű határozatot hoz, hogy minden tanév végén a tanfolyam számla lezáratván, a mutatkozó felesleg mint *tanfolyam-alap* tőkésittetik, a mely meg nem csonkitható és mindaddig növelendő, mig annak kamatai a szakiskola fentartási költségeit nem fedezik, vagyis mignem ez intézmény fennállása örökidőkre nem biztosittatik.

Megemlitvén a *Nefelejts*-társulat mult évi 13 frt 29 kros

adományát a segély-alap javára; a *Pesti hazai I. takarékpénztár* 100 frtos adományát a tanfolyam czéljaira, melyet a mult év óta megszakitás nélkül nyujt a társulatnak; a farsangi jelmez-estélyt, mely körülbelül 350 frtot jövedelmezett; a társulat belépését 100 forinttal az *Emke* alapitó tagjai sorába; a márczius 17-én megtartott ismerkedési estélyt, melyen Benkő Gyula lelkes felszólalása folytán eszközölt 73 frt 34 krnyi gyüjtéssel letétetett az *országos segélyalap* talpköve és végül a Kolozsvártt megtartott III. országos kongresszust, a melyen a társulat testületileg vett részt: ismét vissza kell térni ama nevezetes deczember 12-iki választmányi ülésre.

Ekkor az elnökség már tájékozva volt az iránt, hogy az év 1888. érzékeny veszteségekkel fog zárulni és pedig annál érzékenyebbel, mert a hiány egy része, az egyedüli vagyont képezett felszerelések értékében, sem talált fedezetet. Az 1.022 frtnyi veszteség a helyzetet igen szomorúvá tette, de okul szolgált arra, hogy a pénzügyek terén eddig követett rendszer teljesen megdöntessék és új irány vezettessék be. E fölött a társulat elnöke — Benkő Gyula alelnökkel már jóval előbb hosszas tárgyalásokat folytatott és eredménye az alapszabályok reviziója lett, a mely munkálat most terjesztetett a választmány elé s a melylyel a többek között megalapittatott a tisztán kereskedő főnökökből álló *Igazgatóság* intézménye. A társulatnak volt ugyanis 1.700 frt alapitványa is, a mely azonban a szükség által indokolva teljesen felemésztetett. Mig ezek restaurálása ugy ezen, mint a következő választmányok kötelességévé tétetett, az új alapszabálytervezetben kimondatott egyúttal, hogy ezentúl az alapitványok és alapok a leendő igazgatóság főfelügyelete alá helyeztetnek, a melynek hozzájárulása nélkül azok többé nem érinthetők.

Ezen alapszabály-módositással különben, átalakuláson megy át az egész szervezet s az 1888. évi márczius 4-én tartott XXII. közgyülés határozatai folytán, a tisztikar kiegészittetik a harmadik alelnökkel és egy könyvelővel; a választmányi tagok száma felemeltetik 25-re, a póttagoké 15-re; rendszeresittetik a 21 tagú igazgatóság, melynek a társulat elnökei hivatalból tagjai; országosan szerveztetik a helyeszközlő osztály; szabályoztatik a tagsági kötelékből kilépés és végül megalakittatnak keretei az esetleg létesülendő *Országos segélypénztárnak*. Az ezen közgyülésen megejtett tisztújitás az új alapszabályok szerint eszközöltetett. Ezen új alapszabályok a magy. kir. belügyminis-

terium által augustus 2-án 51.545/88. szám alatt teljtartalmulag jóvá is hagyattak.

Miután pedig a társulat tényleg fizetésképtelen lett, hogy az ügymenet meg ne akadjon, 500 frt kamat nélküli függő kölcsönt vesz fel a tanfolyam-alaptól és pedig az egész választmány szigorú anyagi felelősségének kimondása mellett; az egész választmány által aláirt kötelezvény szintén az igazgatóság ellenőrzése alá helyeztetett. Ezzel egyidejűleg kimondatott a legmesszebb menő takarékossági elv legszigorúbb érvényesitése. A pénzügyi bizottság új szervezettel és ügyrenddel láttatott el; ehhez képest kötelességévé tétetett az általános ellenőrzésen kivül gondoskodni arról is, hogy évnegyedenkint zárlatok és összehasonlitó statistikai kimutatások terjesztessenek a választmány elé, a melyekből látható legyen, hogy a költségvetési egyes tételekkel szemben, a tényleges eredmények mit mutatnak; továbbá, hogy havonként oly kimutatások készittessenek, a melyekből kitűnjék mindig az üzleti év készpénz-egyenlege vagy netaláni vesztesége. Ez intézkedés annál szükségesebb volt, mert eddigelé csak havi forgalmi kimutatások voltak és évenként egyszer zárlat, úgy, hogy nemcsak hogy a választmány nem volt soha tájékozva a pénzügyek menetéről, de még maga a pénztárnok is csak annyi felvilágositást tudott adni évközben, hogy van-e a pénztárban pénz, avagy nincs. Ugy ez intézkedések, mint a bevételi egyes tételek emelése és különösen a kiadási rovatok megszoritása lehetővé tették azt, hogy az év végével a hiány végleg eltünt.

E közben a társulatban pezsgő élet folyt. A téli évadban a felolvasások egymást követik; társas és családi estélyek tartatnak, majd febr. 8-án a fővárosi VI—VII. kerületi kör helyiségeiben Saxlehner Árpád elnöksége mellett igen sikerült jelmezbál rendeztetik a tanfolyam-alap javára, mely 234 frtot jövedelmezett és ezen felül a jótékony czélra Ő Felsége a Király és Királyné 150 frtot adományozott. A tanfolyam-alapra minden irányból a legszebben folynak be az adományok, a tanfolyam maga pedig kitünő tanárai vezetése alatt az eddig el nem ért legmagasabb eredményt tünteti fel, mert a sikeresen vizsgázottak száma huszonötöt tett ki, vagyis nyolczczal meghaladta az addig elért legmagasabb számot.

Hogy a fiatalság is mily lelkes vágygyal törekedett ismereteinek gyarapitására, fényesen igazolja az is, hogy ez évben a nyár folyamán egy második tanfolyamot kellett megnyitni, egy ugyneve-

zett *minta-irodát*, hol a haladók a tökély fokára emelték a kereskedelmi könyvvezetésbeni jártasságukat.

A társulat ez évben adja ki az első *tanfolyam-értesitőt* 1880—88-ról, ezután pedig ilyet évenkint kiadatni határoz.

A *helyeszközlő osztály* országos szervezését Bodendorfer Sándor veszi kezébe, ki megmutatta, hogy ügyszeretet és fáradhatlan búzgalom mit eredményezhetnek. Az általa elért sikerek messze túlhaladják a multak összes éveit.

Részt vesz a társulat a Kassán megtartott IV. országos congressuson. Az ez alkalommal ugyanitt megtartott szövetségi közgyülésen a *Magyar kereskedő ifjuság országos szövetsége* feloszlik és 492 frt 85 krnyi vagyonát átadja a budapesti *Kereskedő ifjak társulatának* alapitványkép ily czimen: *Az országos szövetség segélyalapja* szükségben lévő pályatársak segélyezésére.

1888. május hó 25-én tartatott meg az első igazgatósági ülés, a mely nevezetes fordulatot jelent a társulat életében. E percztől kezdve, ha nem is omlottak le végképen a válaszfalak főnök és alkalmazott között, mégis kifejlődhetett a főnökök körében egy oly mérvű bizalom, a melylyel nemcsak figyelemmel, de jóindulattal is kisérik a társulat működését. Hogy mit óhajtott elérni a társulat az igazgatóság intézményének létesitésével és hogy mily jelentősége van annak e testületben, leghivebben azon jegyzőkönyv ismerteti, a mely az első ülésen felvétetett. E nevezetes és érdekes okmány tartalma következő:

»Jegyzőkönyv. Felvétetett a budapesti *Kereskedő ifjak társulata igazgatóságának* 1888. évi május hó 28-án tartott első, alakuló üléséről. A folyó évi márczius hó 4-én tartott XXII. évi rendes közgyülésen egyhangulag elfogadott új alapszabályok értelmében az igazgatóság intézménye is létesittetett. Ezen igazgatóság elnöke — a társulat elnöke lévén, a mai napra összehivott igazgatósági ülés elnöki székét Szávoszt Alphons társulati elnök foglalja el s az ülést az igazgatóság tagjaihoz intézett beszéddel nyitja meg.

Minthogy e megnyitó beszéd, mintegy az igazgatóság programmja kiván lenni s indokolása a fentjelzett közgyülés határozatának: a *Kereskedő ifjak társulatának* multjára, jelenére s jövőjére reflectálva, itéletet mond e társulat létjogosultsága, szükséges-

sége, közművelődési hatása és értéke felől kereskedelmi szempontból.

Az ifjuság, hazánk jövő kereskedelmének letéteményese; milyenné neveljük ezt, olyan lesz a kereskedelem jövője. Tagadhatlan, hogy a kereskedő és alkalmazottja között még ma sem áll fenn azon viszony, mely megfelelhetne az együvétartozás szellemének. A fiatal kereskedő ép ugy kereskedő, mint maga a tulajdonos, kinek saját érdekében is fekvő legszebb hivatása ezen fiatalságot oly mértékben emelni magához, a mennyi legalább is elegendő arra, hogy ezen ifju kereskedőket hivatásukra büszkévé és önérzetessé tegye Ezt pedig teheti az által, ha őket helyes irányú törekvéseikben támogatva, a maguk részéről is igyekeznek megfelelő módon e fiatalság szellemi készültségét és társadalmi műveltségét, társadalmi helyzetét emelni. »E fiatalság testünkből való test, vérünkből való vér, kereskedő, mint mi; ha némi áldozatot hozunk czélirányos törekvéseik sikeresitéséhez ma, nagy szolgálatot tettünk a jövőnek, a hazának, a haza jövő kereskedelmének! Erősitsük a kapcsot főnök és segéd között; létesitsünk őszinte bizalmat a kereskedő és alkalmazottja között s tegyük az által, hogy tanácsainkkal s anyagi támogatás által is szakképzettségi és társadalmi műveltségi fokozatuk emelésével tényleg magunkhoz is emeljük őket«. A magyar kereskedő ifjuság tényleg a haladás utján van s helyes intentiókkal törekszik a tökéletesedés fölé; de kétségtelen, hogy e törekvéseknek inspiratora, vezetője s áldozatok árán küzdő előharczosa: a budapesti *Kereskedő ifjak társulata*. Ennek kezdeményezése és hathatós közreműködése mellett ma már az ifjuság a haladás ösvényén országos mozgalmakat és intézményeket tart folyton felszinen, melyeknek kereskedelmi szempontból jó hatását nemcsak hogy elvitatni nem lehet, de melyekből bizton következtethetünk magyar kereskedelmünk jobb jövőjére!

A budapesti *Kereskedő ifjak társulata* 8 év óta tart fenn egy *kereskedelmi szakiskolát*, mely számos készült kereskedőt adott már a kereskedelemnek; most pedig megalapitotta az *Országos segélyalapot*, hogy jótékonyságát gyakorolhassa nemcsak segélyre szorult, alkalmazás nélküli, beteg, betegségből lábbadozó életsorsosaival szemben, hanem még az elaggott, keresetképtelen kereskedőkkel, kereskedői szegény özvegyekkel és árvákkal szemben is. És a budapesti *Kereskedő ifjak társulata* a bizalomra érdemesnek magát leginkább azon pillanatban mutatá, midőn 22 évi fennállásának idei

márczius 4-én tartott közgyülésén az *Igazgatóság* intézményét megalapitván, bizalomteljesen ruházta át önrendelkezési jogainak legponderánsabb részét ezen igazgatóságra. Ezen igazgatóság leend a társulat *alapitványai*, az *esti tanfolyam alapja* és az *országos segélyalap* fölött a felügyeletet gyakorolni; képviselni a társulatot kifelé s a közvélemény előtt akkor, midőn intézményei érdekében a kereskedő-világ rokonszenvéhez kell folyamodni; szóval nyujtani azon komoly garantiát, melyet a társulat hasonlókép komoly, humánus s a jövőre mélyen kiható reformtervei méltán igényelnek.

Mindezeknek előrebocsátása után, kérve az igazgatóság nagyérdemű tagjainak hathatós morális támogatását, tanácsát; a budapesti *Kereskedő ifjak társulata igazgatóságának* első ülését megnyitottnak nyilvánitja s előterjeszti a mai ülés napirendjét.

I. Felolvastatik az alapszabályoknak az igazgatóság intézményének létesitésére vonatkozó része, melynek alapján az 1888. évi márczius hó 4-én megválasztatott egyhangú közgyülési határozattal az alábbi igazgatóság, melynek elnöke a társulat elnöke s a társulat három alelnöke hivatalból tagja.

Igazgatósági elnök: Szávoszt Alphons.

Igazgatósági tagok: Bánhegyi József, Beimel Jakab, Benkő Gyula társulati alelnök, Édeskuthy Lajos, Ernyey Gyula, lovag Falk Zsigmond, Freyberger Pál, Guttmann Ádám, Heinrich Ferencz, Jálics Géza, Kertész Tódor, Kollarits Jenő, Kunz Ferencz, Kreische Antal, Marton Alajos, Nádossy György, Neumann Frigyes, Neumann Miksa, Rausch Ferencz, Saxlehner Andor, Saxlehner Árpád társulati alelnök, Schneller Alajos társulati alelnök, Seefehlner J. L., Strasser Alajos, Tömöry Károly és Weiszmann Mór.

Örvendetesen vétetett tudomásul az igazgatóságnak ily tekintélyes módoni szervezése, s az igazgatóság jegyzőjévé Benkő Gyula, ellenőrré pedig Schneller Alajos egyhangúlag megválasztatván: az igazgatóság megalakulása határozatilag ezennel kimondatik. Ezzel egyidejűleg választ az igazgatóság egy albizottságot, melynek feladata leend az igazgatóságot képviselni, a befolyó alapitványok átvétele s elhelyezése iránt intézkedni és pénzutalványokat ellenjegyezni, illetőleg utalványozást eszközölni.

Kertész Tódor óvatosságból felveti azon kérdést, hogy a társulat fiatalsága önként járult-e hozzá, hogy különösen anyagi

kérdésekben ezen igazgatóság ily határozott befolyást gyakorolhasson?!

Ezen kérdés alkalmul szolgált, hogy Benkő Gyula társulati alelnök részletesen ismertesse mindazon törekvéseket, melyeket a társulat czélul tűzött; felemliti, hogy a márcziusi közgyülés mily egyhangú lelkesedéssel szavazta meg a reformokat; mily készséggel mondott le önrendelkezési jogának egy lényeges tényezőjéről csak azért, hogy valahára megnyerhesse, illetőleg megerősithesse a főváros kereskedőinél azon bizalmat, mely nélkül üdvös czéljait megtestesiteni lehetetlennek látta. Nagy hálával emlékezett meg a közgyülés akkor, midőn a választmány azt jelentette, hogy a fővárosnak sok befolyásos és elsőrangú czége megtisztelő bizalmának adott kifejezést akkor, midőn társulatunk esti szakiskolájának alapjára szép összegű adományokkal járultak; mert tényleg jóval meghaladja a 1000 frtot az igy egybegyült kegyes adomány, melyhez Felséges Urunk és Királyunk és Felséges Királynénk is 150 frttal méltóztattak hozzájárulni. És sőt, épen az czélja a társulat összes tagjainak, hogy különösen maguknak a czégfőnököknek nyujtassék alkalom, teljes mértékben megismerni azt, hogy tényleg mit művel e társulatban a fiatalság. A társulat elég jó hirnek örvend, de kétségtelen, hogy hirnevénél sokkal jobb. Diszesen berendezett helyiségeiben midőn összejön a fiatalság — miután ott a legsolidabb viszonyok uralkodnak — nemesen és előkelő módon szórakozik. Egy része társalog, másik része lapot olvas, megengedett társasjátékokban vesz részt, szerényen anyagi körülményeihez képest étkezik; a könyvtárból könyvet vesz ki, illetőleg vehet ki hetenkint kétszer; csaknem naponta van valamely bizottságnak ülése, hol a felmerülő s a választmány elé terjesztendő kérdéseket előzetesen megvitatják; másik része pedig hetenkint háromszor esti 9—11 óráig a tanfolyamot hallgatja; tömegesen hallgatják kitünő szaktudósok felolvasásait, részt vesz a társulat családi és nyilvános mulatságain, s midőn alkalmazás nélkül van, igénybe veszi a társulat helyeszközlő osztályát. Szóval a fiatalság hál' Istennek szivesen ragaszkodik e társulathoz, de velük együtt nagyon éreztük mi is, mint a társulat vezetői, hogy hiányzott még egy intézménye e társulatnak: a segélyezés intézménye. Ezt teremtettük most meg, hogy fiatal alkalmazottaink ne csak otthont találjanak e társulatban, hanem szellemi támogatás, utbaigazitó tanács mellett szükség esetén gyámolitást és segélyt is. De nem hallgathatta el szónok

azon tapasztalát sem, hogy a fiatalság sajnálattal hangoztatta, hogy velük gondolni sem akarnak, ők a legmostohább elhagyatottság terheivel küzdenek s talán főnökeik nem is akarják, hogy többek legyenek közönséges napszámosoknál. Pedig, Uraim — mondja szónok — nekünk áll érdekünkben, hogy annál többek legyenek; s azért kérem Önöket, Uraim, hogy akkor, midőn a fiatalság oly nagy bizalommal fordul főnökeihez, ajándékozzuk meg mi is bizalmunkkal s támogassuk becsületes törekvéseiket.

Az igazgatóság szivesen s örömmel veszi tudomásul ezen előterjesztést, mi közben Rausch Ferencz és Seefehlner J. L. kérdésére, hogy mik tétettek eddig ezen törekvő egylet érdekében: az elnök nyujtott felvilágositást.

Az igazgatósági albizottságba kijelölés folytán egyhangulag megválasztattak: Bánhegyi József, Kertész Tódor, Marton Alajos, Neumann Miksa, Nádossy György, Benkő Gyula, Szávoszt Alphons, Seefehlner J. L.

Következik a napirend egyes pontjainak részletes tárgyalása.

1. Igazgatósági ügyrend kidolgozása. Határozat: Felkéretik az igazg. elnökség, hogy a legközelebbi igazgatósági ülésre egy kész operatumot terjeszszen elő tárgyalásra.

2. A társulat választmányától az összes alapok átvétele iránti intézkedés. Határozat: Felszólittattik a társulati választmány, hogy a következő alapokat:

   a) a Kemény László-féle alapot,

   b) az alapitó tagok alapitványait,

   c) az esti tanfolyam alapot,

   d) a segélyalapot

   az igazgatóság által kiküldött albizottságnak hivatalosan adja át. A mennyiben pedig ez alapok egy része a társulat részéről beruházásokba fektettetett volna, a társulat részéről kötelező nyilatkozat kivánandó be, hogy feles pénztári jövedelmeiből — azon befektetéseknek megfelelő összegek — időnként és részenkint refundáltatván, az igazgatóságnak készpénzben átadassanak. Az előmunkálatok végrehajtására az elnökség kéretik fel.

3. Az alapok kezelése és elhelyezése. Határozat: A társulat választmányától átvett, jelenleg meglevő és ezentúl befolyó

alapitványi összegek kezelés végett elhelyeztetnek a *Pesti hazai első takarékpénztár egyesület*nél, hol ezen alapvagyon oly módon fog kezeltetni, mikép a *Földhitelintézet* kezeli az *Akadémia* vagyonát. Mihelyt ennélfogva alapitványokban 100 frt befolyt, ezen összeg azonnal a kezelő intézetnek adandó át, mely abból kifizetéseket csakis az igazgatósági elnök és két igazgatósági tag által aláirt utalvány alapján teljesit. Az alapokról a könyveket és számlákat a társulati könyvelő és az igazgatósági ellenőr vezeti, illetőleg ellenőrzi. Felkéretik ennek alapján Schneller Alajos igazgatósági tag és társulati alelnök, mint az *Első hazai takarékpénztár* főkönyvvezetője, hogy a fenti értelemben a nevezett pénzintézet hozzájárulását megfelelő módon eszközölje ki. Az esetleg szükséges hivatalos intézkedések az elnökség által teendők meg.

4. Miután a társulat üdvös reformtörekvései, a czél érdekében, mentől szélesebb körben hozandók nyilvánosságra: indokolt előterjesztés tétetik, a fővárosi czégtulajdonosoknak értekezletrei összehivására az igazgatóság által. Határozat: Az igazgatóság egyhangulag elhatározza, hogy folyó év szeptember vagy október havában nagyobb szabású mozgalmat indit meg a főváros kereskedelmi köreiben és pedig kerületenként értekezletre hivja egybe az illető kerület összes kereskedő főnökeit. Az első ily értekezlet a belvárosban fog megtartatni. Ezen értekezletek elé a következő két javaslat fog előterjesztetni elfogadás végett:

   a) hogy az összes főnökök karolják fel a maguk részéről a *segélyezés* és *szaktanfolyam* ügyét az által, hogy e két czélra közösen, egy tetszés szerinti évi összeget ajánlanak fel, hat évre terjedő fizetési kötelezettséggel;

   b) hogy segédeiket — a mennyiben félreismerhetlen érdekeik daczára a budapesti *Kereskedő ifjak társulatá*-nak tagjai nem volnának — kötelezzék a tagságra.

Ezen értekezleteket az igazgatóság plenuma hivja egybe és igénybe veszi a sajtó jóakaratu támogatását a legkiterjedtebb mértékben. A megtartandó értekezleteken a reformtörekvések, ezek czéljai s az igazgatóság által őszintén felkarolt mozgalom ismertetésére előadóul Benkő Gyula igazg. tag és társulati alelnök kéretett fel, ki azt készséggel elvállalni sziveskedett.

5. Átirat és felszólitás, illetőleg kérelem az ország összes kereskedelmi kamaráihoz. Határozat: A kereskedelmi kamarákhoz kérelem intéztetik, hogy a mennyiben eddig az országban országos intézmény a kereskedők segélyezésére nem létezett, de ezennel létesittetik, a kamarák szavazzanak egy tetszésszerinti összeget, melylyel évenként a *segélyalap* gyarapitásához járulni hajlandók.

6. Kérelem az országban levő összes testületekhez. Határozat: Az országban fennálló kereskedői testületek és társulatok ugyanolyan alakban és kivánalmakkal kéretnek fel, mint a keresk. kamarák, a hozzájárulásra. Felkéretnek egyuttal arra is, hogy a székhelyükön lévő kereskedők között az igazgatóság által küldendő gyüjtő-iveket osszák szét. Ezen gyüjtő iveknek pedig az leend czélja, hogy az ország kereskedői, mint tagok, lépjenek be évi 1 frt tagsági dijfizetés kötelezettségével az *országos-segélyalap*ba.

7. Felszólitás a kereskedő ifjusági összes egyletekhez és társulatakhoz. Határozat: Felszólitás intéztetik az országban lévő összes kereskedő ifjusági egyletekhez, körökhöz, társulatokhoz, hogy a városaikban levő segédek között oszszák ki az illető egyesületekhez küldendő gyüjtőiveket, melyeknek czélja, hogy a vidék összes kereskedő alkalmazottai évi 50 kros tagdij kötelezettséggel az *országos segélyalap*ba belépjenek; s azonfelül felhivatnak ezen egyesületek, hogy saját tagjaikkal is lépjenek be.

8. A társulat új alapelveinek és czéljainak ismertetése. Határozat: Elhatároztatott, egyetértőleg a társulat választmányával, az új alapszabályoknak egyelőre 10.000 példánybani nyomatása s a legszélesebb körben az egész országban terjesztése.

Mindezekkel a mai ülésre kitűzött napirend kimerittetvén, inditványoztatik, hogy ezen ülés jegyzőkönyve sokszorositassék és egy-egy példányban az igazgatósági tagoknak megküldessék. A jegyzőkönyv első eredeti példánya pedig aláirás végett az összes igazgatósági tagoknak bemutatandó. A legközelebbi ülés összehivására az elnökség kéretett fel, megfelelő alkalmas időben, körülbelül szeptember hó végén vagy október elejére.

Ezek után az igazgatósági tagok üdvözlésével a több órán át tartott ülést elnök bezárja.

Budapesten, 1888. május hó 28-án.

Szávoszt Alphons s. k.
elnök
Benkő Gyula s. k.
jegyző
Ernyei Gyula s. k.
Seefehlner J. L. s. k.
Marton Alajos s. k.
Weiszmann Mór s. k.
Falk Zsigmond lovag s. k.
Bánhegyi József s. k.
Kreische Antal s. k.
Kollarits Jenő s. k.
Nádossy György s. k.
Kertész Tódor s. k.
Rausch Ferencz s. k.
Schneller Alajos s. k.
Tömöry Károly s. k.
Édeskuty Lajos s. k.
Kunz Ferencz s. k.
Saxlehner Árpád s. k.
Saxlehner Andor s. k.
Freyberger Pál s. k.

A társulat igazgatósága — méltó elismeréssel legyen felemlitve — nemcsak szivesen és készséggel, hanem eredménynyel is teljesiti hivatását; mert hogy a társulat rövid negyedfél év alatt minden irányban oly szép fejlődésnek, virágzásnak indult, abban nagy része van az igazgatóságnak. Megjegyzendő, hogy az országos segélyalapot érdeklőleg az igazgatóság megkezdette nyomban működését, azonban a kamarák nemleges válaszai folytán annak folytatását és a jegyzőkönyvben kifejtett országos alapokra fektetését kedvezőbb időkre halasztotta. De ettől eltekintve, már ismételten lépett a nyilvánosság elé a társulat érdekében és legutóbb az 1891. év tavaszán, midőn a társulat 25 éves fennállása alkalmából létesitendő közművelődési és jótékonyczélú alapitványra szóló és az ország összes kereskedőinek megküldött közadakozásrai felhivást szintén az igazgatóság bocsátotta ki.

Bekövetkezvén az őszi évad és közeledvén ezzel az 1888/89. évi szaktanfolyam megnyitása, arra 72 hallgató jelentkezett, — oly szám, mely az összes eddigi éveket felülmulta. A tanterem is kicsinynek bizonyult s a választmány azonnal gondoskodott is, falátörések útján, a szükségletnek megfelelő megnagyobbitott helyiségekről. Ez okozta, hogy az előadások csakis november 20-án kezdethettek meg.

Ennyi és ily szép eredménynyel számolhatott be a választmány 1889.
az 1889. évi február 24-én tartott XXIII. évi közgyülésen. A társulat választmánya és összes tagjai egy pillanatig sem haboztak beismerni, hogy ez örvendetes fejlődést egyetlenegy embernek, szeretett és érdemekben gazdag elnöke atyai gondoskodásának köszönheti csak; ezért a hála és tisztelet adójául, a társulat tagjainak aláirásával, díszes albumba foglalt hálairatot nyujtott át. Mily nagyra becsülendő, mily áldásthozó az, ha egy nagy társulat kebelében úgy a vezetőség, mint a tagok között is teljes egyetértés honol. Ha nem tűnnék ki a társulat okmányainak minden sorából a legszivélyesebb viszony, melylyel a tagok elnökük iránt viseltetnek, valóban azt kellene gondolni, hogy a mintaszerű ügymenet, kifogástalan fegyelem és megszakitás nélküli munkának alapja, egy kényúr drákói szigorában birja magyarázatát. De tényleg nem ez képezi a lüktető erőt: a társulatban a legalkotmányosabb, szabadelvű és parlamentaris irány honol, a melynek legféltékenyebb őrzője maga a társulat elnöke; ő egyúttal mintaképe a megállapodást nem ismerő törekvésnek és munkásságnak: nem csoda tehát, ha a közügyek érdekeinek szép erénye, a nemes verseny, itt polgárjogot nyert. Mindenki az egész soron, a legelsőtől az újonczig, törekszik hasznára válni az ügynek. Igenis, ebben birja magyarázatát az, hogy a társulat gyarapodik és intézményei virágzásnak indultak.

Az ország kereskedelemügyeinek vezetésében változás állván be, a választmány megragadta az alkalmat s az elnök vezetése alatt kijelölt küldöttség útján kérvényt nyujt át a kereskedelmi ministernek a tanfolyam segélyezése ügyében és teljes sikerrel, mert Baross minister október 28-án kelt leiratával a két év óta megvont 300 frtnyi kormánysegélyt ismét folyóvá teszi.

Jótékonyságról lévén szó, megemlitendő a *Mentorok* czimén kereskedő ifjakból egyesült baráti kör, mely egy mulatsága jövedelmét, 30 frtot juttat a társulathoz a létesitendő *nyugdijalap* javára.

1890. február 16-án megtartatott a XXIV. évi rendes közgyülés, a melyről a *Körlevél* márczius 1-ei vezérczikkében az elnöki megnyitó kiemelkedő részeinek visszaadásával következőleg emlékezik meg:

»A mult hó 16-ára hirdetett XXIV. évi közgyülés a tagok imposans részvétele mellett tartatott meg. — Az élénk érdeklődés

azonban ez évben nem annyira a megejtendő tisztujitás, mint inkább egy sikeres év megnyugtató eredményei iránt nyilvánult. A mult havi *Körlevél*lel szétküldött évi jelentés alkalmul szolgált arra, hogy kiki már előzetesen is tájékozást szerezhessen magának a lefolyt évi működésről, a zárszámadásokról; a 16-iki közgyülés hivatalos enuntiatiói, melyeket oly sokan s oly nagy érdeklődéssel jöttek meghallgatni, mindazokat szentesitette. »És tényleg — mondja az elnök megnyitó beszédében — hosszú idő óta ez volt valahára azon év, mely úgy szellemi, mint anyagi tekintetben a hozzá fűzött várakozásoknak és reményeknek valóban megfelelt. Az újabb társulati élet három utolsó évének intensiv munkássága, melyhez annyi törekvés, jóakarat, buzgalom és sokszor önmegtagadó áldozatkészség fűződött, végre megteremté azon állapotokat s azon helyzetet, melyre ma már megnyugtató bizalommal épithetünk azon ideális eszme és czél érdekében, melyet e negyedszázados társulatnak oly sokszor hangoztatott hivatásául ismertük és ismertettük s melytől e társulat még csak néhány év előtt is oly távol állott. — Az összetartozás szellemének meghonositása, erős társadalmi és közművelődési kapcsok létesitése, társadalmi és szakmüveltség — kereskedelmi tudomány terjesztése, a humanismus szives gyakorlása által a sziv nemességének öregbitése, kölcsönös támogatás, takarékosság, kitartó küzdelem a czél felé s egészséges testületi szellem — azon alapeszmék, a melyekkel a társulat a jövő magyar kereskedelem szolgálatába szegődött. Az elmult évtizedekrei visszapillantás nem a kárhozat fájdalmát, hanem a hiven és eredménynyel teljesitett nehéz munka büszke önérzetét kelti fel sziveinkben. Mert valamint minden más ágában a társadalmi, közművelődési és közgazdasági állapotoknak az alkotmányos élet hajnalának derengésével rohamosan fejlődő lépteket tapasztalhatánk, óriási haladásnak valóban azon fejlődést nevezhetjük, melyet hazánk kereskedelme tett s különösen azon irányban, hogy ma már nemcsak erős kereskedelemre és kereskedelmi osztályra, hanem — Istennek hála — egy már létező magyar kereskedelemre is hivatkozhatunk. — S ha készséggel el is ismerjük, hogy az alkotmányos korszak mindent átalakitó szelleme volt minden irányban a fő mozgató erő, ne tagadja senki, hogy egy lelkes fiatalság volt a végrehajtó hatalom és küzdő fél egy személyben.

A létező mai magyar kereskedelem nagy átalakulásában Magyarország ifjú kereskedő nemzedékeé az érdem s a dicsőség,

azon kereskedő fiatalságé, melynek a budapesti *Kereskedő ifjak társulata* egy negyedszázad óta vezére.«

Felemelő, lelkesitő hangulatot s nem kölcsönkért, de mindig lelkesült és nem lankadó munkássággal megszerzett igazságokat visszhangoztak kebleink azon visszapillantásra, melylyel társulatunk érdemekben gazdag elnöke Szávoszt Alphons úr, XXIV. évi közgyülésünket megnyitotta.«

Igen természetes, hogy a kedélyek ily hangulatát csakis jó siker kelthette fel. A siker pedig általános volt és különösen pénzügyi tekintetben kedvező. Az 1887-ik évben ugyanis 3.962 frt 14 krra apadt a társulat vagyona; ezzel szemben a mult évi vagyonmérleg végösszege 8.440 frt 90 kr., melyből egymagában a tanfolyamalap 3.826 frt 97 kr., a segélyalapok együttesen 1.078 frt 82 kr. készpénzzel szerepelnek. Általában véve elmondható, hogy a társulat a lehető legkedvezőbb viszonyok között lépett be fennállásának huszonötödik esztendejébe, a melyet valamennyi hivatott tényező a legjobbá s legsikeresebbé tenni igyekezett.

Eltekintve attól, hogy most már egy általában a részletekig megállapitott tervszerű irány jellemzi a társulat működését, mégis volt abban egynéhány mozzanat, a melyek kiváló fontossággal birtak. Ilyenek:

a) A márczius 1-én rendezett fényes sikerű hangversenynyel egybekötött tánczestély, mely méltó nyitánya volt az egy év mulva megtartott kereskedelmi bálnak. Ez estély azért vált nevezetessé, mert ily nagy és ily szép hölgyközönség még sohasem kereste fel a társulat mulatságait. A jól ismert Gizella-téri társulati nagy dísztermet a hangverseny tartama alatt kizárólag hölgyek foglalták el, kiszoritván a még nagyobb számban megjelent férfivilágot a melléktermekbe; a tánczvigalom pedig — mely reggelig tartott — csak akkor vehette kezdetét, midőn a közönség sorai ritkulni kezdettek s ekkor is az első franczia négyest 140 pár tánczolta, illetőleg küzdötte át. A nagy erkölcsi sikert anyagi is koronázta s egy szép levéllel gyarapitotta azon koszorut, a melyet Marton Alajos társulati alelnök, igazgatósági tag és a mulatságrendező-bizottság elnöke magának, a társulat jó hirneve emelése körül szerzett érdemekből font. Ugy ezen, mint a társulat minden más kisebb-nagyobb vigalma sikeréhez nem kis mértékben járul hozzá az, ha a vendégsereg igényei az ellátás tekintetében is teljes mértékben kielégittetnek. Legyen e helyen felemlitve Jean (Kappel

János) a társulat örökkön vigkedélyű, előzékeny és udvarias kávésa, ki 1879. óta a legelismerésreméltóbb módon szolgálja a társulatot és ennek vendégeit. Elődе csak kettő volt, névleg — Egger Lajos 1866-ban egy negyedévig és Wanits János 1866-tól 1879-ig.

b) Az Aradon megtartott V. országos congressus, a melyen a társulat hivatalosan vett részt és a melynek a társulat elnöke, tiszteletbeli elnöke volt. E congressus, a melyet magas védnöke, bellusi Baross Gábor kereskedelmi minister nyitott meg, nemcsak azért emlékezetes e társulatra, mert annak tárgyalásait e társulat elnöke vezette, hanem és különösen azért, hogy — nem tervezve ugyan — de legfényesebben e congressuson ünnepeltetett meg a társulat esti tanfolyamának tiz éves jubileuma. Ez évben töltötte be ugyanis ez intézmény áldásos működésének tizedik évét s a véletlen ugy engedte, hogy maga az ország legelső kereskedője — a kereskedelmi minister — az ország szine előtt hivatkozzék ez intézményre, mely hivatását betölti és mely követésre méltó. A második kitüntetés pedig az volt, hogy az épen szőnyegen lévő kereskedelmi szakoktatás kérdésénél a felnőttek mi módoni és legczélszerűbb oktatásához követendő például az előadó szintén e társulat esti tanfolyamát hozza fel, mint a czélnak legmegfelelőbb mintaintézményt.

c) Nem hagyhatta érintetlenül e társulatot az aradi 13 vértanu szobrának leleplezési ünnepélye sem. Mindig és minden körülmények között a nem lankadó honszerelem kegyeletével adózott e társulat azon felmagasztosult személyeknek, kik mint a hazaszeretet eszményképei mindent — életüket is áldozák e honért. Ezért ez alkalommal is a társulat küldöttség által képviseltette magát az ünnepélyen és koszorut tétetett a vértanuk szobrára. E küldöttségnek tagjai voltak Tordai Kádár Kálmán vezetése alatt Rétay Béla, Sándor István, Németh Viktor és Bene Pál társulati tagok. A társulat választmánya évi jelentésében elismeréssel említette fel a leleplezési ünnepélyt rendezett Arad szab. kir. város tanácsának azon szivélyességet, a melylyel a társulat küldötteinek a leleplezés ünnepélyén első rangu helyet jelölt ki.

d) Felemlitendő azon ritka és korszakot jelző inditvány, melyre egy negyedszázadig kelle várakozni: hogy a budapesti *Kereskedő ifjak társulatának* huszonöt éves fennállása a jövő 1891-ik évben méltó módon ünnepeltessék meg. Ez inditványt Bodendorfer Sándor

főtitkár tette 1890. május 30-án. A választmány egyhangulag határozottá emelte az inditványt és a további teendőkkel az elnökséget bizta meg. Ettől kezdve a jubileum számos bizottsági, választmányi és igazgatósági értekezletnek képezi tárgyát. Október 27-én bizottság küldetik ki az ünnepély tervezetének kidolgozása és részletes javaslatok tételére. A bizottság, melynek tagjai voltak Bodendorfer Sándor, T. Kádár Kálmán, Pacsu Leó, Domby Ignácz, Glósz Béla és Balassa Mihály, több izbeni értekezlet után, beterjeszté javaslatait a választmánynak és pedig azon inditványnyal, hogy a XXV. évi rendes és jubiláris közgyülés egyidejűleg, a társulat megalakulásának huszonötödik évforduló napján 1891. február 11-én tartassék meg. A javaslatokat deczember 8-án az igazgatóság, a választmány pedig rendkivüli ülésben ugyane hó 10-én tárgyalta. Elhatároztatott, hogy a rendes és ünnepi közgyülés külön-külön tartassanak meg és pedig az előbbi február hava 22-ik napján, utóbbi pedig — kizárólag a multak emlékeinek szentelve — a pünkösdi ünnepek alkalmából.

Ugyanez üléseken határoztatott el — a részleteket mellőzve, a többek között — hogy megirandó a társulat 25 éves történelme és létesitendő egy jubiláris emlékalapitvány a társulat közművelődési és emberbaráti czéljainak előmozditására. És ezzel kezdetét vette egy méltó emlékünnepély létesitéséhez okvetlenül szükséges széles körű munkásság.

e) Végül a mulatságrendező bizottság, felbátoritva a márczius 1-ei siker által és tekintve, hogy két éven át nagyobb szabású mulatságot nem rendezett, elnöke Marton Alajos kezdeményezésére az 1891. év farsangján egy *kereskedelmi bál* megtartását határozta. A mulatságrendező bizottság megfelelően kiegészitve bálbizottsággá alakult. A választmány megerősitvén e határozatot, kieszközölte az igazgatóság védnökségét, mig a bálanyai tisztet szeretetreméltó szivélyességgel Édeskuty Lajosné fogadta el. Az összes tényezők, de különösen a rendező bizottság és bálanya buzgalmának volt eredménye az, hogy az 1891. évi január hó 31-én 1891.
— a VI—VII. ker. kör helyiségeiben — megtartott *kereskedelmi* bál fényesen sikerült és a társulat segélyalapjának 1000 frtot meghaladó összeget jövedelmezett, a melyhez Ő Felségeik a Király és Királyné 150 frttal méltóztattak legkegyelmesebben hozzájárulni. Az összes tiszta jövedelem 1088 frt 98 kr. volt; ebből 100 frt alapitvány tétetett a kereskedelmi alkalmazottak létesitendő nyug-

díjalapja javára, 100 frttal helyreállittatott a társulat két régi 50 frtos, a multban elköltött alapitványa és végül a fenmaradt 888 frt 98 kr. hozzácsatoltatott a társulat segélyalapjához. E fényes siker főérdeme első sorban a kedves és lekötelező bálanyát és a páratlan tevékenységű elnököt Marton Alajost illeti meg, de méltán osztozott abban az egész rendezőség.

Figyelembe véve mind e tényeket és különösen azt, hogy a társulat szellemi tevékenységét felölelő évi jelentés és a zárszámadások kétségen felül beigazolták, hogy a társulat 25 éves fennállása óta minden téren a legkedvezőbb eredményeket a 25-ik év tünteté fel — az 1891. évi február hó 22-én megtartott XXV. évi rendes közgyülés méltán volt örömünnepe a társulatnak és méltán keltett viharzó lelkesedést és éljenzést Szávoszt Alphons elnök hatásos beszédének azon zárszava, hogy »mindazok után, a mit most hiteles adatok alapján hallani és tudomásul venni méltóztattak, örömmel jelenthetem ki, tisztelt közgyülés, hogy a budapesti *Kereskedő ifjak társulata* virágzik!«

A 25 esztendő tulajdonképen 1891. évi február 11-én telt be s igy azon kép, a melyet az 1890-ik év zárta mutat, nem is tükröztetheti vissza teljes hűségében a helyzetet. Teljesen igazságos tehát és szükséges, hogy különösen az akkor még folyamatban volt esti tanfolyam-év májusi végeredménye, a pénzügyeknek pedig első félévi zárlata vétessék a megbirálásnál figyelembe.

Ennek tekintetbe vételével soroltassanak itt fel azon adatok, a melyek alapján a társulat elnöke indittatva éreztette magát azon örvendetes és megható enuntiatiot tenni, hogy a *Kereskedő ifjak társulata virágzik.*

Ezen adatok a következők:

a) a társulat teljes összegben törlesztette az *esti tanfolyam alappal* szemben fennállott 500 frtos tartozását;

b) visszatéritett 100 frtot az elődök által elköltött alapitványból; gyarapitotta ezeket 4 uj 100 frtos alapitványnyal; az alapitványok teljes értéke ma 2500 frt; ebből 500 frt készpénzben gyümölcsözőleg van elhelyezve; a még refundalandó összeg 2.000 forint, mely bő fedezetet nyer a mérleg szerinti 1.512 frt 37 kr. tiszta társulati tőkében, valamint az összes berendezések jóval nagyobb értékében;

c) az eredetileg néhai Kemény László által hagyományozott 100 frtos kötvényből alakitott és évről-évre a kamatok és némely

szerény adományokkal gyarapitott *Szükségben lévő pályatársak segélyalapja* a 25-ik esztendőben 888 frt 98 krnyi összeggel növeltetett. Ezen segélyalap összege 1.469 frt 77 kr. és hozzászámitva a *szövetségi* és *országos segélyalapokat*, a teljes összeg 2.242 frt 50 krt tesz ki;

d) az 1891. évi első félév, vagyis a 25-ik évet kiegészitő időköz üzleti eredménye 903 frt 24 kr. hasznot tüntet fel, fényes bizonyitékául annak, hogy a költség-előirányzatok összeállitása a legrealisabb alapon eszközöltetett;

e) az *esti tanfolyam alapja* 1.016 frt 36 krnyi összeggel gyarapittatott és jelenlegi állaga 6.749 frt 15 kr.;

f) a vagyonmérleg végösszege 13.266 frt 61 krt mutat, vagyis 2.018 frt 07 krral többet, mint a legkedvezőbb 1872-ik év. A pénzkészletek és értékek 9.158 frt 65 kr. összegben a társulat igazgatóságának főfelügyelete alatt állanak és gyümölcsözően a *Pesti hazai I. takarékpénztár-egyesületben* kezeltetnek. Tekintve tehát a teljesen rendezett és minden ágában gyarapodó pénzügyi viszonyokat, joggal mondható, hogy a társulat vagyoni szempontból megerősödött, megszilárdult és virágzik;

g) az *esti tanfolyam* az 1890/91. évben mutatta fel a legnagyobb sikert. Beiratkozott 75 hallgató és f. é. április hó 24., 27., 29. és május hó 1-én sikeresen vizsgázott és bizonyitvánnyal elláttatott 50 hallgató; ezzel szemben az elmult 11 évben a végzettek száma 6—36 között váltakozott. Ugy az 1889/90. mint az 1890/91 tanévről értesitők adattak 20—24 nyomatott oldallal, a melyek megküldettek a társulat összes tagjainak és a tanfolyam pártfogóinak;

h) a társulat egyik kiváló emberbaráti intézménye a *helyeszközlő osztály* fejlesztésére 1888-ban 396 frtot, 1889-ben 536 forintot, a mult évben 748 frt 41 krt forditott, de annak egészen új alapokon és rendszer melleti vezetése folytán oly eredményt is ért el a három lefolyt esztendőben, a mely vetekedik az azelőtti 22 évvel együttvéve, ugy az elhelyezéseket illetőleg, mint anyagilag is. Elhelyeztetett a lefolyt három esztendőben 299 egyén és befolyt összesen 2.131 frt 23 kr., a melyből levonva az 1.670 frt 45 kr. kiadást, 460 frt 78 kr. tiszta jövedelmet hozott. És ez adatok is a 25-ik évben alakulnak a legkedvezőbbé, mert ekkor érte el az osztály legmagasabb fejlődését: 140 fiatal kereskedőnek eszközölt

megfelelő alkalmazást; 748 frt 41 kr. kiadásával szemben pedig 936 frt bevétele, illetőleg 187 frt 59 kr. tiszta jövedelme volt;

i) a könyvtár több száz kötettel gyarapittatott, újból rendeztetett és leltároztatott. Jelenleg összesen 4.642 kötetből áll;

k) a társulat hivatalos közlönye a *Körlevél* eddigi keretében továbbra is fentartatott, a mely az idén XI-ik évfolyamába lépett és közleményeivel nemcsak a társulat ügyét, hanem a kereskedő ifjúság országos érdekeit is a leghathatósabb módon szolgálta;

l) a *felolvasások*, a melyek részben társalgó, részben tánczestélyekkel kapcsoltattak egybe, nagy hóditásokat tettek úgy a társulat tagjai között, mint a kültársadalom legjobbb rétegeiben is és messze túlszárnyalva a multat, ma a legnagyobb népszerűségnek örvendenek. De ép ily szellemű itélet illeti meg a társulat házi- és nyilvános mulatságait is, a melyeket a legközelebbi multban is úgyszólván az egész kereskedelmi osztály vetélkedő szivélyességgel támogatott.

m) És végül rátérve a társulat beléletére és annak szellemére, a legszebb kép tárul a fürkésző szem elé. Az illem, szerénység és előzékenység szép összhangban vannak az önérzetes előkelőséggel: mig egyrészt ezek, úgy másrészt a baráti őszinteség és nyiltszivű becsületesség jellemzi tagjait, kik hazafias szellemben karöltve munkálnak közre a tehetség és hatáskör különféle mértékével, de mindenesetre buzgón a társulat s a kereskedelem jövője érdekében. S az erkölcsi tökély e szép összhangját nem zavarja meg a — más egyesületekével össze nem hasonlitható — példátlanul nagy tagsági mozgalom, mely ugy e társulatot, mint minden kereskedő ifjusági egyletet jellemez. A kereskedő egy folyton mozgó gépezet, mely jár-kel, kutat és körültekint, hogy sorsán javitson, mig végre önállóságra vergődhetik. Ez oka annak, hogy e társulatból évenkint 100—200 egyén lép ki és ugyanannyi vagy még több szegődik annak kötelékébe az ország minden részéből. Ez új és igen sokszor nagyon kezdetleges képzettségű árnyalattal szemben ott vannak a kipróbált választmány, a vezető nagy szervezet és a társulat régibb tagjai, kik a jó indulatú ellenőrzés gyakorlása mellett, minden időben a legjobb példával járnak elől, legalább önmagukhoz hasonlóvá tenni a társulat újabb s újabb ivadékait.

A históriának első és fő feltétele, úgy a tények felsorolása, mint azok megbirálásában is a rokon- és ellenszenvet nem ismerő

igazság lévén, az igazság erejével jelenthető ki, hogy a *Kereskedő ifjak társulata* negyedszázados munkásságára a 25 év helyezte rá a siker koronáját.

Ugyanez igazság ereje harsan fel, zengve dicsszózatot azon férfiúnak, kinek hazafias lelkesedése, lángoló ügyszeretete, kiváló tehetsége, magas műveltsége és akadályokat nem ismerő lankadatlan buzgalma, törekvése és munkássága tette egyedül lehetővé azt, hogy 25 év történelme e szép szavakkal végződjék: »A budapesti *Kereskedő ifjak társulata* virágzik«.

Szávoszt Alphons nagykereskedő, tőzsdetanácsos és a társulat érdemekben gazdag elnökének ajkairól hangzott el ezen nagy jelentőségű mondat. Övé az érdem, hogy negyedfélévi vezetés után, a társulat összes közművelődési és emberbaráti intézményeit, teljesen megrongált pénzügyi viszonyait és mindezekben magát a *Kereskedő ifjak társulatát* eddig el nem ért magas fejlődésre, virágzásra vezette.

A *Kereskedő ifjak társulatának* hálája, szeretete és tisztelete övezi ezért e nemes férfiú személyét, kit nemcsak e testület fiatalsága becsül nagyra, de tisztelettel üdvözöl a nemzet kereskedő ifjúsága.

Az ő fáradhatlan és minden irányban ép oly buzgó mint feladata magaslatán álló vezérkara — e négy év tisztviselői és választmányi tagjai voltak, a kik közül különösen Benkő Gyula, Marton Alajos, Wollák Soma, T. Kádár Kálmán, Woczasek Lajos, Pacsu Leó, Bodendorfer Sándor, Szegő Imre, Rétay Béla, Mann Károly és Domby Ignácz szereztek maguknak elhervadhatlan érdemeket a társulat felvirágzása körül.

Imigyen valósúl meg nemes és meg nem állapodó törekvéssel az alapitók egy negyedszázad előtti eszménye és lett a budapesti *Kereskedő ifjak társulatából* egy közművelődési és hazafias góczpont, a barátság, szaktudományok, kereskedelmi és társadalmi műveltség temploma, melynek oltárképe — a magyar nemzeti genius.

Méltó hála és kegyelet illeti a magyar kereskedelem e vivmányáért azokat, kik e társulatot egy negyedszázad előtt megalapiták; elismerés és hálával adózik a fiatalság az önzetlen vezéreknek, kik a fejlődés és haladás útjára vezérlék; de ki e társulatot nagygyá, virágzóvá és boldoggá tevé, azzal szivét osztja meg és lelkesedéssel vallja atyjául Szávoszt Alphons szeretett elnökét.

V. Adalékok.

A) A kereskedő ifjak társulatának nevezetesebb alkotásai 1866—1891.

1. Az országos alapokra fektetett *Helyeszközlő-osztály*, 1866—1891.
2. A társulati könyvtár, 4642 kötettel, 1866—1891.
3. Az irodalom terén:
   a) Évkönyvek, 1866—1880; 6 füzet.
   b) *Körlevél*, 1881—1891; 11. évfolyam.
   c) Tanfolyam értesitők. 1888—1891; 4 füzet.
4. A kereskedelmi esti szaktanfolyam, 1880—1891.
5. A tanfolyam-alap, 1887—1891.
6. A szükségben lévő pályatársak segélyalapja, 1867—1891.
7. A Kereskedelmi takarék és hitelszövetkezet, 1881—1891.
8. Az országos congressusok intézménye, 1885—1891.
9. Az országos szövetség, 1886—1888.

Ezeken felül hathatós tevékenységet fejtett, közreműködött és irányadó befolyást és hatást gyakorol arra, hogy:

a) Létesült a *Kereskedelmi segélyegylet.*

b) Hogy életbelépett a vasárnapi munkaszünet.

c) Hogy a kereskedő ifjuság az egyéves önkéntesség kedvezményében részesül.

d) Hogy a budapesti kereskedelmi akademia magyarrá tétetett s hogy a kereskedelmi szakoktatás és nevelés megfelelően szabályoztatott, és végül azon legfontosabb irányban,

e) hogy az ország minden jelentékenyebb városában kereskedelmi ifjusági egyesületek keletkeztek, működésükben oly iránynyal és elvekkel, mint a melyek által a kereskedő ifjak társulata is felvirágzott és a társadalom egyik szükséges és hasznos intézményévé lett.

B) Irodalmi tevékenység. A társulat kiadásában megjelent munkák.

1870—1891.

1870. I. Évkönyv 1866—1869. Szerkesztette Hanzély Ferencz.
1871. II. » 1870. » » »
1872. III. » 1871. » » »
1873. Kereskedelmi irálytan és levelező. Irta » »
1874. IV. Évkönyv 1872—1873. Szerkesztette Hoffmann Lajos.
1876. V. » 1874—1875. » Mayer Miksa.
1879. Weninger Vincze életrajza. Irta Cs. Jelinek Imre.
1880. VI. Évkönyv 1876—1879. Szerkesztette Benkő Gyula.
1881—1891. *Körlevél*, a *Kereskedő ifjak társulata* közlönye. Szerkesztői idő szerinti sorrendben a mindenkori első, illetőleg főtitkárok, névszerint Benkő Gyula, Mihályi Ferencz, Bodó János, Héder Sándor, Rausch Gyula, Pacsu Leó, Tóth Kálmán, Bodendorfer Sándor és jelenleg Demeter József.
1888. Az esti tanfolyam értesitője, 1880—1888. szerk. Mann Károly.
1889. Ugyanaz 1888/89. Szerkesztette Mann Károly.
1890. » 1889/90. » » »
1891. » 1890/91. » Pacsu Leó.
1891. Megbizást ad Tordai Kádár Kálmán titkárnak, a társulat huszonöt éves multjának megirására.

Mindezen kiadványok szerkesztői, illetőleg szerzői valamennyien a társulat tagjai voltak s részben jelenleg is azok. Megemlitendő azonban, hogy a társulat közlönye a *Körlevél* tiz évfolyamában, számos tagja a társulatnak fejtett ki számot tevő irodalmi tevékenységet, kiknek sorában e könyv szerzője is már hatodfél év óta mint szerény munkás szerepel.

C) Alapitványok. Pályadíjak. Jótékonyság.

1870—1891.

1870.	A honvéd rokkantak menházára	312.40
1870.	Alapitvány a Kisfaludy-Társaságnak	100.—
1871.	100 arany pályadíj egy szakmunkára	520.—
1872.	Báró Eötvös József szobrára	100.—
1872.	Alapitvány a felépitendő népszinháznak	200.—
1872.	Alapitvány a királyi magyar Természettudományi társulatnak	100.—
1874.	A kolera-árvák segélyezésére	217.62
1874.	A fővárosi népkonyháknak	40.—
1875.	A budai árviz sujtottaknak	132.61
1875.	Gróf Széchényi műveinek kiadására	13.—
1876.	Az árvizkárosultak javára	35.50
1878.	A bosniai sebesültek javára	53.31
1879.	A szegedi vészsujtottak segélyezésére	183.55
1879.	5 arany pályadíj egy életrajz megirására	27.50
1879.	Az irói segélyegyletnek adomány	100.—
1879.	Alapitvány a Történelmi társulatnak	100.—
1881.	Alapitvány a kereskedelmi segélyegyletnek	100.—
1882.	A Ring-szinházban elpusztultak árváinak	34.76
1882.	Arany János szobrára	189.78
1883.	A Hirlapirók nyugdijintézetének adomány	52.25
1883.	Alapitvány a debreczeni ker. ifj. önképző-egyletnek	100.—
1884.	A budai honvédszobor javára	64.15
1887.	Alapitvány az Emké-nek	100.—
1891.	Alapitvány a létesitendő kereskedelmi alkalmazottak nyugdijegyesületének	100.—
	Összesen	2976.43

Ezenfelül több éven át évi segélyt szavazott meg a kereskedelmi kórháznak és egynegyed századon át kisebb-nagyobb, egészben véve jelentékeny összeggel segélyezte a szükségben levő pályatársakat.

D) A társulat, mint egyesületek és intézetek tagja.

1867—1891.

1867. A Történelmi társulatnak pártoló tagja 1879-ig.
1870. A Kisfaludy-társaságnak alapító tagja.
1872. A népszinháznak alapító tagja.
1873. A királyi magyar Természettudományi társulatnak alapító tagja.
1879. A magyarországi Kárpát-egyletnek rendes tagja.
1879. A Földrajzi társaságnak rendes tagja.
1879. A Történelmi társulatnak alapító tagja.
1881. A Kereskedelmi segélyegyletnek alapító tagja.
1882. Az Országos képzőművészeti társaság rendes tagja.
1883. A Debreczeni kereskedő ifjak önképző-egyletének alapító tagja.
1887. Az Emke alapító tagja.
1891. A létesitendő Kereskedelmi alkalmazottak országos nyugdíj-egyesületének alapító tagja.

E) Vagyonmérlegek végösszegei minden év végén, illetőleg 1891. junius hó 30-án.

1866—1891.

1866.	1.326.67	1879.	2.753.04
1867.	2.730.03	1880.	3.475.94
1868.	2.504.22	1881.	3.712.12
1869.	3.594.94	1882.	4.367.54
1870.	3.633.93	1883.	4.750.43
1871.	5.979.36	1884.	4.294.08
1872.	10.642.97	1885.	4.185.16
1873.	11.248.54	1886.	4.271.16
1874.	9.800.46	1887.	3.962.14
1875.	8.599.34	1888.	6.366.27
1876.	7.488.70	1889.	8.440.90
1877.	4.444.40	1890.	10.276.08
1878.	2.457.52	1891.	13.266.61

F) Tagsági mozgalom. Létszám az egyes évek végén.

1866—1891.

Évszám	Rendes	Tiszteletbeli	Alapító	Pártoló
1866	391	1	—	—
1867	419	21	—	—
1868	510	25	—	—
1869	471	26	4	—
1870	462	27	4	—
1871	552	28	5	—
1872	672	28	7	—
1873	645	30	7	—
1874	489	30	7	—
1875	371	33	7	—
1876	314	34	7	—
1877	259	36	7	—
1878	250	37	7	—
1879	432	38	7	10
1880	596	33	9	20
1881	615	34	15	74
1882	615	32	16	80
1883	500	31	18	70
1884	480	32	18	59
1885	518	29	18	58
1886	482	30	18	60
1887	462	30	20	59
1888	518	31	22	62
1889	501	28	22	56
1890	531	28	24	64
1891	565	28	26	70

A társulatnak huszonöt év alatt összesen 4.853 tagja volt.

G) Közgyülések és választmányi ülések.

1866—1891.

Megalakulási közgyülés 1866. évi február hó 11-én.

Évi rendes közgyülések.

I.	1867.	január 20.	XIII.	1879.	március 2.
II.	1868.	» 19.	XIV.	1880.	» 24.
III.	1869.	» 17.	XV.	1881.	» 27.
IV.	1870.	» 29.	XVI.	1882.	» 5.
V.	1871.	» 22.	XVII.	1883.	» 4.
VI.	1872.	» 21. és febr. 11.	XVIII.	1884.	» 2.
VII.	1873.	február 9. és 23.	XIX.	1885.	» 25.
VIII.	1874.	március 1. és 25.	XX.	1886.	» 21.
IX.	1875.	február 14.	XXI.	1887.	» 6.
X.	1876.	» 20. és márcz. 5.	XXII.	1888.	» 4.
XI.	1877.	március 4.	XXIII.	1889.	február 24.
XII.	1878.	február 24.	XXIV.	1890.	» 16.
			XXV.	1891.	február 22.

Rendkivüli közgyülések.

1.	1869.	november 21.	4.	1879.	október 26.
2.	1874.	január 18.	5.	1882.	november 5.
3.	1875.	november 14.	6.	1886.	deczember 5.

A választmányi ülések száma huszonöt év alatt: 307 rendes és 49 rendkivüli, összesen 356.

H) A megválasztott összes, részben már elhunyt tiszteletbeli tagok, időszerinti sorrendben. Életben vannak huszonnyolczan.

1866—1891.

1. Keleti Károly .. .. .. 1866.
2. Jálics A. Ferencz .. .. 1867.
3. Fuchs Rezső .. .. 1867.
4. Kochmeister Frigyes 1867.
5. Siráky E. M. .. .. .. 1867.
6. Adler Antal .. .. 1867.
7. Wodianer Albert .. . 1867.
8. Koppély Frigyes .. .. 1867.
9. Strobentz Alajos .. .. 1867.
10. Mannó István .. .. .. 1867.
11. Schopper Jenő .. .. .. 1867.
12. Alter és Kiss .. .. .. 1867.
13. Rupp György .. .. .. 1867.
14. Prückler Ignácz .. .. 1867.
15. Szumrák Frigyes .. .. 1867.
16. Kossuch és Brunner .. 1867.
17. Heinrich A. és fiai .. 1867.
18. Barhó Ferencz .. .. .. 1867.
19. Ádám Károly .. .. .. 1867.
20. Hugmayer és Mihailovits 1867.
21. Vétsey Sándor .. .. .. 1867.
22. Weninger Vincze .. 1868.
23. Micsey és Ráth .. .. 1868.
24. Herzl D. Antal .. .. .. 1868.
25. Catinelli Hektor .. .. 1868.
Weninger Vincze, örökös tiszteletbeli elnök 1869.
26. Tettei Nándor .. .. .. 1869.
27. Gorove István .. .. .. 1870.
28. Fábián Gyula .. .. .. 1871.
29. Jókai Mór .. .. 1873.
30. Korény Ágoston .. 1873.
31. Horn Ede .. .. 1875.
32. Vargha Albert .. .. 1875.
33. Szivessy Ignácz .. .. 1875.
34. Mayer Miksa .. .. .. 1876.
35. Dr. Herich Károly .. 1877.
36. Dr. Erődi Béla .. .. 1877.
37. Horváth Mihály .. 1878.
38. Schneller Alajos .. .. 1879.
39. Báró Kemény Gábor 1881.
40. Matlekovits Sándor 1883.
41. Komócsy József .. .. 1883.
Tettei Nándor, örökös tiszteletbeli alelnök 1884.
42. Vámbéry Ármin .. . 1885.
43. Kempelen Imre .. .. 1885.
44. Gróf Széchényi Pál 1886.
Dr. Herich Károly, örökös tiszteletbeli elnök .. .. 1887.
45. Dr. Falk Miksa .. .. 1888.
46. Bellusi Baross Gábor 1890.
47. Aebly Adolf .. .. .. 1890.
48. Dr. Váradi Antal .. 1890.

I) A négy igazgatóság névjegyzéke.
1888—1891.

Első igazgatóság 1888.

Elnök: Szávoszt Alphons.
Jegyző: Benkő Gyula.

Tagok:

Bánhegyi József
Beimel Jakab
Édeskuty Lajos
Ernyey Gyula
Lovag Falk Zsigmond
Freyberger Pál
Guttmann Ádám
Heinrich Ferencz
Jálics Géza
Kertész Tódor
Kollarits Jenő
Kreische Antal
Kunz Ferencz
Marton Alajos
Nádossy György
Neumann Frigyes
Neumann Miksa
Rausch Ferencz
Saxlehner Andor
Saxlehner Árpád
Schneller Alajos
Seefehlner I. L.
Strasser Alajos
Tömöry Károly
Weisz B. Ferencz
Weismann Mór.

Második igazgatóság 1889.

Elnök: Szávoszt Alphons.
Jegyző: Benkő Gyula.

Tagok:

Bánhegyi József
Beimel Jakab
Édeskuty Lajos
Ernyey Gyula
Freyberger Pál
Jálics Géza
Kertész Tódor
Kollarits Jenő
Kreische Antal
Kunewalder L. M.
Kunz Ferencz
Lobmayer I. Ferencz
Marton Alajos
Nádossy György
Rausch Ferencz
Saxlehner Árpád
Seefehlner I. L.
Schneller Alajos

Tömöry Károly
Ullmann Emil
Waldhauser Adolf
Weismann Mór
Wollák Soma.

Harmadik igazgatóság 1890.

Elnök: Szávoszt Alphons.
Jegyző: Benkő Gyula.

Tagok:

Bánhegyi József
Édeskuty Lajos
Freyberger Pál
Fürst Jakab
Hüttl Tivadar
Jálics Géza
H. Jellinek Henrik
Kertész Tódor
Kollarits Jenő
Kreische Antal
Kunewalder L. M.
Kunz Ferencz
Marton Alajos
Nádossy György
Rausch Ferencz
Saxlehner Árpád
Seefehlner J. J.
Schneller Alajos
Strasser Sándor
Szarvas Sándor
Tömöry Károly
Waldhauser Adolf
Wollák Soma.

Negyedik igazgatóság 1891.

Elnök: Szávoszt Alphons.
Jegyző: Benkő Gyula.

Tagok:

Bánhegyi József
Bischitz Lajos
Del Medico Ágoston
Lovag Dietrich Emil
Édeskuty Lajos
Lovag Falk Zsigmond
Hüttl Tivadar
Illés Ferencz
Jálics Géza
H. Jellinek Henrik
Kertész Tódor
Kollarits Jenő
Kreische Antal
Kunewalder L. M.
Kunz Ferencz
Marton Alajos
Mössmer József
Rausch Ferencz
Saxlehner Árpád
Schneller Alajos
Titsch Gyula
Tömöry Károly
Wollák Soma.

VI. A társulat Nestorai.

1866—1891.

Az alábbi névjegyzék tartalmazza a társulat azon jelenlegi tagjait, kik 1866-ban is tagjai voltak a társulatnak.

Ádám Gusztáv, rendes tag.
Bánhegyi C. J., rendes és igazgatósági tag.
Bodó Gusztáv, rendes tag.
Brázay Kálmán, alapító tag.
Dummer Sándor, rendes tag.
Édeskuty Lajos, alapító- és igazgatósági tag.
Fábián Gyula, tiszteletbeli tag.
Gessler József, rendes tag.
Gruber Vilmos, rendes tag.
Haris Mihály, pártoló tag.
Heinrich Alajos, rendes tag.
Heinrich Ferencz, rendes tag.
Hopp Ferencz, rendes tag.
Horváth Ferencz, rendes tag.
Hubenthal Lipót, rendes és számvizsgáló bizottsági tag.
Hüttl Tivadar, igazgatósági tag.
Jálics Géza, alapító és igazgatósági tag.
Kertész Tódor, rendes és igazgatósági tag.
Kollarits Jenő, pártoló és igazgatósági tag.
Korény Ágoston, tiszteletbeli tag.
Lubich Emil, rendes tag.
Marton Alajos, rendes és igazgatósági tag, a társulat alelnöke
Mittly Gyula, rendes tag.
Nádossy György, rendes és igazgatósági tag.
Pertik Béla, rendes tag.
Schuszter Adolf, rendes tag.
Tettei Nándor, tiszteletbeli tag, örökös tiszteletbeli alelnök.
Titsch Gyula, rendes és igazgatósági tag.
Türsch Nándor, alapító tag.
Unger Antal, alapító tag.
Vargha Albert, tiszteletbeli tag.
Wagner András, pártoló tag.

VII. Az alapszabályok.

A) Az átalakulások vázlatos ismertetése.

Az alakitó bizottmány által másodizben felterjesztett és minden irányban helyeseknek talált alapszabályok, az egykori magyar királyi helytartó tanács által 1866. évi márczius hó 16-án 10.532. szám alatt, a következő jóváhagyási záradékkal láttattak el:

»Ezen alapszabályok oly hozzáadással hagyatnak helyben, hogy az 1852. évi egyleti szabályzat 22-ik §-ához képest a kormány részéről fentartatik az egylet ügykezelésének betekintése; nemkülönben ezen egylet alapszabályaiban és a fennálló köztörvények által előirt határozmányok feletti főfelügyelet.

Szükség esetében az egyletnek, az erre hivatott hatóságtól kiküldendő országfejedelmi biztos rendeltetik, kinek kötelességében álland őrködni, hogy az egylet a részére engedélyezett hatáskört és a helybenhagyott társulati szabályokat túl ne lépje. Kelt stb. Zichy Nándor s. k.«

Az egyesülési szellem mai századában alig lehetne indokolt részletesen ismertetni egy egyesületi alapszabályt, miután a vezérlő eszmék általában ismeretesek. A czél lehet más-más s igy annak érvényesitési módozata is alakulhat különfélévé. Mindenesetre fontos azonban az és e könyv keretéből nem is hiányozhatik, megörökiteni azon okmányokat, a melyeken társulatunk jelene és jövője nyugszik. Ezek az 1866. évi első- és az ötödizbeni módositáson átment 1888. évi alapszabályok.

Eltekintve tehát ugy az alapvető, mint az idők folyamán kisebb-nagyobb átalakuláson átment alapszabályok határozmányainak részletes ismertetésétől, megállapitható: hogy az első alap-

szabályokban lefektetett alapelvek a hazafias gondolkodás, nemes törekvés és a testületi szellem ápolásának ismérveit hordják magukon. És ha ennek daczára ötször szenvedtek azok változást egy negyed század alatt, e módositások indokai egyedül az időnkénti fejlődő viszonyokban és körülményekben keresendők.

Már az 1868. évi január 19-én tartott közgyülésen javaslat tétetik az iránt, hogy a közgyülési határozatok hozatalához ne szükségeltessék a társulati tagok felénél több szavazat, hanem korlátoztassék az kisebb számra. A közgyülés el is fogadta a javaslatot; azonban a választmány mitsem tett. 1869. január 17-én ez óhaj ismét megujul, megtoldva azzal, hogy egy másod pénz- és könyvtárnoki állás is rendszeresittessék. A közgyülés egy hat tagú bizottságot küldött ki az alapszabályok átdolgozása végett oly meghagyással, hogy annak idején ezek tárgyalása és elfogadása végett rendkivüli közgyülés hivassék egybe. Addig is ideiglenesen már most alkalmaztat egy másodpénztárnokot és másodkönyvtárnokot. November 21-én tartatott meg a rendkivüli közgyülés, a mely a következő változtatásokat eszközölte:

a) a közgyülések érvényes határozataihoz az összes tagok szavazatainak egy negyed része szükséges;

b) a tagok egy harmadik osztálya rendszeresittetik és pedig 50—100 frt alapitvány kötelezettséggel, az alapitó tagoké;

c) szerveztetik egy 3 tagu számvizsgáló bizottság;

d) szerveztetik a másodpénztárnoki és könyvtárnoki állás;

e) a választmányi tagok száma hatról tizenkettőre emeltetik fel.

Az igy módositott alapszabályok megerősittettek a m. k. belügyminiszterium által 1870. évi február hó 26-án 1111. szám alatt

---

A hanyatlás korszaka ujabb módositást vont maga után. 1874. január 18-án hozattak azon közgyülési határozatok, a melyek egyáltalában visszaesést jelentenek és legkevésbbé felelnek meg a szabadelvűség szellemének. Bármennyire is kutatjuk ezek indokait

sajnos, csakis azon következtetésre jutunk, hogy már akkor is meg volt a féltékenykedés, már akkor is folyt küzdelem a hatalomért, ha méltatlan eszközökkel is. Ez pedig nyilvánult abban, hogy megszoritották a szavazati jogot, kimondván, hogy szavazattal csak az bir, ki a társulatnak legalább egy éves tagja, és ezzel évről-évre legalább 150 egyént megfosztottak alkotmányos szavazati jogától.

De nyilvánult továbbá abban is, hogy ezentúl a választmány három évre választatott oly módon, hogy annak egyharmada évenként kisorsoltatott. És mindez történik két hónappal az évi rendes közgyülés előtt, hogy a jogfosztás annál nyilvánvalóbb legyen.

Ugyanezen közgyülésen felemeltetett a rendes tagsági díj 8 frtról 10 frtra; a rendkivüli tagok évi 6 frt dija szintén 10 frtra Kimondatott, hogy alapitó tag csak az lehet, ki legalább 100 frtot fizet be a társulat pénztárába. Rendszeresittetett egy ellenőri és hat választmányi póttagi állás; ezzel szemben azonban a választmányi rendes tagok száma 12-ről 10-re apasztatott. Végül, miután ekkor a két testvér város már egyesittetett, a társulat székhelye is *Pest* helyett *Budapest* lett.

Ezen módositások a m. kir. belügyminiszterium által 1874. évi február hó 28-án 8647. sz. a. jóváhagyattak.

A fentebb leirt állapot tartott 1879-ig, vagyis az ujjáébredés korszakáig. Az 1879. október 26-án tartott rendkivüli közgyülés az alapszabályok általános átvizsgálását eszközölvén, kimondotta:

a) Hogy minden igazolt társulati tag, tekintet nélkül tagsági idejére, szavazóképes.

b) A teljes tisztikar és választmány egy évre választatik s igy természetesen elesett az $^1/_3$-ad rész kisorsolása is.

c) Rendszeresittetett egy második alelnöki és egy háznagyi állás.

d) A rendes választmányi tagok száma tizről tizenötre, a póttagoké pedig hatról tizre emeltetett.

e) Szabályoztatott a tagok kilépési joga és végül

f) törültetett a rendkivüli tagság s ennek helyébe behozattak a pártolók 6 frt évdijjal és egy évi tagsági kötelezettséggel.

E szabadelvűbb irányú határozmányok 1880. évi február hó 14-én a m. kir. belügyminister által 7.303. szám alatt láttamoztattak.

Az utolsó általános revizió előtt, 1883. márczius 4-én azon közgyülési határozat hozatott, hogy ezentúl ne az összes tagok egynegyedének, hanem legalább 80 tagnak szavazata szükségeltessék jogerős közgyülési határozatok hozatalához. Ez irányban a kormányhoz felterjesztés is történt; azonban az innen — a fővárosi tanács útján — nyert válaszirat szerint a teljes alapszabályok, ezen módositással kiegészitett, három példányának felterjesztésére utasittatott a társulat. Nem volt felderithető az ok, hogy miért, de a választmány újabb felterjesztést nem tett; a közgyülések azonban éltek 1888-ig azon joggal, hogy határozatképességüket a nyolczvan szavazathoz kötötték.

1887-ben a társulat tulajdonképen újjáalakulásának korszakát éli. Ekkor vettetett meg a társulat biztos jövőjének alapja. Szávoszt Alphons elnök és Benkő Gyula alelnök közötti hosszú tárgyalások eredményének tekintendő azon inditvány, mely az 1887. évi deczember hó 12-én tartott választmányi ülésen az alapszabályok teljes átdolgozása iránt Benkő által tétetett. Benkő Gyula volt az, ki a választmány megbizásából e munkálatokat végezte és sikeresitette azt, hogy ma a társulat egy oly és minden izében teljes alapszabály fölött rendelkezhessék, mely egyedül alkalmas arra, hogy e társulatot virágzásra vezesse. Ez alkalommal hozatott be a társulatba a két kamarai rendszer az *igazgatóság* intézményének létesitésével. Tapasztaltatott ugyanis, hogy kellő ellenőrzés nélkül s illetőleg könnyű hozzáférhetés révén, mily könnyen költetett el egykor a társulat mintegy 10.000 frtnyi vagyona, majd később 2000 frtnyi alapitványa. Létesittetett tehát egy közeg, az igazgatóság, a melynek hozzájárulása nélkül még a választmány, de sőt még a közgyülés sem intézkedhetik azon alapok és alapitványok felett, a melyeket a választmány kötelességszerűleg kezelés és a főfelügyelet gyakorlása végett az igazgatóságnak már átadott. Ez érdekben egyrészt, másrészt azonban a társulatnak kifelé való méltó képviseltetése érdekében létesittetett a társulat igazgatósága, a melynek tagjai csakis önálló és tekintélyes fővárosi kereskedők lehetnek.

De nemcsak ez irányban tartalmaznak mélyreható újitásokat az alapszabályok. Ezek alapján szerveztetett újból a társulat *helyeszközlő osztálya* és terjesztetett ki az ország egész területére. Ezek alapján adatott meg a mód, hogy e társulatban az *országos segélyalap* létesittessék. A társulatnak pedig a tisztviselők és választmányi tagok szaporitásával oly szervezetet adott, a mely lehetővé teszi, hogy a társulat és ennek egyes intézményei érdekében nagyszabású és sok irányú munka fejtethessék ki. Összegezve mindezeket, az 1888. évi márczius hó 4-én megtartott közgyülés létesitette

a) az igazgatóságot,

b) országos alapon ujra szervezte a helyeszközlő osztályt.

c) Megvetette alapját az országos segélyalapnak.

d) Czélúl tűzte ki mindott közreműködni, hol a kereskedő ifjuság érdekei országosan érintetnek.

e) Szabályoztatott a tagok kilépési joga, kimondatván általános szabályúl, hogy a rendes tag a társulatból csakis a felvételt követő év végén, s illetőleg csakis az év végén, a pártoló tag pedig csakis betöltött három év után léphet ki.

f) Rendszeresittetett a harmadik alelnöki és egy könyvelő állás.

g) A választmányi rendes tagok száma tizenötről huszonötre, a póttagoké pedig tizről tizenötre emeltetett.

h) Végül kimondatott, hogy érvényes közgyülési határozatokhoz 80 szavazat szükséges.

Az ezen új és nagy horderejű határozmányokkal kiegészitett és ma is érvényben lévő alapszabályok a m. kir. belügyminister részéről láttamozási záradékkal 1888. évi augusztus hó 2-án láttattak el.

B) A társulat első alapszabályai.

1866.

I. SZAKASZ.

A társulat neve, czélja és ennek eléréséhez vezető eszközökről.

1. pont.

A társulat neve: *Kereskedő ifjak társulata.*

2. pont.

A társulat czélja: a művelődés és a társalkodás előmozditása; szellemi ösztönzés; a hazai nyelv gyökeresitése és művelése; osztályköréhez tartozó tudományok és hasznos intézmények terjesztése; közbenjárás a helyeszközléseknél és a szükségben levő pályatársak segélyezése.

3. pont.

A czél eléréséhez vezető eszközök:

a) a társulat szállása, mely kizárólag a társulat czéljainak szentelve, alkalmúl szolgáland a tagok összejövetelére, társalkodásra, étkezésre és különnemű tisztes mulatságokra, mindennemű nyerészkedő játékok kizárásával;

b) a könyvtár és olvasó-terem, melyben többféle hasznos könyveken kivül főképen szakmánkba vágó kereskedelmi és nemzetgazdasági dolgozatok és folyóiratok fognak tartatni;

c) felolvasások és értekezések, és pedig szintén kiválólag az ipar és kereskedelem mezején követendő helyes elv és irány megvitatása érdekében;

d) egyleti évkönyv, mely legalább is egy év lefolyása alatt egyszer kiadandó, és pedig a végből, hogy az egylet ügyei és a tartott felolvasások vagy értekezések a lehetőség szerint közzététessenek s az egylet állapotáról és műveletéről ne csak a benső tagok tudjanak, de minden az egylet iránt érdekelt ügybarát és pártoló kimerítő ismeretet nyerjen.

II. SZAKASZ.

Az egylet tagjai, azok jogai és kötelezettségeiről.

4. pont.

Az egylet rendes, rendkivüli és tiszteletbeli tagokból áll.

5. pont.

Rendes tagok csak oly egyének lehetnek, kik a kereskedő osztályhoz tartoznak, u. m. önálló kereskedők, társak, czégvezetők, segédek és ügynökök; továbbá pénz- vagy hitelintézetek, biztositó-társaságok vagy más hasonló társadalmi és magán-vállalatok tisztviselői

6. pont.

A rendes tagok felvétele a titkárnál történt bejelentés folytán a legközelebb tartandó havi ülésen a választmány által szavazattöbbséggel hozott határozat alapján történik; felvételkor a tag sajátkezűleg jegyzi be nevét és tartózkodási helyét a felvételi névjegyzékbe s ez által egyszersmind kötelezi magát egy évig tagja lenni a társulatnak a tagdíjilleték pontos és hiánytalan befizetése mellett; valamint a társulati szabályok szoros megtartásával a társulat végzéseit és rendeleteit követni.

Ha az év lefolyta után valamely tag kilépési szándékát be nem jelentette, aláirása évről-évre mindaddig kötelező, mig kilépési szándékát a 11-ik pont értelmében be nem jelenti. A be nem folyt követelést az egyletnek jogában áll hatóságilag behajtani.

7. pont.

Ha valamely egyleti tag oly pályára lép, mely az 5. pontban nem foglaltatik, az egyletben maradhatásaért újitott választmányi határozat hozatala szükséges; s ha egy az egyletből már kilépett tag annak körébe ismét vissza akarna térni, a 6. és 8. pontok értelmének kell megfelelnie.

8. pont.

Minden rendes tag felvételekor 2 frt o. é. alakulási díjt s azon felül negyedévenkint 2 frtot o. é. előre lefizetni tartozik. S ha a belépő tag valamely évnegyed első felében lép az egyletbe, az egész negyedévi részletet fizeti, ha azonban az évnegyed másod felében történik a belépés, akkor a díjbefizetés a következő negyedre tudatik be.

9. pont.

Ha a rendes tag a tagdíj-illetéket két egymásra következő negyedévben elmulasztja fizetni, s tartozását a választmány felszólítása után sem fizeti le, akkor az első havi ülésen a tagok sorából kitörültetik. Azonban a lekötelezett év egész díja a 6. pont értelmében követelendő. Ettől csupán a tudvalevőleg szegényebb sorsuak kiméltetnek meg választmányi titkos, de általános szótöbbséggel hozott határozat alapján.

10. pont.

A rendkivüli kizárási eljárás a választmány, vagy legalább 12 egyleti tag által tett inditványra, általában oly tagok ellen inditható meg, kik bármely irányban kártékonyan hatnak az egylet fennállására és czéljainak kifejtésére. A felmerülő szükséges kizárás inditványa különben az első havi ülés elé terjesztendő, melyen az indok előadása után szavazattöbbség dönt. A havi ülés kizárási határozata ellen a közgyüléshez folyamodhat az illető.

11. pont.

A rendes tag kilépési szándéka irásbeli fölmondás által történik. Ily fölmondás a titkárhoz intézendő legalább 30 nappal a tagsági év utolsó negyede letelte előtt. Elmulasztás esetében a következő évi díj megfizetése is követeltetik.

12. pont.

Az egylet helyiségei csupán a tagok számára állnak folyton nyitva; vendég csak ismeretség folytán látogathatja meg az egylet helyiségeit, s igy is egy ugyanazon egyén nem többször, mint háromszor egy hó alatt, és pedig vagy vendég-kártya előmutatásával, vagy egy egyleti tag kiséretében.

13. pont.

Rendkivüli tagok olyanok, kik vagy helyben, vagy vidékről — az egylet czéljait előmozditandók — rokonszenvből kivánják magukat az egylet tagjainak vallani; felvételök a 6. pont szerint történik, beiratási díjt nem fizetvén, legkevesebb a rendes évi díj kétharmadát fizetik; jogot ezek egyébre nem tarthatnak, mint a helyiségek bármikori meglátogathatására, a gyülésekbeni szabad részvételre és az egylet által kibocsátandó évkönyv-illetékre. Szavazati joggal nem birnak. Tagsági idejök egy évnél kevesebb nem lehet; a kilépési szándékot szükséges azon negyedév elején bejelenteniök, melynek végével tagok lenni megszünni kivánnak.

14. pont.

Tiszteletbeli tagok a választmány ajánlata folytán a közgyülés által választatnak, s minden ily választás megtörténtével az illető részére oklevél állittatik ki. Ily tagokúl csak az egylet kiválóbb pártolói, vagy kik az egylet körül arra egyébként méltó érdemet szereztek, választatnak. Tiszteletbeli tagok semmiféle pénzjárulékokra nem kötelezvék, mig a rendes tagok jogait tetszésök szerint élvezhetik.

15. pont.

Az egyleti könyvek s egyéb a tagok használatára álló eszközök rendszerű használatáról a házi szabályok adnak felvilágositást.

III. SZAKASZ.

Az egylet szervezetéről.

16. pont.

Az egylet képviseletére és vezetésére rendelt közegek:

a) Közgyülés.
b) Havi ülés.
c) Elnök.
d) Választmány.

17. pont.

A közgyülés rendszerint minden évi január hó első felében tartatik meg. Az egybehivás a választmány dolga, s az egylet helyiségeiben legalább 14 nappal a gyülés napja előtt kifüggeszti az abbeli jelentést, melyen egyszersmind a közgyülés tárgyai is előre közlendők.

18. pont.

A rendkivüli közgyülés egybehivására a választmány ebbeli határozata vagy legalább negyven tag által aláirt inditvány szükséges.

19. pont.

A közgyülésen érvényes határozatok hozatalára jelenlétül a rendes egyleti tagok felét meghaladó száma kivántatik. Ezen szám hiánya esetében újolagos közgyülés egybehivása legfeljebb 15 nap alatt kell, hogy történjék. E második gyülés határozatai — tekintet nélkül a megjelent tagok számára — érvényesek.

20. pont.

A közgyülés határozatai túlnyomó szavazattal hozatnak. Egyenlően megoszlott szavazat esetében azon rész határozata érvényesittetik, melyhez az elnök véleménye járul. Szavazatjog személyesen gyakoroltatik.

21. pont.

A közgyülés tudomásúl veszi a választmány jelentéseit, valamint a vizsgáló-bizottság által előlegesen megvizsgált évi számadás felülbirálatát is, melynek nyomán vagy felmenti a választmányt és pénztárnokot kötelezettségök alól, avagy elmarasztalja; s újból választja egy évi tartamra: az elnököt, választmányt és a választmányhoz nem tartozó tagok közül a vizsgáló bizottmányt. Határoz a tagok által fizetendő évi illetékek, továbbá az egyleti helyiségek kibérlése és felmondása felett és megállapitja a költségvetést. Fölhatalmazza a választmányt mindazon dolgokban eljárni, melyek az egylet körül felmerülnek. Az alapszabályok változtatása szintén a közgyülés határozatától függ, ehhez azonban a jelenlevő tagok kétharmad szótöbbsége igényeltetik; netáni változtatások felsőbb jóváhagyás alá terjesztendők. A tárgyalandó ügyek sorrendjére az elnök ügyel.

22. pont.

Minden szavazatképes tag jogositva van a közgyülésen valamit inditványozni; a tárgyalás alá kerülendő inditványt szükséges azonban legalább 12 szavazó tagnak támogatni. Oly inditványt, mely gyülés előtt legalább 10 nappal kellő számú tag által támogatva nyujtatik be a titkárhoz, előre a tárgyalandó ügyek sorrendjében vétetik.

23. pont.

Az elnök, a választmány és a vizsgáló bizottmány választása általános szótöbbséggel irásbeli szavazattal történik.

24. pont.

A közgyülés határozatai minden tagra nézve kötelezők; ellenmondásnak hely nem adatik.

25. pont.

A közgyülésről külön jegyzőkönyv vezettetik, melyet az elnök, a jegyző és két közgyülési tag, mint ellenőr, ir alá. Ugyanebbe a tárgyalások és választások eredményein kivül a jelen volt tagok száma is beiktatandó.

26. pont.

Az elnök az egylet gyülésein elnököl s az egylet határozatainak védője és végrehajtója. Képviseli az egyletet hatóságok, egyéb egyletek és egyesek irányában. Főfelügyelést gyakorol az egylet vagyonának kezelése, biztonsága, rendfentartása és jóléte felett. Megvizsgálja egy választmányi tag segélyével tetszése szerint a pénztárt s a leltár nyomán a butorokat, könyvtárt s egyéb létező vagyont s utasitásokat ad a választmánynak egyes ügykezelésekre. Elfoglaltsága esetében az egylet körüli teendőit az alelnökre ruházza; valamint minden gátoltatásakor az alelnök helyettesiti. Elnök és alelnök távollétében egy választmányi tag bizatik meg az elnöki ügyek végzésével.

27. pont.

Az egyletet érdeklő mindennemű irásbeli kiadványok és utalványok az elnök által aláirandók. Az elnök jogositva van sürgős ügyeknél, melyek a választmány egybehivásáig nem késleltethetnek, t. i. társas és tudományos czélokra szükséges kiadások fedezésére 50 frtig önállóan határozni, tekintettel ugyan a pénztár erejére.

28. pont.

A választmány, mint az egylet őre és felhatalmazottja vezeti és intézi az egylet ügyeit. Ez képezi a tanácsot. Ez az elnök segélye, rendeleteit s a közhatározatokat foganatositja. Áll pedig az elnök és alelnök vezérlete alatt a következőkből:

a) Első titkár.
b) Másod titkár.
c) Pénztárnok.
d) Könyvtárnok és
e) hat felügyelőből.

29. pont.

A titkár teendője a gyülési jegyzőkönyveket vezetni, úgy minden az egyletet érdeklő levelezést, beigtatást vagy egyéb irásbeli ügyeket végezni, valamint minden ügykörébe tartozó iromány t s becsesebb levelet gondosan megőrizni. Kisegitője és szükség esetében helyettesitője a másod-titkár.

30. pont.

A pénztárnok minden pénzen vásárolt s ajándékban jött butorneműekről s játékeszközökről leltárt tartozik vinni, az egyleti pénzt gondosan kezelni, a követelések behajtásáról gondoskodni, s mindennemű szándékosan okozott kárt az illető által megtérittetni, szóval a

bevétel és kiadásról igazolható jegyzékkel birni, s az adományokat nyilvános uton is közzétenni.

31. pont.

A könyvtárnoknak a könyvtár s egyéb folyó iratok rendben tartása és hű őrzése tétetik kötelességévé; s valamennyi könyvről és folyóiratról pontos jegyzéket visz; betudva az adományozottakat és a pénzen vásároltakat. Az adományozottakért nyilvános köszönetet szavaz az egylet nevében.

32. pont.

A felügyelők, mint az egylet megbizottjai, ellenőriznek minden egyleti ügyet és vagyont; az igazgatást az elnök és a fentebb elősorolt tisztviselő-társaikkal együttesen viszik. Lásd kiegészitésül a 28. pontot.

33. pont.

Választmányi tagnak állásától felfüggesztése a választmány által, legalább három szavazat többségével eszközölhető, ha t. i. a kérdéses tag az egylet érdekeire káros befolyásúnak találtatik. A tisztjétől megfosztott legközelebbi közgyülésen igazolhatja magát s a gyülésnek jogában áll felette dönteni.

34. pont.

Ha valamely választmányi tagság évközben jő üresedésbe, a választmány egy póttagot vesz magához s ez a legközelebbi közgyülésig teljes érvényűnek ismertetik. Kiskorúak választmányi tagok nem lehetnek.

35. pont.

Választmányi ülés havonként legalább egyszer tartandó. Az elnök rendeletére, vagy egyes választmányi tagok indokos inditványára azonban bármikor hivathatik össze választmányi ülés. Határozathozatalra szükséges azonban, hogy legalább kétharmada megjelenjék a választmánynak s mindig szavazattöbbség dönt a 20. pont szerint.

36. pont.

A választmány ülésein külön jegyzőkönyv vezettetik s ez a tagoknak áttekintés végett mindenkor nyitva áll. A titkár felügyelete alatt van még a panaszkönyv is nyitva a tagok számára, melybe minden tag külön-külön bejegyezheti panaszait. E könyv a választmány kiküldötte által hetenkint legalább egyszer átnézetik s az orvoslandó ügyek a lehetőség szerint orvosoltatnak. Név nélküli panaszok tekintetbe nem vétetnek.

37. pont.

Azon tagok, kik az egyletet művelő felolvasásokkal és korszerű értekezésekkel kívánják emelni, ebbeli szándékukat a titkárnál jelenthetik be. Ily felolvasások megtartására a választmány által alkalmas nap tűzetik ki s részvételre a tagok meghivatnak.

38. pont.

Szolgák felvétele és elbocsátása az elnök vágy választmány megbizottjai által történik.

39. pont.

Viszályok alkalmával a kérdés eldöntése választott bíróságra bizatik akképen, hogy mindenik fél az egyleti tagok közül két-két egyént választ, kik a választmány egyik nem érdeklett tagjával együtt végérvényesen határoznak.

IV. SZAKASZ.

A helyeszközlésekről.

40. pont.

Az alapszabályok második pontjában érintett helyeszközlésre nézve az egylet tagjaiból egy osztály alakittatik, melynek különzött vezetése egy erre kinevezett igazgató s ennek rendelkezése alatt álló bizottságra ruháztatik.

41. pont.

Ezen osztálynak feladatául tűzetik a foglalkozást kereső egyleti tagok számára egyes üzletekben vagy egyéb kereskedelmi vállalatoknál állást eszközölni, s hogy czéljának minél inkább megfeleljen, hatásköre nem lesz csupán a helybeli térre szoritva.

42. pont.

Igazgatót ezen osztályhoz évről-évre a választmány választ és pedig oly egyéniséget, ki a helyi viszonyokat teljesen ismeri és a közegek bizalmát birja; továbbá a kereskedő-testülethez és az egylethez tartozik. Ily igazgató megválasztása nyilvánosságra hozandó.

43. pont.

Az igazgató teendője eszközlően működni az állást keresők s betöltendő helyek eseteinél. A megkeresőktől vett irományok és bizonyit-

ványok utmutatása szerint szigorú részrehajlatlansággal jár el teendőiben. Kezeskedik a neki átadott iratokról, valamint az átvett pénzekről. Szerződést vagy jótállást az osztály terhére nem tehet s az itt ki nem tett eseteknél a bizottmány határozatait alkalmazza.

44. pont.

A bizottmány igazgatóján kivül öt tagból áll s választja a közgyülés egy évi tartamra, még pedig legalább egyet a választmányból s a többit az egylet rendes tagjaiból, tekintettel a kereskedelem külön ágainak képviseletére. Jegyzőt a bizottmány saját kebeléből maga választ.

45. pont.

A bizottmány tagjainak és az elnöknek mindenkor szabadságukban áll az osztály könyveit és leveleit megtekinteni; azonban ugy a bizottmány, mint az elnök és a segélyszemélyzet szoros titoktartásra kötelezteinek, s ebbeli nyilatkozatukat hivataluk elfoglalásakor irásba foglalva adják a titkár kezeihez.

46. pont.

Minden hó elején bizottmányi ülés tartatik, melyben az igazgató az elmult hó folyamáról ad számot s az intézet előhaladására szükséges célok megvitatnak. Rendkivüli ülés egyedül az igazgató vagy legalább két bizottmányi tag inditványára hivathatik össze. A bizottmány üléseit az igazgató, mint elölülő vezeti; ennek távollétében egy általa megbizott bizottmányi tag helyettesiti. Érvényes határozatok szavazattöbbséggel hozandók s az igazgatón kivül legalább 3 bizottmányi tag jelenléte szükséges; egyenlő szavazat esetében az elölülő szava dönt.

47. pont.

Azon helykeresők, kik ezen osztály közvetitését igénybe veszik, tartoznak előbbi foglalkozásukkal, képességükkel és erkölcsi viseletükkel az osztályt megismertetni; folyamodványaikhoz minden bizonyitványuk és ajánló levelük eredetiben és másolatban csatolandó. Az eredetiek, másolataik összehasonlitása után a lehető leggyorsabban adatnak vissza. Az osztály a megkeresőktől minden ez ügyre vonatkozó felvilágositó adatot követelhet.

48. pont.

A helykeresők folyamodványairól sorrend szerint könyv vezettetik ugy a kereskedőktől és kereskedelmi vállalatoktól érkezett értesitések is bejegyeztetnek, valamint minden más, az osztálynak bármily uton tudo-

mására jött helyeszközlési szükség azon feltételekkel együtt, melyek mellett a belépés és elfogadás történhető. Ezen osztály közvetitésétől eredett betöltést kéretnek a t. főnökök, valamint az illető segédek az osztállyal azonnal tudatni.

49. pont.

A levelezést jegyző segélyével az igazgató viszi és irja alá s a bizottmány egy tagjától láttamoztatik. Más társulatokkali egyezkedések, ugyszinte a nyilvánosságra hozandó közlemények a bizottmány nevében annak vezetője és jegyzője által irandó alá. Ezen osztály kiadásait illető mindennemű utalványokhoz az elnök láttamozása szükséges. Helykeresőkhöz intézendő levelek és egyéb küldemények az osztálytól bélyegtelenül adatnak fel.

50. pont.

Az osztálynak a helyeszközlést illető költségei fedezésére a helykeresők bejelentésük alkalmával 3 o. é. frtot tartoznak nyugta mellett fizetni. Más közbenjárói költségek semmi szin alatt sem fizetendők.

51. pont.

Ha a befolyt illetékek ezen osztály kiadásait egészben nem fedeznék, akkor a hiányzó szükség az egylet pénztárából utalványoztatik; ellenben ezen osztály fölöslege ugyancsak az egylet pénztárába foly.

52. pont.

Az igazgató fel van hatalmazva, az osztály ügyei szélesbitésére és könnyitésére nézve a bel- és külföld hasonnemű intézeteivel az osztály megegyezése folytán a helyeszközlésről viszonylagos tudomásul összeköttetesbe lépni. Ily viszonylagos alkalmazás előtt a bizottmány határozatát kell birni az igazgatónak.

53. pont.

Panaszok ezen osztály ügyvezetése ellen az elnökhöz nyujtandók be, ki az ügyet a választmánnyal szigorú részrehajlás nélkül tartozik elintézni.

54. pont.

Miután az előbbi pontok szerint ezen osztály feladata: a kereskedőket Pesten és a kivül eső helyeken a helykeresőkkel díj nélkül érintkezésbe hozni s ez által azon nem csekély czél elérésére törekedni,

hogy kereskedőink és kereskedelmi vállalataink szakmáikhoz a legalkalmasabb egyének között választhassanak, s miután a czélba vett egylet feladata egészben véve a kereskedő osztály műveltségi és képzettségi fejlődését előmozditani: mind ezen beható és üdvös czélok növelő gyökereinek fentartása és épülése okából annak idején fentartja magának a t. főnök urakat bizalmasan felkérni osztálya pártfogására.

V. SZAKASZ.

A szükségben levő pályatársak segélyezéséről.

55. pont.

A segélyzés a választmány hatásköréhez tartozván, ez ülési határozatok és saját belátása szerint részesiti segélyben a szükségben levő pályatársakat, a mennyiben ezt az egylet vagyoni állapota megengedi.

56. pont.

Hogy a társulat ezen üdvös czéljának is megfeleljen, az évenkint fenmaradandó pénzek nagyobb része, mint tartaléktőke, kamatozásra elhelyeztetik s kamatjaiból eszközli a segélyzést. Minden, a tőke gyarapitására tett önkénytes adakozások hálás köszönettel fogadtatnak.

57. pont.

Azon ideig, mig az egylet vagyoni állapota nem engedi az 55. és 56. pontok foganatositását, kiváló szükség esetében a tagok közt körlevél bocsáttatik közre, ezeket adakozásra felkérvén. Ily körlevelek kibocsátására a választmány szótöbbséggeli határozata szükséges.

VI. SZAKASZ.

A társulat feloszlásáról.

58. pont.

A társulat feloszlása csakis különösen e végből egybehivott közgyülés határozata folytán történik. Ezen gyülésben az egyleti összes tagok kétharmadának általános szavazata szükséges. Ki személyes megjelenésében épen gátolva volna, az egy nappal előbb küldheti be szavazatát a választmányhoz.

Döntő határozathozatalra szükséges, hogy a feloszlásra szavazók legalább $^3/_4$ arányban álljanak $^1/_4$ ellenében.

59. pont.

Ha a társulat feloszlása az előbbi pont szerint eldöntetett, ez intézkedés felsőbb helyre fölterjesztendő. Ezen utolsó közgyülés rendeli el a társulati vagyon hovafordítását is; miután a tagok egy rendje sem számolhat némi osztalékra a társulati vagyonból, ezen utolsó közgyülés határozatai szerint más hasonnemű czélok kifejtését eszközlő intézet kereskedelmi és nemzetgazdasági czélú közegek közt fog elosztatni. A pénzzé teendő határozott ingó vagyont a gyülés választott megbizottjai árusitják el. Ugyanezen bizottmány jár el minden elintézendő dologban.

Kemény László
Fábián Gyula
Litassy József
Podhorszky Frigyes
Tettei Nándor
Tétsy József
Imrédy Ferencz
Keller Alajos
Szilády Béla
Flittner Károly
Korény Ágoston
Németh Zsigmond.

10.532. szám.

Ezen alapszabályok oly hozzáadással hagyatnak helyben, hogy az 1852. évi egyleti szabályzat 22-ik §-ához képest a kormány részéről fentartatik az egylet ügykezelésének betekintése.

Nemkülönben ezen egylet alapszabályaiban és a fennálló köztörvények által előirt határozmányok megtartása feletti főfelügyelet. Szükség esetében az egyletnek az erre hivatott hatóságtól kiküldendő országfejedelmi biztos rendeltetik, kinek kötelességében álland őrködni, hogy az egylet a részére engedélyezett hatáskört és a helybenhagyott társulati szabályokat túl ne lépje.

Kelt Budán, a magyar királyi Helytartótanácstól, 1866. évi márczius hó 16-án.

(P. H.)

Zichy Nándor s. k.

C) A társulat ötödik, ma is érvényben levő alapszabályai.

1888.

I. SZAKASZ.

A társulat címe, célja s az ennek eléréséhez vezető eszközökről.

1. §.

A társulat címe: *Kereskedő ifjak társulata.* Székhelye: *Budapest.*

2. §.

A társulat célja, a művelődés és a társalkodás előmozditása, szellemi ösztönzés; a hazai nyelv gyökeresitése és művelése; osztályköréhez tartozó tudományok és hasznos intézmények terjesztése és előmozditása; közbenjárás a helyeszközléseknél és szükségben levő pályatársak segélyezése, valamint egyéb, a kereskedő ifjuságot országosan érintő érdekeknek erkölcsi és esetleg anyagi támogatása.

3. §.

A czél eréséhez vezető eszközök:

a) A társulat helyisége, mely kizárólag a társulat czéljainak szentelve, alkalmul szolgál a tagok összejövetelére, társalkodásra, értekezésre és különféle tisztes mulatságokra, mindennemű nyerészkedő játék kizárásával;

b) a könyvtár és olvasó-terem, melyekben szórakoztató olvasmányokon kivül főképen a kereskedelmi és nemzetgazdasági szakmába vágó munkák, folyóiratok és hirlapok tartatnak a tagok használatára;

c) felolvasások és értekezések és pedig kiválólag a kereskedelem, ipar- és nemzetgazdaság terén követendő helyes elvek megvitatása érdekében;

d) a kereskedelmi szakmába vágó tanfolyamok rendezése, a mennyiben ezek akár díjtalanul, akár a társulat jövedelmeit túl nem haladó díjazások mellett elérhetők;

e) a társulati helyeszközlő osztály;

f) az orsz. kereskedelmi segélyalap;

g) a társulat kebelében esetleg szervezendő országos szövetkezeti osztály.

II. SZAKASZ.

A társulat tagjai, ezek jogai és kötelezettségeiről.

4. §.

A társulat rendes, pártoló, alapitó, tiszteletbeli és segélyző vidéki tagokból áll.

5. §.

Rendes tagok csak oly egyének lehetnek, kik a kereskedő osztályhoz tartoznak, u. m. önálló kereskedők, társak, czégvezetők, segédek és ügynökök; továbbá pénz- vagy hitelintézetek, biztositó társaságok, közlekedési vállalatok vagy más kereskedelmi társulatok és magánvállalatok tisztviselői, nemkülönben azon állami s hatósági tisztviselők is, kik hivatalos működésükkel a kereskedelemnek válnak tényezőivé.

6. §.

A rendes tagok felvétele egy szavazatképes tag ajánlatára a titkárnál történt bejelentés folytán a legközelebb tartandó rendes ülésen a választmánynak szavazattöbbséggel hozott határozata alapján történik; a felvételre ajánlkozó sajátkezűleg jegyzi be nevét és tartózkodási helyét a tagsági bejelentési ívre s kötelezi magát egy évig tagja lenni a társulatnak, a tagdíjilletékeket pontosan befizetni, a társulat alapszabályaihoz és házirendjéhez alkalmazkodni.

Szavazási joggal csak azon társulati tag bir, ki a díjakkal hátralékban nincsen.

7. §.

Minden rendes tag felvételekor 2 frt o. é. beiratási díjt és azonfelül negyedévenkint 2 frt 50 krt o. é. előre lefizetni tartozik; ha a belépő tag valamely évnegyed első felében lép az egyletbe, az egész negyedévi részletet fizeti, ha azonban az évnegyed második felében történik a belépés, akkor a díjfizetés a következő negyedre tudatik be. A be nem folyt tagdíjilletékeket, valamint egyéb követeléseket is a társulat az elnökség által szabadon választható valamely budapesti illetékes bíróság utján fogja behajtatni.

8. §.

Ha a rendes tag a díjilletékeket két egymást követő évnegyedben elmulasztja fizetni és tartozását a választmány felszólitása után sem fizeti be, akkor a legközelebbi rendes választmányi ülésen a tagok sorából kitörültetik, tőle azonban a lekötelezett év egész díja a 6. §. értel-

mében követelendő. Ettől csupán a tudvalevőleg szegényebb sorsúak menthetők fel, választmányi — titkos — szótöbbséggel hozott határozat alapján.

9. §.

A rendkivüli kizárási eljárás a választmány vagy legalább 12 társulati tag inditványára általában oly tagok ellen inditható meg, kik bármely irányban kártékonyan hatnak a társulat fennállására, czéljainak kifejtésére és tekintélyére; a felmerülő kizárási inditvány a választmány elé terjesztendő, mely az indok előadása után szavazattöbbséggel dönt. A választmány kizárási határozata ellen az illető a közgyüléshez folyamodhat.

10. §.

A rendes tag kilépése a tagsági első év leteltét követő deczember 31-én s azontúl is mindenkor csupán a naptári év végén történhetik. Kivételt képeznek azon rendes tagok, kik Budapestről elköltöznek, ezek, a mennyiben már egy évig tagjai voltak a társulatnak, bármely évnegyed végén kiléphetnek.

A kilépést mindkét esetben 30 nappal előbb a titkárhoz intézett irásbeli felmondásnak kell megelőznie.

A kilépett tagok ujból felvételekor a 6. és 7. §-ok hozatnak alkalmazásba.

11. §.

A társulat helyiségei csupán az alapitó és rendes tagok számára állanak folyton nyitva, vendég csak társulati tag jelenlétében látogathatja meg a társulat helyiségeit és igy is egy ugyanazon egyén nem többször, mint háromszor.

12. §.

a) Pártoló tagok olyanok, kik a társulat czéljait előmozditandók, rokonszenvből kivánják magukat a társulat tagjainak vallani; felvételük a 6. §. szerint történik; beiratási díj tőlük nem követeltetik, évi díjul 6 frtot fizetnek. Igényt csak a gyüléseken, felolvasásokon s mulatságokon való részvételre tarthatnak. Szavazati joggal nem birnak. Tagsági kötelezettségük három évre terjed s ugyanily időre magától megújul, ha kilépésüket 30 nappal a kötelezettségi időt megelőzőleg irásban a titkárnál be nem jelentették.

b) Alapitó tagok olyanok, kik 100 frt vagy nagyobb összegű alapitvánnyal járulnak a társulat tőkéjének gyarapitásához; az aláirandó alapitvány készpénzben vagy egyszerre, vagy 5 egymást követő 20 frtos évi részletben lefizetendő és csak kamatjai fordithatók a társulat czél-

jaira. Ha pedig az illető alapitó az alapitványt magánál kivánná hagyatni, a társulat az alapitó által törvényszerűleg biztositott 6%-kal is beéri. mely esetben az aláirt összegről kötelezvényt állit ki az alapitó, mely legkésőbb az alapitó elhunytával lesz esedékes. Az alapitó tagok jogai a rendes tagok jogaival azonosak.

c) Segélyző tagok oly *vidéki* kereskedők vagy alkalmazottjaik lehetnek, a kik akár közvetlenül, akár ottani egyletük utján, ha főnökök, évi 1 frt, ha segéd, évi 50 krral lépnek a társulat orsz. segélyalapjához. Tagsági jogaikat a választmányban és a közgyülésen csakis az illető egyletek küldöttei által képviseltethetik. Az ezektől befolyó pénzek külön kezeltetnek s év végén azoknak $^2/_5$-e a helyeszközlésre, $^3/_5$-e a segélyalap javára fordittatik. Tagsági kötelezettségük egy év.

13. §.

Tiszteletbeli tagok a választmány ajánlata folytán a közgyülés által csakis egyhangúlag választhatók, minden ily választás megtörténtével az illető részére külön díszoklevél állittatik ki. Ily tagokul csak a társulat kiváló pártolói, vagy kik a társulat körül egyébként arra méltó érdemeket szereztek, választathatnak. Tiszteletbeli tagok semmiféle pénzjárulékokra nem kötelezvék, mig a rendes tagok jogait tetszésük szerint élvezhetik. Választásuk a közgyülésen vita tárgyát nem képezheti.

14. §.

A társulati könyvtár és egyéb, a tagok rendelkezésére álló eszközök használatáról a választmány által megállapitott házi szabályok rendelkeznek.

III. SZAKASZ.

A társulat szervezetéről.

15. §.

A társulat képviseletére, ügyeinek vezetésére és ellenőrzésére rendelt közegek:

a) a közgyülés,
b) az elnökség,
c) az igazgatóság,
d) a tisztikar,
e) a választmány,
f) a felügyelő- (harminczas) bizottság,
g) a számvizsgáló-bizottmány.

16. §.

Rendes közgyülés minden év első negyedében tartatik meg. Az egybehivás az elnökség teendője, mely annak hirdetését az egylet helyiségében is legalább 2 héttel a gyülés napja előtt kifüggeszteti, a közgyülés tárgyait is előre közölvén.

17. §.

Rendkivüli közgyülés egybehivására akár az elnökség, akár a választmány ebbeli határozata, vagy legalább 40 tag által aláirt és a választmányhoz benyujtott inditvány szükséges.

18. §.

A közgyülésen érvényes határozatok hozatalára legalább 80 társ. rendes tag jelenléte szükséges. Ezen szám hiányában legkésőbb két hét alatt új közgyülés hivandó egybe, s e második közgyülés határozatai, tekintet nélkül a megjelent tagok számára, érvényesek. E közgyülés azonban csakis az előbbire kitűzött napirenddel foglalkozhatik.

19. §.

A közgyülés határozatai általános szavazattöbbséggel hozatnak. Egyenlően megoszolt szavazat esetében az elnök véleménye dönt. A szavazatjog személyesen gyakoroltatik; csupán a vidéki egyletek, mint a segélyző tagok képviselői, jogositvák megbizott által szavazatjogot gyakorolni, de csakis helyeszközlési és segélyügyekben.

20. §.

A közgyülés tudomásul veszi a választmány és számvizsgáló bizottmány jelentéseit, melyeknek nyomán vagy felmenti a választmányt és a pénztárnokot kötelezettségeik alól vagy elmarasztalja. Választja egy évi tartamra az elnökséget és a választmányt, ugy a főnökök és alapitó tagok sorából az igazgatóságot és a választmányhoz nem tartozó tagok közül a számvizsgáló bizottmányt. Határoz a tagok által fizetendő évi illeték, továbbá a társulati helyiségek kibérlése és felmondása felett, megállapitja a költségvetést, felhatalmazza a választmányt mindazon dolgokban eljárni, melyek a társulat körül felmerülnek s jóváhagyja a választmány által beterjesztett háziszabályokat. Az alapszabályok módositása szintén a közgyülés határozatától függ, ehhez azonban a jelenlevő tagok kétharmad szótöbbsége, a mennyiben pedig az alapszabályok módositása az alapitványok ügyét is érintené, az igazgetóság hozzájárulása igényeltetik. Netaláni változtatások felsőbb jóváhagyás elé terjesztendők. A tárgyalandó ügyek sorrendjére az elnök ügyel.

21. §.

Minden szavazatképes tag jogositva van a közgyülés elé inditványnyal járulni, a tárgyalás alá kerülendő inditványt azonban legalább 12 szavazatképes tagnak kell támogatni. Oly inditvány, mely a közgyülés előtt legalább tiz nappal, 12 szavazatképes tag által támogatva benyujtatik a titkárhoz, a tárgyalandó ügyek sorrendjébe vétetik fel.

22. §.

Az elnökség, igazgatóság, tisztikar, választmány és 3 tagból álló számvizsgáló bizottmány választása általános szótöbbséggel, irásbeli szavazással történik. Az igazgatóság tagjainak 1/3-a váltakozó sorrendben lelép. A lelépettek újra választhatók. Az első igazgatóság közfelkiáltás utján választatik.

23. §.

A közgyülés határozatai minden tagra kötelezők, ellenmondásnak hely nem adatik.

24. §.

A közgyülésről jegyzőkönyv vezettetik, melyet az elnök, a jegyző és két közgyülésileg eleve megválasztott tag mint hitelesitő ir alá, ugyanebbe a tárgyalások és választások eredményén kivül a jelenvolt tagok száma is beiktatandó és kivánatra a kisebbség különvéleménye is felveendő.

25. §.

a) Az elnök a társulat ülésein elnököl; a társulat határozatainak védje és végrehajtója. Képviseli a társulatot hatóságok, egyletek és egyesek irányában, főfelügyelést gyakorol a társulat vagyonának kezelése, biztossága, rendfentartása és jóléte fölött. Megvizsgálja egy vagy több választmányi tag segélyével tetszése szerint bármikor a pénztárt és a leltár nyomán a bútorokat, könyvtárt s egyéb létező vagyont. Elfoglaltsága esetében az egylet körüli teendőit az alelnökre ruházza, valamint minden gátoltatásakor az alelnök helyettesiti. Elnök és alelnök távollétében a választmány saját kebeléből biz meg egy tagot az elnöki teendők végzésével.

b) Az igazgatóságba a közgyülés 21 tagot választ, a 3 társ. alelnök hivatalból tagja, elnöke pedig a társulati elnök. Feladata az alapitványok ellenőrzése és mindazon esetekben eljárni, ha a kereskedelmi főnököknek a társulat érdekében való közreműködése igényeltetik.

26. §.

A tisztikar és választmány, mint a társulat őre és felhatalmazottja, vezeti a társulat ügyeit. Ez képezi a tanácsot. Ez az elnök segélye, rendeleteit és a közhatározatokat foganatositja. A tisztikart és választmányt az elnök és három alelnök vezérlete alatt a következők képezik:

a) főtitkár és két titkár,
b) főpénztárnok és pénztárnok,
c) könyvelő,
d) ellenőr,
e) főkönyvtárnok és könyvtárnok,
f) háznagy.
g) huszonöt választmányi tag,
h) tizenöt választmányi póttag.

Vidéki képviselők, a mennyiben minden vidéki egyletnek, mely legalább 50 segélyző taggal lépett be a szövetkezetbe, jogában áll 1—1 képviselőt a választmányba kiküldeni (12. §.), kik a segélyalap és helyeszközlés ügyeiben szavazati joggal birnak.

27. §.

A főtitkár teendője: a gyülési jegyzőkönyveket vezetni, ugy minden, a társulatot érdeklő levelezést, beiktatást vagy egyéb irásbeli ügyeket végezni, valamint minden ügykörébe tartozó irományt megőrizni. Kisegitik és szükség esetében helyettesitik a titkárok.

28. §.

A főpénztárnok a társulati pénzek kezelője, bevételezi a tagsági díjakat és a társulat minden más jövedelmeit, s azok behajtásáról gondoskodik.

A társulat butorzatán vagy másnemű tárgyakon okozott kárt az illető által megtérittetni tartozik, egyszersmind köteles a bevételekről és választmányilag utalványozott kiadásokról könyvet vezetni, valamint minden rendes választmányi ülésen a pénztár állásáról részletezett jelentést tenni; kisegitője és szükség esetében helyettesitője a pénztárnok.

A könyvelő feladata a társulati könyvek vezetése.

29. §.

Az ellenőr ellenőrzi a pénztárkezelést és könyvelést, ellenjegyez minden a bevételekre és kiadásokra vonatkozó pénztári nyugtát, és

megvizsgálja a társulat tulajdonát képező bárminemű tárgyakról vezetett leltárt.

30. §.

A főkönyvtárnoknak a könyvtár és a folyóiratok rendbentartása s hű őrzése tétetik kötelességévé; valamennyi könyvről és folyóiratról pontos jegyzéket visz, ideértve az adományozottakat és a pénzen vásároltakat. Kisegitője és szükség esetén helyettesitője a könyvtárnok.

31. §.

A háznagy őrködik a házirend fölött, ügyel a társulat helyiségeinek tisztán tartására, számbatartja a társulat butorait és egyéb felszerelvényeit és ezeknek gondját viseli; a szükségesnek látszó javitás- vagy beszerzésre nézve pedig javaslatait a választmánynak beterjeszti. Működésében a 30-as bizottság által támogattatik, mely bizottságnak egyszersmind elnöke is. A szolgák szintén a háznagy közvetlen felügyelete alatt állanak.

32. §.

Választmányi tagnak állásától való felfüggesztése a választmány kétharmadának szavazatával eszközölhető, ha az illető a társulat érdekeire káros befolyásúnak találtatik. A tisztjétől megfosztott választmányi tag a legközelebbi közgyülésen igazolhatja magát s a gyülésnek jogában áll felette dönteni.

33. §.

Ha valamely választmányi tagság évközben üresedésbe jő, a választmány magát a közgyülés által megválasztott póttagokból kiegészíti.

34. §.

Választmányi ülés havonkint legalább egyszer tartandó. Az elnök rendeletére, vagy legalább két választmányi tag indokolt inditványára az elnök utján azonban bármikor hivathatik össze. Határozathozatalra szükséges, hogy legalább 12 választmányi tag jelen legyen. A távollevő választmányi tagok a jelenlevő póttagok által helyettesittetnek. Mindenkor szavazattöbbség dönt, azonban a kisebbségnek indokolt ellenvéleménye kivánság folytán a jegyzőkönyvbe felveendő.

35. §.

A választmány üléseiről jegyzőkönyv vezettetik, melynek másolata a tagoknak áttekintés végett a társulati helyiségben nyilvántartandó.

A titkár felügyelete alatt javaslat- és panaszkönyv áll a tagok rendelkezésére, melybe minden tag bejegyezheti javaslatait és panaszait. E könyv általa hetenkint egyszer átnézetik, miről a választmánynak jelentést tesz; az orvoslandó ügyek lehetőség szerint orvosoltatnak. Név nélküli panaszok tekintetbe nem vétetnek. Személyeskedések a panaszkönyvben egyáltalában helyet nem foglalhatnak, előforduló esetben fegyelmi eljárást, sőt kizárást is vonhatnak maguk után.

36. §.

A tisztviselők bárminemű kezelési munkálatainak megkönnyebbítésére a társulat díjazott tisztet is alkalmazhat, kinek hatáskörét a választmány határozza meg. Ezen tiszt fizetésének megszabása a választmány által történik. A társulatnak tagja nem lehet.

37. §.

Azon tagok, kik a társulat önművelődési czéljait szakszerű felolvasásokkal és értekezésekkel kívánják előmozditani, ebbeli szándékukat a titkárnál jelentik be. Ily felolvasások megtartására az elnök által alkalmas nap tüzetik ki, s részvételre a tagok meghivatnak.

38. §.

Szolgák felvétele és elbocsátása a választmány, vagy megbizottja által történik.

39. §.

Viszályok alkalmával a kérdés eldöntése választott bíróságra bizatik, melynek alakitására, valamint eljárására nézve a perrendtartás határozatai mérvadók.

40. §.

A 30-as bizottság a választmány közbenjárásával az illető tagok szabad ajánlkozása folytán megalakul, elnöke a háznagy és elnökén kivül 30 tagból áll, hatásköréről a házi szabályok és a bizottság rendszabályai intézkednek.

IV. SZAKASZ.

A helyeszközlésről.

41. §.

Az alapszabályok 2. §-ában emlitett helyeszközlésre nézve a társulat tagjaiból egy külön osztály alakittatik, melynek vezetése a választmány által a tagok sorából erre kinevezett igazgató s ennek rendelkezése alatt

legalább öt tagból álló bizottmányra ruháztatik. Az igazgató megválasztása nyilvánosságra hozandó.

42. §.

Ez osztály feladata az alkalmazást kereső társulati tagok, vagy más kereskedő segédek számára állást eszközölni.

43. §.

Az osztályigazgató teendője közvetitőleg működni az állást keresők s a betöltendő helyek eseteinél. A megkeresőktől vett irományok és bizonyitványok útmutatása szerint, szigorú részrehajlatlansággal jár el teendőiben. Kezeskedik a neki átadott iratokról, valamint az átvett pénzekről. Szerződést vagy jótállást az osztály terhére nem tehet; s az itt ki nem tett eseteknél a bizottmány határozataihoz alkalmazkodik. A bizottmány irásbeli munkálatait egy saját kebeléből megválasztott jegyzőre bizza.

44. §.

A választmány kiküldött tagjainak és az elnöknek mindenkor szabadságában áll az osztály könyveit és leveleit megtekinteni: azonban a bizottmány, mint az igazgató és a segédszemélyzet szoros titoktartásra köteleztetnek, s ebbeli nyilatkozatukat hivataluk elfoglalásakor irásba foglalva adják a titkár kezéhez.

45. §.

Minden hó elején bizottmányi ülés tartatik, melyben az igazgató az elmult hó folyamáról ad számot, s az osztály előhaladására szükségesek megvitattatnak. Rendkivüli ülés egyedül az igazgató vagy legalább két bizottmányi tag inditványára hivatik össze. A bizottmány üléseit az igazgató vezeti, távollétében valamely bizottmányi tag helyettesiti. Érvényes határozatok szavazattöbbséggel hozandók, s az igazgatón kivül legalább három bizottmányi tag jelenléte szükséges; egyenlő szavazat esetében az igazgató szava dönt.

46. §.

Azon helykeresők, kik ezen osztály közvetitését igénybe veszik, tartoznak előbbi foglalkozásukkal, képességükkel és erkölcsi viseletükkel az osztályt megismertetni; folyamodványaikhoz minden bizonyitványuk és ajánló levelük eredetiben vagy másolatban csatolandó. Az eredetiek, másolataik összehasonlitása után, lehetőleg gyorsan visszaadatnak. Az osztály a megkeresőktől minden ez ügyre vonatkozó felvilágositó adatot követelhet.

47. §.

A helykeresők folyamodványairól sorrend szerint könyv vezettetik, ugy a kereskedőktől és kereskedelmi vállalatoktól érkezett értesitések is bejegyeztetnek, valamint minden más, az osztálynak bármely uton tudomására jött helyeszközlési szükség, azon feltételekkel együtt, melyek mellett a belépés és elfogadás történhetik. Ezen osztály közvetitésétől eredett betöltést vagy elhelyezést a főnökök, valamint az illető segédek az osztállyal azonnal tudatni kéretnek.

48. §.

A levelezést jegyző segélyével az igazgató viszi és irja alá, s a bizottmány egy tagja által láttamoztatja. Más társulatokkal való egyezkedések, ugyszintén a nyilvánosságra hozandó közlemények a bizottmány nevében annak vezetője és jegyzője által irandók alá. Ezen osztály kiadásait illető mindennemű utalványokhoz a társulati elnök láttamozása szükséges. A helykeresőkhöz intézendő levelek s egyéb küldemények az osztálytól bélyegtelenül adatnak fel.

49. §.

Az osztálynak a helyeszközlést illető költségei födözésére a helykeresők jelentkezésük alkalmával, ha társ. tagok semmit sem, ha nem tagok és helybeliek 1 frtot, ha vidéken lakók 2 frt beiratási díjat tartoznak nyugta mellett lefizetni. Az elhelyezési díjakat a társ. választmány szabja meg.

50. §.

Ha a befolyt illetékek ezen osztály kiadásait egészben nem fedeznék akkor a hiányzó összeg a társulat pénztárából utalványoztatik; ellenben ezen osztály fölöslege a társulat pénztárának esik javára.

51. §.

Az osztályigazgató fel van hatalmazva az osztály ügyei érdekében a bel- és külföld hasonnemű intézeteivel, az osztály megegyezése folytán összeköttetésbe lépni.

52. §.

Panaszok ez osztály ügyvezetése ellen a választmányhoz nyujtandók be, mely az ügyet szigoruan részrehajlás nélkül tartozik elintézni.

53. §.

Miután az előbbi pontok szerint ez osztály feladata a budapesti és vidéki kereskedőket helykeresőkkel díj nélkül érintkezésbe hozni, s ez által azon nem csekély czél elérésére törekedni, hogy kereskedőink és

kereskedelmi vállalataink szakmáihoz képest a legalkalmasabb egyének választassanak, s miután a társalat feladata egészben véve a kereskedő osztály míveltségét és képzettségi fejlődését előmozditani, mindezen üdvös czélok előmozditása végett fentartja magának a főnököket bizalmasan felkérni ezen osztály pártfogására.

V. SZAKASZ.

A szükségben lévő pályatársak segélyezése.

54. §.

A szükségben lévő pályatársak segélyezésére a társulat *Országos segélyalapja* szolgál. Ez alap a társulati vagyon egy külön kezelt részét képezi s mint minden alapitvány, az igazgatóság közvetlen felügyelete alatt áll.

Mindaddig, mig az alap 20,000 frtot el nem ért, az évi bevételek egy negyede fordítható csak segélyezésre s bocsátható évi zárlatkor a választmány rendelkezésére, mely a rendelkezésre bocsátott összeg felhasználásáról az igazgatóságnak havonkint jelentést tesz.

55. §.

Az alap czélja, segélyre szorult kartársaknak segélyeket nyujtani és pedig:

a) elaggott és keresetképteleneknek;

b) betegségből lábbadozóknak, ha hosszabb betegség folytán kenyérkeresetüket vesztették;

c) kegyadományokat elhunyt kartársak elszegényült özvegyei és árváinak;

d) különösen figyelemreméltó esetekben keresethiányban szenvedő alkalmazottaknak segélyeket vagy útidíjakat;

e) mindaddig, mig hazánkban keresk. nyugdíjintézmény létre nem jő, közvetiteni a járadékbiztositást biztositó intézeteknél, esetleg hozzájárulni a biztositási befizetésekhez.

56. §.

A segélyezéseknél kor, rokkantság, családi állás különös figyelembe vétetnek és pedig:

a) ha munkaképes, a folyamodónak ki kell mutatnia, hogy legalább egy hó óta van eredmény nélkül előjegyezve valamely hazai keresk. ifj. egylet helyeszközlő osztályánál;

b) a segélyt igénybe vevő ilyen tag köteles az egylet közbenjárása folytán valamely helyeszközlő osztály által ajánlott állást elfoglalni, bármily csekély fizetésű legyen is az. Méltányos kivételek csakis nős folya-

modóknál tehetők, kik beleegyezésük nélkül lakhely-változtatásra nem kényszerithetők;

c) munkaképtelenség okozta segély-igénynél a segély legföljebb egy évre nyujtható s továbbra való igénybe vétel iránt ujólag kérelmezendő;

d) a segélyt élvező nőtlen tag oly mérvű megbetegedése, mely a kórházba való fölvételt igazolja, a kóros állapot tartamára megszünteti a segélyezést. Kivételt képeznek az oly városokban lakó segélyezettek, hol kereskedelmi kórházak nincsenek;

e) ha a segélyre igényt tartó keresetnélküli tag hajlandó a várost elhagyni, mielőtt még segélyben részesült volna, neki a választmány által meghatározott utidíj szolgáltatandó ki.

VI. SZAKASZ.

A társulat feloszlásáról.

57. §.

A társulat feloszlása csakis különösen e végből egybehivott közgyülés határozata folytán történhetik. E gyülésen a társulati összes tagok két harmadának személyes jelenléte szükséges. Döntő határozat hozatalára szükséges, hogy a feloszlásra szavazók legalább háromnegyedű arányban álljanak egynegyed ellenében.

58. §.

Ha a társulat feloszlása az előbbi pont szerint eldöntetett, ezen intézkedés, valamint a vagyon hováforditási határozat foganatositás előtt a magyar kir. belügyministeriumnak beterjesztendő. Ezen utolsó közgyülés rendeli el a társulati vagyon hováforditását is, miután a társulat egy tagja sem számithat osztalékra a társulati vagyonból; ez utolsó közgyülés határozatai szerint ez más hasonnemű czélok kifejtését eszközlő intézetek vagy kereskedelmi és nemzetgazdasági czélú közegek között fog elosztatni. A pénzzé tenni határozott ingó vagyont a gyülés választott megbizottjai árusitják el. Ugyane bizottmány jár el minden elintézendő dologban.

59. §.

Ha a társulat az alapszabályokban meghatározott czélt és eljárást, illetőleg hatáskörét meg nem tartja, a kir. kormány által, a mennyiben további működésének folytatása által az állam, vagy az egyleti tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, haladéktalanul felfüggesztetik s a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is oszlattatik, vagy esetleg az alapszabályok legpontosabb megtartására különbeni feloszlatás terhe alatt kötelezetik.

Házi szabályok.

I.

Az összes helyiség az egész társulat sajátja, mely kora reggeltől estig, és pedig választmányilag meghatározandó órákban nyitva áll, abban egy tag sem követelhet más felett előjogot vagy kivánságot.

II.

A társulat könyvtára, olvasó-terme, hirlapjai, tekeasztalai s más játékeszközök a tagok használatára bocsáttatnak.

III.

A társulati könyvtárból könyvek hetenkint kétszer, a választmány által meghatározott napokon és időben, adatnak ki megfelelő biztositék mellett. Az átvett könyvek tisztán és jó állapotban adandók a könyvtárba vissza. Minden okozott kár, vagy elveszett könyv az illető által egész értékben megtéritendő. Továbbá azon könyvekért is kártérités fizetendő, melyek a kitűzött időpontig (3 hétig) vissza nem adatnak.

Hirlapok, földképek, encyclopaedicus művek és egyéb irományok a helyiségből el nem vihetők.

IV.

Felolvasásoknál, a társulat gyülésein és az olvasó-termekben csend kivántatik, egyáltalában a műveltség igényeinek megfelelő magaviselet minden tag részéről feltételeztetik.

V.

Minden tagnak saját jó indulatából, a mennyire lehet, kimélnie kell a társulat vagyonát, ha ellenkezőleg bár ki is kárt okoz, ezért felelős, és a kár megtéritése tőle követelendő, súlyosabb eseteknél az alapszabályok 9. §-a foganatositható.

VI.

Játszó eszközökért, u. m. tekézés, dominó, kártya, sakk stb. a játékdíj a kifüggesztett díjszabály szerint, az arra megbizott társulati

szolgának fizetendő és a fizető tag köteles a fizetett összeget a társulati pénztár-naplóba beirni.

VII.

A tekeasztaloknál az illető játszók, ha valamely tag előjegyezteti magát, félórai játszás után a tekeasztalt az előjegyzettnek minden vonakodás nélkül átengedni kötelesek.

Ha a játszók száma kettőnél több, ezek az előjegyzőnek az előjegyzéstől számitandó egy óra mulva tért engedni kötelesek, a szolga kötelessége a történt előjegyzést a játszókkal azonnal közölni.

VIII.

A társulat helyiségében csak oly kártyát szabad használni, a melynek boritéka az egyleti pecséttel van ellátva.

IX.

A társulat helyiségében minden nyerészkedő (hazard) játék tiltva van.

X.

Ajánlatok vagy panaszokra nézve az alapszabályok 35. §. következő része:

»A titkár felügyelete alatt egy javaslat- és panasz-könyv áll a tagok rendelkezésére, melyben minden tag bejegyezheti javaslatait és panaszait stb.« — figyelembe veendő.

Kisebb bajok elintézése szóbelileg történik.

A társulat tagjai sorából kizárt egyén a helyiségeket mint vendég sem látogathatja meg.

XI.

Hirlapok megrendelése s könyvek vétele a választmány intézkedései folytán történik, szabadságában állván minden tagnak a javaslatkönyvben ez iránt előterjesztést tenni.

XII.

Aláirási ivek, folyamodások segélyért, felhivások adakozásra, hirdetések a társulat helyiségeiben egyedül csak a választmány engedélye folytán köröztethetnek és tétethetnek ki.

XIII.

A tagsági díjak előre, a társulati pénztárnok és ellenőr által kiállitott nyugta mellett szedetnek be.

Ezen nyugták a tagoknak beléptekor a társulati helyiségekbe igazolásul szolgálnak s kivánatra előmutatandók.

XIV.

Vendég az alapszabályok 61. § a értelmében csak társulati tag kiséretében látogathatja meg a helyiségeket, mely esetben az e végre nyitott vendég-könyvbe a bevezető tag saját s a vendég nevét s a bevezetés napját följegyezni tartozik.

XV.

A társulat helyiségében a szolgálattétel a szolgák által pontosan teljesittetik, kiket magánügyben a társulat helyiségein kivül használni nem szabad.

Borravalót elfogadni a szolgáknak tilos.

Ebet a társulat helyiségeibe hozni nem szabad.

XVI.

A házi rend szoros megtartása felett őrködni különösen a háznagy és a 30-as bizottság tagjai hivatvák, mely bizottságnak egy-egy tagja esténkint mint a választmány képviselője jelen van, és a bizottság jelvényét viseli. Minden bizottsági tag fel van hatalmazva, hogy előforduló esetekben saját hivatalos óráján kivül a házi rend fentartása érdekében bármikor eljárhasson.

Szávoszt Alphons s. k.
társulati elnök.

51.545 szám
VII.

Látta a magyar királyi belügyminister.

Budapesten, 1888. évi augusztus 2-án.

A minister helyett:

(P. H.) *Lukács György,*
államtitkár.

VIII. A társulat szervezete.

1866. és 1891.

1866.

I. Tisztikar.

Elnök: Weninger Vincze.
Alelnök: Kemény László.
Első titkár: Fábián Gyula.
Másodtitkár: Keller Alajos.
Pénztárnok: Korény Ágoston.
Könyvtárnok: Litassy József.

II. Választmány.

Alter Ede
Buchfellner Gyula
Győry Pál
Inczédy Ferencz
Jálics Ignácz
Kiss Kornél.

III. Helyeszközlő osztály.

Igazgató: Buchfellner Gyula.
Jegyző: Tettei Nándor.
Tagok: Gruber Vilmos
Kerstinger György
Rajnay Gergely
Szilády Béla.

1891.

I. A választmány.

a) Tisztikar.

Örökös tiszteletbeli elnök: Dr. Herich Károly.
Elnök: Szávoszt Alphons.
Örökös tiszteletbeli alelnök: Tettei Nándor.

Alelnökök: Marton Alajos
Wollák Soma
Benkő Gyula.
Főtitkár: Demeter József.
Titkárok: Krizsa Bálint
Bodendorfer Géza.
Főpénztárnok: Woczasek Lajos.
Pénztárnok: Kaloszek Ferencz.
Könyvelő: Schneller Hugó.
Ellenőr: Dr. Wolf György.
Főkönyvtárnok: Rehák János.
Könyvtárnok: Szendrei Károly.
Háznagy: Domby Ignácz.

b) Választmányi rendes tagok.

Bene Pál
Bengyel Zsigmond
Bodendorfer Sándor
Brém György
Csekey Dezső
Dvorzsák Károly
Gál Imre
Gaál Gerencz
Glósz Béla
Heyek Ede
Jéhn István
Kreutle István
Kronberg József
Marosi Ferencz
Naményi Zsigmond
Németh Viktor
Pocsu Leó
Reimann Gyula
Rétay Béla
Scheible Ármin
Steiner József
Storer Győző
Szegő Imre
Szénássy Gyula
Vetéssy Mihály.

c) Választmányi póttagok.

Bayer Gyula
Hornung János
Heintzl Károly
Jancsár József
Kosztka Lajos
Kovách András
Knopper Károly
Lechner Gyula
Makláry Béla
Nyári Soma
Rétay Imre
Sándor István
Schönwald József
Schuszter Emil
Szentimrey Dezső

II. Az igazgatóság.

Igazgatósági elnök: Szávoszt Alphons.
Jegyző: Benkő Gyula.

Igazgatósági tagok:

Bánhegyi József
Benkő Gyula
Bischitz Lajos
Del Medico Ágoston
Dietrich Emil, lovag
Édeskuty Lajos
Falk Zsigmond, lovag
Hüttl Tivadar
Illés Ferencz
Jálics Géza
H. Jellinek Henrik
Kertész Tódor
Kollarits Jenő
Kreische Antal
Kunewalder L. M.
Kunz Ferencz
Marton Alajos
Mössmer József
Rausch Ferencz
Saxlehner Árpád
Schneller Alajos
Titsch Gyula
Tömöry Károly
Wollák Soma.

III. Bizottságok,

a választmány tárgyalásainak előkészitése, illetőleg végrehajtására. A társulat bizottságai épen ugy, mint a választmány, ügyrenddel és saját szervezettel birnak. Minden választmányi ülés előtt ülést tartanak, az ügyeket előkészitik s a választmánynak javaslatot tesznek. Az osztály- és hatáskörükbe terelt határozatokat foganatositják, végrehajtják. Ezek:

a) A szakművelő-bizottság.

Elnök: Szávoszt Alphons.
Jegyző: Pacsu Leó.

TAGOK:

Demeter József
Domby Ignácz
Gál Imre
Kronberg József
Rétay Béla
Szénássy Gyula.

b) Pénzügyi bizottság.

Elnök: Wollák Soma.
Alelnök: Bodendorfer Sándor.
Jegyző: Krizsa Bálint.

TAGOK:

Demeter József
Domby Ignácz
Kaloszek Ferencz
Pacsu Leó
Rehák János
Rétay Béla
Scheible Ármin
Schneller Hugó
Steiner József
Szegő Imre
Woczasek Lajos
Wolf D. György.

c) Könyvtári bizottság.

Elnök: Benkő Gyula.
Jegyző: Szendrei Károly.
Pénztárnok: Rehák János.

TAGOK:

Bayer Gyula
Bene Pál
Csekey Dezső
Demeter József
Jancsár József
Naményi Zsigmond

Scheible Ármin.

d) Mulatságrendező bizottság.

Elnök: Marton Alajos.
Alelnök: Rétay Béla.
Jegyző: Bodendorfer Géza.
I. Pénztárnok: Reimann Gyula.
II. Pénztárnok: Heyek Ede.
Ellenőr: Brém György.

TAGOK:

Achtzehner József
Bengyel Zsigmond
Demeter József
Éder Ágoston
Eglmayer Károly
Édeskuty Lajos, ifj.
Glósz Béla
Kishalmy Miska
Klinda Iván
Kreutle István
Krizsa Bálint
Kronberg József
Lechner Gyula
Marosi Ferencz
Mattyasovszky Béla
Németh Viktor
Pacsu Leó
Pálmai József
Rétay Imre
Roxer Béla
Sándor István
Schuszter Emil
Stessel Nándor, ifj.
Storer Győző
Szegő Imre
Szénássy Gyula
Szentimrey Dezső
Schönwald József

Vetéssy Mihály.

e) Helyeszközlő osztály.

Igazgató: Bodendorfer Sándor.
Jegyző: Szegő Imre.
Ellenőr: Németh Viktor.

TAGOK:

Bene Pál
Demeter József
Domby Ignácz
Dvorzsák Károly
Hornung János
Jéhn István
Makláry Gyula
Schneller Hugó
Vetéssy Mihály.

f) Felügyelő 30-as bizottság.

Elnök: Domby Ignácz, háznagy.
Jegyző: Szendrei Károly.

TAGOK:

Bayer Sándor
Berta Béla
Bohner Ferencz.
Dimitrijevics Csedomilj
Dömötör Ádám
Feldmann Antal
Haberern Gusztáv
Hoffmann Árpád
Jancsár József
Kishalmy Miska
Knopper Károly
Kovách Endre
Kozma Lajos
Krizsa Bálint
Lechner Gyula
Macharovszky György
Mattyasovszky Béla
Németh Viktor
Neubauer Károly
Nyári Soma
Pacsu Leó
Pálmai József
Petrovics Nándor
Puskás Lipót
Révay Andor
Riedl Frigyes
Schuszter Emil
Szabó Ákos
Szojka Miklós
Vetéssy Mihály.

IV. Állandó választott titkár:

T. Kádár Kálmán.

V. Számvizsgáló bizottság.

Zachár Gyula
Mihályi Ferencz.
Hubenthal Lipót.

IX. Tisztikar és választmány.

1866—1891.

A társulat összes tisztviselői és választmányi tagjainak névjegyzéke, az alapitástól kezdve.

ELNÖKÖK:

Weninger Vincze ..	1866—1869	Ádám Károly	1876—1878
Keleti Károly	1869—1873	Dr. Herich Károly .	1879—1887
Wodianer Béla	1873—1874	Szávoszt Alphons ..	1887—
Horn Ede	1874—1875		

ALELNÖKÖK:

Kemény László	1866.	Mitterdorfer Gusztáv	1873—1874
Tettei Nándor	1866—1868, 1874—1884	Eleőd Józsa	1880—1882
		Schneller Alajos ..	1882—1888
Fischer Sándor	1868—1869	Hubenay József	1884—1885
Fabián Gyula	1869—1870	Benkő Gyula	1886—
Buchfellner Gyula ..	1870.	Saxlehner Árpád ..	1888—1889
Korény Ágoston ..	1870—1872	Marton Alajos	1889—
Hanzély Ferencz ..	1872—1873	Wollák Soma	1889—

I. TITKÁROK:

Fábián Gyula	1866—1869	Hoffmann Lajos	1873—1874
Keller Alajos	1869.	Benkő Gyula	1879—1882
Hanzély Ferencz ..	1869—1871	Mihályi Ferencz	1882—1884
Héder Sándor	1871. 1885—1886	Bodó János	1884—1885
		Rausch Gyula	1886—1887
Mitterdorfer Gusztáv	1871—1872	Pacsu Leó	1887—1888
Mayer Miksa	1872—1873, 1874—1879		

FŐTITKÁROK:

Pacsu Leó	1888—1889	Bodendorfer Sándor	1890—1891
Tóth Kálmán	1889—1890	Demeter József	1891—

II. TITKÁROK:

Keller Alajos	1866—1868	Bodó János	1880—1881
Reitszám József	1868—1869	Mihályi Ferencz	1881—1882
Leonhárd Mór	1869—1870	Szüts István	1882—1884
Mezőfi Gedeon	1870—1871	Szabó István	1884.
Hübler Mihály	1871—1872, 1875—1878	Ruder Ignácz	1884—1885
		Szénássy Gyula	1885.
Zádor Lajos	1872—1874	Vutsák Béla	1885—1886
Hubenay József	1874	Pacsu Leó	1886—1887
Torma István	1874—1875	Németh K. Géza	1887—1888
Nyári Lajos	1878—1880		

TITKÁROK:

Hermann Antal	1888.	Flanyek Károly	1890.
Mann Károly	1888—1889	Gindl Ödön	1890.
Müller Antal	1889.	Hellvig Manó	1890—1891
Roxer Béla	1889—1890	Krizsa Bálint	1891—
Sauer György	1889.	Bodendorfer Géza	1891—
Gaál Ferencz	1889—1891		

VÁLASZTOTT ÁLLANDÓ TITKÁROK:

Luzsa István	1872.	Ott József	1882—1883
Zádor Lajos	1872.	Merluzzy Károly	1883.
Hajós Károly	1873—1877	Benedek János	1884—1886
Suda Kálmán	1880—1881	T. Kádár Kálmán	1886—

I. PÉNZTÁRNOKOK:

Korény Ágoston	1866—1868	Horváth Mihály	1874—1878
Göllner Gyula	1868—1869	Schneller Alajos	1878—1882
Markó Albert	1869—1870	Tarr Sándor	1882.
Mayer Miksa	1870—1871	Hubenthal Lipót	1883—1884
Plahy Kálmán	1871—1873	Szüts István	1884—1885
Dlauchy Kálmán	1873—1874	Ruder Ignácz	1885—1888

FŐPÉNZTÁRNOKOK:

Ruder Ignácz	1888—1889	Woczasek Lajos	1889—

II. PÉNZTÁRNOKOK:

Warther József	1868—1869	Tibély Ágost	1874.
Váray József	1869—1870	Borsos Ádám	1874—1875
Mittly Gyula	1870—1871	Diga Nándor	1877—1880
Plahy Kálmán	1871.	Rubletzky István	1880.
Magyary Ferencz	1871.	Beregszászy Pál	1881—1887
Wabrosch János	1871—1872	Pacsu György	1887—1888
Pöschl Albin	1872—1874 1875—1876		

PÉNZTÁRNOK:

Kaloszek Ferencz 1888

ELLENŐRÖK:

Hadrava Károly	1874—1876	Pardovits Gábor	1883—1886
Schneller Alajos	1876—1878	Kraul Lajos	1887—1888
Kasenszky Árpád	1878.	Hollop János	1888—1889
Stratzinger Gusztáv	1878.	Németh K. Géza	1889.
Veszprémi Samu	1878—1881 1886—1887	Dvorzsák Károly	1889—1890
		Bevall Sándor	1890—1891
Hubenthal Lipót	1881—1883	Wolf D. György	1891—

KÖNYVELŐK:

Németh K. Géza	1888—1889	Schneller Hugó	1890—
Vogel Béla	1889—1890		

I. KÖNYVTÁRNOKOK:

Litassy József	1866—1868	Patz Gusztáv	1878—1880
Petrik Géza	1868—1869	Mihályi Ferencz	1880—1881
Krenner Károly	1869—1870	Dobrovolszky János	1881—1882
Nyári Lajos	1870.	Rubletzky Károly	1882
Zellhofer István	1870—1871	Szabó István	1883—1884
Fiedler Frigyes	1871—1872	Jeszenszky Sándor	1884—1886
Fulda Alajos	1872—1873	Tiringer Béla	1886—1887
Makáry Gerő	1873—1878	Tóth Kálmán	1887—1888

FŐKÖNYVTÁRNOKOK:

Szegő Imre	1888—1890	Rehák János	1890—

II KÖNYVTÁRNOKOK:

Németh Titus	1868—1869	Bodó János	1879—1880
Tóth Lajos	1869—1870	Dobrovolszky János	1880—1881
Fiedler Frigyes	1870—1871	Szabó Zsigmond	1881.
Fulda Alajos	1871—1872	Rubletzky Károly	1881—1882
Vass Antal	1872.	Szabó István	1882—1883
Kladifkó Vilmos	1872—1873	Benedek Árpád	1883—1884
Meskó Elek	1873.	Pacsu Leó	1884—1886
Michelbauer Gyula	1873—1874	Fellegi József	1886—1887
Berinkey Gyula	1874.	Maurer Aladár	1887—1888
Patz Gusztáv	1874—1878		

KÖNYVTÁRNOKOK:

Keinberg Elek	1888.	Bene Pál	1890—1891
Scheible Ármin	1888—1889	Szendrei Károly	1891—
Richter István	1890.		

HÁZNAGYOK:

Makáry Gerő	1879—1880	Hollop János	1889—1890
Rubletzky István	1880—1887	Domby Ignácz	1890
Drózd József	1887—1889		

SZÁMVIZSGÁLÓK:

Korény Ágoston	1870—1871	Vargha Albert	1879—1887
Sámson Sándor	1870—1872	Suda Kálmán	1879—1880
Farkas Gyula	1870—1872		1884—1888
Mezőfi Gedeon	1871—1872	Lubich Emil	1880—1889
Joób Károly	1872—1874	Romeiser Béla	1880—1881
Luzsa István	1872—1879	Walkó Lajos	1880—1884
Pittner Emil	1872—1874	Hubenthal Lipót	1887—
Dlauchy Ágost	1874—1876	Zachár Gyula	1888—
Krebsz János	1874—1879	Mihályi Ferencz	1889—
Hadrava Károly	1876—1879		

VÁLASZTMÁNYI TAGOK:

Áts János	1874.	Bakay József	1888—1890
Adler Ferencz	1886—1887	Balassa V. Mihaly	1890—1891
Alexy Sándor	1883—1884	Balogh József	1884—1885
Alter Ede	1866—1868	Bandhauer János	1887—1888

Baumerth István .. .. 1885—1890
Baumgartner Adolf 1885—1887
Bayer Gyula .. .. .. 891—
Beck Dénes .. .. .. 1873—1877
Béky Béla .. .. 1889.
Bene Pál .. .. 1889—
Benedek Árpád .. .. 1884.
Benes József .. .. .. 1888—1889
Bengyel Zsigmond .. 1891—
Benkő Gyula .. .. .. 1883—1884
Beráts János .. .. .. 1876—1881
Beregszászy Pál .. .. 1887—1888
Berger Imre .. .. .. 1889—1891
Berinkey Gyula .. .. 1877—1880
Bevillaqua József .. 1875—1876
Bieber Ferencz .. .. 1877—1878
Blázy Gyula .. .. .. 1888—1890
Bodendorfer Sándor { 1885—1890, 1891—
Bodó János .. .. 1881—1884
Borhegyi Ferencz .. 1882—1883
Borsos Ádám .. .. .. 1874—1875
Braun Lajos, ifj. .. .. 1873—1874
Brém György .. .. . 1890—
Brenner Imre .. .. { 1875—1877, 1879—1881
Brunner Dezső .. .. 1888—1889
Brust Dávid .. .. . 1874—1875
Buchfellner Gyula .. 1866—1869
Busfy Korlát .. .. .. 1881—1883
Calderoni József .. .. 1889—1891
Csabány János .. .. 1889.
Császár Rezső .. .. 1886—1888
Csekey Dezső .. .. . 1889—
Csorba Samu .. .. .. 1875—1876
Czájlik Lajos .. .. .. 1887—1890
Czúczor A. József .. 1885—1886
Demeter Ferencz .. 1881—1888
Diga Nándor .. .. { 1876—1877, 1880—1881, 1884—1885
Dióssy János .. .. .. 1887—1891
Dlauchy Ágoston .. 1873—1874
Dobay János .. .. .. 1882—1883
Domby Ignácz .. 1889—1890
Dózsa Ferencz .. .. 1877—1881
Droppa Gyula .. .. 1880—1883
Drozd József .. .. .. { 1886—1887, 1889—1891
Dvorzsák Károly .. 1890—
Duchony Árpád .. .. 1889—1890
Eisenfels József .. .. 1890—
Erenits Pál .. .. 1870.
Érsek Károly .. .. 1870—1873
Fábián Gyula .. .. { 1871—1873, 1875—1876
Fancler Béla .. .. .. 1884—1890
Fekna Elek .. .. .. 1874—1875
Fódor János .. .. .. 1879—1881
Földváry Imre .. .. 1882—1884
Fövényi János .. .. { 1874—1875, 1879—1881
Fraenk A. Emil .. .. 1889—1890
Fulda Alajos .. .. .. 1873—1874
Gaál Ferencz .. .. { 1888—1889, 1891—
Gál Imre .. .. 1891—
Gast Ignácz .. .. 1886—1887
Gerzsó Károly .. .. 1880—1882
Glaser Vilmos .. .. .. 1879—1881
Glósz Béla .. .. 1890—
Greiner Soma .. .. .. 1881—1882
Grubern Károly .. .. 1885—1887
Gubits János .. .. .. 1888—1891
Gyene Gusztáv .. .. 1879—1881
Gyenes Lajos .. .. .. 1884—1885
Győry Pál .. .. 1866—1869

Hajós Károly .. .. .. 1872.
Hanzély Ferencz .. 1873.
Haris Mihály .. .. .. 1871.
Harsányi Lajos .. .. 1882.
Hay Gyula .. .. 1876—1877
Héder Sándor .. .. 1871. 1885. 1886—1887
Heinzl Károly .. .. 1891—
Herczeg Zsigmond .. 1883—1884
Heyek Ede .. .. 1891—
Herzl József .. .. .. 1868—1869
Hoffmann Lajos .. .. 1873—1874
Hollop János .. .. .. 1885—1886. 1887—1888. 1890—1891
Horkay F. Lajos .. 1885—1886
Hornung János .. .. 1885—1886. 1891—
Horváth János .. .. 1876—1877
Horváth Károly .. .. 1873—1874
Horváth Mihály .. .. 1878—1880
Hubenay József .. 1868—1870. 1872—1874
Huszár István .. .. .. 1879—1881
Hutiray Lajos .. .. .. 1876—1877
Hübler Mihály .. .. 1870—1871
Imreh Farkas .. .. .. 1872—1874
Imrédy Ferencz .. .. 1866—1869
Ivanits Miklós .. .. .. 1883—1887
Jálics Géza .. .. 1866—1868
Jancsár József .. .. .. 1891—
Jéhn István .. .. 1891—
Joannovits Dömе .. 1884—1887
Joó Gyula .. .. 1889—1891
Joób Károly .. .. .. 1870—1876
Kaletzky Alajos .. .. 1875—1876
Kalik János .. .. 1890—1891
Kallina Gyula .. .. .. 1874—1875
Kalivoda Imre .. .. 1886—1887
Kálna Béla .. .. 1889—1891
Károlyi György .. .. 1880—1882
Karsai Soma .. .. .. 1879—1884
Kerekes Miklós .. .. 1883—1884
Kernáts Mihály .. .. 1877—1878
Kirchknopf M. .. .. 1871—1872
Kiriák Gergely .. . 1889—1890
Kiss Kornél .. .. .. 1866—1868
Kléber Imre .. .. .. 1871—1872
Klein Kálmán .. .. .. 1884—1885
Klinger Ferencz .. .. 1868—1870
Knopper Károly .. 1891—
Komáromy Zoltán .. 1881—1882
Kosztka Lajos .. 1891—
Kovách András .. .. 1891—
Köd Mihály .. .. .. 1879—1880
Körömy Ferencz .. 1868—1870
Králik Nándor .. .. 1887—1890
Kraul Lajos .. .. .. 1886—1887. 1888—1891
Krebsz János .. .. .. 1872—1873
Kreutle István .. .. 1890—
Kronberg József .. .. 1889—
Kubek Iván .. .. 1887—1888
Kunz Ferencz .. .. .. 1881—1882
Kurucz F. Károly .. 1884—1885
Laczkovits Antal .. 1870—1872
Láhm Károly .. .. .. 1887—1889
Lechner Gyula .. .. 1890—
Lippert Gyula .. .. 1883—1887. 1888—1890
Liptay Gyula .. .. .. 1883—1884
Liptay Pál .. .. 1875—1884
Ludmann Vilmos .. 1878—1879
Luka László .. .. .. 1881—1882
Mády József .. .. .. 1874—1875
Mahler Jakab .. .. .. 1870.

Makáry Gerő .. .. 1883. 1885—1889
Makláry Béla .. .. .. 1891—
Mann Károly .. .. .. 1889—1891
Marosi Ferencz .. .. 1891—
Mayer József .. .. .. 1870—1873
Mayer Miksa .. .. 1874. 1879—1881
Medek Elek .. .. .. 1878—1880
Mészáros Lajos .. .. 1885.
Mezőfi Gedeon .. .. 1868—1869 1871—1872
Mihályi Ferencz .. 1879—1880 1884—1885
Millig Ádám .. .. .. 1872—1873
Mitterdorfer Gusztáv 1872—1874
Mittly Gyula .. 1871—1872
Molnár Imre .. .. .. 1879—1880
Müller Antal .. .. 1888—1889
Nagy Mihály .. .. .. 1890—1891
Naményi Zsigmond 1890—
Németh Viktor .. .. 1890—
Németh Zsigmond .. 1868—1870
Netschow János .. .. 1878—1880
Netter Károly .. .. .. 1881—1882
Nimmerfohl Vilmos 1874—1875
Nyári Lajos .. .. .. 1875—1878 1880—1886
Nyári Soma .. .. .. 1891—
Ott Lajos .. .. 1881—1884
Ötvös Endre .. .. .. 1877—1878
Pacsu György .. .. 1888—1889
Pacsu Leó .. .. 1889—
Pardovits Gábor .. .. 1886—1887
Patsu István .. .. .. 1872.
Patz Gusztáv .. .. .. 1884—1885
Perl Miksa .. .. 1879—1881
Pertik Béla .. .. 1877—1881
Petersilka Sándor .. 1883—1884
Pietsch Gyula, ifj. .. 1879—1880
Pintschoff Mór .. .. 1883—1884
Plahy Kálmán .. .. 1870—1871
Polonyi János .. .. .. 1880—1881
Popovits Sándor .. 1890—1891
Rausch Ferencz .. .. 1886—1887
Rausch Gyula .. .. 1884—1886 1887—1890
Rehák János .. .. .. 1889—1890
Reimann Gyula .. .. 1890—
Reiner Imre .. .. .. 1889—1890
Reinitz Lajos .. .. 1876—1879
Rétay Béla .. .. 1888—
Rétay Imre .. .. 1891—
Révai Leó .. .. 1880—1884
Roháts László .. .. 1884—1885
Rosenberg Leó .. .. 1879—1880
Rubletzky István .. 1877—1880 1887—1890
Rubletzky Károly .. 1880—1881
Ruder Ignác .. .. .. 1884—1885 1889.
Sámson Sándor .. .. 1868—1869
Sándor István .. .. .. 1891—
Saxlehner Árpád .. 1882—1883 1887—1888
Sebő Zsáki .. .. .. 1878—1879 1885—1886
Seibriger Traugott 1879—1881
Sigmund Gusztáv .. 1882—1883
Singhoffer Géza .. .. 1890.
Stampfel Károly .. 1887—1889
Stefanszky József .. 1880—1881
Steiner József .. .. .. 1887—
Storer Győző .. .. .. 1891—
Scheible Ármin .. .. 1890—
Schneller Alajos .. .. 1875—1876
Schnier Ottó .. .. .. 1888—1889
Schönwald József .. 1891—

Schulek Sándor .. .. 1868—1870
Schuszter Emil .. .. 1891—
Schüller Ferencz .. .. 1890—1891
Szalády Géza .. .. .. 1887—1888
Szegő Imre .. .. 1890—
Szénássy Gyula .. .. 1891—
Szentimrey Dezső .. 1891—
Szentkirályi Tivadar 1884—1885
Szivessi Ignácz .. .. 1872—1877
Szlávik Zsigmond .. 1888.
Szlovák Károly .. .. 1875—1876
Szojka László .. .. .. 1889—1891
Szummerer Gyula .. 1883—1884
Szüts István .. .. .. 1886—1887
Tarr Sándor .. .. .. 1879—1882
Técsy Sándor .. .. .. 1888—1889
Tettei Nándor .. .. 1871—1874, 1884—1885
Till Hugó .. .. 1888—1889
Titsch Gyula .. .. .. 1882—1884
Torma István .. .. .. 1874—1877
Tóth Kálmán .. .. 1888—1889, 1890.
Török Bódog .. .. .. 1887—1890
Tuma Ferencz .. .. 1884—1885
Urbanek Károly .. .. 1870—1873
Utratta Károly .. .. 1883—1884
Váradi József .. .. .. 1888—1890
Vargha Albert .. .. 1873—1878
Veégh Elek .. .. .. 1875—1878
Vértessi Mór .. .. .. 1880—1883
Veszprémi Samu .. 1875—1878, 1882—1886, 1887—1889
Vetéssy Mihály .. .. 1891—
Vogel Béla .. .. 1888—1889
Vutsák Béla .. .. .. 1888—1889
Wajner Andor .. .. 1880—1883
Walkó Lajos .. .. .. 1876—1878
Walter Mihály .. .. 1870—1871
Wéber Lajos .. .. .. 1877—1878
Weinberger Ignácz 1888—1889, 1990—1891
Weiss Ernő .. .. .. 1881—1884
Weissenau János .. 1880—1890
Weiszmann Adolf .. 1881—1882
Weszter Soma .. .. 1883—1884, 1886—1889
Wienerberger József 1884—1886, 1888—1889
Woczasek Kornél .. 1890—1891
Woczasek Lajos .. .. 1883—1884
Wollák Soma .. .. 1876—1879, 1883—1888
Wolf D. György .. 1889—1891
Zámpory Kálmán .. 1884—1885
Zsiray Zsigmond .. 1874.
Zsitvay Livius .. .. 1870—1871

TÁRSULATI ÜGYÉSZEK:

Zsitvay Leó
Henszlmann Kálmán
Dr. Schreyer Jakab
Dr. Herczegh Lajos
Dr. Pick Mór

X. Pénzügyek.

Minden egyesületnek létfeltétele a rendezett pénzügyi helyzet. Mentől virágzóbbak valamely testületnek anyagi viszonyai, annál könnyebben szolgálhatja kitűzött czéljait. Hol nincs anyagi gond, ott van az ideálok igazi hazája, ott termi a szellem s a szív a legszebb gyümölcsöket. Ez magyarázza meg azon mérhetlen nagy küzdelmet, a mely az egész emberi társadalomban, a lét minden szakában oly nagy harczokat folytat. Boldog az, ki ily nyert csaták babérainak örvendhet, — de mennyien, mily sokan vannak az elbukottak...!

Ily küzdelmeket élt át a *Kereskedő ifjak társulata* is s egy negyedszázados harcznak kelle lefolynia, mig végre ma, a jövőbe vetett jogosult reménynyel dobban fel kebele.

A társulat — hála a gondviselésnek és önzetlen vezetőinek — becsületes munka árán kivivta azon megnyugtató tudatot, hogy pénzügyeit teljesen rendezte. Örvendetes e tény, a mely mindenesetre felemelő önérzetet ébreszt; de óvjon a sors az elbizakodottságtól, — ne ezt, de teremjen munkánk és törekvéseinkhez új tápot ez anyagi függetlenség.

A társulati pénztár eredete visszamegy az alakitó bizottmány működéséig, a melynek pénztárnoka Korény Ágoston volt, ki a társulat legelső pénztárnoka is lesz az alakulás után.

A társulat tehát az első alakuló közgyülésen már egy kész pénztárt vesz át, habár kicsinyt és kezdetlegest. A pénztári kezelés egészen egyszerű volt és illetőleg 1871-ig nem is létezett rendszeres kereskedelmi könyvvitel. 1869. év október haváig teljesen a pénztárnok tetszésére volt bizva, hogy tesz-e a választmánynak jelentést a pénztár állapotáról vagy sem. Ha tett, azt mindannyiszor az előzetes ülés felhivása folytán tette. Csak 1869. október havától köteleztetik a pénztárnok havi pénztári forgalmi kimutatásokat terjeszteni a választmány elé, a mely gyakorlat eltartott 1889-ig. Ez magában is haladást jelez, de mégis a választmánynak

két évtizeden át csak felületes tudomása volt a pénztári helyzetről, mert mindig csak az időnkénti közgyülésen tudta meg, hogy haszonnal dolgozik-e, avagy veszteségeket él. Évközben csak az volt az irányadó valamely utalványozásnál, hogy van-e pénz a pénztárban, de annál kevesebb figyelem fordittatott arra, hogy az esetleges készletet mily tételek terhelik. Az ily kezelés tette lehetővé azt, hogy megtámadtatott és később teljesen elköltetett a társulat egész vagyona, sőt még az alapitványok is felemésztettek. Távol legyen attól, hogy az azon évekbeni pénztárnokok és választmányok vétkes gondatlansággal vádoltassanak; fölületesek voltak mindenesetre, de a mi nem eléggé kárhoztatandó — az a helytelen szervezet és rendszer voltak, a melyek nem állják ki a legenyhébb birálatot sem. Nem az egyének becsületességéről van itt szó, a melyhez kétely nem fér és méltó tisztelet illeti; hanem azon gondatlanságról, hogy daczára annak, miszerint az egyes évek a társulat vagyonához aránylag óriási veszteségeket mutattak fel, a választmányok mégis oly előirányzatokat ajánlottak a közgyülésnek elfogadás végett, a melyek nélkülöztek minden realis alapot. Ezen sajnálatos események igazolásául álljanak itt az alábbi adatok.

Ezt megelőzőleg megjegyzendő, hogy az 1871. február hó 17-én kelt választmányi határozattal bevezettetik a kettős könyvvezetés. Korény Ágoston szerzett ez irányban érdemeket, ő rendezvén be először a könyveket a kereskedelmi rendszeres könyvvezetés elvei alapján. 1873-ban ujabban és tisztább alapokra fekteti azt Vargha Albert és 1874-ben egy pénzkezelési utasitás is készül és léptettetik életbe.

1866. augusztus 31-én jelenti a pénztárnok, hogy a társulat készpénz tartozása 996 frt 76 kr. Az év végén ez adósság túlhaladja az 1200 frtot, azonban a leltár szerinti vagyon oly tőkét képvisel, hogy az első évi zárlat 1326 frt 67 kr. tiszta vagyont tüntet fel. 1867. végén a társulat kifizette minden tartozását és 2730 frt 03 kr. vagyonnal számol be. A gyarapodás évről-évre tart és 1873-ban eléri tetőpontját, midőn az összvagyon 11.248 frt 54 krt tüntet fel És daczára annak, hogy vagyon szempontból ez év sikerültnek mondható, mégis a tényleges kiadások 1380 frt 32 krral haladták meg az előirányzatot. E túlkiadás teljesen indokolt volt akkor, mert a társulat egy igen dicséretes vállalatba fektette azt, egy kereskedelmi szakmunkát iratván meg és adván ki; mégis elég figyelmeztetésül szolgálhatott volna a választmány-

nak arra nézve, hogy az 1874-ik évi költségelőirányzatot a legóvatosabban állitsa egybe. Annál is inkább szükséges lett volna ez, mert a tagsági létszám 672-ről 645-re csökkent és a beállott általános pénzválság folytán nem a tagság növekedésére, hanem és kizárólag annak csökkenésére lehetett, sőt kellett volna következtetni. És ha igy számit a választmány, a pénzügyi egyensúly föntartására, egy szerencsés véletlen is szolgálatába szegődhetett volna. T. i. a váczi-utczai helyiségek bérletét, a mely évi 2000 frtba került, a háztulajdonos 1874. április havára felmondotta. Módjában állott volna tehát a választmánynak egy kisebb és olcsóbb helyiségről gondoskodni. Mindezekkel szemben, mellőzve a szerényebb gazdálkodást, a szervita atyák bérházában felvétetik egy 2800 frtos bérlemény egyrészt, másrészt pedig előterjesztetik a közgyülésnek egy rendkivül vérmes reményű költségelőirányzat az 1874-ik évre.

Hogy ezen költségvetés mennyire nem volt realis, álljon itt annak csak egyetlen tétele. 1873-ban ugyanis befolyt tagsági díjakban 5092 frt 50 kr.; ezzel szemben előirányoztatik 6815 frt; vagyis az akkor papiron létezett 645 taggal szemben, a mely számból, tekintve a tagok nem állandó helyzetét, legalább 15—20% mindig, sőt kedvezőtlen viszonyok között még 30% is leütendő, mégis 650 tagra eső rendes illetmények bevételével biztattatik a közgyülés. Ezen egy tételnél tehát 1722 frt 50 krral több bevétel irányoztatik elő, semmint volt a megelőző év ugyanezen tételének jövedelme. Az eredmény az lett, hogy e czimen 1874-ben befolyt 5067 frt 60 kr, vagyis 1748 frttal kevesebb; a tagok létszáma leapadt 489-re; a végeredmény pedig az egész üzleti évre nézve 1586 frt veszteséget tüntetett ki.

Ezen kétségtelen számadatok sem ábránditották ki az intézőket nagy tévedéseikből; mert az 1875. évi előirányzat sem állott komolyság tekintetében hátrább az előbbinél. Álljon itt ebből is két előirányzati tétel. A mult évben befolyt 5067 frtnyi tagsági díjakkal szemben — daczára, hogy a társulatnak csak 489 tagja van — 550 tag után s a mellékilletményekkel együtt 6045 frt irányoztatik elő, vagyis 977 frt 40 krral több; a játékdíjaknál pedig a mult évi 2368 frt 19 kr. tényleges bevétellel szemben 3000 frt, tehát 631 frt 81 krral több. A két tétel együttvéve 1609 frt 21 krral kivánja emelni a mult évi jövedelmeket. Az eredmény a tagsági díjaknál 3080 frt 50 kr., a játékdíjaknál pedig 1814 frt 53 kr., a kettőnél együttvéve 5795 frt 03 kr, vagyis

3249 frt 97 krral kevesebb az előirányzatnál; a tagok létszáma leapad 371-re s az egész évi üzleti veszteség 1483 frt 71 kr. Azonban ne vélje senki, hogy talán más tételek gyarapodása okozta azt, hogy a fenti kevesebb jövedelem daczára csak 1483 frt 71 kr. a veszteség; ez onnan támadt, hogy évközben a kiadási tételek is összevonatnak 1467 frt 12 krral, vagyis hozzáadva ez összeget a tényleges veszteséghez, 2950 frt 83 krral hagyta el az előirányzat az előreláthatott valószinűséget.

És igy megy ez tovább évről-évre; nem segithetett, nem változtathatott a rendszeren Wollák Soma társulati tag s a társulat ma egyik érdemes alelnökének az 1875. és 1876. évi közgyüléseken felszólalása és óvása sem, a választmány tudta védni álláspontját, a közgyülés pedig leszavazta Wollákot. 1877-ben a választmány nem is terjeszt a közgyülés elé előirányzatot és felhatalmazást kér, hogy a nélkül intézze a társulat pénzügyeit; és a közgyülés megadta mindannyiszor a felmentvényt és most is megadja a felhatalmazást a költségvetés nélküli gazdálkodásra, egyedül azt kötvén ki, hogy a választmány »lehetőleg a mult évi előirányzat keretében mozogjon«. Igy is lőn, mert az 1878. évi mérleg is 1413 frt 73 kr. veszteséggel zárult; a tagok száma leapadt 250-re, a társulati összvagyon értéke pedig 2457 frt 52 krra, a melyet a könyvtár és a berendezések értéke képviselt.

Elpusztult tehát a társulat egész törzsvagyona, 450 forintnyi alapitványával együtt. Az öt egymásutáni év veszteségeit az alábbi kimutatás tünteti fel.

1874-ben	1.586	frt	— kr.
1875-ben	1.483	»	71 »
1876-ban	2.082	»	91 »
1877-ben	1.918	»	41 »
1878-ban	1.413	»	73 »
Összesen	8,484	frt	76 kr.

Miután a társulat anyagi erejét imigyen kimeritette, két út maradt hátra: vagy gondoskodni egy tisztességes felszámolásról, a társulat feloszlatásáról, vagy pedig a munkát elülről kezdeni.

Ily körülmények között lépett dr. Herich Károly ministeri osztálytanácsos a társulat élére. Az ő személyének vonzereje, az ő törhetlen idealismusa, mely sohasem szünt meg remélni és még kevésbé engedett tért a csüggedésnek, az ő áldozatkészséggel párosult buzgalma és kifogyhatatlan biztatása új életet ébreszt: a

társulatot megmenti a pénzügyi bukástól és két kitünő munkatársa Benkő Gyula első titkár és Schneller Alajos első pénztárnok hathatós támogatásával, nehány év alatt a társulat pénzügyeit ismét rendezi.

1883-ban a társulat vagyona 4.750 frt 43 krt tesz ki, bennfoglaltatván ebben 1.500 frtnyi alapitvány is, a mely ekkor sem kezeltetett külön, habár az ennek megfelelő készpénz összeg fölött a társulat ekkor már rendelkezett.

Ezután ismét hanyatlás áll elő. 1884-ben a mérleg 452 frt 01 kr., 1885-ben pedig 856 frt 27 kr. veszteséggel zárul, a vagyon pedig leapad 4.185 frt 16 krra. Ez inditja a választmányt arra, hogy 1885-ben egy *állandó pénzügyi bizottságot* választ, a melynek hivatása legyen a pénzügyek fölött őrködni és gyarapodását előmozditani. E bizottság működésének volt is hatása, mert az 1886. év 229 frt 16 kr. nyereményt mutat. Ez azonban csak pillanatnyi siker, mert 1887-ben a veszteség 1.022 frt 59 krt tett ki, a mely összegnek egy része fedezetet egyáltalában nem talált. A társulat ismét a teljes tönkre jutott; 1.700 frtot kitévő alapitványai felemésztettek; berendezésén és könyvtárán kivül semmiféle készpénzzel nem rendelkezett, mert az ez évben megalapitott tanfolyam alap érinthetlensége iránt kellő időben a szükséges rendelkezések megtétettek.

Dr. Herich, a kitünő elnök, hosszas betegség okán megválván a társulattól, helyét Szávoszt Alphons nagykereskedő foglalja el.

Akárhányszor ismételtetnék az, hogy dr. Herich a társulatnak új életre ébresztője és Szávoszt annak újbóli alapitója lett, — nem volna kimerithető a hála azon őszinte záloga, a melylyel irántuk e társulat ifjusága viseltetik s a melyet e jeles hazafiak oly igen kiérdemeltek.

Szávoszt Alphons elnök felismervén ez állandó bajok okát és eredetét, a pénzügyi szervezetet teljesen új alapokra fekteti. Az alapszabályok megváltoztatásával létesiti az igazgatóságot, a melynek főfelügyelete alá helyeztetnek a társulat alapjai és alapitványai; rendszeresit egy könyvelői állást; ujjá alakitja a pénzügyi bizottságot, egészen új alapokra fektetett pénzügyi ügyrend alapján; behozza az évnegyedes összehasonlitó statisztikát, az évi költségvetéssel szemben mutatkozó tényleges eredmények kitüntetésére; megszünteti az eddigi zavaros havi pénztári forgalmi kimutatásokat és követeli, hogy a teljes pénztári egyenlegeknek áthozatalával havonként oly pénztári

kimutatások terjesztessenek a választmány elé, a melyek az üzleti év pénztári állapotát egész hiven tükröztessék vissza.

Ezeket tette a pénzügyi szervezet- és vezetésre nézve. A megrendült pénzügyi viszonyokkal szemben pedig kimondotta a legmesszebb menő takarékossági elv életbeléptetését; a társulat albérlőjének bérlete felemeltetett, a három szolga egyike elbocsáttatott, a *Körlevél* 4 oldalra korlátoztatván, kiadásai felére apasztattak és végül, hogy a társulat anyagi kötelezettségeinek megfelelhessen, a szigorú anyagi felelősség kimondásával, 500 frtnyi kamat nélküli függő kölcsönt vétetett fel a választmány által a *tanfolyam alap* készpénz vagyonából — önmagát sem vonván ki az ez által vállalt kötelezettségek terhe alól.

Ily hatalmas kéz, ily hatalmas erély, de egyuttal ép oly mértékben kifejtett buzgalom és becsületes törekvés volt szükséges ahhoz, hogy az évtizedeken át huzódott helytelen rendszert elvetve, teljesen új irányelvek léptettethessenek életbe.

Hogy e vasakarat és jóindulatú szigor mennyire bevállott, legszebben és a társulat minden tagjának legnagyobb örömére fényesen igazolják azon számok, a melyeket a 25-ik, csonka, esztendő első félévi zárlata kitüntet: a *Kereskedő ifjak társulata* 1891. évi junius hó 30-án 13.266 frt 61 kr. tiszta vagyon fölött rendelkezik, vagyis 2.018 frt 07 krral haladja túl a multakban elért legjobb vagyonmérleg összegét.

Az érdem oroszlán része ezért Szávoszt Alphons elnököt illeti, de méltán osztoznak ebben Wollák Soma alelnök, mint a pénzügyi bizottság elnöke, Woczasek Lajos harmadéves főpénztárnok és Schneller Hugó könyvelő két elődével Vogel Béla és Németh Károly Géza volt társulati könyvelőkkel.

Mindezen ismertetések igazolásául következzenek alább a társulat bevételei, kiadásai és vagyoni helyzetéről szerkesztett alábbi részletes kimutatások időszerinti sorrendben a társulat alapitásától, a folyó év első felének végéig, valamint az előbb hivatkozott 1874. és 1875. évi költségelőirányzatok.

A társulat anyagi helyzetét feltüntető évi zárlatok és költség-előirányzatok.

1866.

a) Bevétel.

457 rendes tag beiratási dija	914	frt	— kr.
335 » » I. negyedévi dija	670	»	— »
398 » » II. » »	796	»	— »
396 » » III. » »	792	»	— »
385 » » IV. » »	770	»	— »
2 rendkivüli tag évdija	12	»	— »
Az első berendezésre történt adakozásokból befolyt	475	»	— »
Kölcsönök	730	»	— »
Játékdíjak	1.568	»	07 »
Befizetések 1887-re	64	»	— »
Összesen	6.791	frt	07 kr.

b) Kiadás.

Butorokért	1.945	frt	93 kr.
Házbér és lakásmegváltásért	1.566	»	25 »
Berendezés és fentartás	1.017	»	32 »
Hirlapokért	411	»	23 »
Légszesz	511	»	01 »
Személyzeti illetmények	637	»	— »
Kölcsönök visszafizetése	400	»	— »
Kártyákért	216	»	11 »
Könyvek bekötése	40	»	— »
Előleg a helyeszközlő osztálynak	28	»	50 »
Készpénz-maradvány	17	»	72 »
Összesen	6.791	frt	07 kr.

c) Vagyoni állapot.

Butorok a leltár szerint	2.707	frt	46 kr.
Levonva 10%-ot az elhasználásért	270	»	74 »
Marad	2.436	frt	72 kr.
Ebből levonva a társulat tartozását	1.203	»	05 »
Tiszta vagyon	1.233	frt	67 kr.

d) Szükségben lévő pályatársak segélyalapja.

100 frtos magyar földh. intézet záloglevél néhai Kemény László hagyománya. Értéke és kamata 93 frt — kr.

1867.

a) Bevétel.

Mult évi maradvány	17	frt	72 kr.
» » tagdíjhátralék	8	»	— »
137 rendes tag beiratási díja	274	»	— »
428 » » I. negyedévi díja	856	»	— »
401 » » II. » »	802	»	— »
392 » » III. » »	784	»	— »
382 » » IV. » »	774	»	— »
4 rendkivüli tag évdíja	24	»	— »
8 » » $^2/_3$ évdíja	32	»	— »
3 » » $^1/_2$ »	9	»	— »
Adakozásokból befolyt	60	»	— »
Lakváltoztatási kárpótlás	370	»	— »
Játékdíjak	1.791	»	45 »
Összesen	5.802	frt	17 kr.

b) Kiadás.

Butorokért	927	frt	54 kr.
Házbér	1.229	»	73 »
Berendezés és fentartás	731	»	68 »
Hirlapokért	502	»	24 »
Légszeszért	589	»	07 »
Személyzeti illetmények	975	»	36 »
Játékszerekért	229	»	05 »
Kölcsönvisszafizetés	330	»	— »
Készpénzben fenmarad	287	»	50 »
Összesen	5.802	frt	17 kr.

c) Vagyoni állapot.

Butorok értéke, leltár szerint	3.065	frt	91 kr.
Levonva 25%-ot az elhasználásért	766	»	48 »
Marad	2.299	frt	43 kr.
Ehhez a pénztár-maradvány	287	»	50 »
Tiszta vagyon	2.586	frt	93 kr.

d) Szükségben lévő pályatársak segélyalapja.

100 frtos magyar földhit. intézet záloglevél értéke és kamatai	101	frt	— kr.
Adakozások utján befolyt	42	»	10 »
Összesen	143	frt	10 kr.

1868.

a) Bevétel.

Mult évi maradvány	287	frt	50 kr.
Tagdíjhátralékok 1887-re	38	»	— »
175 rendes tag beiratási díja	350	»	— »
455 » » I. negyedévi díja	910	»	— »
445 » » II. » »	890	»	— »
420 » » III. » »	840	»	— »
421 » » IV. » »	842	»	— »
3 rendkivüli tag évdíja	18	»	— »
4 » » $^2/_3$ évdíja	16	»	— »
2 » » $^1/_3$ »	4	»	— »
Takarékpénztári kamatok	13	»	40 »
Helyeszközlő osztály jövedelme	43	»	79 »
Házbér-téritmény az albérlőtől	35	»	— »
Játékdíjak	2.049	»	44 »
Összesen	6.337	frt	13 kr.

b) Kiadás.

Butorokért	263	frt	— kr.
Házbér	1.898	»	— »
Berendezési és fentartási költségek	1.313	»	52 »
Hirlapokért	552	»	12 »
Légszeszért	930	»	36 »
Személyzeti illetmények	1.072	»	— »
Játékszerekért	200	»	72 »
1867/68. évi esti tanórákért	84	»	— »
Készpénz-maradvány	23	»	41 »
Összesen	6.337	frt	13 kr.

c) Vagyoni állapot.

Butorok, leltár szerint	3.328	frt 91	kr.
Levonva 30%-ot az elhasználásért	998	» 70	»
Marad	2.330	frt 21	kr.
Ehhez a pénztár-maradvány	23	» 41	»
Tiszta vagyon	2.353	frt 62	kr.

d) Szükségben levő pályatársak segélyalapja.

100 frtos magy. földhitelintézet záloglevél értéke és kamatai	108	frt 50	kr.
Adakozásból befolyt	42	» 10	»
Összesen	150	frt 60	kr.

1869.

a) Bevétel.

Mult évi pénztári maradvány	23	frt 41	kr.
Tagdíj-hátralékok	170	» —	»
164 rendes tag beiratási díja	328	» —	»
444 » » I. negyedévi díja	888	» —	»
454 » » II. » »	908	» —	»
439 » » III. » »	878	» —	»
456 » » IV. » »	912	» —	»
Rendkivüli tagok díjaiból	37	» —	»
Házbér-téritmény az albérlőtől	70	» —	»
Játékdíjak	2.784	» 79	»
Báli jövedelem felerészben	184	» —	»
Rendkivüli bevétel	3	» 08	»
Összesen	7.186	frt 28	kr.

b) Kiadás.

Butorok, ventillatio stb.	716	frt 58	kr.
Házbér és lépcsőzet-kivilágitás	1.976	» —	»
Berendezési és fentartási költségek	1.210	» 24	»
Hirlapokért	619	» 83	»
Légszesz-fogyasztás	908	» 03	»
Személyzeti illetmények	1.074	» —	»
Játékszerekért	464	» 42	»
Készpénz-maradvány	217	» 18	»
Összesen	7.186	frt 28	kr.

c) Vagyoni állapot.

Alapitó tagsági díjak	250	frt —	kr.
Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	156	» 10	»
Butorok értéke, 30% levonás után	2.831	» 84	»
Pénztár-maradvány	217	» 18	»
Könyvtári pénztárban	68	» 53	»
Helyeszközlő osztály pénztárában	71	» 29	»
Tiszta vagyon	3.594	frt 94	kr.

1870.

a) Bevétel.

Pénztári maradvány a mult évről	217	frt 18	kr.
Tagdíj-hátralékokból	36	» —	»
143 rendes tag beiratási díja	286	» —	»
481 » » I. negyedévi díja	962	» —	»
476 » » II. » »	952	» —	»
450 » » III. » »	900	» —	»
462 » » IV. » »	924	» —	»
5 rendkivüli tag díjrészlete	27	» —	»
Befizetések 1871-re	6	» —	»
Házbér-téritmény az albérlőtől	70	» —	»
Játékdíjak	3.149	» 39	»
Berendezési költség téritmény	6	» 16	»
A helyeszközlő osztálytól	50	» —	»
Összesen	7.585	frt 73	kr.

b) Kiadás.

Kisfaludy-társaságnak alapitv. díjrészlet	52	frt 50	kr.
Butorokért	300	» —	»
Berendezési és fentartási költségek	1.535	» 82	»
Házbér, vizvezeték és lépcsővilágitás	2.036	» —	»
Hirlapokért	658	» 30	»
Légszesz	1.054	» 09	»
Játékszerek	231	» 34	»
Személyzeti illetmények	1.160	» —	»
Készpénz-maradvány	557	» 68	»
Összesen	7.585	frt 73	kr.

c) Vagyoni állapot.

Alapitó tagsági díjak és kamatok	271	frt 06	kr.
Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	198	» 10	»
Butorok értéke, 40% levonás után	2.607	» 09	»
Pénztár-maradvány	557	» 68	»
Tiszta vagyon	3.633	frt 93	kr.

1871.

a) Bevétel.

Pénzmaradvány a mult évről	557	frt 68	kr.
Tagdíj-hátralék	14	» —	»
203 rendes tag beiratási díja	406	» —	»
496 » » I. negyedévi díja	992	» —	»
499 » » II. » »	998	» —	»
526 » » III. » »	1.052	» —	»
549 » » IV. » »	1.098	» —	»
Befizetések 1872-re	6	» —	»
Alapitó tagsági díjak	400	» —	»
Játékdíjak	3.674	» 31	»
A légszeszgyár engedménye	21	» 73	»
Házbér-téritmény az albérlőtől	70	» —	»
Báljövedelem	1.610	» —	»
Kamatokért	58	» 62	»
Helyeszközlő osztálytól	63	» 82	»
Összesen	11.022	frt 16	kr.

b) Kiadás.

Butorokért	118	frt 83	kr.
Értékpapirok vétele	1.984	» 50	»
Személyzeti illetmények	1.244	» --	»
Légszesz-fogyasztás	1.297	» 66	»
Házbér	2.024	» —	»
Berendezés és fentartás	2.200	» 58	»
Átvitel	8.869	frt 57	kr.

Áthozat	8.869	frt 57	kr.
Hirlapok	416	» 12	»
Kereskedő kórháznak járulék	25	» —	»
Bálbizottságnak előleg	313	» 65	»
Játékszerek	450	» 80	»
Könyvtári beszerzések	188	» 85	»
Pénztári maradvány	758	» 17	»
Összesen	11.022	frt 16	kr.

c) Vagyoni állapot.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	203	frt 60	kr.
Értékpapirok	1.985	» 50	»
Butorok értéke, 20% levonás után	2.085	» 69	»
Könyvtár » 30% » »	560	» —	»
Pénztári maradvány	758	» 17	»
Előleg a bálbizottságnak	300	» —	»
Tiszta vagyon	5.689	frt 36	kr.

1872.

a) Bevétel.

Pénzmaradvány 1871-ről	758	frt 17	kr.
Tagdíj-hátralékok	6	» —	»
270 rendes tag beiratás díja	540	» —	»
614 » » I. negyedévi díja	1.228	» —	»
634 » » II. » »	1.268	» —	»
584 » » III. » »	1.168	» —	»
645 » » IV. » »	1.290	» —	»
1 rendkivüli tag díja	6	» —	»
Befizetések 1873-ra	64	» —	»
Házbér-téritmény az albérlőtől	70	» —	»
Játékdíjak	4.165	» 14	»
Átvitel	10.563	frt 31	kr.

Áthozat	10.563	frt 31	kr.
Egy alapitó tagsági díj	50	» —	»
Adományok	20	» —	»
Báljövedelem	1.014	» 38	»
Bálbizottság visszafizetett előlege	300	» —	»
Kamatjövedelmek	297	» 09	»
Helyeszközlő osztálytól 1871. évről	86	» 60	»
» » 1872. »	56	» 13	»
Légszeszgyár engedménye	36	» 55	»
Összesen	12.424	frt 06	kr.

b) Kiadás.

Értékpapirokért	2.833	frt —	kr.
Takarékpénztári betét	1.400	» —	»
Légszesz-fogyasztás	1.207	» 36	»
Házbér	2.024	» —	»
Személyzeti illetmények	1.200	» —	»
Berendezés és fentartás	2.067	» 38	»
Hirlapokért	496	» 41	»
Jótékony adakozások	50	» 75	»
Kártya-számlának	217	» 30	»
Könyvtárnak beszerzésekért	217	» 84	»
Pénztári maradvány	710	» 02	»
Összesen	12.424	frt 06	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapirok és ezek kamatai	4.988	frt 53	kr.
Takarékbetétek	1.560	» 44	»
Butorok értéke 20% leirás után	1.732	» 55	»
Könyvtár » 20% » »	1.440	» —	»
Játékszerek	48	» 60	»
Kifizetett házbér-részlet 1873. január hóra	162	» 83	»
Készpénz-maradvány 1872. év végén	710	» 02	»
Összesen	10.642	frt 97	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	267	frt 55	kr.
Alapitványok	450	» —	»
Kiutalványozott, de még fel nem vett követelések	347	» 20	»
Légszesz deczember hóra	188	» —	»
Társulati tőke 1872. deczember 31-én	9.390	» 22	»
Összesen	10.642	frt 97	kr.

1873.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	5.092	frt 50	kr.
Játékdijak	3.665	» 48	»
Kamatok	408	» 93	»
Különféle bevétel	13	» 41	»
Összesen	9.180	frt 32	kr.

b) Kiadás.

Házbér	2.006	frt 25	kr.
Fentartási költségek	166	» 40	»
Házi költségek	1.543	» 77	»
Légszesz-fogyasztás	1.363	» 18	»
Személyzeti illetmények	1.805	» —	»
Hirlapokért	648	» 81	»
Jótékony adományok és segélyek	143	» 20	»
Segélyalap kamatfedezete	13	» 52	»
Árfolyam-különbözet az értékpapiroknál	460	» 50	»
20% leirás a butorok értékéből	479	» 27	»
10% » a könyvtár »	214	» 08	»
Pénztári maradvány	336	» 34	»
Összesen	9.180	frt 32	kr.

c) *Vagyoni állapot.*

I. Cselekvő lapon.

Értékpapirok és ezek kamatai	4.528	frt 03	kr.
Takarékbetétek	1.338	» 41	»
Butorok értéke 20% leirás után	1.483	» 96	»
Könyvtár » 10% » »	1.566	» 72	»
Játékszerek értéke	75	» 05	»
Házbér-részlet 1874. január hóra	167	» 58	»
Könyvkiadó vállalat, a készlet értéke	1.453	» 61	»
Készpénz-maradvány 1873. év végén	635	» 18	»
Összesen	11.248	frt 54	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	281	frt 07	kr.
Alapitványok	450	» —	»
Deczemberi légszesz-fogyasztás	188	» —	»
Könyvtári biztositékok	170	» 48	»
Kiutalt, de még fel nem vett követelések	432	» 43	»
Társulati tőke 1871. év végén	9.390	» 22	»
Tiszta jövedelem a tőke javára	336	» 34	»
Összesen	11.248	frt 54	kr.

Költségvetés 1874. évre.

I. Bevétel.

Értékpapirok és takarékbetétek kamat-jövedelme	415	frt —	kr.
650 rendes tag díjából	6.175	» —	»
240 » » beiratási díja	480	» —	»
80 » » dijhátraléka	160	» —	»
Játékdíjakból	3.665	» —	»
Árfolyam-nyereség az értékpapiroknál	160	» —	»
Összesen	11.055	frt —	kr.

II. Kiadás.

Házbérre	2.887	frt —	kr.
Fentartási költségek	300	» —	»
Házi költség	1.843	» —	»
Légszesz-fogyasztás	1.400	» —	»
Átvitel	6.430	frt —	kr.

Áthozat	6.430	frt	— kr.
Személyzeti illetmények	2.040	»	— »
Hirlapokra	707	»	— »
Könyvek vásárlására	300	»	— »
Butorok és berendezésre	300	»	— »
Tanfolyam-kiadásokra	200	»	— »
Tudományos vagy művészeti czélra	100	»	— »
Jótékonyságra	100	»	— »
A segélyalap kamatára	18	»	— »
Leirás a butorok és könyvtárnál	700	»	— »
Valószinű felesleg	160	»	— »
Összesen	11.055	frt	— kr.

1874. évi tényleges eredmények.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjaiból	4.907	frt	10 kr.
Tagdíj-hátralékok	65	»	50 »
Rendkivüli tagok díjaiból	95	»	— »
Értékpapirok és takarékbetétek kamatai	378	»	53 »
Játékdíjak	2.368	»	19 »
Árfolyam-különbség, nyeremény	121	»	75 »
Különféle bevételek	128	»	25 »
A társulati tőkéből fedezett veszteség	1.586	»	38 »
Összesen	9.650	frt	70 kr.

b) Kiadás.

Házbér	2.686	frt	33 kr.
Fentartási költségek	370	»	70 »
Házi költség	1.974	»	92 »
Légszesz-fogyasztás	1.316	»	98 »
Személyzeti illetmények	1.862	»	50 »
Hirlapokért	676	»	69 »
Jótékony adományok	55	»	— »
A segélyalap kamatára	14	»	23 »
20% leirás a butorok értékéből	479	»	27 »
10% » a könyvtár »	214	»	08 »
Összesen	9.650	frt	70 kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapirok és ezek kamatai	4.649	frt 78	kr.
Takarékpénztári betétek	300	» 59	»
Butorok értéke, 20% leirás után	1.935	» 65	»
Könyvtár » 10% » »	1.318	» 58	»
Különfélék (1875. januári házbér stb.)	272	» —	»
Könyvkiadó-vállalat, a készlet értéke	1.238	» 11	»
Készpénz-maradvány az év végén	85	» 75	»
Összesen	9.800	frt 46	kr.

II. Teherlap.

Szükségben levő pályatársak segélyalapja	295	frt 30	kr.
Alapitványok	450	» —	»
Tartozások:			
Deczemberi légszesz fogyasztása	170	» —	»
Könyvtári biztositékok	220	» 48	»
Gyüjtés a főv. népkonyhákra	34	» 10	»
Kiutalt, de fel nem vett követelések	490	» 40	»
Társulati tőke: Az 1873. évi deczember 31-iki állomány 9.726 frt 56 krból levonva a folyó évi **1.586 frt 38 kr. veszteséget** marad	8.140	» 18	»
Összesen	9.800	frt 46	kr.

Költségvetés 1875. évre.

I. Bevétel.

Értékpapirok és takarékbetétek kamatjövedelme	330	frt —	kr.
150 rendes tag beiratási díja	300	» —	»
550 » » tagsági díja	5.500	» —	»
Tagdíjhátralékok	150	» —	»
Rendkivüli tagok díjaiból	95	» —	»
Játékdíjakból	3.000	» —	»
Összesen	9.375	frt —	kr.

II. Kiadás.

Házbérre	3.024	frt	— kr.
Fentartási költségek	160	»	— »
Házi költség	1.300	»	— »
Légszesz-fogyasztás	1.400	»	— »
Személyzeti illetmények	1.740	»	— »
Hirlapokra	650	»	— »
Könyvek beszerzésére	150	»	— »
Butorok és egyéb berendezés	200	»	— »
A segélyalap kamat-fedezete	18	»	— »
Leirás a butorok és könyvtárnál	700	»	— »
Valószinű felesleg	33	»	— »
Összesen	9.375	frt	— kr

1875. évi tényleges eredmények.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjaiból	3.888	frt	— kr.
Tagdíjhátralékok	40	»	— »
Rendkivüli tagok díjaiból	52	»	50 »
Értékpapirok kamatai	315	»	02 »
Játékdíjakból	1.814	»	53 »
Árfolyam-különbség, nyeremény	192	»	12 »
Különféle bevételek	122	»	— »
A társulati tőkéből fedezett veszteség	1.483	»	71 »
Összesen	7.907	»	88 »

b) Kiadás.

Házbér	2.899	frt	— kr.
Fentartási költség	40	»	89 »
Házi költség	736	»	19 »
Légszesz-fogyasztás	915	»	43 »
Személyzeti illetmények	1.494	»	— »
Hirlapokra	522	»	38 »
Jótékony adományok	15	»	90 »
Fizetett kamatok	50	»	88 »
Butorok, könyvtár és egyéb számláknáli leirás	705	»	60 »
Könyvkiadó vállalat vesztesége	527	»	61 »
Összesen	7.907	frt	88 kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapirok és ezek kamatai	4.611	frt 87	kr.
Takarékpénztári betét	166	» 98	»
Butorok értéke, 20% leirás után	1.496	» 88	»
Könyvtár » 10% » »	1.184	» —	»
Különfélék (1876. januári házbér stb.)	371	» 45	»
Követelés	108	» —	»
Készpénz-maradvány	660	» 16	»
Összesen	8.599	frt 34	kr.

II. Teherlapon.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	310	frt 06	kr.
Alapitványok	450	» —	»
Tartozások:			
Utalványozott, de még fel nem vett követelések	118	» 40	»
Könyvtári biztositékok	245	» —	»
Lombard kölcsön	700	» —	»
Deczemberi légszesz-fogyasztás	118	» 93	»
Társulati tőke: 1874. évi deczember 31-iki állomány 8.140 frt 18 krból, levonva a folyó évi 1.483 forint 71 kr. **veszteséget**, marad	6.656	» 47	»
Összesen	8.599	frt 34	kr

1876.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	3.147	frt —	kr.
Tagdíjhátralékok	170	» 75	»
Rendkivüli tagok díjaiból	35	» —	»
Értékpapirok kamatai	311	» 50	»
Játékdíjak	1.280	» 08	»
Különféle bevételek	13	» 54	»
A társulati tőkéből fedezett **veszteség**	2.082	» 91	»
Összesen	7.040	frt 78	kr.

b) Kiadás.

Házbér	2.568 frt 67 kr.
Fentartási költség	76 » 27 »
Házi költségek	989 » 74 »
Légszesz-fogyasztás	800 » 81 »
Személyzeti illetmények	1.260 » — »
Hirlapokra	1.484 » 58 »
Fizetett kamatok	72 » 12 »
20% leirás a butoroknál	479 » 27 »
10% » a könyvtárnál	214 » 08 »
Árfolyam-veszteség	95 » 24 »
Összesen	7.040 frt 78 kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapirok és ezek kamatai	4.516 frt 63 kr
Takarékpénztári betét	177 » 09 »
Butorok értéke, 20% leirás után	1.155 » 91 »
Könyvtár » 10% » »	1.007 » 95 »
Különfélék (1877. jan. házbér stb.)	385 » 28 »
Készpénz-maradvány	245 » 84 »
Összesen	7.488 frt 70 kr.

II. Teherlap.

Szükségben levő pályatársak segélyalapja	325 frt 56 kr.
Alapitványok	450 » — »
Könyvtári biztositékok	245 » 48 »
Deczember havi légszesz-fogyasztás	105 » 20 »
Lombard kölcsön	1.600 » — »
Kiutalt, de még fel nem vett követelések	188 » 90 »
Társulati tőke: Az 1875. deczember 31-iki állomány, 6.656 frt 47 krból, levonva a folyó évi a folyó évi 2.082 frt 91 kr. veszteséget, marad	4.573 » 56 »
Összesen	7.488 frt 70 kr.

1877.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	2.536	frt —	kr.
Tagdíj-hátralékok	135	» 75	»
Rendkivüli tag díja	5	» —	»
Értékpapirok kamata	200	» 93	»
Játékdíjak	1.047	» 37	»
Különféle bevételek	50	» 78	»
Árfolyam-különbség, nyeremény	151	» 62	»
A társulati tőkéből fedezett veszteség	1.918	» 41	»
Összesen	6.045	frt 86	kr.

b) Kiadás.

Házbér	2.355	frt 33	kr.
Fentartási költség	102	» 10	»
Házi költség	666	» 57	»
Légszesz-fogyasztás	649	» 19	»
Személyzeti illetmények	1.070	» —	»
Hirlapokért	477	» 34	»
Fizetett kamatok	31	» 98	»
20% leirás a butoroknál	479	» 27	»
10% » a könyvtárnál	214	» 08	»
Összesen	6.045	frt 86	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapirok és ezek kamatai	2.355	frt 75	kr.
Takarékpénztári betét	187	» 86	»
Butorok értéke, 20% leirás után	676	» 64	»
Könyvtár értéke 10% » »	774	» 37	»
Különfélék (jövő januári házbér stb.)	165	» 93	»
Készpénz maradvány	283	» 85	»
Összesen	4.444	frt 40	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segély alapja	341 frt	84 kr.
Alapitványok	450 »	— »
Könyvtári biztositékok	245 »	48 »
Lombard kölcsön	600 »	— »
Deczemberi légszesz fogyasztás stb	151 »	93 »
Társulati tőke: az 1876. deczember 31-iki állomány, 4.573 frt 56 krból, levonva a folyó évi 1.918 frt 41 kr. veszteséget, marad	2.655 »	15 »
Összesen	4.444 frt	40 kr.

1878.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjaiból	2.466 frt	— kr.
Tagdíj hátralékokból	44 »	50 »
Játékdíjak	990 »	88 »
Értékpapirok kamatai	72 »	90 »
Báljövedelem	119 »	11 »
Különféle bevételek	30 »	27 »
Árfolyam-különbözet, nyeremény	62 »	50 »
A társulati tőkéből fedezett veszteség	1.413 »	73 »
Összesen	5.199 frt	89 kr.

b) Kiadás.

Házbér	1.667 frt	75 kr.
Fentartási költség	62 »	5 »
Kezelési költség	443 »	49 »
Légszesz-fogyasztás	650 »	01 »
Személyzeti illetmények	960 »	— »
Fényüzési és egyéb adók	284 »	21 »
Hirlapokért	442 »	02 »
Fizetett kamatok	7 »	64 »
Költözködési költségek	450 »	01 »
20% leirás a butoroknál	151 »	53 »
10% » a könyvtárnál	80 »	69 »
Összesen	5.199 frt	89 kr.

C) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapirok és azok kamatai	586	frt 66	kr.
Takarékpénztári betét	199	» 26	»
Butorok értéke, 20% leirás után	606	» 11	»
Könyvtár » 10% » »	726	» 18	»
Különfélék (jan. házbér 1879-re, stb.)	168	» —	»
Készpénz-maradvány	171	» 31	»
Összesen	2 457	frt 52	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	358	frt 93	kr.
Alapitványok	450	» —	»
Könyvtári biztositékok	245	» 48	»
Deczemberi légszesz-fogyasztás	57	» 19	»
Ki nem fizett költözködési számlák	104	» 50	»
Társulati tőke: az 1877. deczember 31-iki állomány 2.655 frt 15 krból, levonva a folyó évi 1.413 frt 73 kr. veszteséget marad	1.241	» 42	»
Összesen	2.457	frt 52	kr.

1879.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjaiból	3.154	frt 50	kr.
Tagdíjhátralékok	70	» —	»
Játékdíjak	1.149	» 74	»
Értékpapirok kamatai	34	» 59	»
Báljövedelem	400	» —	»
Lévay Henrik adománya	50	» —	»
Árfolyam-különbözet, nyeremény	20	» —	»
Különfélék	41	» 79	»
Összesen	4.920	frt 62	kr.

b) Kiadás.

Házbér	1.296	frt —	kr.
Fentartási költségek	137	» 95	»
Kezelési költség	766	» 26	»
Légszesz-fogyasztás	751	» 83	»
Személyzeti illetmények	947	» 50	»
Adó	101	» 25	»
Különfélék	29	» 92	»
Hilapokért	421	» 32	»
Fizetett kamatok	7	» 04	»
20% leirás a bútoroknál	130	» 22	»
10% » a könyvtárnál	82	» 62	»
A társulati tőke növekedése	248	» 71	»
Összesen	4.920	frt 62	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapirok és ezek kamatai	712	frt 50	kr.
Takarékpénzt. betétek	483	» 14	»
Bútorok értéke 20% leirás után	520	» 89	»
Könyvtár értéke, 10% leirás után	743	» 56	»
Különfélék (1880. jan. házbér, stb.)	169	» 10	»
Készpénz-maradvány	123	» 85	»
Összesen	2.753	frt 04	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	383	frt 14	kr.
Alapítványok	450	» —	»
Könyvtári biztositékok	245	» 48	»
Deczemberi légszesz-fogyasztás	84	» 29	»
Óvadék	100	» —	»
Társulati tőke 1878. deczember 31-én	1.241	» 42	»
1879. évi tiszta jövedelem	248	» 71	»
Összesen	2.753	frt 04	kr.

1880.

a) *Bevétel.*

Rendes tagok beiratási és tagsági díjaiból	4.888	frt 50	kr.
Pártoló tagok díjaiból	108	» —	»
Tagdíjhátralékok	97	» 50	»
Játékdíjak	1.564	» 48	»
Báljövedelem	828	» 22	»
Kamatok	78	» 58	»
Különfélék	24	» 74	»
Összesen	7.590	frt 02	kr.

b) *Kiadás.*

Házbér	1.873	frt 08	kr.
Fentartási költségek	133	» 64	»
Kezelési költségek	781	» 48	»
Hirlapokért	500	» 04	»
Költözködési költségek	968	» 23	»
Légszes-fogyasztás	1.018	» 94	»
Személyzeti illetmények	1.510	» 71	»
Nyomtatványokért	415	» 74	»
Könyvtári beszerzések	134	» 36	»
Különfélék	60	» 20	»
Tőkeszaporodás	193	» 60	»
Összesen	7.590	frt 02	kr.

c) *Vagyoni állapot.*

I. Cselekvő lapon.

Értékpapirok és ezek kamatai	512	frt 50	kr.
Bútorok értéke	534	» 57	»
Könyvtár értéke	1.209	» 20	»
Alapitványi kötvény	100	» —	»
Takarékpénztári betét	214	» 36	»
Segélyalap értékei	342	» 75	»
Óvadék értékpapir	100	» —	»
Különfélék (1881. jan. házbér stb.)	369	» 87	»
Készpénz-maradvány	92	» 69	»
Összesen	3.475	frt 94	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	342	frt 75	kr.
Alapitványok	750	» —	»
Könyvtári biztositékok	245	» 48	»
1880. deczemberi légszesz-fogyasztás	123	» 98	»
Óvadék	100	» —	»
Tanfolyam számla egyenlege	230	» —	»
Társulati tőke 1879. december 31-én	1.490	» 13	»
Tőke-szaporodás	193	» 60	»
Összesen	3.475	frt 94	kr

1881.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	5.623	frt 50	kr.
Tagdíjhátralékok	215	» —	»
Játékdíjak	1.631	» 30	»
Kamatok	22	» 71	»
Kereskedelmi bál adománya	100	» —	»
Fürdőjegyek, tanfolyam, különfélék	204	» 62	»
1881. évi veszteség	141	» 43	»
Összesen	7.938	frt 56	kr.

b) Kiadás.

Kezelési költség és adó	942	frt 36	kr.
Házbér	2.706	» 84	»
Légszesz	1.207	» 24	»
Személyzeti illetmények	1.668	» —	»
Nyomtatványok	398	» 02	»
Hirlapokért	523	» 61	»
Helyeszközlő osztály kiadásai	234	» —	»
20% leirás a butoroknál	137	» 59	»
10% leirás a könyvtárnál	120	» 90	»
Összesen	7.938	frt 56	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapirok	178 frt	75	kr.
Alapitványi kötvény	100 »	—	»
Takarékpénztári betétek	600 »	—	»
Bútorok értéke, 20% leirás után	550 »	40	»
Könyvtár értéke, 10% leirás után	1.088 »	30	»
Segélyalap értékei	355 »	13	»
Óvadék értékpapir	100 »	—	»
Házbér-részlet 1882. január hóra	235 »	08	»
Különfélék	94 »	—	»
Pénztári maradvány	410 »	46	»
Összesen	3.712 frt	12	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	355 frt	13	kr.
Alapitványok	1.300 »	—	»
Tartozások:			
Óvadék	100 »	—	»
Könyvtári biztositékok	295 »	48	»
1881. decz. havi légszesz-fogyasztás	119 »	21	»
Társulati tőke: az 1880. deczember 31-iki állomány 1.683 frt 73 krból, levonva a folyó évi 141 frt 43 kr. veszteséget — marad	1.542 »	30	»
Összesen	3.712 frt	12	kr

1882.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	5.641 frt	50	kr
Tagdíjhátralékok	341 »	—	»
Játékdíjak	1.934 »	49	»
Kamatok	64 »	93	»
Különfélék	281 »	69	»
Összesen	8.263 frt	61	kr.

b) Kiadás.

Kezelési költség és adó	765	frt 55	kr.
Házbér	2.783	» —	»
Légszesz	1.268	» 99	»
Személyzeti illetmények	1.748	» 30	»
Nyomtatványok	376	» 57	»
Hirlapokért	571	» 71	»
Helyeszközlő osztály költségei	120	» —	»
20% leirás a bútoroknál	148	» 58	»
10% leirás a könyvtárnál	123	» 83	»
Árfolyam-különbözet, veszteség	9	» 75	»
Rendkivüli kiadások	131	» 60	»
1882. évi tiszta jövedelem	215	» 73	»
Összesen	8.263	frt 61	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapirok	169	frt —	kr.
Alapitványi kötvények	200	» —	»
Takarékpénztári betétek	1.013	» 71	»
Bútorok értéke, 20% leirás után	594	» 32	»
Könyvtár értéke, 10% leirás után	1.114	» 47	»
Segélyalap értékei	354	» 03	»
Különfélék	474	» 08	»
Készpénz-maradvány	447	» 93	»
Összesen	4.367	frt 54	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	354	frt 03	kr.
Alapitványok	1.500	» —	»
Óvadék	100	» —	»
Könyvtári biztositék	345	» 48	»
Tanfolyamra befolyt összeg	310	» —	»
Társulati tőke 1881. decz. 31-én	1.542	» 30	»
1882. évi tiszta jövedelem	215	» 73	»
Összesen	4.367	frt 54	kr.

1883.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	5.533	frt 50	kr.
Tagdíj-hátralékok	332	» 50	»
Játékdíjak	1.691	» 13	»
Kamatok	74	» 46	»
Helyeszközlő osztály	140	» —	»
Tanfolyam	131	» 70	»
Szinházi és fürdőjegyek	110	» 96	»
Mulatságok jövedelme	235	» 37	»
Összesen	8.249	frt 62	kr.

b) Kiadás.

Kezelési költség és adó	924	frt 24	kr
Házbér	2.820	» —	»
Nyomtatványok	276	» 46	»
Személyzeti illetmények	1.810	» 50	»
Légszesz	1.055	» 72	»
Hirlapokért	554	» 64	»
Jótékony adomány	30	» —	»
20% leirás a butoroknál	155	» 57	»
10% » a könyvtárnál	121	» 45	»
Rendkivüli kiadások	271	» 65	»
1883. évi tiszta jövedelem	229	» 39	»
Összesen	8.249	frt 62	kr.

C) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Takarékpénztári betétek	795	frt 20	kr.
Értékpapirok és ezek kamatai	611	» 75	»
Alapitványi kötvények	300	» —	»
A segélyalap értékei	347	» 53	»
Butorok értéke 20% leirás után	622	» 27	»
Könyvtár » 10% » »	1.093	» 02	»
Óvadék értékpapir	100	» —	»
1884. januári házbér-részlet	235	» 08	»
Különféle értékek	151	» 86	»
Készpénz-maradvány	493	» 72	»
Összesen	4.750	frt 43	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	347	frt 53	kr.
Alapítványok	1.600	» —	»
Óvadék	100	» —	»
Könyvtári biztositékok	420	» 48	»
Tanfolyam számlán	295	» —	»
Társulati tőke 1882. decz. 31-én	1.758	» 03	»
1883. évi tiszta jövedelem	229	» 39	»
Összesen	4.750	frt 43	kr.

1884.

A) Bevétel.

1884-ben befolyt beiratási és tagsági díjak	4.960	frt 50	kr.
Tagdíj-hátralékok	207	» 50	»
Játékdíjak	1.544	» 07	»
Kamatok	65	» 39	»
Helyeszközlő osztály	115	» —	»
Mulatságok jövedelme	50	» —	»
Árfolyam-különbözet, nyeremény	38	» 50	»
Kedvezményes jegyek eladásából	113	» 23	»
Különféle bevételek	307	» 13	»
A társulati tőkéből fedezett veszteség	452	» 01	»
Összesen	7.853	frt 33	kr.

b) Kiadás.

Kezelési költség és adó	1.060	frt 11	kr.
Házbér	2.712	» 67	»
Nyomtatványok	368	» 40	»
Személyzeti illetmények	1.780	» 50	»
Légszesz	1.091	» 13	»
Hirlapokért	557	» 07	»
20% leirás a berendezésnél	135	» 15	»
10% » a könyvtárnál	119	» 30	»
Rendkivüli kiadások	29	» —	»
Összesen	7.853	frt 33	kr.

C) Vagyoni állapot.

II. Cselekvő lapon.

Takarékpénztári betétek	740	frt 54	kr.
Értékpapirok	632	» 92	»
Alapitványi kötvények	200	» —	»
Segélyalap értékei	383	» 67	»
Berendezési értéke, 20% leirás után	540	» 62	»
Könyvtár » 10% » »	1.073	» 72	»
Óvadék értékpapir	100	» —	»
1885. jan. hóra eső házbér-részlet	253	» 17	»
Különféle értékek	110	» 20	»
Készpénz-maradvány az év végén	259	» 24	»
Összesen	4.294	frt 08	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	383	frt 67	kr.
Alapitványok	1.600	» —	»
Óvadék	100	» —	»
Könyvtári biztositékok	250	» —	»
Tanfolyam számlája	425	» —	»
Társulati tőke: az 1883. decz. 31-iki állomány — 1.987 frt 42 krból, levonva a folyó évi 452 frt 01 kr. veszteséget — marad	1.535	» 41	»
Összesen	4.294	frt 08	kr.

1885.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	4.360	frt 50	kr.
Tagdíj-hátralékok	175	» —	»
Pártoló tagok díjai	294	» —	»
Játékdíjak	1.353	» 07	»
Kamatok	50	» 92	»
Helyeszközlő osztály	253	» 70	»
Mulatságok jövedelme	70	» —	»
Árfolyam-különbözet, nyeremény	9	» 17	»
Különféle bevételek	82	» 02	»
A társulati tőkéből fedezett veszteség	679	» 14	kr.
Összesen	7.327	frt 52	kr.

b) Kiadás.

Kezelési költség	812	frt 05	kr.
Házbér	2.686	» 04	»
Nyomtatványok	357	» 67	»
Személyzeti illetmények	1.762	» 50	»
Légszesz	925	» 04	»
Hirlapokért	540	» 86	»
20 % leirás a berendezésnél	135	» 98	»
10% » a könyvtárnál	107	» 38	»
Összesen	7.327	frt 52	kr.

C) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Takarékpénztári betétek	328	frt 37	kr.
Értékpapirok	180	» 84	»
Alapitványi kötvények	200	» —	»
Jelzálog-biztositék, követelésért	851	» 70	»
Segélyalap értékei	399	» 02	»
Berendezés értéke, 20% leirás után	543	» 89	»
Könytár » 10% » »	966	» 34	»
Óvadék értékpapir	100	» —	»
1886. jan. havi házbér-részlet	253	» 17	»
Kedvezményes jegyek értéke	146	» 22	»
Különféle követelések	124	» 50	»
Készpénz-maradvány az év végén	91	» 11	»
Összesen	4,185	frt 16	kr.

II. Teherlap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	399	frt 02	kr.
Alapitványok	1.700	» —	»
Óvadék	100	» —	»
Könyvtári biztositék	300	» —	»
Tanfolyam-számla egyenlege	595	» —	»
»Körlevél« » »	124	» 50	»
Légszesz » »	110	» 37	»
Társulati tőke: az 1884. deczember 31-iki állomány — 1.535 frt 41 kr-ból levonva a folyó évi 679 frt 14 kr. veszteséget — marad	856	» 27	»
Összesen	4.185	frt 16	kr.

1886.

a) Bevétel.

1886-ban befolyt beiratási és tagsági díjak	4.315	frt —	kr.
Tagdíjhátralékok	226	» —	»
Pártoló tagok díjai	276	» —	»
Játékdíjak	1.122	» 24	»
Kamatok	19	» 78	»
Helyeszközlő osztály	175	» —	»
Mulatságok jövedelme	105	» —	»
Könyvtári leirások (biztositék)	137	» —	»
Különféle bevételek	516	» 74	»
Összesen	6.892	frt 76	kr.

b) Kiadás.

Háztartási költségek	770	frt 72	kr.
Házbér	2.504	» 77	»
»Körlevél« kiadásai	260	» 56	»
Személyzeti illetmények	1.481	» —	»
Légszesz	997	» 68	»
Hirlapokért	416	» 85	»
20% leirás a berendezésnél	134	» 08	»
10% leirás a könyvtárnál	97	» 63	»
1886. évi tiszta jövedelem	229	» 47	»
Összesen	6.892	frt 76	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Takarékpénztári betétek	750	frt —	kr.
Értékpapirok	180	» 84	»
Alapitványi kötvények	200	» —	»
Jelzálog biztositék, követelésért	441	» 70	»
Segélyalap értékei	414	» 98	»
Berendezés értéke, 20% leirás után	536	» 36	»
Könyvtár értéke, 10% leirás után	878	» 71	»
Óvadék-értékpapir	100	» —	»
1887. január havi házbér részlete	235	» 40	»
Kedvezményes jegyek értéke	144	» 22	»
Congressus kölcsöne	30	» —	»
Készpénzmaradvány az év végén	358	» 95	»
Összesen	4.271	frt 16	kr.

II. Teheralap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	414	98	kr.
Alapitványok	1.700	» —	»
Óvadék	100	» —	»
Könyvtári biztositékok	300	» —	»
Tanfolyam-számla egyenlege	522	» —	»
Légszesz- » »	108	» 94	»
Gyüjtés az Emke javára	39	» 50	»
Társulati tőke 1885. deczember 31-én	856	» 27	»
1886. évi tiszta jövedelem	229	» 47	»
Összesen	4.271	frt 16	kr.

1887.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	3.816	frt —	kr.
Tagdíjhátralékok	200	» —	»
Pártoló tagok díjai	246	» —	»
Játékdíjak	867	» 33	»
Kamatok	22	» 34	»
Különféle bevételek	142	» 23	»
Helyeszközlő osztály	80	» —	»
Mulatságok jövedelme	310	» —	»
A társulati tőkéből fedezett veszteség	1.022	» 59	»
Összesen	6.706	frt 49	kr.

b) Kiadás.

Házbér	2.487	frt —	kr
»Körlevél«	266	» 84	»
Légszesz	877	» 74	»
Háztartási költség	713	» 97	»
Terem-festetés	300	» —	»
Személyzeti illetmények	1.630	» 75	»
Hirlapokért	430	» 19	»
Összesen	6.706	frt 49	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Értékpapirok és takarékbetétek	1.080	frt 84	kr.
Alapitványi kötvények	300	» —	»
Előleg a tanfolyamnak	50	» —	»
Segélyalap értékei	431	» 58	»
Bútorok értéke	627	» 10	»
Könyvtár értéke	936	» 69	»
Óvadék-értékpapir	100	» —	»
1888. januári házbér-részlet	235	» 40	»
Különfélék	118	» 79	»
Készpénz-maradvány az év végén	81	» 74	»
Összesen	3.962	frt 14	kr.

II. Teheralap.

Szükségben lévő pályatársak segélyalapja	431	frt 58	kr.
Alapitványok	2.000	» —	»
Óvadék	100	» —	»
Könyvtári biztositék	265	» —	»
Tanfolyam-számla egyenlege	168	» 57	»
Országos segélyalap	75	» 64	»
Tanfolyam-alap	858	» 20	»
Társulati tőke: az 1886. deczember 31-iki állomány — 1.085 frt 74 krból levonva a folyó évi 1.022 frt 59 kr. veszteséget — marad	63	» 15	»
Összesen	3.962	frt 14	kr.

1888.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	4.410	frt —	kr.
Tagdíjhátralékok	425	» —	»
Pártoló tagok díjai	219	» —	»
Játékdíjak	1.080	» 46	»
Kamatok	41	» 88	»
Helyeszközlő osztály	80	» —	»
Mulatságrendező bizottság	45	» 64	»
Különfélék	146	» 54	»
Összesen	6.448	frt 52	kr.

b) Kiadás.

»Körlevél«	392	frt 68	kr.
Légszesz	1.050	» 08	»
Háztartási költségek	676	» 25	»
Személyzeti illetmények	1.405	» —	»
Hirlapok	415	» 52	»
Házbér	2.365	» 50	»
Postabér	113	» 31	»
Tiszta jövedelem	30	» 18	»
Összesen	6.448	frt 52	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Takarékpénztári betétek	3,386	frt 63	kr.
Alapitványi kötvények	200	» —	»
Butorok értéke	971	» 64	»
Könyvtár »	955	» 39	»
1889. január havi házbér-részlet	235	» 40	»
Óvadék értékpapir	100	» —	»
Különfélék	139	» 70	»
Készpénz-maradvány	377	» 51	»
Összesen	6.366	frt 27	kr.

II. Teherlap,

Szükségben levő pályatársak segélyalapja	442	frt 28	kr.
Tanfolyam-alap	2.513	» 99	»
Országos segélyalap	80	» 36	»
A tanfolyam-alapból vett kölcsön	500	» —	»
Alapitványok	2.300	» —	»
Tőkemaradvány a m. évről	93	» 33	»
Könyvtári biztositékok	305	» —	»
Óvadék	100	» —	»
Tanfolyam-számla egyenlege	31	» 31	»
Összesen	6.366	frt 27	kr.

1889.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	4.508	frt 50	kr.
Pártoló tagok díjaiból	303	» —	»
Tagdíj-hátralékokból	383	» —	»
Játékdíjak	1.064	» 23	»
Kamatok	36	» 52	»
Bizottságok bevételei	189	» 19	»
Különféle bevételek	139	» 21	»
Összesen	6.623	frt 65	kr.

b) Kiadás.

»Körlevél« nyomdaköltsége	201	frt 72	kr.
Légszeszvilágitás	847	» 35	»
Háztartási költségek	936	» 33	»
Személyzeti illetmények	1.299	» —	»
Hirlap-előfizetések	415	» 12	»
Házbér	2.366	» 66	»
Postabér	180	» 11	»
Könyvtár	19	» 30	»
Perköltségek	62	» 06	»
Tőkeszaporodás	296	» —	»
Összesen	6.623	frt 65	kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

Alapletétek, elhelyezve a pesti hazai I. takarék-pénztár-egyesületnél	4.416	frt 41	kr.
Jálics Géza alapitránya	100	» —	»
Butorok értéke	1.043	» 09	»
Könyvtár »	973	» 09	»
1890. január havi házbér	193	» 74	»
Óvadéki értékpapir	100	» —	»
Különfélék	188	» 50	»
Tanfolyam-pénztár egyenlege	783	» 78	»
Készpénz-maradvány	642	» 29	»
Összesen	8.440	frt 90	kr.

II. Teherlap.

Alapitványok	2.200	frt	— kr.
Társulati tőke	389	»	33 »
Tanfolyam-alapból vett kölcsön	250	»	— »
Tanfolyam-alap	3.826	»	97 »
Szükségben levő pályatársak segélyalapja	446	»	03 »
Országos segélyalap	116	»	74 »
Országos szövetségi segélyalap	516	»	05 »
Könyvtári biztositékok	275	»	— »
Óvadék	100	»	— »
Tanfolyam-számla egyenlege	320	»	78 »
Összesen	8.440	frt	90 kr.

1890.

a) *Bevétel.*

Rendes tagok beiratási és tagsági díjai	4.399	frt	50 kr.
Pártoló tagok díjaiból	312	»	— »
Tagdíj-hátralékokból	298	»	50 »
Játékdíjakból	1.247	»	12 »
Kamatok	39	»	— »
Helyeszközlő osztály	187	»	59 »
Különféle bevételek	187	»	72 »
Összesen	6.671	frt	43 kr.

b) *Kiadás.*

»Körlevél« nyomdaköltsége	264	frt	22 kr.
Házbér	2.324	»	99 »
Postabér	148	»	97 »
Könyvtár fentartás	39	»	88 »
Perköltségek	10	»	80 »
Légszeszvilágilás	838	»	60 »
Személyzeti illetmények	1.409	»	40 »
Háztartási költségek	756	»	72 »
Hirlapi előfizetések	394	»	42 »
Rendkivüli kiadások	263	»	63 »
Tőkeszaporodás	219	»	80 »
Összesen	6.671	frt	43 kr.

c) Vagyoni állapot.

I. Cselekvő lapon.

A pesti hazai I. takarékpénztár-egyesületnél elhelyezett:

a) alapitványi letétek	200 frt	—	kr.
b) alap-letétek	6.278 »	84	»
Butorok értéke	1.076 »	84	»
Könyvtár értéke	997 »	09	»
1891. január havi házbér-részlet	193 »	75	»
Óvadék értékpapir	100 »	—	»
Különfélék	130 »	85	»
Tanfolyampénztár egyenlege	821 »	73	»
Készpénz-maradvány	476 »	98	»
Összesen	10.276 frt	08	kr.

II. Teherlap.

Alapitványok	2.300 frt	—	kr.
Tanfolyam-alap	5.414 »	70	»
Szükségben levő pályatársak segélyalapja	501 »	53	»
Országos segélyalap	115 »	74	»
Országos szövetségi segélyalap	541 »	05	»
Országos nyugdíjalap	30 »	—	»
Könyvtár-biztositékok	145 »	—	»
Óvadék	100 »	—	»
Társulati tőke	609 »	13	»
Tanfolyamszámla egyenlege	517 »	88	»
Összesen	10.276 frt	08	kr.

1891.

Junius 30-ig.

a) Bevétel.

Rendes tagok beiratási és tagsági díjaiból	2.315 frt	50	kr.
Pártoló tagok díjai	214 »	—	»
Tagdíjhátralékokból	275 »	—	»
Játékdíjakból	767 »	84	»
Átvitel	3.572 frt	34	kr.

Áthozat	3.572 frt 34 kr.
Különféle kamatok (ebből letétben 474 frt 47 kr.)	475 » 20 »
Helyeszközlő osztály egyenlege	88 » 65 »
Különféle bevételek	162 » 10 »

Rendkivüli bevételek:

1. Szükségben levő pályatársak segélyalapja javára:	
a) Báljövedelem	738 » 98 »
b) Ő Felsége a Király és Királyné adománya	150 » — »
2. Tanfolyamalapra befolyt adományok	1.016 » 36 »
3. Alapitványi számlának:	
a) Alapitványi téritmény	100 » — »
b) Bischitz Lajos alapitványa	100 » — »
c) Gschwindt Mihály »	100 » — »
Ö sszesen	6.503 frt 63 kr.

b) *Kiadás.*

Házbér	1.108 frt 67 kr.
Személyzeti illetmények	724 » — »
Háztartási költségek	328 » 78 »
Légszeszvilágitásra	328 » 08 »
Hirlapokért	213 » 32 »
Különféle kiadások	138 » 71 »
»Körlevél« nyomdaköltsége	79 » 02 »

Letétek, elhelyezve a Pesti hazai I. takarékpénztáregyesületnél:

1. Szükségben levő pályatársak segélyalapjára ..	888 » 98 »
2. Tanfolyamalap javára	1.016 » 36 »
3. Alapitványi számlának	300 » — »
4. Különféle fel nem vett kamatok	474 » 47 »
Tőkeszaporulat 1891. junius hó 30-án	903 » 24 »
Összesen	6.503 frt 63 kr.

c) Vagyoni állapot

1891. junius 30-án.

I. Cselekvő lapon.

A Pesti hazai I. takarékpénztárnál elhelyezve:			
a) Alapitványi letétek	500	frt	— kr.
b) Alap letétek	8.658	»	65 »
Butorok értéke	1.118	»	24 »
Könyvtár értéke	1.210	»	77 »
Tanfolyampénztár egyenlege	231	»	68 »
1891. julius havi kifizetett házbér	193	»	75 »
Óvadék értékpapir	100	»	— »
Különfélék	98	»	60 »
Készpénz 1891. junius hó 30-án	1.154	»	92 »
Összesen	13.266	frt	61 kr.

II. Teherlap.

a) Alapitványok:

Gr. Andrássy Aladár	100	frt	— kr.
Blau M. P.	50	»	— »
Bischitz Lajos	100	»	— »
Brázay Kálmán	100	»	— »
Budapesti polgári keresk. testület	100	»	— »
Budapesti nagykeresk. és nagyipar. társ.	100	»	— »
Első magyar általános bizt. társ.	50	»	— »
Édeskuty Lajos	100	»	— »
Fleischmann Antal	100	»	— »
Id. Heinrich Alajos	200	»	— »
Dr. Herich Károly	100	»	— »
Huber Antal	50	»	— »
Hüttl Tivadar	100	»	— »
Gschwindt Mihály	100	»	— »
Jálics Géza	100	»	— »
Jezovits Kornél	100	»	— »
Joannovits Döme	200	»	— »
Átvitel	1.750	frt	— kr.

Áthozat	1.750	frt —	kr
Kossuch János	50	» —	»
Schneller Alajos	100	» —	»
Tornyai Schossberger Henrik	100	» —	»
Szávoszt Alphons	100	» —	»
Thallmayer B.	50	» —	»
Türsch Nándor	100	» —	»
Unger Antal	50	» —	»
Weissenbacher Endre	100	» —	»
Weisz Bernáth Ferencz	100	» —	»
b) Alapok:			
Szükségben levő pályatársak segélyalapja	1.469	» 77	»
Tanfolyam-alap	6.749	» 15	»
Országos segélyalap	119	» 24	»
» szövetségi segélyalap	553	» 55	»
» nyugdíjalap	30	» —	»
c) Különféle: óvadék, biztositékok stb.	332	» 53	»
d) Társulati tőke	1.512	» 37	»
Összesen	13.266	frt 61	kr.

Országos Széchényi Könyvtár

XI. Az esti szaktanfolyam.

A *Kereskedő ifjak társulatának* létjogosultsága legszebb kifejezést a kereskedelmi tudományok ápolása és a kereskedelmi műveltség terjesztése által nyer.

Már a megalakuláskor az alapszabályokban is, ezen szellemi szükséglet különösen hangsúlyoztatván, az eszme nem sokára testté lőn — az *esti szaktanfolyam* létesitése által.

Ez intézmény szükségessége bizonyitásra alig szorul. Tudva van, hogy azon nemzedék, mely ma a férfi korba lép, még nem részesülhetett rendszeres kereskedelmi szakoktatásban, mert ily intézeteink — csekély kivétellel — nem is voltak. Másrészt pedig az sem ismeretlen, hogy a kereskedelmi pályát a társadalom jobb osztályai alig keresték fel s igy nagyon kezdetleges volt azon szellemi tőke, a melylyel a serdülő fiatalság e pályára lépett. Sőt nagy azoknak száma ma is, a kik minden előismeret nélkül adatnak ez élethivatásra és arra vannak azután utalva, hogy vagy közönséges szatócsok maradjanak egész éltükön át, vagy pedig, hogy minden rendelkezésükre álló idejüket — vasszorgalommal és odaadó buzgalommal — az önművelésnek szenteljék, kipótolni törekedvén előbbi idők mulasztásait. Felnőttek oktatásáról van tehát itt szó és ezért különösen fontos is. Mert valamikép kétségtelenül igaz, hogy egy ily intézmény felkarolása érdekében a legtapintatosabb módon lehet csak az érdeklődést, a különben egész napi terhes munkával elhalmozott egyénekben, felébreszteni, — ép ugy igazolja a tapasztalat azt is, hogy ez intézmény hatása, az ez által terjesztett és komoly akarattal felölelt szakismeretek a főváros kereskedő ifjuságát ugy a saját, mint egyáltalában az egész kereskedelem javára, örvendetes módon alakitotta át. A 18-tól 35 évig terjedő korban lévő fiatalság az, mely az esti szaktanfolyam előadásait hallgatja. Ezt pedig mindenesetre azért teszi, mert ismerethiányának tudatára ébredt és bevallotta önmaga előtt is, hogy a mit tudnia szükséges volna, a mit tudnia kellene, annak ismeretét nélkülözi. Ez volt az intézmény első győzelme, hogy azután ennek hatása alatt évről-évre mindig

örvendetesebb sikereket mutathasson fel. És ezen sikerek annál örvendetesebbek, mert nemcsak abban foglalhatók össze, hogy a multak folyamán több száz fiatal ember szakszerű kiképeztetésben részesült, hanem abban is, hogy e társulat, mint vezéregylet, példáját vidéki városaink kereskedő ifjusági egyletei is követvén, ennek befolyása alatt létesitették kebelükben a kereskedelmi esti szaktanfolyamokat.

A társulat alig egy évi fennállása után 1869. november hó 3-án teszi meg Vargha Albert inditványát, hogy a társulat vallott czéljainak megfelelőleg létesittessék az *esti tanfolyam*. A választmány az inditványt magáévá tette és megbizta Fábián Gyula titkárt, hogy megfelelő helyiségről és tanerőkről gondoskodjék, egyuttal megszavazta az e czélra szükséges mérsékelt hitelt. A pesti katholikus gymnasium igazgatói dr. Lutter és Corzán urak készséggel és díjtalanul engedtek át egy tantermet e czélra. Tanárokul pedig megnyerettek Catinelli Hektor és Karner János. Előbbi a nemzetgazdaságtanból, utóbbi a könyvvitelből tartottak előadást az 1867/68. évi téli idényben összesen 48 órán át. A fiatalság tömegesen hallgatta az előadásokat; azonban ekkor valamely rendszerről a hallgatókat illetőleg alig lehetett szó. Kihirdettetett ugyanis, hogy esti szakelőadások fognak tartatni, a melyeket minden társulati tag tetszése szerint hallgathat minden beiratkozási, avagy tandij kötelezettség nélkül és vizsgálatok egyáltalában nem tartattak.

Három évi szünet után, a választmány engedélyével, az 1872. év telén, Vargha Albert társulati tag tart hetenként kétszer előadást a kereskedelmi könyvvitelből és számtanból.

1873-ban dr. Jaulus nyelvmester tart előadásokat a franczia és angol nyelvből.

1874-ben november 1-én egy 4 hónapra tervezett franczia és angol nyelvi esti tanfolyam nyilik meg. A hallgatók havi 2—2 frtot fizettek, a tanár fizetését azonban a társulat szavatolta. Eleintén számosan hallgatták azt és az év végéig 30-an meg is maradtak; de 1875. január havában már annyira megapad a létszám, hogy a választmány kénytelen volt a tanfolyamot beszüntetni.

Az 1874/5 év telén szaktanfolyam is rendeztetett. A választmány megkeresésére ugyanis, a kereskedelmi akademia igazgatósága nevében, néh. Weisz B. Ferencz arról értesiti a társulatot, hogy az

akademia szivesen engedi át a szükséges tantermeket, azokat világittatja és fűtteti is; sőt gondoskodott arról is, hogy a szakelőadásokat az akademia tanárai díjtalanul tartsák meg. Ezen előadásokat már igen sokan hallgatták; a rendszer azonban csak olyan volt, mint 1867-ben.

1875/76 telén a társulat ismét részesült e kedvezményben; de a tanfolyam még sem létesült. Ekkor voltak ugyanis azon ziláit és nyomorult viszonyok a társulat kebelében, melyek feloszlatással fenyegettek. E nyomasztó helyzetnek tulajdonitandó az, hogy csak 15 hallgató jelentkezett, a kikkel pedig az előadásokat megtartani érdemes nem volt.

Ezután ismét hosszas szünet állott be, mignem a társulat vezetését 1879-ben át nem veszi dr. Herich Károly miniszteri osztálytanácsos, mint elnök. Ő pendíti meg 1879. márczius 14-én újra az eszmét, hogy módot kell nyujtani a fiatalságnak szellemi fejlődésére. Ugyanazon hó 28-án már megalakúl az *első szakmüvelő bizottság*, a melynek kötelessége volt egyrészt gondoskodni arról, hogy kereskedelmi szakkérdések tárgyalását hozza napirendre, másrészt pedig, hogy rendszeres szakelőadások bevezetését eszközölje. Dr. Herich vasakarattal működött a czél érdekében, sőt az április 25-én tartott választmányi ülésen szilárd elhatározással jelenti ki, hogy »ha nem sikerülne e tervét keresztülvinnie, az elnöki széket elhagyná«.

A szakmüvelő bizottság működésének első eredménye az lett, hogy az év folyamán, vasárnaponkint, hét társulati tag tartott szakelőadást, névleg:

Schneller Alajos a takarékpénztárakról,

Reinitz Lajos az iparos congressus határozmányairól,

Makáry Gerő az 1878. évi sajtó nagy termékenységéről,

Kőd Mihály az Olaszországgal kötött kereskedelmi szerződésről,

Mihályi Ferencz a szövészetről,

Fövényi János a szőlészetről,

Császár Rezső a kereskedő segédekről.

Eredményezte továbbá azt, hogy a kereskedelmi akadémia szivességéből, ott, a társulat tagjai részére vasárnaponkint, a délelőtti órákban, előadások tartattak.

Mindez azonban a kezdetnek csak kezdete volt. A szakmüvelő bizottság belátta, hogy ezen szakértekezések és vasárnapi előadások

czélra vezetni nem fognak. 1880. április 1-én dr. Herich inditványozza, hogy ezek helyébe léptettessék életbe a *téli esti tanfolyam*. E czélból a junius 25-iki választmányi ülésen már részletesen kidolgozott tervet terjeszt a választmány elé és javaslatba hozza, hogy tétessék felterjesztés a vallás- és közoktatási, valamint az akkori földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumokhoz az iránt, hogy engedtessék meg a társulatnak egy nyilvános jellegű *Kereskedelmi esti szaktanfolyam* megnyitása azon jogosultsággal, hogy a tanév végén nyilvános vizsgák tartathassanak és a sikeresen vizsgázottaknak hivatalos bizonyitványok adathassanak ki. A választmány a javaslatokat határozattá emelte s a vonatkozó felterjesztéseket a magas kormányhoz azon további lépéssel tette meg, hogy a jelzett czélra a kormány anyagi támogatását is kikérte. A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi minister, a vallás- és közoktatási ministerrel egyetértőleg 1880. évi október hó 25-én 27.545. szám alatt az óhajtott engedélyt nemcsak hogy megadta, hanem e czélra még 300 frtnyi állami segélyt is engedélyezett. Ezen segélyt négy éven át élvezte a társulat ezen intézménye, és pedig az 1880/81., 1881/82., 1882/83. és az 1885/86. tanévekben.

Lelkes mozgalmat idézett elő e leirat, a hallgatók tömegesen iratkoztak be az előadásokra s a szakművelő bizottság megtett minden intézkedést a tanfolyam megkezdésére. 1880. évi november hó 5-én nyitja meg Eleőd Józsa alelnök a rendszeres kereskedelmi esti szaktanfolyamot 60 hallgató s a tanári kar jelenlétében és ezzel alapja vettetett azon nemes intézménynek, mely annyi száz fiatal embernek pályáját megkönnyité, új pályát nyitott és boldogságra vezeté őket, mig másrészt a társulatnak annyi becsületet szerzett és megalapitá oly féltékenyen őrzött mai jó hirnevét.

Az első két év a kisérletezés évei voltak. Érdekes felemliteni, hogy az első tanévben a tananyag beosztása nagyon sajátságos volt. Ugyanis a tanfolyam megnyitásától deczember 15-ig hetenként három estén át kizárólag a könyvvitel adatott elő; a többi tantárgyak pedig felváltva 1881. január 15-től május 15-ig. E rendszernek hátránya a tanév végén tünt ki, midőn a 60 hallgató közül csak 6 mert vizsgára állani. Változtattak is már a következő évben a tanterven és pedig oly módon, hogy ezentúl már az összes tárgyak előkerültek hetenként egyszer; de megengedtetett a hallgatóknak, hogy tárgyaikat tetszés szerint választhassák.

Ez utóbbi intézkedés azonban szintén nem vált be, mert meg-

történt az, hogy egyes tárgyakat igen sokán, másokat pedig nagyon kevesen hallgattak s az eredmény szintén nem volt kielégitő. Az 1882/83-ik tanévben már kötelezővé tétetett minden hallgatóra nézve minden tárgy. S ez újitás teljesen bevált; az eredmény folyton javult és nem volt többé ok rá, hogy e tanterv a mai napig is változásnak vettessék alá.

Ezen tanterv szerint az előadások minden év novemberétől a jövő évi április hó végeig tartanak. Előadatnak az egyszerű- és kettős könyvvitel, a kereskedelmi számtan, a magyar- és német levelezés és váltóisme részletesen, a nemzetgazdaságtan és árúisme nagyobb körvonalaiban, hetenként három estén át és pedig 9 órától 11-ig. Az előadásokra beiratkozhatnak nemcsak társulati tagok, de nem tagok is. A hallgatókra nézve pedig az összes tantárgyak kötelezők.

Az előadások befejezésével az önkényt vizsgára jelentkezettekkel a vizsgálatok megtartatnak. Az első két évben csakis szóbeli vizsgák voltak, miután irásbeli munkálatokat a hallgatók ugyis kötelesek voltak bemutatni. A harmadik évfolyamtól kezdve azonban, ezen szorgalmi dolgozatok beadásának kötelezettségén felül rendszeresittetett az irásbeli vizsga is és szóbelire csak az bocsáttatott, a ki az előbbit sikeresen kiállotta.

Ezen tanfolyamok érdekében a társulat szerény viszonyaihoz képest, érzékeny áldozatokat hozott, mely a tanterem és világitáson felül évente csaknem 1000 frtra rugott. Némi kárpótlást nyujtott ugyan a magas kereskedelmi kormány évi 300 frt segélye. Azonban e segélyt 1884-ben a keresk. ministerium, alap hiányában, megvonta. Ekkor dr. Herich vezetése alatt küldöttség járt a vallás- és közoktatási ministernél támogatást kérve, de eredménytelenül. Nem maradt egyéb hátra, mint feláldozni a társulat megtakaritott filléreit a szent ügy érdekében. Ekközben a társulat pénzügyei folyton hanyatlanak és már 1886-ban a tanfolyam ügye kétségessé lett. Ekkor Schneller Alajos társulati alelnök s az *Első hazai takarékpénztár* főkönyvvezetője kieszközöl intézeténél 100 frtnyi segélyt és a kereskedelmi ministerium is megújitja 300 frtos adományát. Igy sikerült az 1886/87. évi tanfolyam rendezése.

1879. előtt létezett egy *szakkérdéseket tárgyaló bizottság*, mely fennállott 1886-ig ennek levén hatáskőre, a szakfelolvasások rendezése. Minthogy azonban ennek és a *szakművelő bizottság*nak teendői egy irányt, a szakművelést szolgálták, ez évben e

kettő egyesittetett e czimen: *szakművelő- és szakkérdéseket tárgyaló bizottság*; majd 1887-ben e czim is összevonatott *szakművelő bizottság*gá, mely ma is annyi kitartással és buzgalommal működik.

Az 1886/87-ik tanévben — miután az államsegély ismét elmaradt s a társulat pénzügyei sem javultak — a költségek már nagyon nehezen kerültek ki és végül 1887-ben minden pénzforrás kiapadt és azon volt a társulat hogy egyik legszebb intézményét be kellend szüntetnie.

Ekkor lépett a társulat élére Szávoszt Alphons nagykereskedő, a kitünő hazafi, a nemes emberbarát, a kereskedő ifjuság atyja, a kereskedő ifjak társulatának fáradhatlan buzgalmú és érdemekben gazdag elnöke. Ő volt az, ki átérezvén ez intézmény fontosságát és nagy horderejét, kiadta a jelszót: »Az esti tanfolyam intézményét feladni, bukni engedni nem lehet, nem szabad. A fiatalságnak egy igen tekintélyes része nélkülözi a szakképzettséget s e nem kis rész hiába akarná gyarapitani ismereteit, nem tehetné azt, ha ez egyetlen módtól is megfosztatik. Hisz' kenyérkeresete egész napi munkára kötelezi, nyilvános intézeteink pedig nem éjszakáznak s igy nem maradna egyéb hátra, mint parlagon pusztulni látni a művelődni vágyó fiatalság legjobb törekvését és szándékait. Nem, ez nem lehet. Inditsunk társadalmi actiót, kérvényezzünk a kereskedelmi testületekhez, forduljunk a főváros áldozatkész kereskedői, pénzintézetei és gyárosaihoz. Adjuk tudtukra, hogy őszinte buzgalommal és erős akarattal haladni törekszünk a fejlődés mezején; adjuk tudtokra, hogy azon egyetlen intézmény fentartása, mely szakismereteink és kereskedelmi műveltségünk emelésére van hivatva, kiapasztotta összes áldozati filléreinket, ugyannyira, hogy maga a társulat is — pénzügyei nyomása alatt — a feloszlás veszélyével küzd. A veszély pillanatában forduljunk teljes bizalommal oda, hol nem ismerik a rideg visszautasitást, hol minden társadalmi és hazafias ügy támogatást lelt; forduljunk a főváros kereskedelmi társadalmához, kérjük a hazafias sajtó támogatását és mi kétség benne, a szent ügynek nem bukni, de győzni kell!«

A kiadott jelszó pezsgő munkát ébresztett. Mindig elől járt a fáradhatlan buzgalmú elnök. Küldöttségek élén keresi fel a kereskedelmi testületeket és intézeteket, sőt egyeseket is. Heteken keresztül jár, kél, beszél, felhasználja széles társadalmi ismeretségét

és befolyását és felvilágosit mindenkit arról, hogy jó ügyet pártol az, ki ez intézményt támogatja. Megszólalt erre a sajtó is, az ügyet felkarolta és valóban hálára kötelezte e társulatot különösen a *Pester Lloyd* s annak nagynevű főszerkesztője dr. Falk Miksa, ki nemcsak, hogy a legmelegebb felhivást intézte a főváros kereskedelmi köreihez, de az adományoknak lapját is megnyitotta.

Ily lelkesült munka nem lehetett eredménytelen. Megkezdődtek az adakozások kisebb-nagyobb összegekben, ugy, hogy az 1887-ik évi tanfolyam kiadásai nemcsak hogy fedezve voltak, de még 858 frt felesleg is maradt.

Ez összeggel vettetett meg az *esti tanfolyam-alap*. 1887. évi deczember hó 12-én ugyanis a választmány fontos határozatot hoz. Kimondja, hogy *tanfolyam-alapot* létesit az esti tanfolyam állandositásának biztositására s ez alapot mindaddig növeli, mig nem oly tőkévé fejlődik, melynek kamatai fedezni fogják a szakiskola összes kiadásait.

Ily módon az intézmény anyagilag bistosittatván, Szávoszt Alphons a szakművelő bizottság élére áll és intézi annak szellemi részét is. A tanfolyam tanáraiul sikerült a legkitünőbb tanerőket megnyernie, névleg Zachár Gyula középkereskedelmi iskolai tanárt és kereskedelmi irót, ki a tanfolyam igazgatásával bizatott meg; továbbá Lengyel Sándor, a II. ker. középkereskedelmi iskola igazgatóját és Garai Ede ugyanazon iskola tanárát. Daczára a későn kihirdetett előadásoknak, mégis 49 hallgató jelentkezett és november 16-án az előadások tényleg megkezdettek.

És ezzel az *esti tanfolyam* egy újabb korszaka nyilt meg. Haladás minden irányban. A hallgatók és különösen a sikeresen vizsgázottak száma folyton növekedik. 1888-ban már szükségessé vált a tanterem megnagyobbitása és annak ujbóli berendezése. A mily mértékben emelkedett ez intézmény szellemi szinvonala, ép oly mértékben növekedik folyton az illetékes kereskedelmi körök bizalma is a társulat és iskolája irányában.

Már a következő évben, vagyis 1888-ban a kereskedelmi kamara 300 frt, a kereskedelmi testület 200 frt s a nagy kereskedők társulata 100 frt segélyt nyujt. E két utóbbi azóta évről-évre megujitja adományát azon különbséggel, hogy a kereskedelmi testület 1889-től 300 frttal járul hozzá évenkint az alap gyarapitásához.

Ugyanez évben érte a társulatot azon nagy kegy, a mely

szerint ő Felsége a Király és Felséges Királynénk is azon alkalomból, hogy a társulat az *esti tanfolyam alap* javára jelmezbált rendezett és arra ő Felségeiket is hódolatteljesen meghivta: a magas belügyi kormány meghallgatása és javaslatára 150 frtnyi segélyt méltóztattak ugyanazon alap javára legkegyelmesebben adományozni.

Ezen örvendetes eseményt a társulat közlönye a *Körlevél* annak idején a következőképen hozza a társulat tagjainak tudomására:

»Mit hoz a jövő . . .

»Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége, saját, valamint Ő Felsége a Királyné nevében, a budapesti »Kereskedő-ifjak társulatá«-nak, a kereskedelmi esti szaktanfolyam alapja javára a folyó évi február hó 8-án rendezett jelmezbál alkalmából százötven forintnyi segélyösszeget méltóztatott magán-pénztárából legk. adományozni.«

E kis közleményt hozta a hivatalos lap mult hó 29-én megjelent száma.

Ugyanezen bevezetéssel érkezett a főváros főpolgármesterének átirata a társulat elnökségéhez azon hozzáadással, hogy a fentebbi legk. adomány tényleg a belügyi kormány utján leérkezett és nála felveendő.

Őszinte öröm tölti be kebleinket, midőn a legelső magyar ember, a legjobb Király és kegyes Királyasszonyunk méltónak találta azon ügy anyagi támogatását, melynek jövőjeért mi — oly igaz és szent buzgalommal fáradozunk.

Jó ügyért küzdeni s ennek szolgálatában működni nem áldozat, sőt éltetve azon tudat által, hogy az önzetlen s a közügyek érdekében szentelt idő és munka által elért czél a polgári erények és törekvések legszebb jutalma: kebleinkben hatványozott mértékben fog lüktetni a szent akarat, folytatni a munkát nemes és elhatározó buzgalommal. Megvettetett pénzalapja esti tanfolyamunknak s ha Isten áldása kiséri lépteink: egy pár év alatt együtt lesz azon 30.000 frtos alap, mely szakiskolánk lételét és fennállását mindenkorra biztositandja.

Igazán szép remények, s kérdem, vajjon nem-e jogosult remények is egyuttal?!

Lelkünkben a legszebb önérzet nyert állandó otthont, látva

azt, hogy tanfolyamunk ügye mily igaz méltánylásra, pártfogásra és támogatásra talált, ha első sorban és komolyan mi karoltuk fel azt, kiknek ez intézmény ma még életkérdés.

Megnyerni igyekeztünk a közvéleményt és nem jártunk járatlan utakon, hisz' rövid idő alatt a főváros számos előkelő kereskedője, intézetek, vállalatok járultak adományaikkal a czél szentesitéséhez; igaz ügyet támogatni vélvén, sorompóba lépett a sajtó is, és a meggyőződés hangján érvényesitette hathatós és eredménydús szózatát.

Kegyelmébe fogad a legjobb Király és segélyt, adományt küld hű alattvalóinak!

E legfelső királyi kegyelmi tény által, mig egyfelől gyarapittatott hiven őrzött és ápolt intézményünk pénzalapja, *másfelől kifejeztetett egyszersmind a bizalom és elismerés is szerény törekvéseink iránt.* Öröklött hűséggel adunk azért kifejezést legmélyebb hálánknak és szivből kiáltjuk: éljen a legjobb Király és Királyné!

Folytassuk t. pályatársak a megkezdett munkát odaadással, készséggel. Hogy mit hoz a jövő? . . . én nem kérdem már. Fel van az jegyezve mindnyájunk szivében!«

1889-ben a társulat felterjesztésére a kereskedelmi minister ur ő Nagyméltósága, bellusi Baross Gábor, méltányolva a társulat törekvéseit, az 1889/90. tanfolyam czéljaira 300 frt segélyt engedélyezett. Ugyanez összegű segélyt az 1890/91. tanévre megujitja és a jövő 1891/92. tanévre is kilátásba helyezi.

A társulat méltó hálával adózik kegyes pártfogói irányában, a kiknek áldozatkészsége most már lehetővé fogja tenni azt, hogy pár év alatt a szükséges alap teljes összegben együtt legyen.

A tanfolyam-alap folytonos gyarapodását az alábbi adatok tüntetik fel:

1887. év végén	858·20
1888. » »	2.513·99
1889. » »	3.826·97
1890. » »	5.414·75
1891. év június végén	6.749·15

Ezen tőkéhez hozzájárultak az esti szaktanfolyam alábbi kegyes pártolói és fentartói:

Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége I. Ferencz József és Felséges Királyasszonyunk.

A kereskedelemügyi magy. kir. Ministerium.

Adományozók.

Ámár M. Dávid, Budapesten.
Angol-osztrák bank budapesti fiókja.
»Anker« biztositó-társaság.
»Azienda« biztositó részvénytársaság.
Benedek Gábor, Budapesten.
Bánhegyi C. J., Budapesten.
Budapesti kereskedelmi és iparkamara.
Budapesti csavargőzös átkelési vállalat.
Budapesti dunántuli kereskedelmi társulat.
Bécsi biztositó részvénytársaság.
Bécsi élet- és járadék-biztositó részvény-társaság.
Budapest főváros.
Budapesti Lloyd társulat.
Budapesti nagykereskedők és nagyiparosok társulata.
Budapesti árú- és értéktőzsde.
Brázay Kálmán nagykereskedő, Budapesten.
Dietzl József, Budapesten.
Dreher Antal, Budapesten.
Egger B. és társa, Budapesten.
Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár.
Első magyar iparbank, Budapesten.
Első budapesti gőzmalmi részvénytársaság.
Első magyar általános bizt. társulat, Budapesten.
Első magyar gyapjumosó és bizományi üzlet részvénytársaság.
»Erzsébet« gőzmalmi társaság, Budapesten.
Édeskuthy Lajos, Budapesten.
»Foncière« pesti biztositó intézet.
Fehér Miklós gépgyáros, Budapesten.
Fürst Jakab, Budapest.

Gál Imre, Budapest.
Geittner és Rausch czég Budapesten.
Ganz és társai gépgyári részvénytársaság, Budapesten.
Gregersen G. és fiai, Budapest.
Girardy József, Budapest.
Grunwald és társa szeszgyárosok, Budapesten.
Gschwindt-féle részvény-társulat, Budapesten.
Guttmann Ádám Budapesten.
Haas Fülöp és fiai, Budapest.
Herrmann Antal, Budapesten.
Holzspach A. fiai, Budapesten.
Hüttl Tivadar, Budapesten.
H. Jellinek Henrik, Budapesten.
Juta-fonó és szövő gyár Budapesten.
T. Kádár Kálmán, Budapesten.
Kanitz Ignácz nagykereskedő, Budapesten.
Klinger Henrik gyáros, Budapesten.
Kisbirtokosok országos földhitelintézete.
Kühne Ede gépgyára, Sopronban.
Kőolaj-finomító részvény-társaság, Budapesten.
Kereskedelmi takarék- és hitelszövetkezet, Budapesten.
Krausz Adolf Budapesten.
Kreische Antal gyáros, Budapesten.
Kertész Tódor Budapesten.
Klein József és Adolf, Budapesten.
Leitenberger Ferencz, Budapesten.
Laczkó N. és Popper, Budapesten.
Id. Luczenbacher Pál, Budapesten.
Lujza gőzmalom, Budapesten.
Lévay Henrik, az első magy. ált. biztositó társaság vezérigazgatója.
Loser testvérek, Budapesten.
Magyar jelzálog hitelbank részvény-társaság, Budapesten.
Machlup A. és E. gyári czég, Budapesten.
Magyar leszámitoló- és pénzváltó-bank részvénytársaság.
Magyar országos központi takarékpénztár részvénytársaság.
Magyar általános hitelbank, Budapesten.
Magyar általános takarékpénztár részvénytársaság.
Magyar kereskedelmi csarnok, Budapesten.
Megyeri Kraus Mayer, Budapesten.

Nagysurányi czukorgyár részvénytársaság.
Neuschloss Károly és fiai, Budapesten.
Neuschloss Ádám és Marczell, Budapesten.
Osztrák-magyar bank budapesti főintézete.
Osztr.-magy. országos kerek. utazók egylete, Budapesten.
Oetl Antal gépgyára, Budapesten.
Osztrák légszesz-társulat budapesti fiókja.
Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület részvénytársaság.
Pesti hengermalom részvénytársaság.
Pesti magyar kereskedelmi bank.
Pesti molnárok és sütők gőzmalma.
Pesti polgári kereskedelmi testület.
Popper H. Budapesten.
Romeiser F. és fiai, Budapesten.
Röck István gépgyára, Budapesten.
Schopper J. G., Budapesten.
Schroll Benedek fia czég Budapesten.
Schwarz Lajos kereskedő, Budapesten.
Salgótarjáni kőszénbánya-részvénytársaság.
Saxlehner András nagykereskedő, Budapesten.
Sgaliczer és Kőváry, Budapesten.
Stühmer Frigyes, Budapesten.
Tekéző társaság.
Trieszti általános biztosító-társaság (Assicurazioni Generali).
Tömöry Károly nagykereskedő, Budapesten.
Erényi Ullmann Lajos, Budapesten.
Weisz B. Ferencz, kir. tanácsos, Budapesten.
Zachár Gyula, igazgató-tanár Budapesten.

Gyüjtők a lapok közül.

A »Pester Lloyd« szerkesztősége.
A »Gyakorlati kereskedelmi tudományok« folyóirat szerkesztősége.

A kereskedelmi magyar királyi Minister ur az alábbi leiratokat intézte a társulathoz:

I.

50.648. sz.

Tekintetes Szávoszt Alphons urnak, a budapesti Kereskedő ifjak társulata Elnökének.

A vezetése alatt álló társulat elnökségének, a társulat által fentartott kereskedelmi szaktanfolyam érdekében, hozzám intézett folyamodására értesitem az elnök urat, hogy méltányolva a társulat buzgalmát és sikeres működését, az emlitett tanfolyam f. évi szükségleteinek részbeni fedezésére 300 frtnyi állami segélyt engedélyeztem, s ez összeget az elnök urnak elnöki osztályom főnöke által láttamozott bélyegköteles nyugtájára a helybeli IX. ker. állampénztárnál (vámház) kifizetésre utalványoztam.

Budapest, 1889. október hó 19-én.

Baross.

II.

Szám $\frac{1.973/1891.}{VI.}$

A Kereskedő ifjak társulatának Budapesten.

Mult évi deczember hó 17-éről kelt azon kérelmére, hogy a társulat kebelében a folyó évben is tartandó, illetőleg már folyamatban levő esti tanfolyam költségeihez hozzájáruljak; értesitem a a társulatot, hogy méltányolva a kereskedő ifjuság művelődésének szellemi és erkölcsi szinvonalának emelésére czélzó törekvéseit, a folyó évben rendezendő tanfolyam czéljaira is háromszáz (300) frtnyi segélyt engedélyezek.

Ezen összeget egyidejűleg és fenti szám alatt a budapesti kir. állampénztárnál (IX. kerület) kiutalványoztam, a hol a társulat elnöke, Szávoszt Alphons által aláirt és VI. szakosztályom főnöke, távolléte esetében helyettese által láttamozott, szabályszerűen bélyegzett nyugtára felvehető.

A tanfolyam eredményéről elvárom annak idején a társulat részletes jelentését.

Budapest, 1891. február hó 12-én.

Baross.

III.

Szám: 53.748/1891.

A Kereskedő ifjak társulatának Budapesten.

A kebelében fennálló kereskedelmi esti szaktanfolyam 1890/91. tanévéről szóló és f. évi augusztus hó 7-én kelt felterjesztésével hozzám juttatott jelentését tudomásul veszem.

A felterjesztésében kifejezett azon kérelmet illetőleg, hogy a tanfolyam 1891/92. tanévére is nyujtsak méltányos segélyt, megjegyzem, hogy a tanfolyamot szivesen fogom támogatni, hogy azonban ez irányban csak a jövő évben a társulat külön beadandó kérvénye alapján fogok intézkedni.

Budapest, 1891. évi szeptember hó 3-án.

Baross.

Végül felemlitendő, hogy a szakművelő bizottság négy év óta és pedig az esti szaktanfolyam felvirágzása idejéből évenkint *Értesitőt* ad ki, a melyben az illető tanév eseményei és eredményei részletesen felsoroltatnak.

Ezen értesitőt évenkint megküldi a társulat összes tagjainak és a tanfolyam pártfogói és fentartóinak.

A választmányi jegyzőkönyvek és tanfolyam-értesitők tanúsága szerint, a társulat esti szakiskolájában következő tanárok tanitottak:

1867/68.

Catinelli Hektor	Karner János

1880/87.

Lubich Fmil	Grósz Viktor
Dr. Földes Béla	Röser János
Dr. Barna Ignácz	Trauttmann Henrik
Dr. Koós Gábor	Kiss Károly
Grünbanm Miksa	Bartos Lajos
Péter János	Nagy Sándor

1887/91.

Zachár Gyula	Garai Ede
Lengyel Sándor	Vályi Nagy Imre.

Ezen szakiskolát tizenegy évi fennállása óta 611 fiatal kereskedő látogatta s ezek közül sikeresen vizsgázott és bizonyitványt nyert 228. Álljon itt ennek igazolásául a szakmüvelő bizottság naplói és jegyzőkönyveiből egybeállitott alábbi

Kimutatás.

Tanév	Beiratkozottak száma	Végzettek száma	A tanfolyam megnyitásának ideje	A vizsgák ideje
1880-1.	60	6	1880. nov 5.	1881. május 15.
1881-2.	52	12	1881. nov. 3.	1882. április 10.
1882-3.	48	18	1882. okt. 31.	1883. irásbeli május 20. szóbeli » 27.
1883-4.	40	12	1883. nov. 20.	1884. irásbeli május 25. szóbeli junius 5.
1884-5.	49	16	1884. nov. 4.	1885. irásbeli junius 9., 10. szóbeli » 14.
1885-6.	56	18	1885. nov. 4.	1886 irásb. junius 14., 16. szóbeli » 29.
1886-7.	46	11	1886. nov. 1.	1887. irásb. junius 3., 4. szóbeli » 7.
1887-8.	49	25	1887. nov. 15.	1888. irásb. máj. 22. 23. 25. szóbeli május 28.
1888-9.	72	36	1888. nov. 20.	1889. irásb. május 7.. 8, 10. szóbeli május 11.
1889-90.	64	34	1889. nov. 5.	1890. irásbeli április 29., 30., május 2. szóbeli május 3.
1890-91.	75	50	1890. nov. 1.	1891. irásbeli április 24., 27., 29. szóbeli május 1.

Hála és elismerés illeti mindazokat, kik a társulat ezen kiváló és hasznos intézményét önzetlenül szolgálták és ezzel ugy a fiatalságnak, mint az egész kereskedelemnek nagy szolgálatokat tettek. A főérdem dr. Herich Károlyé, ki az intézményt megalapitotta és Szávoszt Alphonsé, ki ezt ujból alapitotta és mai magas virágzására vezette. Legyen jutalmuk azon nemes öntudat, hogy jót és önzetlenül cselekedtek.

XII. Helyeszközlő osztály.

Ez osztálynak czélja az állás nélküli kereskedő ifjuság részére helyet eszközölni a lehető legmérsékeltebb díjazás mellett. Megóvni kivánja ez intézmény a helykeresőket a lelketlen ügynökök és közvetitők zsarolásai elől. A *helyeszközlés* a társulat egyik különös nyomatékkal hangsúlyozott czélja, a mely soha sem tekintetett jövedelmet hozó üzletnek, hanem és kizárólag emberbaráti intézménynek. Egyedül arra törekedett és törekszik a társulat, hogy kiadásai lehetőleg megtérüljenek.

Ennek daczára a *Helytartótanács* 1866-ban kifogásolta a helyeszközlésre vonatkozó czikkelyeket, mert ebben egy külön önálló üzletet vélt látni és kikötötte, hogy a helyeszközlés csakis a társulat tagjaira terjedhet ki. Igy is hangzottak az alapszabályok 22 éven keresztül, mig nem az 1888. évi márczius 4-én tartott közgyülés, támaszkodva a jeleni alkotmányos kormány szabadelvűségére, kimondotta, hogy *a helyeszközlés ügyét országosan szervezi* s igy természetesen kiterjeszti azt a társulat kötelékén kivül álló kereskedő ifjuságra is. És tényleg az ily módon átalakitott alapszabályokat a magas kormány minden észrevétel nélkül meg is erősitette.

Visszatérve az alakulás első évéhez, megállapitható, hogy ezen intézmény volt az, a melynek érdekében mindjárt kezdetben a szükséges intézkedések haladéktalanul megtétettek.

1866. február 11-én alakult meg a társulat és már ugyane hó 28-án kinevezi a választmány az első helyeszközlő bizottságot és utasitja, hogy készitse el az osztály ügyrendjét és kezdje meg működését. Az osztály első igazgatója Buchfellner Gyula, jegyzője Tettei Nándor és tagjai Szilády Béla, Gruber Vilmos, Kerstinger György és Rajnay Gergely. Márczius 23-án Kapótsy társulati tag a javaslatkönyvben inditványozza, hogy az osztály körlevelek útján a főnökök figyelmébe ajánltassék. A választmány elfogadja a javaslatot, mely azonban csak augustusban hajtatott végre.

A kezdet nehézségei, a főnökök bizalmatlansága, de különösen a helykeresők gyenge minősültsége okozák azt, hogy az osztály kiválóbb eredményeket sok éven keresztül felmutatni képes nem volt.

1870/71-ben Héder Sándor jegyzősége mellett látható haladás mutatkozik. Ekkor lép érintkezésbe az osztály a bel- és külföldi társasegyletekkel, a gráczi és a debreczeni egyletekkel pedig, a viszonosság elvén, egyezményt is köt. Az eredmény, ha nem is volt rendkivüli, mindenesetre messze túlszárnyalta az előbbi éveket. 1872-ben dr. Falk Miksa, a *Pester Lloyd* főszerkesztője díjtalanul állandó rovatot nyit az osztály hirdetéseinek, melyet azonban már nemsokára nem vesznek igénybe, mert az 1873. évi nagy pénzválság itt is visszaesést idézett elő.

Akkori kereskedelmünk mivoltára nézve mint sajnos tény örökitendő meg, hogy a helyeszközlő osztály nyolcz éven keresztül csakis német nyomtatványokat használt és kivételesen levelezett magyar nyelven. Csak 1874. junius hó 26-án hozza a választmány azon határozatát, hogy ezentúl a helyeszközlő osztály magyar nyomtatványokat is használjon.

1876 és 77-ben az osztály csaknem teljesen szünetel. E két évi működés eredményéről a közgyülésnek nem is számol be. 1878 és 79-ben az elért eredmény a legcsekélyebbre száll alá. Az 1879-ik év már mégis haladást jelez, mert ekkor vettetett meg alapja egy sikeresebb jövőnek. Állandó bizottság szerveztetett, új rendszabályok készittettek és időnként díjazott segéderők is alkalmaztattak. Az alábbi kimutatások igazolják, hogy az osztály munkássága végre helyes mederbe tereltetett. Virágzását ez osztály is, miként a társulatnak minden más intézménye, csakis a fellendülés korával éri el.

Bodendorfer Sándor osztályjegyző volt az, ki 1888-ban az ügyek vezetését átvevén, helyes érzékével és fáradhatlan munkásságával megjelölte az utat, mely virágzásra vezet és oly eredményt mutatott fel, mely az elég jónak mondható előbbi évit megkétszerezte. A választmány több izben, és a közgyülés is jegyzőkönyvileg fejezte ki elismerését és köszönetét, a jövő 1889. évben pedig az osztály igazgatójává választotta meg. 1889. év május havától az ép oly buzgalmú és lelkiismeretes osztályjegyző Szegő Imre veszi át az ügyvezetést és folytatja mind maig a legjobb eredményekkel. A választmány indittatva is érezte magát 1890-ben arra, hogy részére megfelelő tiszteletdíjat szavazzon meg.

A társulat általában véve a legközelebb mult három éven át 1670 frr 45 kr. kiadást forditott a helyeszközlő osztály fejlesztésére és országos szervezésére. Számtalan ezrekre ment azon körlevelek száma, a melyekkel ugy a kereskedő főnökök, mint alkalmazot-

taik is az ország egész területén megkeresteltek; és ez intézkedés ma is gyakoroltatik és folytattatni fog mindaddig, mig nem teljes gyökeret ver a kölcsönös bizalom, ez osztály lételének és sikeres működésének alapja. A hozott áldozatok nem voltak terméketlenek, mert az osztály három évi bevétele nemcsak hogy fedezte a kiadásokat, hanem még 460 frt 78 kr. jövedelmet is hozott a társulati pénztárnak. Ily előzmények után s a jövőben is ily lelkiismeretes vezetés mellett nincs kétség benne, hogy a társulat ez igazán nemes és emberbaráti intézménye folyton gyarapodni fog. A társulat jelenlegi intézőinek pedig nagy elégtételül szolgálhat az, hogy e téren is a legszebb eredményt a 25-ik esztendő mutathatta fel.

A helyeszközlő osztály működésének eredményei az alapitástól kezdve az 1890. év végéig.

Év	Bejelentett állás	Helykereső	Elhelyeztetett	Év	Bejelentett állás	Helykereső	Elhelyeztetett
1866	—	10	8	1877	—	—	—
1867	—	28	16	1878	—	58	4
1868	—	12	11	1879	—	45	5
1869	—	69	27	1880	51	80	12
1870	—	65	30	1881	128	129	23
1871	—	96	33	1882	105	93	20
1872	—	72	20	1883	100	80	20
1873	—	94	21	1884	122	113	17
1874	—	75	9	1885	101	191	36
1875	—	56	10	1886	93	139	36
1876	—	—	—	1887	101	96	23

Év	Bejelentett állás	Helykereső	Elhelyeztetett	Bevétel		Kiadás		Felesleg	
				frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1888	226	181	57	480	—	396	—	84	—
1889	501	463	102	715	23	536	04	189	19
1890	610	539	140	936	—	748	41	187	59

XIII. Felolvasások.

Ez azon intézmény, a melyet a társulat megalapitásától kezdve mind maig a leghivebben ápolt. Kezdetben inkább az elnökök és egyik-másik tisztviselő gondoskodott arról, hogy a közélet számos jelesét e czélból megnyerje. 1879-ben már egy állandó bizottság szerveztetik e czimen *Felolvasásokat rendező bizottság*. És ez folytatja működését 1887-ig, a midőn beleolvasztatott a szakművelő bizottságba, a melynek most már egyik ágát képezi. Kezdetben a felolvasások teljesen zártkörűek voltak; azokon csakis társulati tagok vehettek részt. Később magasabb lendületet nyernek és dr. Herich idejében már meghivott vendégek is hallgatják. Fénykorukat azonban Szávoszt Alphons elnöksége alatt érik el. 1887. óta nemcsak a társulati tagok között, de egyáltalában az egész fővárosi kereskedelmi társadalomban mind nagyobb és nagyobb lesz az érdeklődés ugyannyira, hogy a legutóbbi két évben a társulat helyiségei szűkeknek bizonyultak az oda áramló nagy és válogatott közönség befogadására. A két utóbbi évben a szakművelő bizottság rendesen theaestélyekkel kötötte össze a felolvasásokat.

Ennek eredménye az lett, hogy csaknem mindig igen nagy és több izben óriási férfi és női társaság maradt együtt, a legkedélyesebb csevegést folytatva, majd mulatva és gyönyörködve szellemdús szónoklatokban és nem ritkán — ha a kedv hullámokat vert s különösen ha nagy hölgytársaság volt együtt — vig tánczczal fejezve be az estét.

Részben ennek, de különösen azon számos és kitünő felolvasó szellemdús, gyönyörködtető, sokszor magasztos és felséges előadásának köszönhető az, hogy a társulat által rendezett felolvasások ma a fővárosban ily nagy népszerűségnek örvendenek. A főváros társadalmának kitünőségei szivesen engednek a kérésnek, hisz biztosak a felől, hogy egy hálás, nagy és előkelő közönség vár reá; a hallgatóság pedig még szivesebben özönlik oda, mert a *Kereskedő ifjak társulatában* a szellemi élvezeten felül még mulatni és pedig igen kedélyesen mulatni is lehet. Különben csaknem egész bizton

állítható az is, hogy az elmult egynegyed század alatt legtöbb és mindenesetre szinvonalon álló felolvasás e társulatban tartatott. A felolvasók száma 1866-tól máig 141, a felolvasások pedig jóval meghaladják a háromszázat. Első felolvasó volt 1866. márczius 27-én Keleti Károly ministeri tanácsos; az utolsó felolvasást pedig Hock János országgyülési képviselő tartotta ez év április hó 23-án.

A társulat mindenkori intézőié az érdem, hogy e közművelődési intézményt, az alapszabályokhoz hiven, mindig előszeretettel ápolták; de méltó elismerés illeti még inkább azon jeleseket, kik a társulat fiatalságának ismeretkörét e nagyszámú felolvasások által szélesbitették és műveltségi fokát oly nagy mérvben emelték.

A társulat im' azzal hálálja meg eme jóakaróinak szeretetreméltóságát és szivességét, hogy hálás emlékezésül megörökiti neveiket negyedszázados történelmében. Eme tiszteletre és nagyrabecsülésre méltók a következők:

Dr. Ágai Adolf
Dr. Apáthy István

Dr. Ballagi Aladár
Dr. Barsi József
Bársony István
Beck Dénes
Beksits Gusztáv
Benedek Aladár
Benedek Elek
Beőthy Zsolt
Berecz Antal
Bernáth Ágoston
Dr. Bokor József

Catinelli Hektor
Császár Rezső
Cserey Károly

Dapsy Árpád
Deák Farkas
Degré Alajos
Dr. Del'Adami Rezső
Detsinyi Arthur
Deutsch Ármin
Dr. Deutsch M.
Dr. Dobránszky Péter

Elischer József
Dr. Emmer Kornél
Érdy Dénes
Dr. Erődi Béla

Fekete József
Dr. Ferenczy József
Fővényi János
Dr. Friedmann Bernát
Fuchs Sándor

Gelléri Mór
Gerő Károly
Grósz Viktor
György Aladár
György Endre
Győry Vilmos

Hamar Leó
Hanzély Ferencz
Heim Péter
Dr. Heinrich Gusztáv
Helfy Ignácz
Dr. Herich Károly
Hevesi József
Hock János
Horn Ede
Hunfalvy János

Illmer Károly

Ifj. Jankó János
Jäger Henrik
Jókai Mór
Jónás János

Kador Sándor
Dr. Kakujay Gyula
Dr. Kanyurszky György
Dr. Károlyi Gyula
Dr. Kautz Gyula
Keleti Károly
Kementzky Kálmán
Dr. Kenedi Géza
Dr. Kerkápolyi Károly
Komáromy Mihály
Komócsy József
Dr. Koós Gábor
Dr. Kovácsy Sándor
Köd Mihály

Láng Henrik
Lipták Gy. István
Liptay Pál

Makáry Gerő
Mauritz Rezső

Máy Árpád
Melháné Szaák Lujza
Mezei Ernő
Mihályi Ferencz
Mihók Sándor
Miklós Ödön
Mikszáth Kálmán
Mócs Zsigmond
Molnár Lajos
Mudrony Pál
Mudrony Soma

Dr. Neményi Ambrus
Dr. Neményi Imre
Németh Imre
Dr. Névy László
Novák Sándor

Ozoray Árpád

Palágyi Menyhért
Polacsek Gyula
Porzsolt Kálmán
Pulszky Ferencz

Dr. Radó Antal
Ransbourgh S.
Reinitz Lajos
Dr. Rosenberg Lajos

Sommerfeld J.
Schneller Alajos
Dr. Schnierer Gyula
Schosberger Sámuel
Dr. Schreyer Jakab
Schütz Miksa
Schwarcz Gyula
Strausz Adolf
Szabó Endre

P. Szathmáry Károly
Szatmári Mór
Szász Károly
Szegi Gábor
Szekrényessy Kálmán
Szélba József
Dr. Szigeti Márton
Szilágyi Sámuel

Takátsy József
Dr. Thallóczy Lajos
Thaly Kálmán
Tettei Nándor
Tóth Gábor

Vadnay Károly
Vajkay Károly
Dr. Vámbéry Ármin
Dr. Várady Antal
Vargha Albert
Vass Antal
Vass Gereben
Vészi József
Visy Imre
Visontai Soma
Vizvári Gyula

Dr. Weisz Béla
Weisz Berthold
Weisz Manó
Weninger Vincze
Witthalm Gusztáv
Dr. Wittmann Mór
Wollák Soma

Zempléni P. Gyula
Zichy Antal
Zipernovszky Károly

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

XIV. Könyvtár.

A társulat közművelődésének ezen jeles tényezője szintén az alakulás első évében alapittatott meg.

Litassy József, mint a társulat első könyvtárnoka, Tettei Nándor támogatásával már 1866. márczius 14-én bemutatja a a beszerzendő könyvek jegyzékét. Az első fedezet meglehetősen csekély volt, mert alig tett ki 200 frtot. De bőségesen kárpótolta a pénztár tehetetlenségét azon áldozatkészség, a melylyel különösen a társulat tagjai, de számos könyvkereskedő és más pártfogók is tömegesen járultak könyvadományaikkal a könyvtár gyarapitásához. Április 6-án már egynéhány száz kötet könyv van együtt, a melyeknek legnagyobb részét előbb használható állapotba kelle helyezni, azután jegyzékbe szedni és osztályozni. A felhalmozott munkához Litassy a fenti napon segitséget kér a választmánytól, a mely Németh Zsigmondot jelöli ki kisegitő könyvtárnokul. Ezek buzgó és odaadó munkásságának sikerült május 20-ára a kis könyvtárt teljesen rendezni és a közforgalomnak átadni. A szépirodalmi és szakkönyvek szétválasztattak és tulajdonképen két könyvtár rendeztetett be, u. m.:

1. közhasznú és szakkönyvek gyüjteménye, és
2. kölcsönkönyvtár.

A közhasználatra szánt kisebb könyvtárt kizárólag a társulati helyiségekben lehetett igénybe venni; a kölcsönkönyvtárból azonban a könyvek megfelelő biztositék mellett kiadattak olyformán, hogy minden kötetért 1 frt biztositék volt fizetendő; de négy kötetnél többet senki sem vehetett ki.

A társulat könyvtára évről-évre gyarapodik. Nem volt a letelt negyedszázad alatt egyetlenegy év sem, a melyben szaporodás jelezhető nem lenne, habár például 1874-től 1881-ig és 1885-től

1890-ig, tehát tizenhárom esztendőn keresztül alig történtek beszerzések; de ez években is kárpótolták a beszerzéseket az adományozások.

A jelenlegi könyvtárnak fele, az első nyolcz év szerzeménye, a másik felerész a későbbi tizenhét évé volt. A legtöbb könyv 1866, 1869, 1871, 1872, 1873, 1881 és 1891-ben szereztetett be. Tettei Nándor, Heckenast Gusztáv, Greguss Ágost, dr. Herich Károly, Brázay Kálmán, Pfeiffer Nándor és Hollósy Béla egész kis könyvtárakat ajándékoztak. Legnagyobb könyvbevásárlás 1869. és 1871-ben volt 500, illetőleg 400 frt értékben. Az előbbi összeghez hozzájárult néh. boldog emlékű Gorove István minister 50 frttal és az 1869-ben megtartott első kereskedelmi bál 368 frt 93 kr. jövedelmével; az utóbbi 400 frtot teljesen a társulat fedezte. Az évenként kisebb-nagyobb összegekben megszavazott és részben fel is használt hitelek meghaladják a 2000 frtot. Pénzadományozásokat tettek még a könyvtár javára: Dümmerling Alajos, Mittly Gyula Kollinics Pál és Catinelli Hektor.

A könyvtárt másodszor Benkő Gyula — jelenlegi alelnök — rendezte 1880-ban, ki akkor az első titkári állást töltötte be s ezen munkára, mint szakértő, önként vállalkozott. O készitette az első rendszeres és szakszerűen összeállitott könyvtári jegyzéket és megtörtént vele az is, hogy a társulatnak ez évben a könyvtár gyarapiására megszavazott, de soha ki nem utalt 500 frtnyi hitelének megfelelőleg, az általa kiszemelt és megvásárlandó könyvek jegyzékét is bevezette a főjegyzékbe. Igy történt az, hogy egynéhányszáz kötet könyv egy évtizeden át szerepelt névleg e jegyzékekben, holott azok egy része még ma sem szereztetett be. Ez okon és az időnként kiadott több rendbeli függelék által okozott zavarok folytán a mult évben a választmány elhatározta a könyvtár újbóli leltározását, rendezését és új könyvjegyzékekkeli ellátását.

Ezen munkával Rehák János főkönyvtárnok és Bene Pál könyvtárnok bizattak meg, kik egy év lefolyása alatt — Benkő Gyula alelnök szakszerű tanácsai szerint — a 4.642 kötetre menő könyvtárt dicséretes szorgalommal s a legszebben rendezték és az új könyvjegyzéket elkészitették, a mely valószinűleg már közelebbről sajtó alá kerül. Ezen jegyzékek szerint a társulati könyvtár két részből áll, t. i. szépirodalmi és szakkönyvtárból, a melyek az alábbi kimutatás szerinti műveket foglalják magukban.

a) Általános szépirodalmi könyvtár:

I.	Magyar szépirodalom	919	mű,	2.133 kötet
II.	Német »	433	»	1.222 »
III.	Angol »	40	»	53 »
IV.	Franczia »	130	»	216 »
V.	Magyar tudom. és közhaszn. irodalom	266	»	433 »
VI.	Német » » » »	59	»	84 »
VII.	Képes hirlapok és élczlapok	42	»	174 »
	Összesen	1.889	mű	4.305 kötet

b) Szakkönyvtár.

I.	Általános kereskedelmi és közgazdasági	174	mű	229 kötet
II.	Kereskedelmi és közgazdasági statistika. Kamarai és egyleti évkönyvek	39	»	67 »
III.	Nyelvtudományi művek és szótárak ..	33	»	41 »
	Összesen	246	mű	337 kötet.

A kettő együtt véve kitesz 2.135 művet 4.642 kötetben, megjegyeztetvén, hogy a szakkönyvtár jelenleg is csak a társulat helyiségeiben vehető igénybe.

Ezen rövid ismertetésből láthatólag a társulat mindenesetre jelentékeny könyvtár fölött rendelkezik, de látható az is, hogy annak gyarapodását nagyban s illetőleg csaknem felerészben az adományozások mozditották elő. A társulat őszinte hálával adózik ezért és megörökiti jótevőinek alábbi névjegyzékét.

A kereskedő ifjak társulata könyvtárának gyarapitásához könyv- és pénzadományaikkal hozzájárultak:

Aigner Alajos
Beck Dénes
Benkő Gyula
Berinkey Gyula
Bieber Ferencz
Brázay Kálmán
Budapesti keresk. kamara
Catinelli Hektor
Csáthy Károly ifj.
Csekey Dezső
Duchon Árpád
Dümmerling Alajos
Fábián Gyula
Farkas Ferencz
Friebeisz Ferencz
Friedrich István
Geyer Béla
Gorove István
Greguss Ágost
Greiszl Rezső
Gunszt János
Gyene Gusztáv
Heckenast Gusztáv
Dr. Herich Károly

Hollósy Béla
Horváth Guido
Hutiray Lajos
Ivanits Miklós
Kacziányi Nándor
Keleti Károly
Kiriák Gergely
Kollinics Pál
Krenner Károly
Lestár Árpád
Mezőfi Gedeon
Mittly Gyula
Müller Ferencz
Osterlahm Károly
Pacsu Leó
Patz Gusztáv
Pfeiffer Nándor
Pintschof Mór
Pozsányi Adolf
Rajnay Vilmos
Ráth Károly
Ráth Mór
Reinitz Lajos
Röser János
Schneller Alajos
Stein János
P. Szathmáry Károly
Szent-István társulat
Szontagh Andor
Tarr Sándor
Tettei Nándor
Vogel Béla
Vutsák Béla
Wehmer József
Weisz B. Ferencz
Weisz Lipót
Zachár Gyula

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

XV. Tagsági névjegyzék.

1891.

I. Tiszteletbeli tagok.

Ádám Károly 1867
Aebly Adolf 1890
Bellusi Baross Gábor 1890
Catinelli Hektor 1868
Dr. Erődi Béla 1877
Fábián Gyula 1871
Dr. Falk Miksa 1888
Fuchs Rezső 1867
Harkányi Frigyes 1867
Dr. Herich Károly 1877
örökös tiszteletbeli elnök 1887
Jókai Mór 1873
Keleti Károly 1866
Br. Kochmeister Frigyes 1867
Komócsy József 1883
Kempelen Imre 1885
Korény Ágoston 1873
Kossuch János 1867
Mayer Miksa 1876
Matlekovits Sándor 1883
Ráth Károly 1868
Schneller Alajos 1879
Szivessy Ignácz 1875
Gr. Széchényi Pál 1886
Tettei Nándor 1869
örökös tiszteletbeli alelnök 1884
Dr. Vámbéry Ármin 1885
Dr. Váradi Antal 1890
Varga Albert 1875
Br. Wodianer Albert 1867

II. Alapitó tagok.

Andrássy Aladár gr.	100	frttal	1880-ban
Brázay Kálmán	100	»	1888-ban
Bischitz Lajos	100	»	1891-ben
Édeskuty Lajos	100	»	1887-ben
Első magy. ált. b. társ.	50	»	1881-ben
Fleischmann Antal	100	»	1881-ben
Gschwindt Mihály	100	»	1891-ben
Herich Károly dr.	100	»	1883-ban
Hüttl Tivadar	100	»	1890-ben
Jálics Géza	100	»	1890-ben
Kossuch János	50	»	1872-ben
Pesti kir. kiváltsg. nagykereskedő testülete	100	»	1881-ben
Pesti polg. keresk. testület	100	»	1881-ben
Schneller Alajos	100	»	1883-ban
Schosberger Henrik	100	»	1880-ban
Szávoszt Alphons	100	»	1887-ben
Türsch Nándor	100	»	1871-ben
Unger Antal	50	»	1869-ben
Weisenbacher Endre	100	»	1881-ben

Hálás kegyelettel emlittetnek fel továbbá az alábbi alapitók is, kiket a halál időközben kiragadott sorainkból:

Blau M. P.	50	frttal	1869-ben
Heinrich Alajos id.	200	»	1888-ban
Huber Antal	50	»	1869-ben
Jezovits Kornél	100	»	1881-ben
Joannovits Döme	200	»	1882-ben
Thallmayer B.	50	»	1872-ben
Weisz B. Ferencz	100	»	1869-ben

III. Pártoló tagok.

Ági Lajos
Aebly Adolf

Balogh és Heckel
Bathó Elek dr.
Beimel Jakab

Binder Pál
Bloch Manó
Boross M. Károly
Braun Mór
Breier Izidor
Brenner Imre

Büchler József

Csanak József

Dobay János
Droppa Gyula
Duchon Árpád

Falk Zsigmond, lovag
Fischer és Heidlberg
Freyberger Pál
Füspök Ferencz

Gavora József
Gelléri Mór
Gräfl K. J.

Haris Mihály
Holitser Manó
Hoppig Ferencz
Hoepfner Hermann
Hubenthal Lipót

Kánitz Ignácz
Keller, Szabó és Császár
Keleti Béla
Kindermann Mihály
Kohner Zsigmond
Kollarits Jenő
Komássy Ede
Kotschy Erich

Lejtényi Dezső
Lenz testvérek
Linhárt István
Loser testvérek

Magy. Franczia bizt. társ.
Malomsoky József
Messik Gyula
Mihályi Ferencz
Mosánszky Tivadar

Neumann Frigyes
Neumann Miksa
Neuschloss Marczell

Osztás Gyula

Piringer és Sokulski
Rabsch Sándor
Ringeisen testvérek
Röser Miklós

Saxlehner Andor
Sgalitzer Izidor
Semler J.
Schletter Ferencz
Schwertner Sándor
Stern Ignácz
Szimon István
Szirányi János

Támedly Mihály
Teleky Ferencz

Várkonyi Árpád
Velvárt és Werber

Wagner András
Walla József
Waldhauser Adolf
Weiszmann Mór
Wesselényi F. Károly

Ádám Gusztáv
Ádám Károly, ifj.
Achtzehner József
Altmann Vilmos
Anhäupel Frigyes
Aprily Sándor
Argauer Elek
Áts Sándor Antal
Augner Ede

Bayer Gyula
Bayer József
Bayer Károly
Bayer Sándor
Balla Béla
Balassa V. Mihály
Bánhegyi C. J.
Bányász Lajos
Baráth János
Barlay József
Bartha Dezső
Bauer Leonhárd
Baumann Sándor
Beck Emil
Bekker Ödön
Bella Zoltán
Bene Pál
Benedek Lajos
Benesch József
Bengyel Károly
Bengyel Zsigmond
Benkő Gyula
Beráts János
Beregszászy Pál
Berger Imre
Berger Lajos
Bernhardt Gyula
Bettelheim József
Bevall Sándor
Biás Albert
Bieber Ferencz
Blasek Frigyes
Blazek J. Antal
Blázy Gyula
Blum Sándor
Bodendorfer Géza
Bodendorfer Sándor
Bódy József
Bodiczky József
Bodó Gusztáv
Bogdán József
Bogisich János
Bohner Ferencz
Bonis M. B. Gáspár
Borhegyi Ferencz
Bradl Ferencz
Brandovics János
Brázay Károly
Breier Árpád
Breitner Béla
Brém György
Brezsnyánczky János
Brunner Dezső
Burján Béla

Calderoni József
Csapkay Ede
Császár Rezső
Czájlik Lajos
Csekey Dezső
Csintalan Imre
Czigler István
Conradin Frigyes
Csuka Béla

Damkó Károly
Dávid Rezső
Demeter Albert
Demeter Ferencz
Demeter József
Deutschmann Sándor
Diga Nándor
Dimitrijevits Csedomilj
Dimitrijevits Jenő
Diósy János
Diósy Kálmán
Dirr Gyula
Dolinay Béla
Domby Ignácz
Dózsa Bertalan
Dózsa Ferencz
Dömötör Ádám
Drózd József
Drucker Henrik
Dummer Sándor
Dvorzsák Károly

Éberling Antal
Éder Ágoston
Édeskuty Lajos, ifj.
Eglmayer Károly
Eisenfels József
Eisler Miksa
Eitel Frigyes
Englmeyer Adolf
Enyedy Bertalan
Erdélyi Mór
Erdős Ákos

Fancler Béla
Fancler Mihály
Farkas Dezső
Farkas Sándor
Farkasdy Dénes
Fejuk István Károly
Feldmann Antal
Fellegi József
Felix Aladár
Féhn Gyula
Fényes Iván
Ferenczy Károly
Feszler Sándor
Flór József
Fontaine Andor
Fölhössy Ferencz
Fölhössy József
Freund Emil
Freund József
Freiszléder Nándor
Fried Ferencz
Fried Menyhért
Friedmann Dávid
Fritsch Rezső
Fuchsa József Károly
Füleky István
Füredi József

Gaigne Jenő
Gaizler Béla
Gál Imre
Gaál Ferencz
Gaál Zsigmond
Garay Alajos
Gartner Géza
Gazdik László
Gedeon János
Geller Izidor
Gerzsó Károly Gy.
Gessler József
Giay Lajos
Gindely János
Glósz Béla
Goszleth István

Gradl F. Adolf
Gregersen Albert
Greissl Nándor
Gruber Ágoston
Gruber Vilmos
Grün Lajos
Grünberger Jakab
Gschirzl János
Gubits János
Guggenberger Ede
Guthy Elek
Gyagyorszky János
Györky Imre

Haberern Gusztáv
Hajduska Adolf
Hajduska József
Han Elek
Harámy Ferencz
Haukwitz Alajos
Hausdorfer István
Hauszer Antal
Héder Sándor
Hedvig Arthur
Heyek Ede
Heinrich A.
Heinrich Ferencz
Heinrich Sándor
Heintzl Károly
Heckel Kálmán
Heckel Károly
Hellvig Manó
Hencz Zoltán
Herczegh Gyula
Herczer Conrád
Herczog Gusztáv
Hermann Antal
Hermann Lajos
Heuszler Gusztáv
Hincz B. Károly
Hofbauer Lipót
Hoffman Árpád
Hoffmann Emil
Hoffmann Ignácz
Hoffmann Márton
Hofstetter Jóssef
Hoholin József
Holczer József
Hollop János
Hopp Ferencz
Hornung János
Horváth Ferencz
Hönig Ferencz
Hrabkovszky Fer. Viktor
Huber Ferencz
Hurtay Péter
Huzella Elek
Hüberth József
Hübner István

Illés Ferencz
Irányi Imre
Izay Árpád
Jakovits Károly
Jancsár József
Jelfy Ferencz
Jéhn István
Jenő Kálmán
Joó Gyula
Joó Lajos
Jung Ede

Kalik János
Kálna Béla
Kaloszek Ferencz
Kammersberger Sándor
Karlovitz Andor
Károlyi György

Katsinka Kornél
Kathona Béla
Keifel Károly
Keller Emil
Kellner János
Kämeter István
Kende Zsigmond
Kertay Zsigmond, ifj.
Kertész Nándor
Kertész Tódor
Kertész Tódor, ifj.
Kientzel József, ifj.
Kiss József
Kishalmy Miska
Klein Ernö
Klein Kálmán
Klinda Iván
Klós Hermann
Knechtsberger G. M.
Knopper Károly
Kohler Alajos
Koller István
Kollerits Lajos
Kohn Dávid
Kohn Károly
Konya Lajos
Kopeczni Károly
Kopper Károly
Kopriva Lajos
Kósa Gyula
Kostya István
Kosztka Lajos
Kovách Ákos
Kovách Albert
Kováts Dezső
Kovách Endre
Kovács Gyula
Kovách Zsigmond
Kovald Emil
Kozálik Ferencz
Kozma Lajos
Krachtusz János
Kraul Lajos
Krautszak Antal
Krautszak Márton
Kreutle István
Kriaszlel Ignácz
Krizsa Bálint
Krnó Cziril
Kronberg József
Kubek Iván
Kuhn Arnold
Kunewalder L. M.
Kunisch József
Kunst Róbert
Kunz Ferencz
Kunz József
Kurucz F. Károly
Kutassy Vincze

Labáth Elek
Laitl Simon János
Láng György
Láng József
Láng Lajos
Lászlóffy József
Laufer Zsigmond
Lechner Gyula
Leidecker János
Lenkei A.
Licker Ferencz
Lindmayer István
Liptay Lajos
Littmann József
Littmann Sándor
Lowack Henrik
Löry Oszkár
Löw Elek

Lõwy Gyula
Lõvy Lajos
Lubich Emil
Lukáts Ernő

Mahacsek Sándor
Macharovszky György
Machó Ede
Mayer Ferencz
Makáry Gerő
Makláry Gyula
Mann Károly
Manucci Kázmér
Marcinkiewicz Antal
Márkus Henrik
Marosi Ferencz
Marton Alajos
Martsán Béla
Maás Izidor
Mátrai Jenő
Mattyasovszky Béla
Maurer Aladár
Meleghegyi Miklós
Melis Soma
Mester Lajos
Mészáros Zoltán
Micsey Rezső
Mihálik Imre
Mikula János
Mitterdorfer Gusztáv
Mittly Gyula
Mladovits János
Molnár Gyula I.
Molnár Gyula II.
Molnár Károly
Molnár Sándor
Morvay Gyula
Móser János
Möser Nándor

Mössmer József
Munk A.
Murmann Emil
Muzsik Pál
Müller Rezső
Münster György

Nádosy György
Nagy Árpád
Nagy János
Nagy Mihály
Naményi Zsigmond
Nyári Soma
Neisár Imre
Németh Gyula
Németh Viktor
Nesinger Sándor
Neubauer Károly
Neumann J.
Nobel Mór

Obláth Adolf
Ochornitzky Manó
Ofner József
Oláh Béla
Ohmann János
Oravetz József
Ottó József, ifj.

Pacsu Leó
Pálmai József
Panda Jenő
Panda József
Pandurovits Gyula
Papszt Antal
Párthényi László
Patz Gusztáv
Patzl Ernő
Pertik Béla

Pertl Ferencz
Pethe Kálmán
Petrovics Nándor
Pfann Mátyás
Pfeiffer Dezső
Pick Arnold
Pischl Árpád
Plahovits Géza
Plander Gyula
Podany Jenő
Pohl Gusztáv Adolf
Pollacsek Amadeus
Pollinák Ferencz
Popper Gyula
Porubszky Gusztáv
Pözel Ferencz
Prachtel József
Préger Mór, ifj.
Prokopetz József
Puchinger Antal
Puskás Lipót

Quenzer Henrik

Rajmon József
Rapos Ákos
Rausch Antal, ifj.
Rausch Ferencz
Rausch Gyula
Rédely Lajos
Rehák János
Reich Adolf
Reich Zsigmond
Reimann Gyula
Rein Ignácz
Rein Sándor
Rétay Béla
Rétay Imre
Révay Endre
Riedl Frigyes
Richter István
Rill Nándor
Ringeisz Ferencz
Ringenbach Károly
Romeiser Béla
Rosenthal Hermann
Roth Gy. Géza
Rótt Tivadar
Rothmann Ignácz
Roxer Béla
Rozsnyávszky Lajos
Rössler József
Rubletzky István
Ruder Ignácz
Ruder József, ifj.

Sallay István
Sándor István
Saxlehner Árpád
Sdravitsch János
Séh Ottó
Seefehlner J. L.
Seibriger Traugott
Seiler Ármin
Seitz Ferencz
Selmeczi kereskedő ifjak társ.
Sik Béla
Sillay Ignácz
Simay Domokos
Singhoffer Géza
Skopetz Leó
Solichon József
Solymossy Géza
Soóváry Géza
Sövegjártó Béla
Südfeld Gyula
Schaller János
Schäffer Sándor

Scheible Ármin
Scheer Ármin
Schiefner Hugó
Schill Gusztáv
Schlager József
Schlesinger Lajos
Schmidt Ignácz
Schneider János
Schneller Hugó
Schönberger Jakab
Schönwald József
Schrank Béla
Schulhof Gábor
Schultes Emil
Schuszter Adolf
Schuszter Emil
Schüller Ferencz
Schwarz Árpád
Schwarcz Gyula
Schwarcz Lajos
Schwitzer Sándor
Stadler Géza
Stadtrucker Károly
Stampfel Károly
Stauber Ignácz
Steiner József
Steiner Károly
Steinreich Lajos
Stenzinger Géza
Stern Ede
Stern József
Stessel Nándor, ifj.
Storer Győző
Straicher Sándor
Strähle János
Strobel József
Szabó Ákos
Szabó Kornél
Szegő Imre
Szelnár Adolf
Szendrei Károly
Szentimrey Dezső
Szentpétery István
Szénássy Gyula
Szénássy Imre
Szepesi Konrád
Szerencsi Ede
Szervátius József
Szidon Antal
Szichta Lajos
Szilvássy István
Szklenka Jenő
Szojka László
Szojka Miklós
Szokolovits Iván
Szövényi Ákos
Szövényi Gyula
Sztaricskay I. G.

Tabermann Béla
Tatárka Ödön
Tauffer Dezső
Téglássy János
Teischler József
Tibély F. Ágost
Till Hugó
Tischler Sándor
Titsch Gyula
Tombácz János
Topits Alajos
Tóth Dezső
Török Bódog
Triltsch Antal
Türk Sándor

Ungár Gyula
Urik Kálmán

Vaniss Ignácz
Várady József
Varga József
Varga Zsigmod
Veégh Elek
Veress Antal
Vetéssy Mihály
530 Vincze Árpád
Vogel Gyula

Wachutka János
Wallenfels Imre
Wallner István
Walther Ernő
Waltz Antal
Weidner Kálmán
Weigl Károly
Weinberger Gusztáv
540 Weinberger Ignácz
Weinreich Gyula
Weisz Ignácz
Weisz Manfréd
Weiszbarth József
Weiszenau Dezső
Weixelgärtner Rezső
Werner Ágoston
Wetzer Géza
Wienerberger József
550 Wirth Mihály
Wirth Sándor
Wittek Ernő
Wittenberger Ármin
Woczasek Kornél
Woczasek Lajos
Wollák Béla
Wollák Soma
Wolf D. György
Wohlschläger Ferencz

560 Zachariás Endre
Zbiegnievitz Theofil
Zeffer Béla
Zemáncsik Sándor
Zerhán Róbert
Zsemle József.

Összesités.

I. Tiszteletbeli tag	28
II. Alapitó tag	26
III. Pártoló tag	70
IV. Rendes tag	565
Összesen	689

XVI. Zárszó.

A budapesti *Kereskedő ifjak társulatának* története alapitásától kezdve, felölelve a lezajlott 25 év minden számot tevő mozzanatát, teljesen befejezve áll az olvasó előtt.

Nemes célok szolgálatában százak és ezrek törekvése nyer abban kifejezést. E lapok számtalan alkotásokat és sikereket jegyeznek fel és örvendetes bizonyitékát a magyar kereskedő ifjúság rohamos fejlődésének. Fényes lapját fogja képezni e multnak azon hamisitatlan nemzeti szellem és igaz hazafiság, mely e negyedszázados működést átlengi. Tevékenységének hatását tekintve, nemcsak helyi, de országos és nagy nemzeti érdeket szolgált és kivivta magának azon jogot, hogy a magyar kereskedelem történelmében egy nevezetes fejezetet foglaljon el.

Hogy mennyire töltötte be, avagy mily mértékben tölthette volna be hivatását e társulat és hogy mennyire állottak hivatásuk magaslatán a mindenkori választmányok, alkosson itéletet magának a tisztelt olvasó, ki mindenesetre teljes mértékben fog számolni mindazon nehézségekkel és igen sokszor nem kedvező viszonyokkal, a melyekkel megküzdeni kellett és ezek tekintetbe vételével fogja bizonyára mérlegelni a tényeket és elért eredményeket is.

Nincs kétség benne, hogy nemcsak e társulat tagjai, nemcsak a fiatal kereskedő nemzedék s a kereskedők általában, hanem e hon minden fia örömmel és megnyugvással veend tudomást e társulat negyedszázados sikeres működéséről és nem fogja megvonni elismerését azon sokaktól, kik e téren is önzetlenül szolgálták a nemzet haladásának szent ügyét. Adja az Ég, hogy a második negyedszázad sikerekben messze túllépje most letünt elődét.

Isten védő keze és áldása legyen a társulaton!

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár